

การพัฒนาคู่มือการเรียนรู้สาระหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม
และการดำเนินชีวิตในสังคม โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD
ร่วมกับการคิดแบบโยนิโสมนสิการ ที่ส่งผลต่อพฤติกรรมความร่วมมือ
การคิดอย่างมีวิจารณญาณ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

วิทยานิพนธ์

ของ

พยอม เชิดชู

เสนอต่อมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยและพัฒนาการศึกษา

เมษายน 2562

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

การพัฒนาคู่มือการเรียนรู้สาระหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม
และการดำเนินชีวิตในสังคม โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD
ร่วมกับการคิดแบบโยนิโสมนสิการ ที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการร่วมมือ
การคิดอย่างมีวิจารณญาณ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

วิทยานิพนธ์

ของ

พยอม เชิดชู

เสนอต่อมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยและพัฒนาการศึกษา

เมษายน 2562

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

DEVELOPMENT OF A MANUAL TO LEARNING CIVIL DUTY CULTURAL
AND SOCIAL LIFE METHOD FOR LEARNING THROUGH THE USE OF
YONISOMANASIKAN PRINCIPLES TOGETHER WITH THE COOPERATIVE
LEARNING BY STAD AFFECTING TO THE COOPERATIVE BEHAVIOR
CRITICAL THINKING AND LEARNING ACHIEVEMENT OF
MATTHAYOMSUKSA 2 STUDENTS

By

PHAYOM CHERDCHOO

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of Requirements for
The Master of Education Degree in Educational Research and Development
at Sakon Nakhon Rajabhat University

April 2019

All Rights Reserved by Sakon Nakhon Rajabhat University

ประกาศคุณูปการ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยความกรุณาอย่างยิ่งจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิตร ทองชั้น ประธานกรรมการที่ปรึกษา ดร.สมเกียรติ พละจิตต์ กรรมการที่ปรึกษา วิทยานิพนธ์และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มารศรี กลางประพันธ์ ประธานสาขาวิชาการวิจัย และพัฒนาการศึกษาที่ให้ความกรุณาเอาใจใส่ดูแล ให้คำปรึกษา คำแนะนำ ตลอดจนให้ความช่วยเหลือในการตรวจสอบ และปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ส่งผลให้วิทยานิพนธ์ สำเร็จลุล่วงด้วยดี ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความเมตตา และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณ ดร.เนตรทราย พัฒนพงษ์ ครู โรงเรียนมุกดาหาร สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 นางสาวอารยา ไม่โตก ครูชำนาญการ พิเศษ โรงเรียนมุกดาหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 นางอรัญญา คำสิริ ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนมุกดาหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 นางชบา ศรีวิชัย ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนมุกดาหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 และนางสาวลภัสสรดา เสียงล้ำ ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนมุกดาหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 ที่กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบและแก้ไขเครื่องมือต่าง ๆ ในการวิจัยครั้งนี้ ตลอดจนให้คำแนะนำและข้อคิดที่เป็นประโยชน์ต่อผู้วิจัย

ขอขอบพระคุณ นายสมจิต ราชวงศ์ ผู้อำนวยการโรงเรียนมุกดาหาร สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 ที่ได้อนุญาตให้ใช้นักเรียนในการหา คุณภาพเครื่องมือ ทดลองและเก็บข้อมูลในการวิจัย และขอขอบใจนักเรียนทุกคนที่มีส่วนให้ ความร่วมมือในการวิจัยครั้งนี้เป็นอย่างดี

และที่สำคัญยิ่งขอขอบพระคุณสมาชิกในครอบครัวทุกคน ที่ให้การสนับสนุน และช่วยเหลือในทุก ๆ ด้าน คอยดูแลและให้กำลังใจแก่ผู้วิจัยตลอดเวลา

คุณค่าและประโยชน์ของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ขอมอบให้เป็นเครื่องบูชาพระคุณ บิดา มารดา ครูอาจารย์ ที่ได้บรมสั่งสอน และผู้มีพระคุณทุกท่านที่สนับสนุนการศึกษาของ ข้าพเจ้ามาตั้งแต่ต้นจนถึงปัจจุบัน

พะยอม เชิดชู

ชื่อเรื่อง	การพัฒนาคู่มือการเรียนรู้สาระ หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคมโดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD ร่วมกับการคิดแบบโยนิโสมนสิการ ที่ส่งผลต่อพฤติกรรม ความร่วมมือ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
ผู้วิจัย	พยอม เชิดชู
กรรมการที่ปรึกษา	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิตร ทองชั้น ดร.สมเกียรติ พลละจิตต์
ปริญญา	ค.ม. (การวิจัยและพัฒนาการศึกษา)
สถาบัน	มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
ปีที่พิมพ์	2562

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีความมุ่งหมายเพื่อ 1) พัฒนาคู่มือการเรียนรู้ หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD ร่วมกับการคิดแบบโยนิโสมนสิการ ให้มีคุณภาพตามเกณฑ์ของดัชนีประสิทธิผล 2) เปรียบเทียบพฤติกรรมความร่วมมือ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยคู่มือการเรียนรู้ สาระ หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิคเทคนิค STAD ร่วมกับการคิดแบบโยนิโสมนสิการ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ระหว่างก่อนเรียน และหลังเรียน 3) เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมความร่วมมือ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หลังได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยคู่มือการเรียนรู้ สาระ หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิคเทคนิค STAD ร่วมกับการคิดแบบโยนิโสมนสิการ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่มีความฉลาดทางอารมณ์แตกต่างกัน (สูง ปานกลาง และต่ำ) กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนนุกตาหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561 จำนวน 40 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) โดยใช้โรงเรียนและห้องเรียนเป็นหน่วยในการสุ่มตามลำดับ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย 1) คู่มือการเรียนรู้สาระ หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรมและการดำเนินชีวิตในสังคมโดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STADร่วมกับการคิดแบบโยนิโสมนสิการ 2) แบบวัดพฤติกรรมความร่วมมือ 3) แบบทดสอบวัดการคิดอย่างมีวิจารณญาณ

4) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และ 5) แบบวัดความฉลาดทางอารมณ์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าดัชนีประสิทธิผล (Effectiveness Index : E.I.) สถิติทดสอบค่าที่ (t – test for Dependent Samples) การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) การวิเคราะห์ความแปรปรวนร่วมพหุคูณทางเดียว (One – way MANCOVA) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนร่วมทางเดียว (One – way ANCOVA)

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. คู่มือการเรียนรู้ สาระ หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมเทคนิค STAD กับการคิดแบบโยนิโสมนสิการ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีค่าดัชนีประสิทธิผล (Effectiveness Index ; E.I.) เท่ากับ 0.73 สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้

2. พฤติกรรมความร่วมมือ ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยคู่มือการเรียนรู้ สาระ หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิคเทคนิค STAD ร่วมกับการคิดแบบโยนิโสมนสิการ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. การคิดอย่างมีวิจารณญาณ ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยคู่มือการเรียนรู้ สาระ หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิคเทคนิค STAD ร่วมกับการคิดแบบโยนิโสมนสิการ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยคู่มือการเรียนรู้ สาระ หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิคเทคนิค STAD ร่วมกับการคิดแบบโยนิโสมนสิการ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5. พฤติกรรมความร่วมมือ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หลังเรียนของนักเรียนที่มีความฉลาดทางอารมณ์ต่างกัน มีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ คู่มือการเรียนรู้ การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD การคิดแบบโยนิโสมนสิการ พฤติกรรมความร่วมมือ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

TITLE	Development of Manual for the Learning Substance of Civil Duty, Culture and Social Life Using STAD–Cooperative Learning Technique And Yonisomanasikan Principles to Affect Matthayom Suksa 2 Students’ Cooperative Behavior, Critical Thought, and Learning Achievement
AUTHOR	Phayom Cherdchoo
ADVISORS	Asst. Prof. Dr. Phit Thongchan Dr. Somkiat Palajit
DEGREE	M.Ed. (Educational Research and Development)
INSTITUTION	Sakon Nakhon Rajabhat University
YEAR	2019

ABSTRACT

The purposes of this study included the following: 1) to develop the manual for the Learning Substance of Civil Duty, Culture, and Social Life using STAD–Cooperative Learning and Yonisomanasikan Principles to gain the established effectiveness index, 2) to compare Matthayom Suksa 2 students’ cooperative behaviors, critical thoughts, and learning achievements possessed before and after learning through the manual for the Learning Substance of Civil Duty, Culture, and Social Life using STAD–Cooperative Learning and Yonisomanasikan Principles, 3) to compare cooperative behaviors, critical thoughts, and learning achievements of Matthayom Suksa 2 students whose emotional intelligences differed (high, moderate, low) after learning through the manual for the Learning Substance of Civil Duty, Culture, and Social Life using STAD–Cooperative Learning and Yonisomanasikan Principles. The subjects were 40 Matthayom Suksa 2 students who were studying in the first semester of 2018 academic year at Mukdahan School under the Office of Secondary Educational Service Area 22. They were obtained by cluster random sampling technique using the school and classrooms as the sampling units respectively. The instruments used were 1) the manual for the Learning Substance of Civil Duty, Culture, and Social Life using STAD–Cooperative Learning and Yonisomanasikan Principles, 2) the form to measure the students’ cooperative behavior, 3) the test to

examine the students' critical thought, 4) the test to evaluate the students' learning achievement, and 5) an emotional intelligence test. Statistics employed for data analysis comprised mean, standard deviation, effectiveness index, t – test (Dependent Samples), One – way ANOVA, One – way MANCOVA, and One – way ANCOVA.

The study revealed these results:

1. The manual for the Learning Substance of Civil Duty, Culture, and Social Life using STAD–Cooperative Learning and Yonisomanasikan Principles for Matthayom Suksa 2 students had its effectiveness index of 0.73 which was higher than the established criteria.

2. After learning through the manual for the Learning Substance of Civil Duty, Culture, and Social Life using STAD–Cooperative Learning and Yonisomanasikan Principles, Matthayom Suksa 2 students' cooperative behavior was significantly higher than that of before at .05 statistical level.

3. After learning through the manual for the Learning Substance of Civil Duty, Culture, and Social Life using STAD–Cooperative Learning and Yonisomanasikan Principles, Matthayom Suksa 2 students' critical thought was significantly higher than that of before at .05 statistical level.

4. After learning through the manual for the Learning Substance of Civil Duty, Culture, and Social Life using STAD–Cooperative Learning and Yonisomanasikan Principles, Matthayom Suksa 2 students' learning achievement was significantly higher than that of before at .05 statistical level.

5. Cooperative behaviors, critical thoughts, and learning achievements of Matthayom Suksa 2 students whose emotional intelligences differed (high, moderate, low) were significantly varied at .05 statistical levels.

Keywords Learning manual, STAD–Cooperative Learning, Yonisomanasikan thinking, cooperative behavior, critical thought, learning achievement

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

การเรียนรู้ในกระแสโลกาภิวัตน์ในยุคศตวรรษที่ 21 เป็นการศึกษาที่มีความยืดหยุ่น สร้างสรรค์ ท้าทาย และซับซ้อน เป็นการศึกษาที่จะทำให้โลกเกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วเต็มไปด้วยสิ่งท้าทาย และปัญหา รวมทั้งโอกาสและสิ่งที่เป็นไปได้ในโรงเรียนศตวรรษที่ 21 จะเป็นโรงเรียนที่มีหลักสูตรที่ให้นักเรียนเกี่ยวข้องกับปัญหาในโลกที่เป็นจริง เป็นประเด็นที่เกี่ยวข้องกับความเป็นมนุษย์ และคำถามเกี่ยวกับอนาคตเชิงวัฒนธรรม สังคม และสากล ภาพของโรงเรียนจะเปลี่ยนที่ไม่จำกัดอยู่แต่ในห้องเรียน แต่จะเชื่อมโยงครู นักเรียน และชุมชน เข้าสู่ชุมชนแห่งความรู้ทั่วโลก ครูเองจะเปลี่ยนจากการเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้ไปเป็นผู้สนับสนุนช่วยเหลือให้นักเรียนสามารถเปลี่ยนสารสนเทศเป็นความรู้ และนำความรู้เป็นเครื่องมือสู่การปฏิบัติและให้เป็นประโยชน์เป็นการเรียนรู้เพื่อสร้างความรู้ และต้องมีการเรียนรู้สร้างวัฒนธรรมการสืบค้น (วิโรจน์ สารรัตน์, 2556, หน้า 3-5) การศึกษาไทยในยุคไทยแลนด์ 4.0 ก็เช่นกันเป็นการศึกษาที่ช่วยสร้างเด็กและเยาวชนไทยให้มีความรู้ความสามารถ และมีทักษะในการประยุกต์ให้เข้าถึงเทคโนโลยีและนวัตกรรมใหม่ ๆ สร้างความคิดของเด็กและเยาวชนไปสู่ที่ยากขึ้น ซึ่งถือว่าเป็นความสำเร็จของการยกระดับคุณภาพการศึกษาของชาติ การพัฒนาเด็กต้องพัฒนาทั้งด้านความรู้และทักษะการเรียนรู้ที่ดีที่สุด คือ การเรียนรู้จากปัญหาจริงที่เกิดขึ้น (จันทร์หา เทพอวยพร, ผู้เรียบเรียง, 2560) ดังพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และฉบับปรับปรุงแก้ไข (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 ได้กล่าวถึงแนวการจัดการศึกษาไว้ว่าต้องยึดหลักผู้เรียนสำคัญที่สุด โดยจัดกระบวนการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับความสนใจ ความถนัด และคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียน โดยการฝึกทักษะกระบวนการคิด การเผชิญสถานการณ์และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาจากประสบการณ์จริง พร้อมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมและคุณลักษณะอันพึงประสงค์และยังเป็นจุดมุ่งหมายที่สำคัญของการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ที่ได้กล่าวไว้ว่าความคิดช่วยให้ผู้เรียนตัดสินใจหรือแก้ปัญหาได้อย่างมีคุณภาพ และเป็นเครื่องมือสำหรับการเรียนรู้ตลอดชีวิต ความสามารถในการคิดสามารถ

ส่งเสริมและพัฒนาได้โดยการฝึกคิดภายใต้สถานการณ์ที่เหมาะสมโดยเริ่มฝึกจากการฝึกทักษะการคิดไปสู่ลักษณะการคิดและกระบวนการคิด (สุวิทย์ มูลคำ และคณะ, 2554, หน้า 38)

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพ.ศ.2551 ได้กำหนดให้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษาศาสตร์และวัฒนธรรม เป็นกลุ่มสาระที่ 4 เป็นวิชาที่ช่วยให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจว่ามนุษย์ดำรงชีวิตได้อย่างไร ทั้งในฐานะปัจเจกบุคคล และการอยู่ร่วมกันในสังคม การปรับตัวตามสภาพแวดล้อม การจัดสรรทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด นอกจากนี้ยังช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจของการพัฒนาการเปลี่ยนแปลงตามยุค สมัย กาลเวลา ตามเหตุปัจจัยต่างๆทำให้เกิดความเข้าใจในตนเองและผู้อื่น มีความ อดทน อดกลั้น ยอมรับในความเปลี่ยนแปลง และมีคุณธรรมสามารถนำความรู้ไปปรับใช้ในการดำเนินชีวิต เป็นพลเมืองที่ดีของสังคมไทยและสังคมโลก กลุ่มวิชาสังคมศึกษาศาสตร์และวัฒนธรรม มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ผู้เรียนทุกคนซึ่งเป็นกำลังของชาติ ให้มีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับอิทธิพลของสภาพแวดล้อม ที่มีผลต่อการดำรงชีวิต การอยู่ร่วมกันในสังคม ปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา เป็นพลเมืองที่รับผิดชอบ มีความสามารถทางสังคม มีความรู้ มีทักษะ และมีคุณธรรมเพื่อเกิดค่านิยมที่เหมาะสม มุ่งหวังให้ผู้เรียนเกิดความเจริญงอกงามด้านความรู้โดยจะให้ความรู้แก่ผู้เรียนด้านเนื้อหาสาระ ความคิดรวบยอด และหลักการสำคัญในสาขาวิชาต่าง ๆ การศึกษาจะต้องมีการพัฒนาผู้เรียนอย่างรอบด้าน คือ การพัฒนาผู้เรียนให้ครอบคลุมในหลายมิติ ทั้งในด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา สังคม และอารมณ์ ทั้งนี้ ตามรายงานขององค์การยูเนสโกเรื่องการศึกษาคือชุมชนทรัพยากรภายในโดยเน้นให้นักเรียนเรียนแบบร่วมมือ ซึ่งการเรียนแบบร่วมมือกันของสมาชิกภายในทีมและระหว่างทีมกล่าวคือให้นักเรียนในแต่ละทีมต้องให้ความร่วมมือและสนับสนุนในแต่ละทีมของชั้นเรียนด้วยการแสวงหาความรู้จากข้อมูล และการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นจากผู้อื่นได้ฝึกความสามารถในการคิดวิเคราะห์วิจารณ์ การให้เหตุผล นักเรียนสามารถรวบรวม ตรวจสอบข้อมูล ประเมินข้อมูล และนำความรู้ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริงได้ ที่สำคัญสามารถยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้ดีขึ้น และการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และการพัฒนาความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณนั้น มีแนวทางที่หลากหลายผู้วิจัยจึงนำวิธีสอนการคิดแบบโยนิโสมนสิการมาปรับกับการจัดการเรียนการสอนแบบร่วมมือ STAD เพราะเป็นแนวทางหนึ่งที่น่าจะนำมาใช้ได้ดี ทั้งนี้เพราะวิธีการสอนคิดแบบโยนิโสมนสิการเป็นการใช้ความคิดที่ถูกหลักวิธี คิดเป็น มีเหตุมีผล รู้จักคิดวิเคราะห์เหตุการณ์ทั้งหลาย

ตามความเป็นจริง สามารถคิดหาทางออกได้อย่างเหมาะสมเกิดประโยชน์ทั้งต่อตนเองและส่วนรวม โดยผู้วิจัยได้จัดทำเป็นคู่มือการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD ร่วมกับการคิดแบบโยนิโสมนสิการ ทั้งนี้เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้การทำงานร่วมกับผู้อื่นและการใช้ชีวิตในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงยังเป็นการฝึกคิดแบบมีวิจารณญาณพัฒนาทักษะกระบวนการคิด พฤติกรรมความร่วมมือของสมาชิกภายในกลุ่ม โดยมุ่งเน้นผลประโยชน์และความสำเร็จของกลุ่มเป็นหลัก โดยมุ่งเน้นให้นักเรียนรู้จักคิด พิจารณาไตร่ตรอง แก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในขณะที่เรียน หรือปัญหาในชีวิตประจำที่นักเรียนเผชิญอีกทั้งยังส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักคิดพิจารณาไตร่ตรองสิ่งไหนควรทำ สิ่งไหนไม่ควรทำ สิ่งไหนควรทำ และสิ่งไหนควรเชื่อ ไม่ควรเชื่อ นักเรียนสามารถแยกแยะออกได้นำไปสู่การดำเนินในชีวิตประจำวัน รวมทั้งการคิดแบบโยนิโสมนสิการนี้ยังส่งผลดีต่อการทำแบบทดสอบการคิดอย่างมีวิจารณญาณ การศึกษาจึงเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาคนให้มีความรู้ ความสามารถมีทักษะในการแก้ปัญหา และดำเนินชีวิตได้อย่างมีความสุข การจัดการศึกษาในปัจจุบันจุดเน้นสำคัญคือ การฝึกให้ผู้เรียนคิดเป็น แก้ปัญหาเป็น ไม่ว่าจะเป็นการจัดการศึกษาในระดับใดก็ตามเพราะการที่คนเราจะดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข จำเป็นต้องรู้จักคิดวิเคราะห์และเลือกสรรสิ่งที่เหมาะสมกับตนเองมากที่สุด เฉพาะอย่างยิ่งในสภาพปัจจุบันที่สังคมและสิ่งแวดล้อมมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วอยู่ตลอดเวลาจำเป็นต้องมีศักยภาพที่จะพัฒนาตนเองให้มากขึ้นการจัดการศึกษาในอนาคตยิ่งต้องเน้นพัฒนาคนให้มีความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และมีทักษะในการแก้ปัญหาที่มีความซับซ้อน การคิดอย่างมีวิจารณญาณ (Critical thinking) ถือเป็น การคิดที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อหาข้อสรุปที่สมเหตุสมผลโดยการพิจารณาไตร่ตรอง วิเคราะห์ สังเคราะห์ ประเมินค่าและตัดสินเกี่ยวกับข้อมูลหรือสภาพการณ์ที่ปรากฏโดยอาศัยความรู้ ความคิดและประสบการณ์ของตนเองประกอบ การคิดดังที่ Norris (1985, p 40-45) กล่าวว่า การคิดอย่างมีวิจารณญาณเป็นสาระสำคัญของมุ่งหมายทางการศึกษาและเป็นเงื่อนไขจำเป็นสำหรับการจัดการศึกษาและเป็นสิทธิอันชอบธรรมของผู้เรียนที่จะได้รับการคิดอย่างมีวิจารณญาณ เนื่องจากการคิดอย่างมีวิจารณญาณเป็นสิ่งที่มีความสำคัญในตนเอง และเป็นเครื่องหมายของบุคคลที่ได้รับการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับความคิดของ Skinner (1976, อ้างถึงใน บรรจง อมรชวิน, 2556, หน้า 5-8) ที่กล่าวว่า การพัฒนาความสามารถทางการคิดอย่างมีวิจารณญาณเป็นนโยบายหลักทางการศึกษาและโรงเรียนทั้งหลายไม่ว่าจะมีปรัชญาการศึกษาในแนวใด จำเป็นต้องเน้นจุดมุ่งหมายในเรื่องนี้เพราะทางการคิดอย่างมี

วิจารณ์ญาณเป็นพื้นฐานที่สำคัญของวัตถุประสงค์ทางการศึกษาอื่น ๆ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Miller and Badcock (1996, อ้างถึงใน บรรจง อมรชิวิน, 2556, หน้า 10) ที่กล่าวว่าความคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณเป็นทักษะประเภทหนึ่งที่มีความสำคัญต่อการดำรงชีวิตในสังคมและถือว่าเป็นคุณลักษณะของผู้เรียนตามจุดมุ่งหมายของการศึกษาในปัจจุบัน

คู่มือการเรียนรู้น้ำที่พลเมือง วัฒนธรรม และในการดำเนินชีวิตในสังคมเป็นสาระหนึ่งของรายวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ส่วนการเรียนรู้น้ำแบบร่วมมือเทคนิค STAD เป็นวิธีการสร้างสัมพันธ์ภาพระหว่างผู้เรียน ซึ่งเป็นการเรียนที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ใช้ความคิดร่วมกันแลกเปลี่ยนประสบการณ์ความคิด แลกเปลี่ยนเหตุผลซึ่งกันและกัน ได้เรียนรู้สภาพอารมณ์ ความรู้สึกนึกคิดของคนในกลุ่ม เพื่อเป็นแนวทางไปใช้ให้เป็นประโยชน์ในชีวิตประจำวัน ตามความเหมาะสมของแต่ละบุคคลตลอดจนเพื่อที่จะเรียนรู้พฤติกรรมความร่วมมือของสมาชิกภายในกลุ่ม โดยมุ่งเน้นผลประโยชน์และความสำเร็จของกลุ่มเป็นหลัก ส่วนการคิดแบบโยนิโสมนสิการ มีวิธีการคิดทั้งหมด 10 วิธีการคิด โดยมุ่งเน้นให้นักเรียนรู้จักคิด พิจารณาไตร่ตรอง แก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในขณะที่เรียน หรือปัญหาในชีวิตประจำที่นักเรียนเผชิญอีกทั้งยังส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักคิด พิจารณาไตร่ตรองสิ่งไหนควรทำ สิ่งไหนไม่ควรทำ สิ่งไหนควรทำ และสิ่งไหนควรเชื่อ ไม่ควรเชื่อ นักเรียนสามารถแยกแยะออกได้นำไปสู่การดำเนินชีวิตประจำวัน รวมทั้งการคิดแบบโยนิโสมนสิการนี้ยังส่งผลดีต่อการทำแบบทดสอบการคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณรวมทั้ง

ผู้วิจัยคาดว่า การพัฒนาคู่มือการเรียนรู้น้ำ สาระหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรมและการดำเนินชีวิตในสังคม โดยใช้การเรียนรู้น้ำแบบร่วมมือเทคนิค STAD ร่วมกับการคิดแบบโยนิโสมนสิการที่ส่งผลต่อพฤติกรรมความร่วมมือ การคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ซึ่งผลการวิจัยในครั้งนี้จะเป็นแนวทางให้ครูได้พัฒนาการเรียนการสอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมให้มีประสิทธิภาพต่อไป

คำถามการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดคำถามการวิจัยไว้ ดังนี้

1. คู่มือการเรียนรู้ สาระ หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมเทคนิค STAD กับการคิดแบบโยนิโสมนสิการ ที่ส่งผลต่อพฤติกรรมความร่วมมือ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีคุณภาพตามเกณฑ์ของดัชนีประสิทธิผลหรือไม่ อย่างไร
2. พฤติกรรมความร่วมมือ ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยคู่มือการเรียนรู้ สาระ หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิคเทคนิค STAD ร่วมกับการคิดแบบโยนิโสมนสิการ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนหรือไม่ อย่างไร
3. การคิดอย่างมีวิจารณญาณ ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยคู่มือการเรียนรู้ สาระ หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิคเทคนิค STAD ร่วมกับการคิดแบบโยนิโสมนสิการ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนหรือไม่ อย่างไร
4. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยคู่มือการเรียนรู้ สาระ หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิคเทคนิค STAD ร่วมกับการคิดแบบโยนิโสมนสิการ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนหรือไม่ อย่างไร
5. พฤติกรรมความร่วมมือ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยคู่มือการเรียนรู้ สาระ หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิคเทคนิค STAD ร่วมกับการคิดแบบโยนิโสมนสิการ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่มีความฉลาดทางอารมณ์แตกต่างกัน (สูง ปานกลาง และต่ำ) แตกต่างหรือไม่อย่างไร

ความมุ่งหมายของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาหลักการวิจัย แนวคิดและทฤษฎีต่าง ๆ จึงได้กำหนดความมุ่งหมายของการวิจัย ไว้ดังนี้

1. เพื่อพัฒนาคู่มือการเรียนรู้ หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD ร่วมกับการคิดแบบโยนิโสมนสิการ ให้มีคุณภาพตามเกณฑ์ของดัชนีประสิทธิผล
2. เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมความร่วมมือ ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยคู่มือการเรียนรู้ สาระ หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิคเทคนิค STAD ร่วมกับการคิดแบบโยนิโสมนสิการ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ระหว่างก่อนเรียน และหลังเรียน
3. เพื่อเปรียบเทียบการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยคู่มือการเรียนรู้ สาระ หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิคเทคนิค STAD ร่วมกับการคิดแบบโยนิโสมนสิการ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ระหว่างก่อนเรียน และหลังเรียน
4. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยคู่มือการเรียนรู้ สาระ หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิคเทคนิค STAD ร่วมกับการคิดแบบโยนิโสมนสิการ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ระหว่างก่อนเรียน และหลังเรียน
5. เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมความร่วมมือ การคิดอย่างมีวิจารณญาณและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หลังได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยคู่มือการเรียนรู้ สาระ หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิคเทคนิค STAD ร่วมกับการคิดแบบโยนิโสมนสิการ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่มีความฉลาดทางอารมณ์แตกต่างกัน (สูง ปานกลาง และต่ำ)

สมมติฐานของการวิจัย

จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี หลักการ จากเอกสาร บทความ และงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ตั้งสมมติฐานไว้ดังนี้

1. คู่มือการเรียนรู้ สาระ หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD กับ การคิดแบบโยนิโสมนสิการ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีคุณภาพตามเกณฑ์ของดัชนีประสิทธิผล
2. พฤติกรรมความร่วมมือ ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยคู่มือการเรียนรู้ สาระ หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือ

เทคนิคเทคนิค STAD ร่วมกับการคิดแบบโยนิโสมนสิการ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

3. การคิดอย่างมีวิจารณญาณ ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยคู่มือการเรียนรู้สาระ หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิคเทคนิค STAD ร่วมกับการคิดแบบโยนิโสมนสิการ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

4. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยคู่มือการเรียนรู้สาระ หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิคเทคนิค STAD ร่วมกับการคิดแบบโยนิโสมนสิการ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

5. พฤติกรรมความร่วมมือ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หลังได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยคู่มือการเรียนรู้หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิคเทคนิค STAD ร่วมกับการคิดแบบโยนิโสมนสิการ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่มีความฉลาดทางอารมณ์ แตกต่างกัน (สูง ปานกลาง และต่ำ) แตกต่างกัน

ความสำคัญของการวิจัย

การพัฒนาคู่มือการเรียนรู้หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD ร่วมกับการคิดแบบโยนิโสมนสิการ ส่งผลต่อพฤติกรรมความร่วมมือ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ซึ่งจะมีผลในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. ได้คู่มือการเรียนรู้หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD ร่วมกับการคิดแบบโยนิโสมนสิการ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่มีคุณภาพตามเกณฑ์ของดัชนีประสิทธิผล และพัฒนาพฤติกรรมความร่วมมือ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เพื่อให้ครูสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม นำไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอน

2. ได้แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ใช้ในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้สาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม และสาระการเรียนรู้อื่น ๆ

3. เป็นแนวทางให้ครูและบุคลากรทางการศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ปรับปรุงใช้ให้เหมาะสมกับชั้นเรียนที่ได้รับผิดชอบ สามารถจัดการเรียนการสอน และยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในโรงเรียนได้สูงขึ้น

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัย ไว้ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

1.1 ประชากร ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561 โรงเรียนมุกดาหาร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 จำนวน 11 ห้องเรียน มีนักเรียนทั้งหมด 435 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 1 ห้องเรียนที่กำลังเรียนอยู่ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561 โรงเรียนมุกดาหาร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 จำนวน 40 คน การได้มาของกลุ่มตัวอย่างใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster Random Sampling) ที่ใช้การสุ่มสองครั้งโดยใช้โรงเรียนและห้องเรียนเป็นหน่วยในการสุ่มตามลำดับ

2. ตัวแปรที่ศึกษา

2.1 ตัวแปรอิสระแบ่งเป็นดังนี้

2.1.1 วิธีสอนโดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิคSTAD ร่วมกับการคิดแบบโยนิโสมนสิการ

2.1.2 ความฉลาดทางอารมณ์ แบ่งเป็น

2.1.2.1 ความฉลาดทางอารมณ์สูง

2.1.2.2 ความฉลาดทางอารมณ์ปานกลาง

2.1.2.3 ความฉลาดทางอารมณ์ต่ำ

2.2 ตัวแปรตาม ประกอบด้วย

2.2.1 พฤติกรรมความร่วมมือ

2.2.2 การคิดอย่างมีวิจารณญาณ

2.2.3 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

3. เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัย

เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ เป็นเนื้อหารายวิชาสังคมศึกษา 3 รหัสวิชา ส22101 ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ตามหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา โรงเรียนนุกตาหาร พุทธศักราช 2551 ฉบับปรับปรุง พุทธศักราช 2556 สาระที่ 2 หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม ซึ่งมีจำนวน 30 ชั่วโมง ประกอบไปด้วย คู่มือการเรียนรู้ 5 เล่ม ดังนี้

เล่มที่ 1 เรื่อง พลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย

เล่มที่ 2 เรื่อง กฎหมายกับการดำเนินชีวิตประจำวัน

เล่มที่ 3 เรื่อง เหตุการณ์และการเปลี่ยนแปลงสำคัญของระบอบการปกครองของไทย

เล่มที่ 4 เรื่อง สถาบันทางสังคม

เล่มที่ 5 เรื่อง วัฒนธรรมของไทย และวัฒนธรรมของประเทศในภูมิภาคเอเชีย

4. ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการวิจัยในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561 ใช้เวลาในการวิจัยจำนวน 10 สัปดาห์ ๆ ละ 3 วัน ๆ ละ 1 ชั่วโมง รวมทั้งสิ้น 30 ชั่วโมง

กรอบแนวคิดของการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดทฤษฎีที่นำมาใช้ในกระบวนการวิจัย ดังนี้

การเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิค STAD :ซึ่ง Robert E. Slavin เป็นผู้พัฒนาขึ้น (Slavin 1995, p.71 อ้างถึงใน ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์, 2553, หน้า 198) ขั้นตอนการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน ประกอบไปด้วย 1) ขั้นการนำเสนอข้อมูล 2) ขั้นการทำงานร่วมกัน 3) ขั้นการทดสอบ 4) ขั้นการปรับปรุงคะแนน และ 5) ขั้นการตัดสินผลงานของกลุ่ม

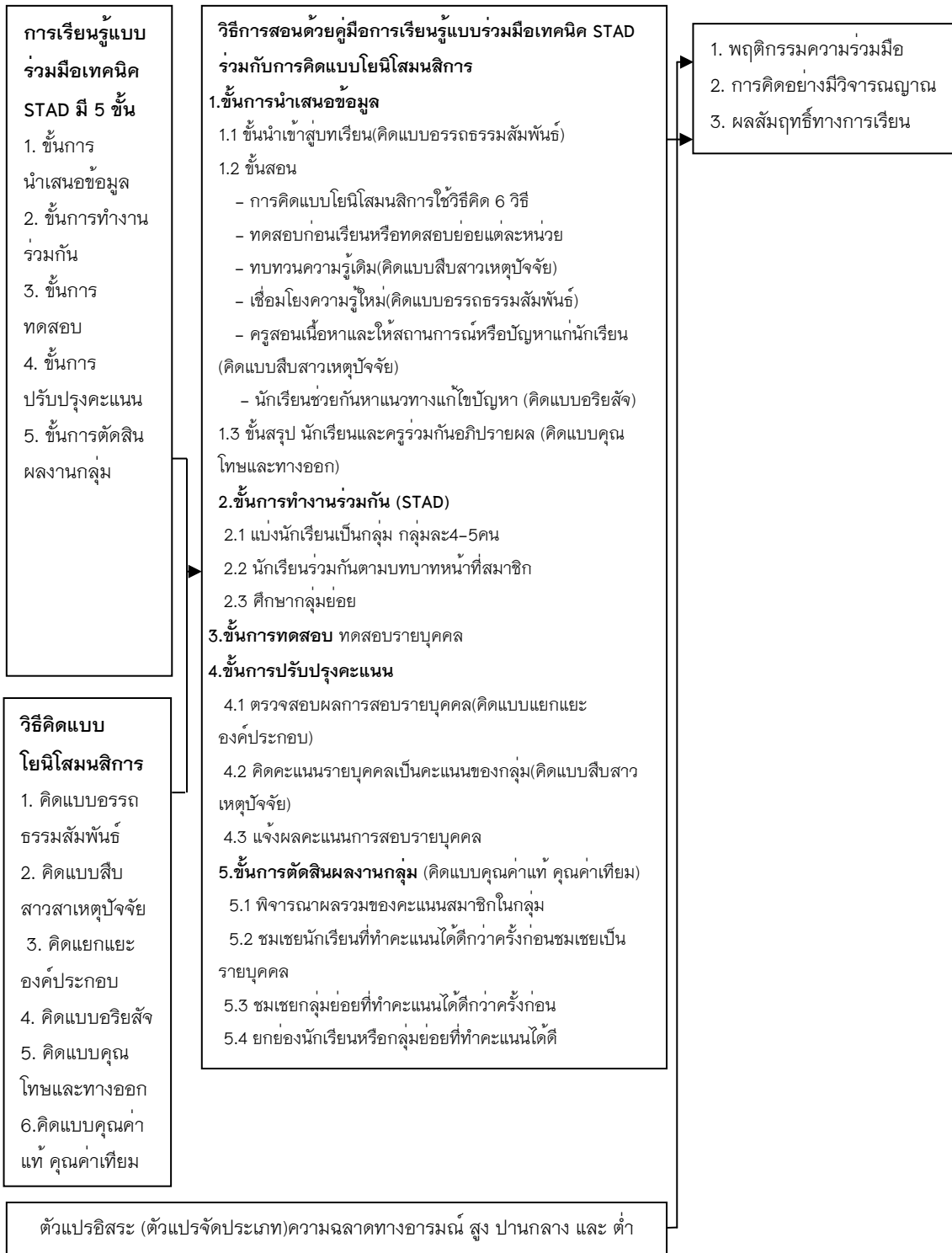
วิธีคิดแบบโยนิโสมนสิการ เป็นแนวคิดของ พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต), (2555, หน้า 627-660) มีวิธีคิด 10 วิธี ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้นำวิธีคิดแบบโยนิโสมนสิการ 6 วิธีมาใช้ในการวิจัยครั้งนี้ซึ่งถือว่าเป็นวิธีคิดที่เหมาะสมกับระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น คือ 1)วิธีคิดแบบบรรณธรรมสัมพันธ์ 2) วิธีคิดแบบสืบสาวเหตุปัจจัย

3) วิธีคิดแบบแยกแยะส่วนประกอบ 4) วิธีคิดแบบอริยสัจ 5) วิธีคิดแบบคุณโทษและทางออก 6)วิธีคิดแบบคุณค่าแท้ คุณค่าเทียม

ตัวแปรอิสระ

(ตัวแปรตาม)

(ตัวแปรจัดกระทำ)

ภาพประกอบ 1 แสดงกรอบแนวคิดของการวิจัย

นียมคัพทเจพาะ

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้นียมคัพทเจพาะไว้ดังนี้

1. คู่มือการเรียนรู้ หมายถึง เอกสารซึ่งเป็นเครื่องมือที่เสนอแนะแนวทางการจัดการเรียนการสอนสำหรับครู หรือผู้ที่ต้องการศึกษา เพื่อสามารถนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพบรรลุตามมาตรฐานการเรียนรู้ และตัวชี้วัด ซึ่งคู่มือการเรียนรู้ ทั้งหมด 3 ส่วน ประกอบไปด้วย ส่วนที่ 1 คำชี้แจง บทบาทครู การเตรียมการสอน บทบาทนักเรียน ส่วนที่ 2 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ประกอบการใช้คู่มือการเรียนรู้ และส่วนที่ 3 ภาคผนวก ประกอบด้วย บัตรเนื้อหา บัตรคำถาม แบบทดสอบก่อนเรียนหลังเรียน เป็นต้น

2. การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD หมายถึง การจัดการเรียนรู้ที่แบ่งนักเรียนเป็นกลุ่ม ละ 4-5 คน คละความรู้ความสามารถเก่ง ปานกลาง และอ่อน ซึ่งสมาชิกภายในกลุ่มจะต้องเรียนรู้ร่วมกัน โดยสมาชิกภายในกลุ่มจะต้องช่วยเหลือเกื้อกูลกันในการเรียนรู้ เพื่อให้บรรลุความสำเร็จตามเป้าหมาย และมีขั้นตอนดังนี้

1) ขั้นตอนนำเสนอข้อมูล คือ ครูเป็นผู้นำเสนอข้อมูลโดยใช้วิธีการสอนตรงอาจเป็นการใช้เอกสารหรือบรรยาย เพื่อให้ให้นักเรียนมีความสนใจที่จะเรียน นักเรียนจะต้องมีความตั้งใจเพราะผู้เรียนต้องลงมือปฏิบัติเอง และมีการทดสอบหลังจากจบบทเรียนหนึ่ง ๆ แล้ว

2) ขั้นตอนทำงานร่วมกัน คือ นักเรียนจะทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม กลุ่มหนึ่งมี 4-5 คน ซึ่งมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเพศคละกัน หน้าที่สำคัญของกลุ่ม คือ การช่วยเหลือกันเรียนร่วมกัน เตรียมสมาชิกเพื่อทดสอบหลังจากครูสอนเนื้อหาจบแล้ว สมาชิกจะเข้ากลุ่มเรียนรู้และทำงานจากใบงาน อภิปรายปัญหาร่วมกันรวมทั้งการตรวจสอบการแก้ไขคำตอบ หัวใจสำคัญอยู่ที่สมาชิกของแต่ละคน ทุกคนจึงต้องทำหน้าที่ของตนให้ดีที่สุด แลเรียนรู้เพื่อให้กำลังใจและเข้าใจร่วมกัน

3) ขั้นตอนทดสอบ คือ เมื่อครูสอนไปประมาณ 1-2 ครั้ง นักเรียนจะเข้าทำการทดสอบในสาระที่เรียน ต่างคนต่างสอบจะช่วยเหลือกันไม่ได้

4) ขั้นตอนปรับปรุงคะแนน คือ จะเปิดโอกาสให้นักเรียนได้พัฒนาความสามารถของตนอย่างเต็มที่ ผู้เรียนสามารถปรับปรุงคะแนนของตนเองให้สูงขึ้น

5) **ขั้นการตัดสินผลงานกลุ่ม** คือ การตัดสินผลงานของกลุ่ม จะพิจารณาผลรวมของการปรับปรุงคะแนนของสมาชิกในกลุ่ม กำหนดระดับผลสำเร็จตามคะแนนที่ได้ของกลุ่ม อาจเป็นคำชมเชยในประกาศนียบัตร รางวัล หรือการยกย่อง

3. การคิดแบบโยนิโสมนสิการ หมายถึง วิธีการคิดที่ถูกต้องวิธี มีระบบระเบียบในการคิด มีเหตุผลวิเคราะห์ แยกแยะ โดยใช้ปัญญาเป็นหลักในกระบวนการคิด เพื่อแก้ไขปัญหาโดยการพิจารณาหาสาเหตุ และแก้ไขปัญหานั้น ๆ

4. การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD ร่วมกับการคิดแบบโยนิโสมนสิการ เป็นการจัดการเรียนรู้แบบแบ่งกลุ่ม กลุ่มละ 4-5 คน คละความรู้ความสามารถโดยมุ่งเน้นให้ผู้เรียนเกิดความร่วมมือในการทำงานเกิดทักษะและกระบวนการทำงานกลุ่ม เกิดทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ โดยสมาชิกภายในกลุ่มเรียนรู้ร่วมกัน ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน เพื่อให้กลุ่มประสบความสำเร็จตามเป้าหมายร่วมกัน

5. พฤติกรรมความร่วมมือ หมายถึง การกระทำที่นักเรียนแสดงออกโดยกริยา ท่าทาง การวางแผนการทำงาน การตัดสินใจ ในการปฏิบัติกิจกรรมกลุ่มร่วมกัน ซึ่งการเรียนรู้ร่วมกัน มีการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน มีเป้าหมายในการทำงานร่วมกัน ในขณะที่เรียนรู้ด้วยคู่มือการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD ร่วมกับการคิดแบบโยนิโสมนสิการซึ่งพฤติกรรมความร่วมมือ ประกอบไปด้วย ความร่วมมือในด้านต่าง ๆ ดังนี้

5.1 พฤติกรรมความร่วมมือในด้านผู้นำกลุ่ม คือ บทบาทนักเรียนทำหน้าที่เป็นผู้ผู้นำของกลุ่มให้สามารถทำงานจนบรรลุเป้าหมาย ต้องมีลักษณะพฤติกรรมที่รับฟังความคิดเห็นของสมาชิกภายในกลุ่ม กระตุ้นให้สมาชิกภายในกลุ่มแสดงความคิดเห็นหรือร่วมกันอภิปราย เป็นผู้ที่เริ่มการนำเสนอหรือการอภิปรายกลุ่ม แก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น และติดต่อประสานงานกับครูผู้สอน

5.2 พฤติกรรมความร่วมมือในด้านสมาชิกกลุ่ม คือ บทบาทนักเรียนที่เป็นสมาชิก กลุ่มมีลักษณะมีความกระตือรือร้นในการเรียนในการร่วมกิจกรรม รับฟังปฏิบัติตามคำสั่งและให้ความร่วมมือกับผู้นำกลุ่ม โดยคำนึงถึงบทบาทหน้าที่ของการเป็นสมาชิกกลุ่มเพื่อให้การทำงานของกลุ่มบรรลุผลสำเร็จเป้าหมาย

5.3 พฤติกรรมความร่วมมือในด้านกระบวนการทำงานกลุ่ม คือ พฤติกรรมที่นักเรียนแสดงออกมาในการทำงานกลุ่ม เป็นการเลือกใช้วิธีในการทำงานการกำหนดจุดมุ่งหมายการทำงาน และวางแผนการทำงานร่วมกัน การวัดผลและประเมินผล

ของกลุ่ม การทำงานนักเรียนภายในกลุ่มมีการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน สมาชิกภายในกลุ่มมีความรับผิดชอบ

6. การคิดอย่างมีวิจารณญาณ หมายถึง กระบวนการคิดแก้ปัญหาที่พิจารณาควรเชื่อ หรือไม่ควรเชื่อ ไตร่ตรอง อย่างรอบคอบ และอยู่บนเงื่อนไขคุณธรรม ก่อนจะตัดสินใจต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งต้องอาศัยการคิดอย่างมีวิจารณญาณโดยการสร้างวัดการคิดอย่างมีวิจารณญาณ โดยอาศัยหลักการของ วัตสัน และเกลเซอร์ (Watson & glaser) ซึ่งประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ดังนี้

1) การอ้างอิง เป็นความสามารถในการแสดงความคิดเห็นต่อเรื่องราวในข้อมูลที่ปรากฏในข้อความหรือบอกได้ว่าเป็นความจริงในกรณีข้อมูลที่เพียงพอ

2) การยอมรับข้อตกลงเบื้องต้นเป็นความสามารถในการพิจารณาข้อความ ที่สมมติขึ้น หรือคาดการณ์ไว้ล่วงหน้า เพื่อรับรู้หรือตระหนักถึงข้อตกลงเบื้องต้น ข้อตกลงเบื้องต้นหมายถึง ข้อความที่กำหนดขึ้น อาจเป็นข้อความจริงหรือสมมติขึ้นซึ่งข้อความนั้นเป็นสิ่งที่ยอมรับไว้แล้วหรือสมมติฐานที่ตั้งไว้ล่วงหน้า

3) การนิรนัย เป็นความสามารถในการคิด พิจารณาข้อความเกี่ยวกับเหตุและผลของข้อความหลัก 2 ข้อความที่มีอยู่ก่อน โดยคำนึงถึงข้อเท็จจริงที่เป็นสาเหตุ และอาศัยระหว่างความสัมพันธ์ของสาเหตุทั้งหมด เพื่อสรุปเป็นผลสำหรับข้อมูลนั้น

4) การตีความ เป็นความสามารถในการพิจารณาข้อมูลย่อยว่าเป็นความจริง ตามข้อความที่กำหนดไว้หรือไม่ โดยพิจารณาจากข้อมูลหรือสาเหตุที่กำหนดให้อย่างมีเหตุผลเพียงพอ

5) การประเมินข้อโต้แย้ง เป็นความสามารถในการตีคุณค่าการประเมินคำตอบ การประเมินข้อสรุปของข้อความ และการตัดสินใจถูกต้องของข้อความที่กำหนดให้เพื่อพิจารณาข้อความสอดคล้องด้วยเหตุและผล ซึ่งเกี่ยวข้องโดยตรงกับสถานการณ์

7. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ความรู้ความสามารถของนักเรียนที่เกิดจากกระบวนการเรียนการสอนที่จะทำให้นักเรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและสามารถวัดได้โดยการแสดงออกมาทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านพุทธิพิสัย ด้านจิตพิสัย และด้านทักษะพิสัย

8. ความฉลาดทางอารมณ์ หมายถึง ความรู้สึกของบุคคลในการตระหนักรู้ถึงความคิด ความรู้สึกและอารมณ์ และนำมาใช้เพื่อบริหารจัดการอารมณ์ของตนเองและส่งผลดีต่อผู้อื่น

9. ประสิทธิภาพ หมายถึง การหาคุณภาพของของคู่มือการเรียนรู้สาระหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม โดยการหาค่าดัชนีประสิทธิผล (Effectiveness Index ; E.I.) โดยดัชนีประสิทธิผลที่ใช้ได้มีค่า 0.50 ขึ้นไป

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคู่มือการเรียนรู้โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD ร่วมกับการคิดแบบโยนิโสมนสิการส่งผลต่อพฤติกรรมการร่วมมือ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาการวิจัย ในเนื้อหา ดังต่อไปนี้

1. หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม พุทธศักราช 2551
  - 1.1 สาระและมาตรฐานการเรียนรู้
  - 1.2 คุณภาพของผู้เรียน
  - 1.3 ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
2. คู่มือการเรียนรู้
  - 2.1 ความหมายของคู่มือการเรียนรู้
  - 2.2 องค์ประกอบของคู่มือการเรียนรู้
  - 2.3 ประสิทธิภาพของคู่มือการเรียนรู้
3. การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD
  - 3.1 ความหมายของการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD
  - 3.2 ขั้นตอนของการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD
  - 3.3 กิจกรรมการเรียนการสอนด้วยเทคนิค STAD
  - 3.4 หลักการแบ่งกลุ่มการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD
  - 3.5 ข้อดีและข้อจำกัดของเรียนแบบร่วมมือเทคนิค STAD
4. การคิดแบบโยนิโสมนสิการ
  - 4.1 ความหมายของการคิดแบบโยนิโสมนสิการ
  - 4.2 ความสำคัญของวิธีคิดแบบโยนิโสมนสิการ
  - 4.3 วิธีคิดแบบโยนิโสมนสิการ
5. คู่มือการเรียนรู้หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD ร่วมกับการคิดแบบโยนิโสมนสิการ

- 5.1 ความหมาย
- 5.2 ความสำคัญ
- 5.3 ขั้นตอนการเรียนรู้
6. พฤติกรรมความร่วมมือ
  - 6.1 ความหมายของพฤติกรรมความร่วมมือ
  - 6.2 องค์ประกอบของพฤติกรรมความร่วมมือ
  - 6.3 ลักษณะของพฤติกรรมความร่วมมือ
  - 6.4 แนวทางการส่งเสริมพฤติกรรมความร่วมมือ
  - 6.5 การวัดและการประเมินพฤติกรรมความร่วมมือ
7. การคิดอย่างมีวิจารณญาณ
  - 7.1 ความหมายของการคิดอย่างมีวิจารณญาณ
  - 7.2 กระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ
  - 7.3 คุณลักษณะของผู้ที่คิดอย่างมีวิจารณญาณ
  - 7.4 แนวทางการส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการคิดอย่างมีวิจารณญาณ
8. ความฉลาดทางอารมณ์
  - 8.1 ความหมายของความฉลาดทางอารมณ์
  - 8.2 องค์ประกอบของความฉลาดทางอารมณ์
  - 8.3 เครื่องมือวัดความฉลาดทางอารมณ์ตามแนวคิดของกรมสุขภาพจิต
9. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
  - 9.1 ความหมายของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
  - 9.2 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
  - 9.3 ลักษณะแบบวัดผลสัมฤทธิ์ที่ดี
  - 9.4 คุณภาพของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
10. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
  - 10.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องในประเทศ
  - 10.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่างประเทศ

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม พุทธศักราช 2551

กระทรวงศึกษาธิการ (2551, หน้า 117-148) กล่าวถึง หลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและ วัฒนธรรม ดังต่อไปนี้ไว้ดังนี้

1. สาระและมาตรฐานการเรียนรู้

สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม

มาตรฐาน ส 1.1 รู้ และเข้าใจประวัติ ความสำคัญ ศาสนา หลักธรรม ของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือและศาสนาอื่น มีศรัทธาที่ถูกต้อง ยึดมั่นและ ปฏิบัติตามหลักธรรม เพื่ออยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

มาตรฐาน ส 1.2 เข้าใจ ตระหนักและปฏิบัติตนเป็นศาสนิกชนที่ดีและ ดำรงรักษาพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือ

สาระที่ 2 หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม

มาตรฐาน ส 2.1 เข้าใจและปฏิบัติตนตามหน้าที่ของการเป็นพลเมืองที่มี คำนิยมที่ดีงาม และดำรงรักษาประเพณีและวัฒนธรรมไทย ดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันใน สังคมไทย และสังคมโลกอย่างสันติสุข

มาตรฐาน ส 2.2 เข้าใจระบบการเมืองการปกครองในสังคมปัจจุบัน ยึดมั่น ศรัทธา และดำรงรักษาไว้ซึ่งการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ ทรงเป็นประมุข

สาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์

มาตรฐาน ส 3.1 เข้าใจและสามารถบริหารจัดการทรัพยากรในการผลิต และการบริโภคการใช้ ทรัพยากรที่มีอยู่จำกัดได้อย่างมีประสิทธิภาพและคุ้มค่ารวมทั้ง เข้าใจมาตรฐาน หลักการของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อการดำรงชีวิตอย่างมีคุณภาพ

มาตรฐาน ส 3.2 เข้าใจระบบ และสถาบันทางเศรษฐกิจต่าง ๆ ความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจ และความจำเป็นของการร่วมมือกันทางเศรษฐกิจในสังคมโลก

สาระที่ 4 ประวัติศาสตร์

มาตรฐาน ส 4.1 เข้าใจความหมาย ความสำคัญของเวลา และยุคสมัย ทางประวัติศาสตร์ สามารถใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์มาวิเคราะห์เหตุการณ์ต่าง ๆ

มาตรฐาน ส 4.2 เข้าใจพัฒนาการของมนุษยชาติจากอดีตจนถึงปัจจุบัน ในด้านความสัมพันธ์และการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์อย่างต่อเนื่อง ตระหนักถึงความสำคัญและสามารถ วิเคราะห์ผลกระทบที่เกิดขึ้น

มาตรฐาน ส 4.3 เข้าใจความเป็นมาของชาติไทย วัฒนธรรม ภูมิปัญญาไทย มีความรัก ความภูมิใจและธำรงความเป็นไทย

สาระที่ 5 ภูมิศาสตร์

มาตรฐาน ส 5.1 เข้าใจลักษณะของโลกทางกายภาพ และความสัมพันธ์ของสรรพสิ่งซึ่งมีผล ต่อกันและกันในระบบของธรรมชาติ ใช้แผนที่และเครื่องมือทางภูมิศาสตร์ ในการค้นหาวิเคราะห์สรุป และใช้ข้อมูลภูมิสารสนเทศอย่างมีประสิทธิภาพ

มาตรฐาน ส 5.2 เข้าใจปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่ก่อให้เกิดการสร้างสรรค์วัฒนธรรม มีจิตสำนึก และมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

2. คุณภาพผู้เรียน

จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

2.1 ได้เรียนรู้และศึกษาเกี่ยวกับความเป็นไปของโลก โดยการศึกษาประเทศไทยเปรียบเทียบกับประเทศในภูมิภาคต่าง ๆ ในโลก เพื่อพัฒนาแนวคิด เรื่องการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

2.2 ได้เรียนรู้และพัฒนาให้มีทักษะที่จำเป็นต่อการเป็นนักคิดอย่างมีวิจาร์ณญาณได้รับการพัฒนาแนวคิด และขยายประสบการณ์ เปรียบเทียบระหว่างประเทศไทยกับประเทศในภูมิภาคต่าง ๆ ในโลก ได้แก่ เอเชีย โอเชียเนีย แอฟริกา ยุโรป อเมริกาเหนือ อเมริกาใต้ ในด้านศาสนา คุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม ความเชื่อ ขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรม การเมืองการปกครอง ประวัติศาสตร์และภูมิศาสตร์ ด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์ และสังคมศาสตร์

2.3 ได้รับการพัฒนาแนวคิดและวิเคราะห์เหตุการณ์ในอนาคต สามารถนำมาใช้เป็นประโยชน์ ในการดำเนินชีวิตและวางแผนการดำเนินงานได้อย่างเหมาะสม

3. ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

สาระที่ หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม

มาตรฐาน ส 2.1 เข้าใจและปฏิบัติตนตามหน้าที่ของการเป็นพลเมืองดี มีค่านิยมที่ดีงาม และธำรงรักษาประเพณีและวัฒนธรรมไทย ดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันในสังคมไทย และ สังคมโลกอย่างสันติสุข

ตาราง 1 สาระหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิต มาตรฐาน ส 2.1

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
ม.2	1. อธิบายและปฏิบัติตนตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับตนเอง ครอบครัว ชุมชนและประเทศ	1. กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับตนเอง ครอบครัว เช่น <ul style="list-style-type: none"> - กฎหมายเกี่ยวกับความสามารถของผู้เยาว์ - กฎหมายบัตรประจำตัวประชาชน - กฎหมายแพ่งเกี่ยวกับครอบครัวและมรดก เช่น การหมั้น การสมรส การรับรองบุตร การรับบุตรบุญธรรม และมรดก 2. กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับชุมชนและประเทศ <ul style="list-style-type: none"> - กฎหมายเกี่ยวกับการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม - กฎหมายเกี่ยวกับภาษีอากร และกรอกแบบแสดงรายการ ภาษีเงินได้บุคคล บุคคลธรรมดา - กฎหมายแรงงาน
ม.2	2. เห็นคุณค่าในการปฏิบัติตนตามสถานภาพ บทบาท สิทธิ เสรีภาพ หน้าที่ในฐานะพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย	1. สถานภาพ บทบาท สิทธิ เสรีภาพ หน้าที่ ในฐานะพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย 2. แนวทางส่งเสริมให้ปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย

ตาราง 1 (ต่อ)

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
	3. วิเคราะห์บทบาท ความสำคัญ และความสัมพันธ์ของสถาบันทางสังคม	บทบาท ความสำคัญและความสัมพันธ์ของสถาบันทางสังคม เช่น สถาบันครอบครัว สถาบันการศึกษา สถาบันศาสนา สถาบันเศรษฐกิจ สถาบัน ทางการเมืองการปกครอง
	4. อธิบายความคล้ายคลึงและความแตกต่างของวัฒนธรรมไทย และวัฒนธรรมของประเทศในภูมิภาคเอเชีย เพื่อนำไปสู่ความเข้าใจอันดีระหว่างกัน	ความคล้ายคลึงและความแตกต่างของวัฒนธรรมไทย และวัฒนธรรมของประเทศในภูมิภาคเอเชีย วัฒนธรรมเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างกัน

สาระที่ 2 หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม

มาตรฐาน ส 2.2 เข้าใจระบบการเมืองการปกครองในสังคมปัจจุบัน ยึดมั่น ศรัทธา และดำรงรักษาไว้ซึ่งการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์

ตาราง 2 สาระหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิต มาตรฐาน ส 2.2

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
ม.2	1. อธิบายกระบวนการในการตรากฎหมาย	กระบวนการในการตรากฎหมาย - ผู้มีสิทธิเสนอร่างกฎหมาย - ขั้นตอนการตรากฎหมาย - การมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการตรากฎหมาย
	2. วิเคราะห์ข้อมูล ข่าวสารทางการเมืองการปกครองที่มีผลกระทบต่อสังคมไทยสมัยปัจจุบัน	1. เหตุการณ์ และการเปลี่ยนแปลงสำคัญของระบอบการปกครองของไทย 2. หลักการเลือกข้อมูล ข่าวสาร

จากการศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สรุปได้ว่า หลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและ วัฒนธรรม มุ่งให้ผู้เรียน ได้เรียนรู้และพัฒนาให้มีทักษะที่จำเป็นต่อการเป็นนักคิดอย่างมี วิจาร์ณญาณได้รับการพัฒนาแนวคิด และขยายประสบการณ์ ผู้วิจัยใช้เนื้อหา สาระที่ 2 หน้าที่พลเมืองวัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคมในการวิจัยครั้งนี้ มาตรฐาน ส 2.1 เข้าใจและปฏิบัติตามหน้าที่ของการเป็นพลเมืองดีมีค่านิยมที่ดีงาม และดำรงรักษา ประเพณีและวัฒนธรรมไทย ดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันในสังคมไทย และ สังคมโลกอย่างสันติสุข และมาตรฐาน ส 2.2 เข้าใจระบบการเมืองการปกครองในสังคมปัจจุบันยึดมั่น ศรัทธา และดำรงรักษาไว้ซึ่งการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ ในราชวชิรา สังคมศึกษา 3 ซึ่งรายวิชานี้เป็นวิชาพื้นฐาน จำนวน 60 ชั่วโมง ประกอบไปด้วยสาระที่สอน มีสาระภูมิศาสตร์ 30 ชั่วโมง และสาระ หน้าที่พลเมืองวัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตใน สังคม จำนวน 30 ชั่วโมง ซึ่งผู้วิจัยใช้เนื้อหา สาระที่ 2 หน้าที่พลเมืองวัฒนธรรม และการ ดำเนินชีวิตในสังคม จำนวน 30 ชั่วโมง

คู่มือการเรียนรู้

1. ความหมายของคู่มือการเรียนรู้

การจัดการเรียนการสอนเพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของการศึกษามี ประสิทธิภาพ ครูจำเป็นต้องมีบทบาทสำคัญมากในการจัดการเรียนการสอน ครูจึงจำเป็นต้องมีคู่มือการเรียนรู้เพื่อเป็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีนักวิชาการได้ให้ความหมายของคู่มือการเรียนรู้ไว้ดังนี้

สุรัสวดี จินดาเนตร (2553, หน้า 24) ได้ให้ความหมายของคู่มือการเรียนรู้ว่าเป็นเอกสารที่จัดทำขึ้นเพื่อใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติการของผู้ใช้ ให้สามารถ ดำเนินกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งให้มีมาตรฐานใกล้เคียงกันมากที่สุด และบรรลุผลสำเร็จ ตามเป้าหมาย

ปริทรรศน์ มะโนแก้ว (2553, หน้า 25) ได้ให้ความหมายของคู่มือจัด เรียนรู้เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนสำหรับครูว่าเป็นเครื่องมือที่เสนอแนะแนวทางใน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อให้ครูนำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ต้องมี

องค์ประกอบด้วยสาระวิธี กิจกรรม สื่อ วัสดุ อุปกรณ์ และแหล่งข้อมูลต่าง ๆ เพื่อให้จัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพสามารถบรรลุเป้าหมาย และวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

นวลฉวี ไพ่เรื่องโสม (2556, หน้า 31) ได้ให้ความหมายของคู่มือการเรียนรู้ว่าเป็นหนังสือ หรือ เอกสารที่จัดทำขึ้นเพื่อให้ผู้ใช้ได้ศึกษา และทำความเข้าใจ เป็นแนวทางในการปฏิบัติตาม ในการดำเนินกิจกรรมให้บรรลุสำเร็จตามวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพและมาตรฐานใกล้เคียงกัน

สุจินดา ศรีไทย (2558, หน้า 36) ได้ให้ความหมายของคู่มือการเรียนรู้ว่าเป็นหนังสือที่เขียนขึ้นเพื่อเป็นแนวทางให้ผู้ใช้คู่มือได้ศึกษาทำความเข้าใจ ปฏิบัติตามเพื่อทำกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งอย่างมีประสิทธิภาพ และมาตรฐานใกล้เคียงกันมากที่สุด พร้อมการบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายด้วยตัวเอง โดยมีกำหนดวัตถุประสงค์ วิธีดำเนินกิจกรรม วัตถุประสงค์ โดยผู้เขียนที่มีประสบการณ์ในเรื่องนั้น ๆ นำมาจัดทำให้ง่าย และสะดวกต่อผู้ศึกษาหรือผู้นำไปใช้จัดกิจกรรม

จากความหมายของคู่มือการเรียนรู้สรุปได้ว่า คู่มือการเรียนรู้ หมายถึง เอกสารซึ่งเป็นเครื่องมือที่เสนอแนะแนวทางในการจัดการเรียนการสอนสำหรับครู หรือผู้ที่ต้องการศึกษา เพื่อสามารถนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพบรรลุตามมาตรฐานการเรียนรู้ และตัวชี้วัด

2. องค์ประกอบของคู่มือการเรียนรู้

องค์ประกอบของคู่มือการเรียนรู้เป็นส่วนที่สัมพันธ์โดยตรงกับเนื้อหาสาระ วิธีการใช้คู่มือการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพและจากการศึกษาเอกสารพบว่าได้มีนักวิชาการอธิบายเกี่ยวกับองค์ประกอบของคู่มือการเรียนรู้ไว้ดังนี้

สุรัสวดี จินดาเนตร (2553, หน้า 26-27) ได้อธิบายองค์ประกอบการจัดทำคู่มือการเรียนรู้ควรประกอบด้วยรายละเอียดที่สำคัญๆดังต่อไปนี้

1. คำชี้แจงในการใช้คู่มือ มีองค์ประกอบดังนี้
  - 1.1 วัตถุประสงค์ของคู่มือการเรียนรู้
  - 1.2 ความรู้พื้นฐานในการใช้คู่มือการเรียนรู้
  - 1.3 วิธีการใช้คู่มือการเรียนรู้
  - 1.4 คำแนะนำในการใช้คู่มือการเรียนรู้

2. เนื้อหาที่สอน ปกติจะมีเนื้อหาสาระที่จะสอน โดยมีคำชี้แจงหรือคำอธิบายประกอบ และอาจมีการวิเคราะห์เนื้อหาสาระให้ผู้อ่านเกิดความเข้าใจ
3. การเตรียมการสอน ประกอบด้วยรายละเอียดดังนี้
  - 3.1 การเตรียมสถานที่ วัสดุ สื่อ อุปกรณ์ และเครื่องมือที่จำเป็น
  - 3.2 การเตรียมวัสดุ เอกสารประกอบการสอน แบบฝึกหัดและแบบปฏิบัติ ข้อสอบ คำเฉลย เป็นต้น
  - 3.3 ข้อสอบ คำอธิบาย และเฉลย
  - 3.4 การติดต่อประสานงานที่จำเป็น
4. กระบวนการ วิธีการ กิจกรรมการเรียนการสอนถือว่าเป็นส่วนที่สำคัญมากของคู่มือการเรียนรู้อย่างมีองค์ประกอบดังนี้
  - 4.1 คำแนะนำ เกี่ยวกับขั้นตอน และวิธีการสอน
  - 4.2 คำแนะนำและตัวอย่างเกี่ยวกับกิจกรรมการสอน ที่ช่วยให้ผู้สอนบรรลุผล
  - 4.3 คำถาม ตัวอย่าง แบบฝึกหัด แบบฝึกปฏิบัติ และสื่อต่าง ๆ ที่ใช้ในการสอน
  - 4.4 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับสิ่งที่ควรทำ ไม่ควรทำ ซึ่งมาจากประสบการณ์ของผู้เขียน
5. การวัดและประเมินผล คู่มือที่ดีควรจะให้คำแนะนำเกี่ยวกับการสอนอย่างครบถ้วน การวัดและประเมินผลการสอน นับเป็นองค์ประกอบสำคัญของการสอนอีกองค์ประกอบหนึ่งจำเป็นต้องประกอบไปด้วย เครื่องมือวัดผล วิธีการวัด และเกณฑ์การประเมินผล
  - 5.1 เครื่องมือวัดผล ซึ่งอาจจะเป็นข้อสอบแบบปรนัย ข้อสอบแบบอัตนัย แบบบันทึกผลงาน แบบสังเกต เป็นต้น
  - 5.2 วิธีวัดผล คู่มือครูควรจะให้คำอธิบายเกี่ยวกับวิธีการในการวัดผลพร้อมทั้งตัวอย่างในการดำเนินการ เพื่อความเข้าใจที่กระจ่างชัด
  - 5.3 เกณฑ์การประเมินผล คู่มือครูอาจเสนอแนะในการประเมินผลหรือให้คำแนะนำในการพัฒนาเกณฑ์เพื่อประเมินการเรียนการสอน

6. ความรู้เสริม คู่มือที่ดี จะต้องคำนึงถึงความต้องการของผู้ใช้และสามารถคาดคะเนได้ว่า ผู้ใช้มักจะประสบปัญหาในเรื่องใด และจัดหาหรือจัดทำข้อมูลที่จะช่วยส่งเสริมความรู้ของครูอื่นจะทำให้การสอนมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น

7. ปัญหาและคำแนะนำ เกี่ยวกับการป้องกันและแก้ปัญหา ผู้เขียนคู่มือจะเป็นผู้ประเมินการดำเนินงานในเรื่องที่เขียนมากพอสมควร ซึ่งจะช่วยให้รู้ว่าการดำเนินการในเรื่องนั้น ๆ จะเกิดปัญหาอะไรขึ้น การเป็นผู้มีประสบการณ์สามารถนำเอาประสบการณ์มาแก้ไขปัญหานั้น ๆ ให้ราบรื่น

8. แหล่งข้อมูล และแหล่งอ้างอิงต่าง ๆ หนังสือที่ดีควรมีแหล่งข้อมูล และแหล่งอ้างอิงจะเป็นประโยชน์แก่ผู้อ่านและในการศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมต่อไป

นวลฉวี ไพเรืองโสม (2556, หน้า 35) ได้สรุปเกี่ยวกับองค์ประกอบของคู่มือการเรียนรู้อย่างครบถ้วน ประกอบด้วย กระบวนการ วิธีการ ขั้นตอนในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ที่ต้องมีแนวทาง มีการวางแผน กำหนดขั้นตอน กรอบเนื้อหา จุดประสงค์ เป้าหมาย และการวัดประเมินที่ชัดเจน ต้องมีการจัดทำแผนการเรียนรู้อย่าง

จิตรกร อุณาพรหม (2557, หน้า 27) ได้สรุปเกี่ยวกับองค์ประกอบของคู่มือการเรียนรู้อย่างครบถ้วนดังนี้

1. คำชี้แจงในการใช้คู่มือ
2. ขั้นตอนวิธีการหรือคำแนะนำในการใช้เครื่องมือ
3. วิธีการในการวัดและประเมินผล
4. ความรู้เพิ่มเติม
5. ปัญหาอุปสรรค และแนวทางการแก้ไขปัญหา
6. แหล่งข้อมูลหรือแหล่งอ้างอิง

ยุพิน ปัญญาประชุม (2560, หน้า 41) ได้สรุปเกี่ยวกับองค์ประกอบของคู่มือการเรียนรู้อย่างนี้

1. คำชี้แจง ประกอบด้วยวัตถุประสงค์ วิธีการใช้ และคำแนะนำ
2. เนื้อหาสาระที่สอน
3. การเตรียมการสอน
4. แผนการจัดการเรียนรู้ ซึ่งประกอบด้วย กระบวนการ วิธีการ

กิจกรรมการสอน การวัดผลประเมินผล ความรู้เสริม ปัญหาและแนวทางแก้ไข และแหล่งข้อมูลอ้างอิงอื่น ๆ

จากองค์ประกอบของคู่มือการเรียนรู้สรุปได้ว่า องค์ประกอบของคู่มือการเรียนรู้ถือเป็นส่วนสำคัญที่สุดเพื่อให้ผู้เรียน และผู้สอนสามารถใช้คู่มือเพื่อให้มีประสิทธิภาพ ประกอบด้วยคำชี้แจงในการใช้คู่มือการเรียนรู้ ขั้นตอน วิธีการหรือคำแนะนำในการใช้คู่มือการเรียนรู้ กระบวนการเรียนรู้ แผนการจัดการเรียนรู้ วิธีการในการวัด และประเมินความรู้ ปัญหาอุปสรรคที่อาจเกิดขึ้นพร้อมแนวทางในการแก้ไขปัญหา และแหล่งข้อมูลอ้างอิงต่าง ๆ ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้นำไปใช้ออกแบบคู่มือการเรียนรู้ทั้งหมด 3 ส่วน ประกอบไปด้วย ส่วนที่ 1 คำชี้แจง บทบาทครู การเตรียมการสอน บทบาทนักเรียน ส่วนที่ 2 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ประกอบการใช้คู่มือการเรียนรู้ และส่วนที่ 3 ภาคผนวก ประกอบด้วย บัตรเนื้อหา บัตรคำถาม แบบทดสอบก่อนเรียนหลังเรียน เป็นต้น

3. ประสิทธิภาพของคู่มือการเรียนรู้

ประสิทธิผลของคู่มือการเรียนรู้เพื่อหาคุณภาพของคู่มือสาระ หน้าที่พลเมืองวัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD ร่วมกับการคิดแบบโยนิโสมนสิการ โดยการหาค่าดัชนีประสิทธิผล (Effectiveness Index ; E.I.) นักวิชาการได้อธิบายประสิทธิภาพของคู่มือการเรียนรู้ไว้ดังนี้

สมศักดิ์ คำมี (2548, หน้า 29) ได้อธิบายเกี่ยวกับเกณฑ์คุณภาพของคู่มือการเรียนรู้ดังนี้

1. จุดประสงค์
  - 1.1 มีจุดประสงค์ในการใช้คู่มืออย่างชัดเจน
  - 1.2 สอดคล้องต่อเนื่องกันอย่างเป็นระบบระหว่างจุดประสงค์ของสื่อต่าง ๆ
2. เนื้อหา
  - 2.1 มีคำแนะนำ เสนอวิธีการใช้ที่ชัดเจนและสามารถปฏิบัติได้
  - 2.2 สื่อความได้ชัดเจน แยกเนื้อหาเป็นตอน ๆ เด่นชัด
  - 2.3 ไม่ขัดต่อความมั่นคง และศีลธรรมดีงาม
3. การใช้ภาษา
  - 3.1 สื่อความหมายชัดเจน เข้าใจง่าย ชวนติดตาม
  - 3.2 ถูกต้องตามหลักการใช้ภาษา
  - 3.3 ใช้ภาษาที่เหมาะสม
  - 3.4 ใช้ศัพท์เฉพาะถูกต้อง (ถ้ามี)

4. ภาพ ตาราง แผนภูมิ

4.1 ถูกต้อง ชัดเจน และเป็นปัจจุบัน

4.2 เหมาะสม สอดคล้องกับเนื้อหา

4.3 มีรูปแบบการนำเสนอที่น่าสนใจ

4.4 ช่วยให้เข้าใจหลักการความคิดรวบยอดได้เป็นอย่างดี

วารุ เพ็งสวัสดิ์ (2551, หน้า 7-8) ได้อธิบายเกี่ยวกับเกณฑ์

ประสิทธิภาพของนวัตกรรมคือจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้เป็นระดับของผู้ผลิต นวัตกรรมพึงพอใจว่า ถ้าหากนวัตกรรมมีประสิทธิภาพถึงระดับที่กำหนดแล้วก็มีคุณค่า พอที่จะนำไปใช้ และคุ้มค่าแก่การลงทุนผลิตออกมา การกำหนดเกณฑ์ประสิทธิภาพ กระทำได้โดยการประเมินผลพฤติกรรมของผู้เรียนประกอบด้วย 2 ประเภทดังนี้

1. ประเมินพฤติกรรมต่อเนื่อง (transitional behavior หรือ E₁)

เป็นการประเมินผลต่อเนื่องประกอบด้วยพฤติกรรมย่อยหลายพฤติกรรมเรียกว่า กระบวนการ (process) ของผู้เรียนที่สังเกตจากการประกอบกิจกรรมกลุ่ม และรายบุคคล ซึ่งได้แก่งานที่มอบหมายและกิจกรรมอื่นใดที่ครูกำหนดไว้

2. ประเมินพฤติกรรมขั้นสุดท้าย (terminal behavior หรือ E₂)

เป็นการประเมินผลลัพธ์ (Products) ของผู้เรียน โดยพิจารณาจากการสอบหลังเรียน การกำหนดค่าประสิทธิภาพ

เพชฌุ กิจระการ (2546, หน้า 1-6) ได้เสนอแนวทางในการหา

ประสิทธิผลของแผนการเรียนรู้หรือสื่อที่สร้างขึ้น โดยให้พิจารณาจากพัฒนาการของ นักเรียนจากก่อนเรียนและหลังเรียนว่ามีความรู้ความสามารถเพิ่มขึ้นอย่างเชื่อถือได้หรือไม่ หรือเพิ่มขึ้นเท่าใดซึ่งอาจพิจารณาได้จากการคำนวณค่า-t-test แบบ Dependent Samples หรือหาค่าดัชนีประสิทธิผล (Effectiveness Index : E.I.) มีรายละเอียด ดังนี้

1. การหาค่าพัฒนาการที่เพิ่มขึ้นของผู้เรียนโดยอาศัยการหาค่า t-test

(แบบ Dependent Samples) เป็นการพิจารณาว่านักเรียนมีพัฒนาการเพิ่มขึ้นอย่างเชื่อถือได้หรือไม่ โดยทำการทดสอบนักเรียนทุกคนก่อน (Pretest) และหลังเรียน (Posttest) แล้ว นำมาหาค่า t-test แบบ Dependent Samples หากมีนัยสำคัญทางสถิติ ก็ถือได้ว่า นักเรียน กลุ่มนั้นมีพัฒนาการเพิ่มขึ้นอย่างเชื่อถือได้

2. การหาพัฒนาการที่เพิ่มขึ้นของนักเรียนโดยอาศัยการหาค่าดัชนี

ประสิทธิผล (Effectiveness Index : E.I.) มีสูตรดังนี้

ดัชนีประสิทธิผล = ผลรวมคะแนนหลังเรียนทุกคน – ผลรวมคะแนนก่อนเรียนทุกคน
 (จำนวนนักเรียน x คะแนนเต็ม) – ผลรวมของคะแนนก่อนเรียนทุกคน

การหาค่า E.I. เป็นการพิจารณาพัฒนาการในลักษณะที่ว่าเพิ่มขึ้นเท่าไร ไม่ได้ทดสอบว่าเพิ่มขึ้นอย่างเชื่อถือได้หรือไม่ วิธีการอาจแปลงคะแนนให้อยู่ในรูปของร้อยละก็ได้ ซึ่งมีข้อสังเกตบางประการที่เกี่ยวกับค่า Effectiveness Index E.I. ดังนี้

1) E.I. เป็นเรื่องของอัตราส่วนของผลต่าง จะมีค่าสูงสุดเป็น 1.00 ส่วนค่าต่ำสุดไม่สามารถกำหนดได้เพราะค่าต่ำกว่า -1.00 และถ้าเป็นค่าลบแสดงว่า ผลคะแนนสอบก่อนเรียนมากกว่าหลังเรียน ซึ่งหมายความว่าระบบการเรียนการสอนหรือสื่อที่สร้างขึ้นไม่มีคุณภาพ

2) การแปลผล E.I. ในตาราง ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในบทที่ 4 ของงานวิจัย มักจะใช้ข้อความไม่เหมาะสม ทำให้ผู้อ่านเข้าใจความหมายของ E.I. ผิดจากความเป็นจริง เช่น ค่า E.I. เท่ากับ 0.6240 ก็มักจะกล่าวว่ “ค่าดัชนีประสิทธิผลเท่ากับ 0.6340 ซึ่งแสดงว่านักเรียนมีความรู้เพิ่มขึ้นร้อยละ 62.40 ซึ่งในความเป็นจริงค่า E.I. เท่ากับ 0.6240 เพราะคิดเทียบจาก E.I. สูงสุดเป็น 1.00 ดังนั้น ถ้าคิดเทียบเป็นร้อยละ ก็คือ คิดเทียบจากค่าสูงสุดเป็น 100 E.I. จะมีค่าเป็น 62.40 จึงดังนั้น “ ค่าดัชนีประสิทธิผล เท่ากับ 0.6240 แสดงว่านักเรียนมีความรู้เพิ่มขึ้น 0.6240 หรือคิดเป็นร้อยละ 62.40 ”

3) ถ้าค่าของ E_1/E_2 ของแผนการเรียนสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด และเมื่อหา E.I. ด้วยพบว่า มีพัฒนาการเพิ่มขึ้นถึงระดับหนึ่งให้ผู้วิจัยพอใจ หากคำนวณค่าความคงทนด้วยโดยใช้สูตร t-test แบบ Dependent Samples ก็ไม่ได้แปลว่าจะไม่นัยสำคัญ (เพราะผู้วิจัยคาดหวังว่าหากสื่อ หรือแผนการเรียนรู้อาจมีคุณภาพ ผลการเรียนหลังสอนเมื่อผ่านไประยะหนึ่ง เช่น ผ่านไป 2 สัปดาห์ กับผลการเรียนจบจะต้องไม่แตกต่างกัน) ลักษณะเช่นนี้มักพบในงานวิจัยของนิสิตบ่อยๆ คือ แผนการเรียนรู้อาจมีค่า E_1/E_2 สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด ค่า E.I. ก็สูง แต่ผลการทดสอบความคงทนมีนัยสำคัญทางสถิติ ปัญหานี้ น่าจะมาจากนักเรียนไม่ได้ตั้งใจหรือเบื่อหน่ายในการทำข้อสอบอย่างจริงจังแม้ว่าผู้วิจัยจะมีความรู้สึกว่าคุณภาพสื่อหรือแผนที่ใช้จะมีคุณภาพ ทำให้นักเรียนเกิดความเข้าใจในเนื้อหาสาระที่เรียนมาก หรือมีความตริตรองตรงใจตอบทเรียนมากเท่าไร

จากประสิทธิผลของคู่มือการเรียนรู้อาจสรุปได้ว่า ค่าดัชนีประสิทธิผล เพื่อหาคุณภาพของคู่มือสาระ หน้าที่พลเมืองวัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม โดยใช้การเรียนรู้อบรมมือเทคนิค STAD ร่วมกับการคิดแบบโยนิโสมนสิการ โดยการหาค่า

ดัชนีประสิทธิผล (Effectiveness Index ; E.I.) โดยดัชนีประสิทธิผลที่ใช้ได้ควรมีค่า 0.50 ขึ้นไป ถือเป็นการนำเครื่องมือไปใช้ทดลอง แล้วนำผลที่ได้มาปรับปรุงพัฒนาตามเกณฑ์และการหาดัชนีประสิทธิผล ซึ่งผู้วิจัยได้ใช้การหาดัชนีประสิทธิผลหาคุณภาพคู่มือการเรียนรู้หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD ร่วมกับการคิดแบบโยนิสมนสิการ ที่ส่งผลต่อการคิดอย่างมีวิจารณญาณ เอกลักษณ์ไทยและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เพื่อที่จะทราบว่าคู่มือการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นมีคุณภาพหรือไม่

การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD

1. ความหมายของการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD

การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD (Student Teams Achievement Division) ซึ่งเป็นเทคนิคการสอนแบบหนึ่งของการเรียนแบบร่วมมือ (cooperative Learning) โดย Robert E. Slavin ได้พัฒนาขึ้น ซึ่งเป็นการเรียนรู้โดยใช้การแบ่งกลุ่มเพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ร่วมกัน จากการศึกษาเอกสารพบว่า มีนักนักวิชาการได้ให้ความหมายของการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD ไว้ดังนี้

สุวิทย์ มูลคำ และอรทัย มูลคำ (2547, หน้า 170) ได้ให้ความหมาย เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค STAD หมายถึง การเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมืออีกรูปแบบหนึ่งคล้ายมีความคล้ายคลึงกับการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TGT ที่แบ่งผู้เรียนที่มีระดับความรู้ความสามารถแตกต่างกัน โดยผู้เรียนแต่ละกลุ่มประกอบด้วยผู้เรียนสูง ปานกลาง และอ่อน แบ่งเป็นกลุ่มละ 4-5 คน โดยให้สมาชิกของแต่ละกลุ่มได้เรียนรู้เนื้อหาสาระที่ครูผู้สอนเตรียมไว้ และทดสอบความรู้ คะแนนที่ได้จากการทดสอบของสมาชิกภายในกลุ่มแต่ละคน นำเอามาบวกกันเป็นคะแนนของแต่ละกลุ่ม กลุ่มที่มีคะแนนสูงสุดถือเป็นกลุ่มที่ประสบความสำเร็จในการเรียนรู้ ครูผู้สอนจะต้องใช้เทคนิคการเสริมแรง และสมาชิกกลุ่มต้องมีการกำหนดเป้าหมายร่วมกันช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เพื่อความสำเร็จของกลุ่ม

ชวลิต ชูกำแหง (2551, หน้า 122) ได้ให้ความหมายของการเรียนรู้แบบร่วมมือเป็นการจัดการเรียนรู้ให้นักเรียน แบ่งกลุ่มเล็ก ๆ กลุ่มละ 4 คน ระดับความสามารถแตกต่างกัน (Heterogeneous Teams) คือ นักเรียนเก่ง 1 คน ปานกลาง 2 คน และ อ่อน 1 คน ครูกำหนดบทเรียนให้นักเรียนทั้งชั้น และให้กลุ่มทำงาน กำหนดนักเรียนในกลุ่ม

ช่วยเหลือกัน นำคะแนนที่ได้จากการสอบของสมาชิกในกลุ่มมาหาค่าเฉลี่ย เป็นคะแนนฐาน และมีการให้รางวัลกลุ่มที่ทำคะแนนได้ดีกว่าเดิม มีการให้รางวัลกับกลุ่มที่ได้คะแนนสูงถึงเกณฑ์ที่กำหนดไว้

ราตรี ศรีอุทธา (2553, หน้า 31) ได้ให้ความหมายการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD โดยแบ่งผู้เรียนที่มีความสามารถแตกต่างกันออกจากกลุ่มเพื่อทำงานร่วมกัน กลุ่มละประมาณ 4-5 คน เป็นนักเรียนที่เรียนเก่ง 1 คน ปานกลาง 2-3 คน และอ่อน 1 คน โดยกำหนดให้สมาชิกของกลุ่มได้เรียนรู้เนื้อหาสาระที่ผู้สอนจัดเตรียมไว้แล้วทำการทดสอบความรู้ คะแนนที่ได้ จากการทดสอบของสมาชิกแต่ละคน นำเอามาบวกเป็นคะแนนรวมของทีม ผู้สอนจะต้องใช้เทคนิคการเสริมแรง โดยการกล่าวคำชมเชยหรือให้รางวัล เป็นต้น สมาชิกกลุ่มต้องมีการกำหนดเป้าหมายร่วมกัน ช่วยเหลือซึ่งกันและกันเพื่อความสำเร็จของกลุ่ม

บัญชา ชินโน (2556, หน้า 49) ได้ให้ความหมายการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD ว่าเป็นการจัดการเรียนรู้โดยการแบ่งกลุ่มนักเรียนตามความสามารถกลุ่มละ 4-5 คน ตามอัตราส่วนของนักเรียน คะแนนจากความสำเร็จของแต่ละคนจะเป็นคะแนนความสำเร็จของกลุ่มทำให้นักเรียนช่วยเหลือกัน ในขณะที่เรียนนักเรียนสามารถซักถามปัญหากันอย่างอิสระ คนเก่งสามารถอธิบายให้เพื่อนในกลุ่มเข้าใจแนวคิด และมีโน้มน้าได้ กระตุ้น เห็นคุณค่าของความแตกต่างระหว่างบุคคล ทั้งยังช่วยให้นักเรียนมีคุณลักษณะนิสัยที่ดี เช่น ความสามัคคี มีน้ำใจ มีระเบียบวินัย และพฤติกรรมการทำงานที่ดี

จากการศึกษาความหมายของการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD สรุปได้ว่า การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD เป็น การจัดการเรียนรู้ที่แบ่งนักเรียนเป็นกลุ่ม ละ 4-5 คน คละความรู้ความสามารถเก่ง ปานกลาง และอ่อน ซึ่งสมาชิกภายในกลุ่มจะต้องเรียนรู้ร่วมกัน โดยสมาชิกภายในกลุ่มจะต้องช่วยเหลือเกื้อกูลกันในการเรียนรู้ เพื่อให้บรรลุความสำเร็จตามเป้าหมาย

2. ขั้นตอนของการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD

ขั้นตอนของการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD เป็นการจัดการเรียนรู้ที่ง่ายและเหมาะสมกับครูผู้สอนเพื่อเป็นประโยชน์ต่อผู้เรียน จากการศึกษาเอกสารพบว่า มีนักวิชาการได้ให้อธิบายขั้นตอนของการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD ไว้ดังนี้

สุภาพร ชาบุญมี (2553, หน้า 40) ได้อธิบายขั้นตอนการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD ไว้ดังนี้

1. นักเรียนทำแบบทดสอบก่อนเรียนเพื่อดูความรู้พื้นฐานของนักเรียน
2. แบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่ม ๆ ละ 4-5 คน เลือกประธาน และเลขานุการ
3. เลขานุการกลุ่มมารับปัญหา หนังสือ เอกสาร ที่จะต้องค้นคว้า ภายในกลุ่มของตน
4. ทุกกลุ่มประชุมวางแผน และแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบ เพื่อ ปฏิบัติงานตามที่ครูมอบหมายมาพร้อมกับปัญหา หรือกรณีตัวอย่าง
5. นักเรียนดำเนินการค้นคว้าจากหนังสือ และเอกสาร พร้อมกับให้ ประสพการณ์ของตนเองเป็นส่วนประกอบ
6. ประชุมปรึกษาหารือ และอภิปรายในกลุ่มของตนเอง
7. แต่ละกลุ่มรวบรวมข้อมูล และเขียนเป็นรายงานกลุ่มแล้วแจกกลุ่ม ต่าง ๆ
8. แต่ละกลุ่มส่งตัวแทนออกรายงานหน้าชั้น
9. ให้กลุ่มอื่น ๆ ชักถามข้อข้องใจ
10. ครูอธิบายเพิ่มเติมในกรณีที่ประเด็นสำคัญยังไม่ได้พูดถึงจากกลุ่ม ต่าง ๆ แล้วครูสรุป

11. นักเรียนบันทึกความรู้เพิ่มเติมที่ได้รับจากการเรียนลงสมุด

Slavin (1995, p.71 อ้างถึงใน ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์, 2553, หน้า 199)

ได้อธิบายถึงขั้นตอนการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD มี 5 ขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นการนำเสนอข้อมูล คือ ครูเป็นผู้นำเสนอข้อมูลโดยใช้วิธีการ สอนตรงอาจเป็นการใช้เอกสารหรือบรรยาย เพื่อให้ผู้เรียนมีความสนใจที่จะเรียน ผู้เรียน จะต้องมีความตั้งใจเพราะผู้เรียนต้องลงมือปฏิบัติเอง และมีการทดสอบหลังจากจบ บทเรียนหนึ่ง ๆ แล้ว

2. ขั้นการทำงานร่วมกัน คือ ผู้เรียนจะทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม 4-5 คน ซึ่งมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเพศคละกัน หน้าที่สำคัญของกลุ่มคือ การช่วยเหลือ กันเรียนร่วมกัน เตรียมสมาชิกเพื่อทดสอบหลังจากครูสอนเนื้อหาจบแล้ว สมาชิกจะเข้า กลุ่มเรียนรู้และทำงานจากใบงาน อภิปรายปัญหาร่วมกันรวมทั้งการตรวจสอบการแก้ไข คำตอบ หัวใจสำคัญอยู่ที่สมาชิกของแต่ละคน ทุกคนจึงต้องทำหน้าที่ของตนให้ดีที่สุดและ เรียนรู้เพื่อให้กำลังใจและเข้าใจร่วมกัน

3. ขั้นการทดสอบ เมื่อครูสอนไปประมาณ 1-2 ครั้ง ผู้เรียนจะเข้าทำการทดสอบในสาระที่เรียน ต่างคนต่างสอบจะช่วยเหลือกันไม่ได้

4. ขั้นการปรับปรุงคะแนน จะเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้พัฒนาความสามารถของตนอย่างเต็มที่ ผู้เรียนสามารถปรับปรุงคะแนนของตนเองให้สูงขึ้น

5. ขั้นการตัดสินผลงานของกลุ่ม จะพิจารณาผลรวมของการปรับปรุงคะแนนของสมาชิกในกลุ่ม กำหนดระดับผลสำเร็จตามคะแนนที่ได้ของกลุ่ม อาจเป็นคำชมเชยในประกาศนียบัตร รางวัล หรือการยกย่อง เป็นต้น

ทิตนา แคมมณี (2554, หน้า 65-66) ได้อธิบายถึงการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD คำว่า “STAD” เป็นตัวย่อของ “Student Teams Achievement Division” กระบวนการดำเนินการมีดังนี้

1. จัดผู้เรียนเข้ากลุ่มละความสามารถ (เก่ง ปานกลาง และอ่อน) กลุ่มละ 4 คน และเรียกกลุ่มนี้ว่ากลุ่มบ้านของเรา (home group)

2. สมาชิกในกลุ่มบ้านของเรา ได้รับเนื้อหาสาระ และศึกษาเนื้อหาสาระนั้นร่วมกัน เนื้อหาสาระนั้นอาจมีหลายขั้นตอน ซึ่งผู้เรียนอาจต้องทำแบบทดสอบในแต่ละตอน และเก็บคะแนนของตนไว้

3. ผู้เรียนทุกคนทำแบบทดสอบสุดท้าย ซึ่งเป็นการทดสอบรวบยอด และนำคะแนนของตนไปหาคะแนนพัฒนาการ (improvement score) ซึ่งหาได้ดังนี้

คะแนนพื้นฐาน ได้จากค่าเฉลี่ยของคะแนนทดสอบย่อยหลาย ๆ ครั้งที่ผู้เรียนแต่ละคนทำได้

คะแนนพัฒนาการ ถ้าคะแนนที่ได้คือ

-11 ขึ้นไป คะแนนพัฒนาการ = 0

-1 ถึง -10 คะแนนพัฒนาการ = 10

+1 ถึง 10 คะแนนพัฒนาการ = 20

+11 ขึ้นไป คะแนนพัฒนาการ = 30

4. สมาชิกในกลุ่มบ้านของเรา นำคะแนนพัฒนาการของแต่ละคนในกลุ่มมารวมกันเป็นคะแนนของกลุ่ม กลุ่มใดได้คะแนนพัฒนาการของกลุ่มสูงสุด กลุ่มนั้นจะได้รับการยกย่องหรือรางวัล

พนัส ทองปาน (2558, หน้า 94) ได้อธิบายเกี่ยวกับขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD ไว้ดังนี้

1. ขั้นนำเสนอ ครูเป็นผู้นำเสนอข้อมูลโดยวิธีการสอนตรง อาจเป็น การใช้เอกสารหรือบรรยาย เพื่อให้ผู้เรียนมีความสนใจที่จะเรียน
2. ขั้นจัดกลุ่มจัดผู้เรียน ผู้สอนจัดทีมผู้เรียนโดยให้คละกันทั้งเพศและความสามารถ ทีมละประมาณ 4-5 คน เช่นทีมที่มีสมาชิก 4คน ประกอบด้วย ชาย 2 คน หญิง 2 คน เป็นนักเรียน เก่ง 1 คน ปานกลาง 2 คน อ่อน 1 คน
3. ขั้นการทำงานเป็นกลุ่ม เข้ากลุ่มเรียนรู้ ทำกิจกรรม ใบงาน อภิปรายปัญหาาร่วมกัน รวมทั้งตรวจสอบการแก้ไขคำตอบ
4. ขั้นการทดสอบย่อย ผู้เรียนแต่ละคนทำการทดสอบย่อยเพื่อวัดความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาสาระที่ได้เรียนรู้
5. ขั้นคิดคะแนนกลุ่ม ตรวจสอบคำตอบของผู้เรียนคำตอบคะแนนของสมาชิกทุกคนในกลุ่มมารวมกันเป็นคะแนนกลุ่ม
6. ขั้นเผยแพร่ชื่อเสียงของกลุ่ม กำหนดระดับผลสำเร็จตามคะแนนที่กลุ่มได้ อาจเป็นคำชมเชย ประกาศนียบัตร และรางวัล

จากการศึกษาขั้นตอนของการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD สามารถสรุปได้ว่าต้องประกอบไปด้วยการนำเสนอเนื้อหาข้อมูล มีการแจ้งจุดประสงค์การสอน ข้อตกลงร่วมกัน จัดกลุ่มนักเรียนคละความรู้ความสามารถกลุ่มละ 4-5 คน การทำงานร่วมกันนักเรียนจะได้สถานการณ์หรือคำถามเพื่อร่วมกันหาคำตอบการทดสอบนักเรียนเป็นรายบุคคลเพื่อจะนำคะแนนไปเป็นคะแนนของกลุ่ม และยกย่องชื่นชมกลุ่มที่ได้คะแนนสูงสุด โดยผู้วิจัยได้ใช้ของ Robert E. Slavin เป็นผู้พัฒนาขึ้น (Slavin, 1995, p.71 อ้างถึงใน ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์, 2553, หน้า 198) ขั้นตอนการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน ประกอบไปด้วย

- 1) ขั้นการนำเสนอข้อมูล 2) ขั้นการทำงานร่วมกัน 3) ขั้นการทดสอบ 4) ขั้นการปรับปรุงคะแนน และ 5) ขั้นการตัดสินผลงานของกลุ่ม

3. กิจกรรมการเรียนรู้การสอนด้วยเทคนิค STAD

กิจกรรมการเรียนรู้การสอนด้วยเทคนิค STAD ของ Slavin (1995, p.71 อ้างถึงใน ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์, 2553, หน้า 199-202) มีดังนี้

1. การเตรียมการสอน (Preparation)

1.1 เนื้อหาของบทเรียน การเรียนด้วยเทคนิค STAD สามารถใช้ได้กับเนื้อหาต่างๆ ที่ครูสร้างขึ้นโดยการทำเอกสารประกอบการสอนหรือใบงาน กระดาษคำตอบ และข้อสอบย่อยสำหรับเนื้อหาที่จะสอนในแต่ละบท

1.2 การจัดกลุ่มผู้เรียน แต่ละกลุ่มควรประกอบด้วยสมาชิกกลุ่มละ 4-5 คน เป็นผู้เรียนที่มีความสามารถสูง 1 คน ปานกลาง 2 คน และอ่อน 1 คน ครูควรจัดกลุ่มให้นักเรียนเอง ขั้นตอนในการจัดกลุ่มได้แก่

1.2.1 จัดทำเอกสารเกี่ยวกับการเรียนเป็นกลุ่มให้แต่ละกลุ่ม

1.2.2 จัดผู้เรียนเข้ากลุ่ม โดยจัดผลคะแนนผู้เรียนสูงสุดไปถึงต่ำสุด ข้อมูลที่ใช้ในการแบ่งกลุ่มได้จากคะแนนทดสอบเป็นสิ่งที่สำคัญที่สุด รองลงมาคือการใช้ผลการเรียน คะแนนวิชาที่ผ่านมา หรือบางครั้งขึ้นอยู่กับวิจารณ์ญาณของผู้สอนก็ได้

1.2.3 พิจารณาจำนวนกลุ่มในชั้นเรียนในแต่ละกลุ่ม ควรประกอบด้วยจำนวนสมาชิกจำนวน 4 คน ถ้าหาไม่ลงตัวจะมีมากกว่า 4 คนก็ได้

1.2.4 การจัดผู้เรียนเข้ากลุ่มในแต่ละกลุ่มควรให้มีความสมดุลกัน เพื่อให้แต่ละกลุ่มประกอบด้วยสมาชิกที่มีความสามารถทางการเรียน ต่ำ ปานกลาง จนถึงสูง และระดับความสามารถโดยเฉลี่ยของแต่ละกลุ่ม ๆ ละเท่า ๆ กัน ซึ่งอาจจัดกลุ่มโดยอาศัยคะแนนที่ได้จากการทำแบบทดสอบก่อนเรียนหรือคะแนนจากผลการเรียนเดิม

1.2.5 การพิจารณาคะแนนพื้นฐาน หมายถึง คะแนนจากการทดสอบครั้งที่แล้ว เมื่อครูใช้เทคนิคนี้และมีการทดสอบไป 2-3 ครั้ง แล้วนำคะแนนนี้มาเฉลี่ยเป็นคะแนนพื้นฐาน หรืออาจใช้คะแนนจากผลการเรียนจากปีที่ผ่านมาก็ได้

2. รายละเอียดเกี่ยวกับกิจกรรม ประกอบด้วยกิจกรรมย่อยดังนี้

2.1 การสอน (Teach) ครูใช้การสอนแบบโดยตรง (Direct instruction) หรืออภิปราย (Discussion) หรือเสนอโดยใช้เสียงและภาพ (Audiovisual presentation) โดยใช้เวลา 1-2 ชั่วโมงในการสอบบทเรียนหนึ่ง ๆ และดำเนินการสอนตามแผนการสอนที่กำหนดไว้ดังนี้

2.1.1 การนำเข้าสู่บทเรียน เป็นการสร้างความสนใจของผู้เรียนให้อยากรู้ อยากเห็น อยากเรียน เป็นการนำเข้าสู่บทเรียน ประกอบด้วย

1) บอกผู้เรียนถึงสิ่งที่เรียนว่าคืออะไร มีความสำคัญอย่างไร กระตุ้นให้ผู้เรียนอยากรู้ อยากเห็น ด้วยการสาธิต การใช้อุปกรณ์ประกอบการอธิบายหรือยกตัวอย่างปัญหาในชีวิตจริง

2) ทบทวนสั้น ๆ เกี่ยวกับทักษะหรือข้อความรู้ที่ผู้เรียนรู้อยู่แล้ว

2.1.2 การพัฒนา (Development) เป็นขั้นที่จัดในการนำเสนอ บทเรียน ครูอาจจะปฏิบัติกิจกรรมดังนี้

- 1) การทดสอบวัดตามจุดประสงค์
- 2) เน้นทักษะความเข้าใจ
- 3) ยกสาระหรือทักษะต่าง ๆ โดยใช้อุปกรณ์สื่อที่เห็นชัด
- 4) ประเมินความเข้าใจผู้เรียนบ่อย ๆ ด้วยการถามคำถาม
- 5) อธิบายว่าคำตอบนี้ทำไมจึงถูกต้อง และไม่ถูกต้อง ยกเว้นกรณีที่เห็นชัด
- 6) เมื่อผู้เรียนจับใจความสำคัญได้แล้วให้นำไปสู่เนื้อหาสาระถัดไป
- 7) รักษาประเด็นที่กำลังเรียนอยู่ โดยการถามคำถามต่าง ๆ และนำไปสู่บทเรียนทั้งบทอย่างรวดเร็ว

2.1.3 การฝึกโดยใช้แนวปฏิบัติ (Guided practice) เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนฝึกปฏิบัติเกี่ยวกับบทเรียนที่นำเสนอโดยแนะแนวทางให้ผู้เรียนมีจุดมุ่งหมายในการปฏิบัติ ถือว่าเป็นขั้นฝึกฝนอาจทำได้ดังนี้

- 1) ให้ผู้เรียนทุกคนช่วยกันแก้ปัญหา หรือหาคำตอบคำถามนั้น ๆ
- 2) สุ่มตัวอย่างผู้เรียนเพื่อถาม ซึ่งวิธีนี้เป็นการกระตุ้นผู้เรียนทุกคนเตรียมคำถามไว้
- 3) ไม่ควรให้งานที่ต้องใช้เวลานาน อาจให้ผู้เรียนเตรียมคำถาม 1-2 ข้อ แล้วให้ข้อมูลย้อนกลับ

2.2 การทำงานเป็นกลุ่ม (Team Study)

ใช้เวลา 1-2 ชั่วโมง ในการสอนบทหนึ่ง ๆ ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง โดยการอ่าน และกระต่ายคำตอบกลุ่มละ 2 ใบ สำหรับกลุ่มหนึ่ง ๆ ขณะเรียนสมาชิกในกลุ่มจะต้องเรียนรู้เนื้อหาที่สนใจ และช่วยกันทำงานในวันแรกของการเรียน ครูจะอธิบายถึงความหมายของการทำงานแบบร่วมมือและเทคนิคต่าง ๆ ในการเรียน

2.2.1 นักเรียนทุกคนต้องรับผิดชอบในการทำให้เพื่อนสมาชิกทุกคนเรียนรู้เนื้อหาให้กระจ่าง

2.2.2 ผู้เรียนจะเสร็จสิ้นงานที่ได้รับมอบหมายก็ต่อเมื่อสมาชิกทุกคนในกลุ่มเรียนรู้เนื้อหาที่สนใจ จนกระจ่างแล้ว

2.2.3 ผู้เรียนควรขอความช่วยเหลือจากเพื่อนในกลุ่มก่อนถามครู

2.2.4 ผู้เรียนในกลุ่มควรพูดคุยปรึกษากันเบา ๆ นอกจากนี้ครูควรกระตุ้นให้ผู้เรียนได้รับทราบกฎบางอย่าง เช่น

- 1) ให้จัดกลุ่มอย่างรวดเร็วและไม่ส่งเสียงดังรบกวนผู้อื่น
- 2) ให้เวลาประมาณ 5 นาทีในการตั้งชื่อกลุ่ม
- 3) แจกใบงานและกระดาษคำตอบ
- 4) ให้สมาชิกแลกเปลี่ยนความคิดเห็น อธิบายโต้ตอบและแบ่งใช้อุปกรณ์ร่วมกัน

5) ใช้คำพูดที่สุภาพ ไม่ก้าวร้าว ไม่เถียงกันด้วยเรื่องส่วนตัว

6) เมื่อเกิดข้อขัดแย้งให้ใช้หลักประชาธิปไตย

7) ตรวจสอบผลงานและคำตอบของกลุ่มก่อนนำส่งครูและสมาชิกทุกคนต้องยอมรับผลงานของกลุ่มเสมือนผลงานตนเอง

8) เน้นให้ผู้เรียนทราบว่าพวกเขาจะจบบทก็ต่อเมื่อแน่ใจว่าสมาชิกแต่ละคนในกลุ่มทำคะแนนสอบได้ ร้อยละ 100

9) ต้องแน่ใจว่าผู้เรียนศึกษาเนื้อหาจากใบงานจริง ไม่ใช่ถือไว้เฉยๆ ดังนั้นผู้เรียนต้องมีกระดาษคำตอบ เพื่อเอาไว้ตรวจสอบคำตอบของตนเองและสมาชิกในขณะที่เรียน ผู้เรียนอธิบายคำตอบให้กันด้วย แทนที่จะเป็นเพียงการตรวจกระดาษคำตอบจากคำตอบเท่านั้น

10) ผู้เรียนมีคำถามให้ถามสมาชิกก่อน ก่อนที่จะถามครู บทบาทของครูคือ สังเกตและประเมินพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม ครูอาจเดินดู ชักถามเป็นขั้นที่ผู้เรียนนำความรู้ไปปรับใช้ นอกจากนี้ครูอาจมีการชักถามกลุ่มต่าง ๆ เพื่อตรวจสอบความเข้าใจเกี่ยวกับสิ่งที่เรียนไปจัดว่าเป็นขั้นที่ผู้เรียนนำความรู้ที่ได้รับไปใช้

2.3 การทดสอบ (Test)

ครูอาจใช้เวลาในการทดสอบครึ่งชั่วโมง โดยเป็นการทดสอบรายบุคคล ผู้เรียนใช้กระดาษทดสอบคนละ 1 ชุด ในการสอบนั้นควรปฏิบัติดังนี้

2.3.1 ให้เวลาในการทำข้อสอบอย่างพอเพียง แต่ไม่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนปรึกษากันในขณะที่ทำข้อสอบ เพราะต้องการแสดงให้เห็นว่าผู้เรียนรู้อะไรบ้างจากบทเรียนนี้ในการทดสอบผู้เรียนต้องแยกโต๊ะจากกลุ่ม

2.3.2 ให้มีการแลกเปลี่ยนกระดาษคำตอบ เพื่อเปลี่ยนกันตรวจกับผู้อื่นได้ หรือสะสมคะแนนเอาไว้เมื่อเรียนจบบทเรียนแล้ว

2.4 การตระหนักถึงความสำคัญของกลุ่ม (Team Recognition)

การตระหนักถึงความสำเร็จของกลุ่ม มีวัตถุประสงค์เพื่อชี้ให้เห็นถึงคะแนนของแต่ละบุคคลที่เพิ่มขึ้นทันทีที่ผู้สอนคำนวณ คะแนนของผู้เรียนแต่ละคนก็จะชี้ถึงคะแนนของแต่ละคนที่เพิ่มขึ้น และจัดทำคะแนนกลุ่ม ให้การให้คะแนนหรือประกาศนียบัตรชมเชย กับกลุ่มที่ทำคะแนนสูง ถ้าเป็นไปได้ครูควรบอกคะแนนในชั่วโมงถัดไป ซึ่งวิธีนี้จะทำให้ผู้เรียนเชื่อมโยงกันระหว่างการทำคะแนนให้ดีที่สุดกับตระหนักถึงความสำเร็จ และได้รับรางวัลซึ่งเป็นแรงจูงใจในการเรียนที่ดีด้วย กลุ่มจะได้รับรางวัลก็ต่อเมื่อกลุ่มนั้นได้รับความสำเร็จเหนือกว่ากลุ่มอื่น ๆ ซึ่งจะตัดสินด้วยคะแนนที่ได้จากการทำแบบทดสอบของสมาชิกกลุ่มแต่ละคน แล้วจึงนำมาคำนวณเป็นคะแนนของกลุ่ม

จากการศึกษากิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD สรุปได้ว่ากิจกรรมประกอบด้วย 2 ส่วนคือ 1) การเตรียมการสอน คือ การเตรียมเนื้อหาบทเรียน การจัดกลุ่มผู้เรียน การพิจารณาคะแนนการทดสอบ 2) การจัดกิจกรรมการสอน คือ การนำเข้าสู่บทเรียน การทำงานเป็นกลุ่ม 3) การทดสอบ ทั้ง 3 ส่วนประกอบที่กล่าวมาข้างต้นล้วนแต่เป็นกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD

4. หลักการแบ่งกลุ่มการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD

การที่จะทำให้การเรียนการสอนแบบร่วมมือเทคนิค STAD ให้เป็นไปตามกระบวนการ และมีประสิทธิภาพจะต้องมีหลักการในการแบ่งกลุ่มผู้เรียน โดยมีหลักการแบ่งกลุ่มไว้ต่าง ๆ ดังนี้

สนอง อินละคร (2544, หน้า 116) ได้อธิบายถึงหลักการแบ่งกลุ่ม เพื่อให้การแบ่งกลุ่มมีความคล่องตัวความสามารถที่ใกล้เคียงกัน การแบ่งกลุ่มควรดำเนินการดังนี้

1. ทดสอบความรู้ก่อนเรียนเพื่อดูคะแนนพื้นฐาน ซึ่งอาจทดสอบเป็นรายบทเรียน นำคะแนนมาเรียงลำดับ จาก 1 2 3 4 ไปเรื่อย ๆ จนถึงลำดับสุดท้าย

2. จัดคนเข้ากลุ่มโดยใช้วิธีวกกลับจนครบทุกคน สมมตินักเรียน 40 คน แบ่งเป็นกลุ่มเล็ก 5 คนต่อกลุ่ม ได้ 8 กลุ่ม มีวิธีการแบ่งกลุ่มดังนี้

กลุ่มที่ 1	ประกอบด้วยนักเรียนที่ได้คะแนนลำดับที่ 1	16	17	32	33
กลุ่มที่ 2	ประกอบด้วยนักเรียนที่ได้คะแนนลำดับที่ 2	15	18	31	34
กลุ่มที่ 3	ประกอบด้วยนักเรียนที่ได้คะแนนลำดับที่ 3	14	19	30	35
กลุ่มที่ 4	ประกอบด้วยนักเรียนที่ได้คะแนนลำดับที่ 4	13	20	29	36
กลุ่มที่ 5	ประกอบด้วยนักเรียนที่ได้คะแนนลำดับที่ 5	12	21	28	37

กลุ่มที่ 6 ประกอบด้วยนักเรียนที่ได้คะแนนลำดับที่ 6	11 22	27 38
กลุ่มที่ 7 ประกอบด้วยนักเรียนที่ได้คะแนนลำดับที่ 7	10 23	26 39
กลุ่มที่ 8 ประกอบด้วยนักเรียนที่ได้คะแนนลำดับที่ 8	9 24	25 40

จากการศึกษาหลักการแบ่งกลุ่มการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD โดยจะแบ่งกลุ่ม กลุ่มละ 4-5 คน โดยแบ่งจากความรู้อุณหภูมิ ความสามารถ เก่ง ปานกลาง และอ่อน โดยการแบ่งนักเรียนมาจากคะแนนการทำแบบทดสอบ

5. ข้อดีและข้อจำกัดของเรียนแบบร่วมมือเทคนิค STAD

สุวิทย์ มูลคำ และอรทัย มูลคำ (2552, หน้า 175) ได้อธิบายว่าข้อดีของกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD ไว้ดังนี้

ข้อดี

1. ผู้เรียนมีความเข้าใจใ้ รับผิดชอบตัวเองและกลุ่มร่วมกับสมาชิกอื่น
2. ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความแตกต่างกันได้เรียนรู้ร่วมกัน
3. ส่งเสริมให้ผู้เรียนผลัดเปลี่ยนกันเป็นผู้นำ
4. ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ฝึกและเรียนรู้ทักษะทางสังคมโดยตรง
5. ผู้เรียนมีความตื่นเต้น สนุกสนานกับการเรียนรู้

ข้อจำกัด

1. ถ้าผู้เรียนขาดความเข้าใจใ้และความรับผิดชอบก็จะส่งผลให้ผลงานกลุ่ม และการเรียนรู้ไม่ประสบความสำเร็จ
2. เป็นวิธีการที่ผู้สอนจะต้องเตรียมการดูแลเอาใจใ้กระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างใกล้ชิดจึงได้ผลดี
3. ครูผู้สอนมีภาระงานมากขึ้น

สรุปการเรียนการสอนแบบร่วมมือเทคนิค STAD มีประสิทธิภาพจะต้องมีหลักการในการแบ่งกลุ่มผู้เรียน การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD สามารถสรุปได้ว่าต้องประกอบไปด้วยการนำเสนอเนื้อหาข้อมูล มีการแจ้จุดประสงค์การสอนข้อตกลงร่วมกัน จัดกลุ่มนักเรียนจากความรู้อุณหภูมิ ความสามารถกลุ่มละ 4-5 คน การทำงานร่วมกัน นักเรียนจะได้สถานการณ์หรือคำถามเพื่อร่วมกันหาคำตอบการทดสอบนักเรียนเป็นรายบุคคลเพื่อจะนำคะแนนไปเป็นคะแนนของกลุ่ม และยกย่องชื่นชมกลุ่มที่ได้คะแนนสูงสุด กิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD สรุปได้ว่ากิจกรรมประกอบด้วย 2 ส่วนคือ

- 1) การเตรียมการสอน คือ การเตรียมเนื้อหาบทเรียน การจัดกลุ่มผู้เรียน การพิจารณา
คะแนนการทดสอบ 2) การจัดกิจกรรมการสอน คือ การนำเข้าสู่บทเรียน การทำงานเป็น
กลุ่ม 3) การทดสอบ ทั้ง3ส่วนประกอบที่กล่าวมาข้างต้นล้วนแต่เป็นกิจกรรมการเรียนรู้
แบบร่วมมือเทคนิค STAD โดยผู้วิจัยได้ใช้ของ Robert E. Slavin เป็นผู้พัฒนาขึ้น (Slavin
1995, p.71 อ้างถึงใน ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์, 2553, หน้า 198) ขั้นตอนการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน
ประกอบไปด้วย 1) ขั้นตอนการนำเสนอข้อมูล 2) ขั้นตอนการทำงานร่วมกัน 3) ขั้นตอนการทดสอบ
4) ขั้นตอนการปรับปรุงคะแนน และ 5) ขั้นตอนการตัดสินผลงานของกลุ่ม

การคิดแบบโยนิโสมนสิการ

การคิดแบบโยนิโสมนสิการเป็นวิธีการคิดที่มีประโยชน์มาก สามารถนำไปใช้ใน
ชีวิตประจำวัน การวางแผน การตัดสินใจ การแก้ปัญหาต่าง ๆ รวมถึงการจัดการเรียนการ
สอนเพื่อให้ผู้เรียนเกิดทักษะการคิดอย่างมีประสิทธิภาพ

1. ความหมายของโยนิโสมนสิการ

จากการศึกษาเอกสารพบว่า มีนักนักวิชาการได้ให้ความหมายของการคิด
แบบโยนิโสมนสิการไว้ดังนี้

สุคนธ์ สิ้นธพานนท์ และคณะ (2550, หน้า 162) ได้ให้ความหมายของ
โยนิโสมนสิการไว้ว่า เป็นการคิดที่ใช้ปัญญา ทำให้เกิดปัญญาเกิดความเจริญงอกงามยิ่งขึ้น
นำไปสู่การแก้ปัญหา เป็นทางแห่งความดับทุกข์และทำให้เกิดการศึกษาต่อไป นับได้ว่าเป็น
การใช้ความคิดอย่างถูกวิธี เป็นส่วนสำคัญของการศึกษาหรือการพัฒนาตนในด้านการ
พัฒนาปัญญา ทำให้สามารถดำเนินชีวิตไปในทางที่ดีงามและพึ่งพาตนเองได้

ชัชฎาภรณ์ วิโย (2551, หน้า 67) ได้ให้ความหมายเกี่ยวกับ การคิดแบบ
โยนิโสมนสิการ หมายถึง การคิดพิจารณาไตร่ตรองอย่างรอบคอบ คิดอย่างแยบคาย คิด
อย่างถูกวิธี คิดอย่างมีเหตุผล คิดถูกทางเป็นลำดับขั้นตอนมีระเบียบไม่ยุ่งยากสับสน มีการ
กำหนดเป้าหมายอย่างชัดเจน ชักนำความคิดมาสู่แนวทางที่ถูกต้องว่าต้องการคิดเพื่ออะไร

พระพรหมคุณาภรณ์ (ประยุทธ์ ปยุตโต) (2551, หน้า 51) ได้ให้ความหมาย
เกี่ยวกับโยนิโสมนสิการ เป็นการใช้ความคิดที่ถูกวิธี คือ การทำในใจโดยแยบคายของสิ่ง
ทั้งหลายด้วยความคิดพิจารณาสืบค้นต้นเค้า สวหาสาเหตุจนตลอดสาย แยกแยะออก
วิเคราะห์ด้วยปัญญาที่คิดเป็นระเบียบ โดยอุปมาวิธีให้เห็นถึงสิ่งนั้น ๆ หรือปัญหานั้น ๆ
ตามสภาวะหรือความสัมพันธ์แห่งเหตุปัจจัย

พระบุญเลิศ นิมฺมสุวรรณ (2554, หน้า 21) ได้ให้ความหมายโยนิโสมนสิการ มีความหมายว่า การคิดในใจโดยแยบคาย การคิดถูกวิธีโดยใช้กระบวนการคิดวิเคราะห์ที่เป็นระบบ เพื่อนำไปสู่ความเข้าใจในหลักการที่ชัดเจน และมองเห็นความแตกต่างทุกแง่มุมของสิ่งที่คิดได้อย่างหลากหลาย

เหมวดี ทาศรีภู (2559, หน้า 67) ได้ให้ความหมายของการคิดแบบโยนิโสมนสิการ เป็นวิธีการคิดที่เป็นระบบ มีการคิดที่ใช้กระบวนการที่แยบคายใช้ปัญญาไตร่ตรอง แก้ปัญหา ทำความเข้าใจในหลักการ เหตุและผลของสิ่งที่คิดได้อย่างถูกต้อง จากความหมายของการคิดแบบโยนิโสมนสิการสรุปได้ว่า การคิดแบบโยนิโสมนสิการ หมายถึง วิธีการคิดที่ถูกวิธี มีระบบระเบียบในการคิด มีเหตุผลวิเคราะห์แยกแยะ โดยใช้ปัญญาเป็นหลักในกระบวนการคิด เพื่อแก้ไขปัญหาโดยการพิจารณาหาสาเหตุ และแก้ไขปัญหาที่นั้น ๆ

2. ความสำคัญของวิธีคิดแบบโยนิโสมนสิการ

มารศรี กลางประพันธ์ (2546, หน้า 47) ได้กล่าวถึงความสำคัญของโยนิโสมนสิการว่า เป็นการใช้ความคิดอย่างถูกวิธี โยนิโสมนสิการอยู่ในระดับที่เหนือศรัทธา เพราะเป็นขั้นที่เริ่มความคิดของตนเองอย่างอิสระ ส่วนในระบบการศึกษาอบรมโยนิโสมนสิการเป็นการฝึกการใช้ความคิด ให้รู้จักคิดอย่างถูกวิธี คิดอย่างมีระเบียบรู้จักวิธีวิเคราะห์ไม่มองเห็นสิ่งต่าง ๆ อย่างตื้น ๆ ผิวเผิน เป็นขั้นสำคัญในการสร้างปัญญาที่บริสุทธิ์เป็นอิสระ ทำให้ทุกคนช่วยตนเองได้และนำไปสู่จุดหมายของพุทธธรรมอย่างแท้จริง

สุภาภรณ์ ลีมาลี (2550, หน้า 273) ได้กล่าวถึงความสำคัญของวิธีคิดแบบโยนิโสมนสิการมาใช้จะทำใหม่เกิดนิวรรณ 5 นิวรรณที่เกิดแล้วจะถูกจำกัดไว้ แล้วเกิดโพชฌงค์

บุญหลาย แต่งทรัพย์ (2552, หน้า 39-40) ได้กล่าวถึงความสำคัญของโยนิโสมนสิการว่าเป็นความคิดเป็นสิ่งสำคัญ ความคิดที่ถูกต้องจะนำไปสู่ความคิดที่แท้จริง การใช้ความคิดที่วิเคราะห์ตามหลักการของโยนิโสมนสิการจะทำให้ไม่เกิดนิวรรณ 5 และเกิดโพชฌงค์ 7 ซึ่งจะนำไปสู่ความสำเร็จในชีวิตได้

สะอาด ภิญโญศรี (2552, หน้า 33) ได้กล่าวถึงโยนิโสมนสิการเป็นกระบวนการคิดที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติธรรม หรือการฝึกฝนอารมณ์ทางด้านจิตใจเพื่อให้เกิดศักยภาพทางปัญญาในระดับสูงสุด มีเป้าหมายอยู่ที่การสกัดวิชาและต้นเหตุที่เกิดขึ้นในจิตใจของมนุษย์ ทั้งนี้เนื่องในระบบการคิดของปุถุชน อวิชชา ปัญหาย่อมมาด้วยกันเสมอ

แต่บางครั้งอวิชาแสดงบทบาทเด่น ดันหาเป็นตัวแฝง บางครั้งปัญหาแสดงบทบาทเด่น อวิชาเป็นตัวแฝง และสอดคล้องกับเจตนารมณ์ของหลักสูตรปัจจุบันที่เน้นการคิดเป็นทำเป็น แก้ปัญหาเป็น ทั้งนี้เพราะวิถีแห่งวัฒนธรรมไทยนั้นได้เน้นบรรยากาศที่เรียบง่ายมีลักษณะที่เหนียวแน่นใจให้ผู้เรียนเกิดความปิติ และเลื่อมใส

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต), (2555, หน้า 627-660) ได้กล่าวถึงความสำคัญของโยนิโสมนสิการที่เป็นภาคปฏิบัติการ วิธีคิดแบบโยนิโสมนสิการ หรือเรียกสั้น ๆ ว่า วิธีโยนิโสมนสิการนี้ แม้จะมีหลายอย่างหลายวิธี ซึ่งมีหลักการ 2 แบบดังนี้

1. โยนิโสมนสิการ ที่มุ่งกำจัดอวิชาโดยตรงนั้น ตามปกตินี้เป็นแบบที่ต้องใช้ในการปฏิบัติธรรมจนถึงที่สุด เพราะทำให้เกิดความรู้ความเข้าใจตามเป็นจริงเป็นสิ่งที่จำเป็นต่อการตรัสรู้
2. โยนิโสมนสิการ แบบสกัดหรือบรรเทาต้นเหตุ มักใช้เป็นข้อปฏิบัติต้นๆ ซึ่งมุ่งเตรียมพื้นฐานหรือพัฒนาตนเองในด้านคุณธรรม ให้เป็นผู้พร้อมสำหรับการปฏิบัติขั้นสูงขึ้นไป เพราะเป็นเพียงขั้นขัดเกลาภิเลส แต่โยนิโสมนสิการหลายวิธีใช้ประโยชน์ได้ทั้งสองอย่าง คือทั้งกำจัดอวิชา และบรรเทาต้นเหตุไปพร้อมกัน

จากความสำคัญของการคิดแบบโยนิโสมนสิการสรุปได้ว่า การคิดแบบโยนิโสมนสิการมีความสำคัญมากในการดำเนินชีวิต และการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาให้ผู้เรียนเกิดทักษะการคิดต่าง ๆ ทั้งยังให้ผู้เรียนแก้ปัญหาต่าง ๆ โดยผ่านกระบวนการคิดแบบโยนิโสมนสิการ

3. วิธีคิดแบบโยนิโสมนสิการ

ชัชฎาภรณ์ วิโย (2551, หน้า 80-81) ได้อธิบายถึงวิธีการคิดแบบโยนิโสมนสิการ มี 10 วิธีคิด ดังนี้

1. วิธีคิดแบบสืบสาวเหตุปัจจัย คือความสามารถในการคิดเชื่อมโยงจากเหตุไปหาผล โยงจากผลไปหาเหตุ เป็นการคิดที่พิจารณาเหตุการณ์ หรือปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นว่าเป็นผลของการกระทำต่าง ๆ สืบค้นไปให้ถึงสาเหตุและส่วนประกอบสำคัญ จะเป็นปัจจัยที่ก่อให้เกิดผลเช่นนั้นรวมถึงความสามารถในการคิดโยงจากปัจจัยต่าง ๆ ว่าก่อให้เกิดเช่นใดบ้าง
2. วิธีคิดแบบแยกแยะส่วนประกอบ คือ ความสามารถในการแยกแยะเนื้อหาส่วนย่อย ๆ ของเหตุการณ์เรื่องราวต่าง ๆ ว่าประกอบด้วยอะไรบ้าง เช่น ความ

คิดเห็น ข้อเท็จจริง คำโฆษณาชวนเชื่อ ฯลฯ รวมทั้งความสามารถในการจัดหมวดหมู่ การแยกแยะประเภทของสิ่งของต่าง ๆ และข้อมูลที่ได้

3. วิธีคิดแบบสามัญลักษณ์ คือ ความสามารถในการรับรู้ และเข้าใจ ธรรมชาติ หรือคุณสมบัติเฉพาะของสิ่งทั้งหลาย หรือของเหตุการณ์นั้น ๆ แล้วยอมรับ พร้อมกับแก้ไขให้สอดคล้องกับความเป็นจริงตามธรรมชาตินั้น ๆ

4. วิธีคิดแบบอริยสังข์/คิดแบบแก้ปัญหา คือ การรับรู้สภาพปัญหาคืออะไร มีสาเหตุมาจากอะไรบ้าง ปัญหามีทางแก้ วิธีตัดสินใจเลือกวิธีที่ดีที่สุด แล้วลงมือแก้ปัญหาตามวิธีที่เลือกอย่างต่อเนื่องอาศัยความเพียรพยายามจนกว่าปัญหาทั้งหมดจะได้รับการแก้ไข

5. วิธีคิดแบบบรรทัดธรรมสัมพันธ์ คือ ความสามารถที่จับเค้าเงื่อนงำของเรื่องราวนั้นว่ายึดหลักการใดแล้วมีแนวปฏิบัติให้บรรลุหลักการนั้นอย่างไร

6. วิธีคิดแบบรู้ทันคุณโทษและทางออก คือ การพิจารณาเหตุการณ์ต่าง ๆ ในทางที่ดี และด้านไม่ดีเมื่อเห็นทั้งสองด้านก็มองหาแนวทางปฏิบัติต่อจุดบกพร่องที่พบเห็นเพื่อหาทางเลือกและตัดสินใจเลือกแนวทางปฏิบัติที่เหมาะสม

7. วิธีคิดแบบคุณค่าแท้ คุณค่าเทียม คือ ความสามารถในการพิจารณาตัดสินใจสรุปเกี่ยวกับคุณค่าของความคิดเห็นหรือสิ่งของ โดยมุ่งเน้นคุณค่าแท้ที่ตอบสนองความต้องการของชีวิตโดยตรงมากกว่าคุณค่าเทียมที่ตอบสนองความต้องการของตัณหา ซึ่งทำให้เกิดความทะเยอทะยานแก่งแย่งในสังคม

8. วิธีคิดแบบปลุกเร้าคุณธรรม คือ การคิดที่ก่อให้เกิดการทำที่ดีงามต่อสังคมไม่ขัดต่อศีลธรรม จริยธรรม และกฎหมาย

9. วิธีคิดแบบอยู่กับปัจจุบัน คือ การคิดแบบตระเตรียมวางแผนกิจกรรมต่าง ๆ ล่วงหน้าทันที ี่มีความเป็นไปได้อย่างสมเหตุสมผลไม่ใช่ความเพ้อฝันเลื่อนลอย รวมทั้งการนำประสบการณ์จากอดีตมาใช้ในการวางแผนในอนาคต

10. วิธีคิดแบบวิวิธวาท คือ ความสามารถในการพิจารณาเหตุการณ์ต่าง ๆ อย่างละเอียดรอบคอบในข้อการคิดแบบสืบสาวเหตุปัจจัย การคิดแยกแยะองค์ประกอบ การคิดแบบคุณโทษและทางออก และการคิดแบบคุณค่าแท้คุณค่าเทียม

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต) (2556, หน้า 30-58) ได้อธิบายถึงวิธีคิดแบบโยนิโสมนสิการ มี 10 วิธีดังนี้

1. วิธีคิดแบบสืบสาวเหตุปัจจัย คือ พิจารณาปรากฏการณ์ที่เป็นผล ให้รู้จักสภาวะที่เป็นจริง หรือพิจารณาปัญหา หาหนทางแก้ไข ด้วยการค้นหาสาเหตุและปัจจัยต่าง ๆ ที่สัมพันธ์ส่งผลสืบทอดกันมา อาจเรียกว่าวิธีคิดแบบอภิปัจจัยตา หรือคิดตามหลักปฏิจจสมุปบาท จัดเป็นวิธีโยนิโสมนสิการแบบพื้นฐาน

2. วิธีคิดแบบแยกแยะส่วนประกอบ คือ เป็นการคิดที่มุ่งให้มอง รู้จักสิ่งทั้งหลายตามสภาวะของมันเองอีกแบบหนึ่งในทางธรรม ท่านมักใช้พิจารณาเพื่อให้เห็นความไม่แก่นสาร หรือความไม่เป็นตัวเป็นตนที่แท้จริงของสิ่งทั้งหลาย ให้หายยึดติดถือมั่นในสมมติบัญญัติ

3. วิธีคิดแบบสามัญลักษณ์ คือ มองอย่างรู้เท่าทันความเป็นอยู่เป็นไปของสิ่งทั้งหลาย ซึ่งจะต้องเป็นอย่างนั้น ๆ ตามธรรมดาของมันเอง ในฐานะที่มันเป็นสิ่งซึ่งเกิดจากเหตุปัจจัยต่าง ๆ ประดังประดังขึ้น จะต้องเป็นไปตามเหตุปัจจัยธรรมดา

4. วิธีคิดแบบอริยสังค/คิดแบบแก้ปัญหาคือ คิดแบบแก้ปัญหาคือ เรียกตามโวหารทางธรรมได้ว่า วิธีแห่งความดับทุกข์จัดเป็นวิธีคิดแบบหลักอย่างหนึ่ง เพราะสามารถขยายให้ครอบคลุมวิธีคิดแบบอื่น ๆ มี 2 วิธีคือ การคิดตามเหตุและผล จะแบ่งการคิดเป็น 2 คู่ โดยคู่ที่ 1 เป็นการคิดที่ทุกข์และสมุทัย(พันปัญหาหรือกำจัดปัญหา) คู่ที่ 2 นิโรธและมรรค (ภาวะสิ้นปัญหา) และการคิดแบบตรงจุดตรงเรื่อง

5. เป็นวิธีคิดที่ตรงจุดตรงเรื่องเป็นวิธีคิดแบบอริยสังค คือ การเริ่มต้นจากปัญหา หรือความทุกข์ ที่ประสบโดยกำหนดรู้ ทำความเข้าใจปัญหา คือความทุกข์นั้น ให้ชัดเจน แล้วสืบค้นหาสาเหตุเพื่อเตรียมแก้ไข ในเวลาเดียวกัน กำหนดเป้าหมายของตนให้แน่ชัดว่าคืออะไร จะเป็นไปได้หรือไม่ และเป็นไปได้อย่างไร แล้วคิดวางวิธีปฏิบัติที่จะกำจัดสาเหตุของปัญหา โดยสอดคล้องกับการที่จะบรรลุจุดหมายที่กำหนดไว้นั้นในการคิดตามวิธีนี้ จะต้องตระหนักถึงกิจ หรือหน้าที่ ที่พึงปฏิบัติต่ออริยสังคแต่ละข้ออย่างถูกต้องด้วย เพื่อให้มองเห็นเค้าความในเรื่องนี้ จะกล่าวถึงหลักอริยสังค และวิธีปฏิบัติเป็นขั้นๆ โดยย่อ ดังนี้

ขั้นที่ 1 ทุกข์ คือ สภาพปัญหา ความคับข้อง ติดขัด กัดค้น บีบคั้น ที่คนได้ประสบพบเจอ กำหนดรู้ทุกข์ หรือเข้าใจ

ขั้นที่ 2 สมุทัย คือ เหตุเกิดแห่งทุกข์ หรือสาเหตุของปัญหา ได้แก่ เหตุปัจจัยต่าง ๆ ที่เข้าสัมพันธ์ขัดแย้งส่งผลสืบทอดกันมา จนปรากฏเป็นสภาพบีบคั้น

ขั้นที่ 3 นิโรธ คือ ความดับทุกข์ ความพ้นทุกข์ ภาวะไร้ทุกข์ ภาวะพ้นปัญหา หมดหรือปราศจากปัญหา เป็นจุดหมายที่

ขั้นที่ 4 มรรค คือ ทางดับทุกข์ ข้อปฏิบัติให้ถึงความดับทุกข์ หรือวิธีแก้ไขปัญหา ได้แก่ วิธีการ และรายละเอียดสิ่งที่จะต้องปฏิบัติ เพื่อกำจัดเหตุปัจจัยของปัญหา ให้เข้าถึงจุดหมายที่ต้องการ

7. วิธีคิดแบบอรรถธรรมสัมพันธ์ คือ คิดตามหลักการและความมุ่งหมาย เป็นการพิจารณาให้เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่าง ธรรม กับ อรรถ หรือ หลักการกับ ความมุ่งหมาย เป็นความคิดที่มีความสำคัญมาก ในเมื่อจะลงมือปฏิบัติธรรม หรือทำการตาม หลักการอย่างใดอย่างหนึ่ง เพื่อให้ได้ผลตรงตามความมุ่งหมาย ไม่กลายเป็นการกระทำที่ คลาดเคลื่อน เลื่อนลอย หรือมงาย

ธรรม แปลว่า หลัก หรือหลักการ คือ หลักความจริง หลักความดีงาม หลักการปฏิบัติ หรือหลักที่จะเอาไปใช้ปฏิบัติ รวมทั้งหลักคำสอนที่จะให้ประพฤติปฏิบัติ และกระทำการได้ถูกต้อง

อรรถ แปลว่า ความหมาย ความมุ่งหมาย จุดหมาย ประโยชน์ที่ต้องการ หรือสาระที่พึงประสงค์

8. วิธีคิดแบบรับรู้ทันคุณโทษและทางออก คือ พิจารณาให้เห็นครบ เป็นการมองสิ่งทั้งหลายตามความเป็นจริงอีกแบบหนึ่ง ซึ่งเน้นการยอมรับความจริงตามที่เป็นจริง เป็นอยู่ทุกแง่ทุกด้าน ทั้งด้านดีด้านเสีย และเป็นวิธีคิดที่ต่อเนื่องกับการปฏิบัติมาก เช่นบอกว่า ก่อนจะแก้ปัญหาก็ต้องเข้าใจปัญหาให้ชัด และรู้ที่ไปให้ดีก่อน หรือก่อนจะละสิ่งหนึ่งไปหาอีกสิ่งหนึ่ง ต้องรู้จักทั้งสองฝ่ายดีพอ ที่จะให้เห็นได้ว่า การละและไปหา นั้น หรือ การทิ้งอย่างหนึ่งไปเอาอีกอย่างหนึ่งนั้น เป็นการกระทำที่รอบคอบ สมควร และดีจริง การคิดแบบรับรู้ทันคุณโทษและทางออก

9. วิธีคิดแบบคุณค่าแท้ คุณค่าเทียม คือ การพิจารณาเกี่ยวกับปฏิเสธนา คือ การใช้สอย หรือบริโภคเป็นวิธีคิดแบบสกัด หรือบรรเทาต้นเหตุ เป็นขั้นฝีกหัดขัดเกลา กิเลส หรือตัดทางไม่ให้กิเลสเข้ามาครอบงำจิตใจแล้วชักจูงพฤติกรรมต่อ ๆ ไปวิธีคิดแบบนี้ ใช้มากในชีวิตประจำวัน เพราะเกี่ยวข้องกับบริโภคใช้สอยปัจจัย 4 และวัสดุอุปกรณ์ อำนวยความสะดวกต่าง ๆ มีหลักการโดยย่อว่า คนเราเข้าไปเกี่ยวข้องกับสิ่งต่าง ๆ เพราะเรามีความต้องการและเห็นว่าสิ่งนั้น ๆ จะสนองความต้องการของเราได้ สิ่งใดสามารถ

สนองความต้องการของเราได้ สิ่งนั้นก็มีความค่าแก่เรา หรือที่เรานิยมเรียกว่ามันมีประโยชน์ คุณค่านี้จำแนกได้เป็น 2 ประเภท ตามชนิดของความต้องการ คือ ดังนี้

9.1 คุณค่าแท้ หมายถึง ความหมาย คุณค่า หรือประโยชน์ของสิ่งทั้งหลาย ในแง่ที่สนองความต้องการของชีวิตโดยตรง หรือที่มนุษย์นำมาใช้แก้ปัญหาของตน เพื่อความดีงาม ความดำรงอยู่ด้วยดีของชีวิต หรือเพื่อประโยชน์สุขทั้งของตนเองและผู้อื่น คุณค่าแท้ที่อาศัยปัญญาเป็นเครื่องตีค่า หรือวัดราคา จะเรียกว่าคุณค่าสนองปัญญา ก็ได้ เช่น อาหารมีคุณค่าอยู่ที่ประโยชน์สำหรับหล่อเลี้ยงร่างกาย ให้ชีวิตดำรงอยู่ได้ มีสุขภาพดี เป็นอยู่ผาสุก มีกำลังเกื้อกูลแก่การบำเพ็ญกิจหน้าที่ รถยนต์ช่วยให้เดินทางได้รวดเร็ว เกื้อกูลแก่การปฏิบัติหน้าที่การงาน ความเป็นอยู่ และปฏิบัติการทั้งหลายในงาน บำเพ็ญประโยชน์สุข ควรมุ่งเอาความสะอาด ปลอดภัย แข็งแรง ทนทาน เป็นต้น

9.2 คุณค่าพอกเสริม หรือ คุณค่าเทียม หมายถึง คุณค่า หรือประโยชน์ของสิ่งทั้งหลายที่มนุษย์พอกเพิ่มให้แก่สิ่งนั้น เพื่อปรนเปรอการเสพสรวนเวทนา หรือเพื่อเสริมราคา เสริมขยายความมั่นคงยิ่งใหญ่ของตัวตนที่ยึดถือไว้ คุณค่าเทียมที่อาศัยตัณหาเป็นเครื่องตีค่า หรือวัดราคา จะเรียกว่าคุณค่าสนองตัณหา ก็ได้ เช่น อาหารมีคุณค่าอยู่ที่ความเอร็ดอร่อย เสริมความสนุกสนาน เป็นเครื่องแสดงฐานะความโก้ ช่วยให้ดูหรูหรา รถยนต์เป็นเครื่องวัดฐานะแสดงความโก้ ความมั่งมี มุ่งเอาความสวยงามและความเด่น เป็นต้น วิธีคิดแบบนี้ ใช้พิจารณาในการเข้าเกี่ยวข้องกับปฏิบัติต่อสิ่งทั้งหลายได้ทั่วไป โดยมุ่งให้เข้าใจและเลือกเสพคุณค่าแท้ ที่เป็นประโยชน์แก่ชีวิตอย่างแท้จริงเป็นไปเพื่อประโยชน์สุขทั้งแก่ตนและผู้อื่น คุณค่าแท้ นอกจากจะเป็นประโยชน์แก่ชีวิตอย่างแท้จริงแล้วยังเกื้อกูลแก่ความเจริญของงามของกุศลธรรม เช่น ความมีสติ เป็นต้น

10. วิธีคิดแบบปลุกเร้าคุณธรรม คือ คิดแบบกุศลภาวนา เป็นวิธีคิดในแนวสกัดกั้นหรือบรรเทาและขัดเกลادتัญหา จึงจัดได้ว่าเป็นข้อปฏิบัติระดับต้น ๆ สำหรับส่งเสริมความเจริญของงามแห่งกุศลธรรม และสร้างเสริมสัมมาทิฐิที่เป็นโลกียะหลักการทั่วไปของวิธีคิดแบบนี้ มีอยู่ว่า ประสบการณ์ คือสิ่งที่ได้ประสบหรือได้รับรู้อย่างเดียวกัน บุคคลผู้ประสบหรือรับรู้ต่างกัน อาจมองเห็นและคิดนึกปรุงแต่งไปคนละอย่างโทษเป็นอกุศล แม้แต่บุคคลคนเดียวก็มองเห็นของอย่างเดียวกัน หรือประสบอารมณ์อย่างเดียวกัน แต่ต่างขณะ ต่างเวลา ก็อาจคิดเห็นปรุงแต่งต่างออกไปครั้งละอย่างคราวหนึ่งร้าย คราวหนึ่งดี ทั้งนี้โดยเหตุผลที่ได้กล่าวมาแล้ว การทำใจ ที่ช่วยตั้งต้น และชักนำความคิดให้เดินไปในทางที่ดีงามและเป็นประโยชน์ เรียกว่าเป็นวิธีคิดแบบอุบายปลุกเร้าคุณธรรมหรือ

โยนิโสมนสิการแบบเร้ากุศลในที่นี้โยนิโสมนสิการแบบเร้ากุศลนี้ มีความสำคัญ ทั้งในแง่ที่ทำให้เกิดความคิดและการกระทำที่ดีงามเป็นประโยชน์ในขณะนั้น ๆ และในแง่ที่ช่วยแก้ไขนิสัยความเคยชินร้ายๆ ของจิตที่ได้สั่งสมไว้แต่เดิม พร้อมกับสร้างนิสัยความเคยชินใหม่ ๆ ที่ดีงามให้แก่จิตไปในเวลาเดียวกันด้วยในทางตรงข้าม หากปราศจากอุบายแก้ไขเช่นนี้ ความคิดและการกระทำของบุคคล ก็จะถูกชักนำให้เดินไปตามแรงชักจูงของความเคยชินเก่า ๆ ที่ได้สั่งสมไว้เดิมเพียงอย่างเดียวและช่วยเสริมความเคยชินอย่างนั้นให้มีกำลังแรงมากยิ่งขึ้นเรื่อยไป

9. วิธีคิดแบบอยู่กับปัจจุบัน คือ มีปัจจุบันธรรมเป็นอารมณ์ หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่าการคิดแบบอยู่กับปัจจุบัน การที่มีผู้เข้าใจผิดเกี่ยวกับความหมายของการเป็นอยู่ในปัจจุบัน หรือมีปัจจุบันธรรมเป็นอารมณ์ โดยเห็นไปว่าพระพุทธศาสนาสอนให้คิดถึงสิ่งที่อยู่เฉพาะหน้า กำลังเป็นไปในปัจจุบันเท่านั้น ไม่ให้คิดพิจารณา เกี่ยวกับอดีต หรืออนาคต ตลอดจนไม่ให้คิดเตรียมการหรือวางแผนงานเพื่อกาลภายหน้า

11. วิธีคิดแบบวิภาษวาท คือ เป็นการคิดแบบใหม่มองเห็นความจริงโดยแยกแยะออกให้เห็นแต่ละแง่ แต่ละด้านจนครบทุกด้าน ไม่พิจารณาสิ่งใด ๆ เพียงด้านเดียว หรือแง่มุมเดียวการคิดแบบกระบวนการดังกล่าวล้วนเป็นปัจจัยที่ก่อให้เกิดสัมมาทิฐิหรือความคิดที่ถูกต้อง อันเป็นก้าวสำคัญในการดำรงชีวิตบนทางสายกลาง สรุปรวมความแล้วก็คือ คิดถูกทาง คิดถูกที่ ถูกวิธี มีเหตุผลผลการคิดนั้นก่อให้เกิดการกระทำที่เป็นกุศล

จากวิธีการคิดแบบโยนิโสมนสิการสรุปได้ว่า การคิดแบบโยนิโสมนสิการ คือวิธีการคิดอย่างถูกวิธี มีระบบระเบียบในการคิด คิดอย่างมีเหตุผล คิดอย่างวิเคราะห์ แยกแยะ โดยใช้ปัญญาเป็นหลักในกระบวนการคิด เพื่อแก้ไขปัญหาโดยการพิจารณาหาสาเหตุ และแก้ไขปัญหานั้น ๆ ซึ่งการคิดแบบโยนิโสมนสิการทั้ง 10 วิธี ผู้วิจัยนำมา 6 วิธี คิดโดยพิจารณาถึงความเหมาะสมในการสอนวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 สารหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม คือ 1) วิธีคิดแบบสืบสาวสาเหตุ คือ การพิจารณาด้วยลำดับเหตุการณ์ และหาหนทางในการแก้ไข 2) วิธีคิดแบบแยกแยะองค์ประกอบ คือ การแยกเป็นส่วน ๆ ในประเด็นหลักแล้วมารวมกัน 3) วิธีคิดแบบอริยสังค/คิดแก้ปัญหาคือ การแก้ปัญหิต่าง ๆ 4) วิธีคิดแบบอรรถธรรมสัมพันธ์ คือ การคิดตามหลักการ ตามจุดมุ่งหมาย แล้วหาทางออก ทางปฏิบัติที่ถูกต้องตามหลักคุณธรรม 5) วิธีคิดแบบคุณค่าแท้ คุณค่าเทียม คือ พิจารณาการกระทำต่าง ๆ เพื่อให้เกิดประโยชน์สุข หรือเพื่อสนองต่อกิเลส และ 6) วิธีคิดแบบคุณโทษและ

ทางออก คือ การพิจารณาว่าทุกสิ่งในโลกนี้มีทั้งคุณและโทษ มีข้อดีและมีข้อเสียและทุกปัญหามีทางแก้ไข

คู่มือการเรียนรู้โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD รวมกับการคิดแบบโยนิโสมนสิการ

1. ความหมายของคู่มือการเรียนรู้หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD รวมกับการคิดแบบโยนิโสมนสิการ

คู่มือการเรียนรู้หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD รวมกับการคิดแบบโยนิโสมนสิการ หมายถึง การจัดการเรียนการสอนโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD (Student Teams Achievement Division) เป็นเทคนิคการสอนแบบหนึ่งของการเรียนแบบร่วมมือ (cooperative Learning) โดย Robert E. Slavin เป็นผู้พัฒนาขึ้น ซึ่งมี 5 ขั้นตอนการเรียนรู้ คือ ขั้นที่ 1 ขั้นการนำเสนอข้อมูล ขั้นที่ 2 ขั้นการทำงานร่วมกัน ขั้นที่ 3 ขั้นการทดสอบ ขั้นที่ 4 ขั้นการปรับปรุงคะแนน และขั้นที่ 5 การตัดสินผลงานของกลุ่ม และนำการคิดแบบโยนิโสมนสิการมารวมในบางขั้นตอนที่มีเนื้อหาเหมาะสมกับการคิดแต่ละวิธี

2. ความสำคัญของคู่มือการเรียนรู้หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD รวมกับการคิดแบบโยนิโสมนสิการ

คู่มือการเรียนรู้หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และในการดำเนินชีวิตในสังคม เป็นสาระหนึ่งของรายวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ส่วนการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD เป็นวิธีการสร้างสัมพันธภาพระหว่างผู้เรียน ซึ่งเป็นการเรียนที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ใช้ความคิดร่วมกันแลกเปลี่ยนประสบการณ์ความคิด แลกเปลี่ยนเหตุผลซึ่งกันและกัน ได้เรียนรู้สภาพอารมณ์ ความรู้สึกนึกคิดของคนในกลุ่ม เพื่อเป็นแนวทางไปใช้ให้เป็นประโยชน์ในชีวิตประจำวัน ตามความเหมาะสมของแต่ละบุคคลตลอดจนเพื่อที่จะเรียนรู้พฤติกรรมความร่วมมือของสมาชิกภายในกลุ่ม โดยมุ่งเน้นผลประโยชน์และความสำเร็จของกลุ่มเป็นหลัก ส่วนการคิดแบบโยนิโสมนสิการ มีวิธีการคิดทั้งหมด

10 วิธีการคิด โดยมุ่งเน้นให้นักเรียนรู้จักคิด พิจารณาไตร่ตรอง แก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในขณะที่เรียน หรือปัญหาในชีวิตประจำวันที่นักเรียนเผชิญอีกทั้งยังส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักคิด พิจารณาไตร่ตรองสิ่งไหนควรทำ สิ่งไหนไม่ควรทำ สิ่งไหนควรทำ และสิ่งไหนควรเชื่อ ไม่ควรเชื่อ นักเรียนสามารถแยกแยะออกได้นำไปสู่การดำเนินชีวิตประจำวัน รวมทั้งการคิดแบบโยนิโสมนสิการนี้ยังส่งผลดีต่อการทำแบบทดสอบการคิดอย่างมีวิจารณญาณ รวมทั้ง

3. ขั้นตอนการเรียนรู้ของคู่มือการเรียนรู้หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD ร่วมกับการคิดแบบโยนิโสมนสิการ

จากการศึกษาการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD ผู้วิจัยได้ใช้ของ Robert E. Slavin เป็นผู้พัฒนาขึ้น (Slavin 1995, p.71 อ้างถึงใน ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์, 2553, หน้า 198) ขั้นตอนการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน ประกอบไปด้วย 1) ขั้นการนำเสนอข้อมูล 2) ขั้นการทำงานร่วมกัน 3) ขั้นการทดสอบ 4) ขั้นการปรับปรุงคะแนน และ 5) ขั้นการตัดสินผลงานของกลุ่ม ส่วนการคิดแบบโยนิโสมนสิการ มีวิธีการคิด 10 วิธี เป็นแนวคิดของ พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต) (2556, หน้า 30-58) ผู้วิจัยได้เลือกใช้ 6 วิธีคิดได้แก่

- 1) คิดแบบอรรถธรรมสัมพันธ์ 2) คิดแบบสืบสาวสาเหตุปัจจัย 3) คิดแยกแยะองค์ประกอบ 4) คิดแบบอริยสัจ 5) คิดแบบคุณโทษและทางออก และ 6) คิดแบบคุณค่าแท้ คุณค่าเทียม
- ขั้นที่ 1 ขั้นการนำเสนอข้อมูล แบ่งย่อยเป็น 3 ขั้นดังนี้
1. ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน(คิดแบบอรรถธรรมสัมพันธ์)
    - 1.1 จัดบรรยากาศในชั้นเรียนเพื่อให้ผู้เรียน เรียนอย่างมีความสุข ครูหน้าตายิ้มแย้มแจ่มใส
    - 1.2 กระตุ้นความสนใจนักเรียน นักเรียนดูภาพข่าวปัจจุบัน เหตุการณ์ปัจจุบัน เรื่องสั้น คลิปวีดีโอ power point เป็นต้น
    - 1.3 แจงจุดประสงค์การเรียนรู้
  2. ขั้นสอน
    - 2.1 ครูอธิบายลักษณะการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD
    - 2.2 ทดสอบก่อนเรียน หรือทดสอบย่อยสำหรับเนื้อหาที่จะสอนในแต่ละหน่วยการเรียนรู้
    - 2.3 ทบทวนความรู้เดิม (คิดแบบสืบสาวเหตุปัจจัย)

2.4 เชื่อมโยงความรู้ใหม่(คิดแบบบรรทัดธรรมสัมพันธ์)

2.5 ครูอธิบายเนื้อหาเรื่องนั้น ๆ อาจบรรยาย สาธิต ใช้สื่อ

ประกอบการสอน

2.6 ครูให้สถานการณ์หรือปัญหา(คิดแบบสืบเสาะหาเหตุปัจจัย)

2.7 นักเรียนแล้วนักเรียนช่วยกันหาแนวทางในการแก้ไขปัญหา

(คิดแบบอริยสัจ)

3. ขั้นสรุป

3.1 นักเรียนและครูร่วมกันอภิปรายสรุปผล(คิดแบบคุณโทษและ

ทางออก)

ขั้นที่ 2 ขั้นการทำงานร่วมกัน

1. นักเรียนเรียนรู้ร่วมกันภายในกลุ่มจากบัตรคำถาม บัตรกิจกรรม บัตรส่งเสริมการคิดอย่างมีวิจารณญาณ อื่น ๆ

2. นักเรียนภายในกลุ่มอภิปรายปัญหาร่วมกันพร้อมทั้งตรวจสอบการแก้ไขคำตอบจากใบงาน,ใบกิจกรรมอื่น ๆ โดยที่นักเรียนทุกคนจะต้องทำหน้าที่ของตนเองให้ดีที่สุด และภายในกลุ่มของนักเรียนเรียนรู้ให้กำลังใจและเข้าใจร่วมกัน

ขั้นที่ 3 ขั้นการทดสอบ

1. ทดสอบนักเรียนรายบุคคลเมื่อครูสอนไปประมาณ 1-2 ครั้ง นักเรียนจะทำแบบทดสอบรายบุคคลโดยจะใช้เวลาสอบทดสอบครึ่งคาบ ในเนื้อหาสาระที่เรียน โดยที่นักเรียนจะช่วยเหลือกันไม่ได้ (นักเรียนต้องแยกโต๊ะออกจากกลุ่ม)

ขั้นที่ 4 ขั้นการปรับปรุงคะแนน

1. ตรวจสอบผลการสอบรายบุคคล (คิดแบบแยกแยะองค์ประกอบ)
2. คิดคะแนนรายบุคคลเป็นคะแนนของกลุ่ม (คิดแบบสืบเสาะหาเหตุปัจจัย)

3. สังเกตพฤติกรรมของนักเรียนในขณะที่ทำกิจกรรมกลุ่มพร้อมให้คะแนน

4. ครูแจ้งคะแนนผลการสอบรายบุคคล และในการสอบแต่ละครั้งจะมีคะแนนพื้นฐานซึ่งเป็นคะแนนต่ำสุดของนักเรียนในการทดสอบย่อยแต่ละครั้ง ซึ่งคะแนนพัฒนาการของนักเรียนแต่ละคนได้จากความแตกต่างระหว่างคะแนนพื้นฐาน (คะแนนต่ำสุดในการทดสอบ) กับคะแนนที่นักเรียนสอบได้ในการทดสอบย่อยนั้น ๆ ส่วนคะแนน

ของกลุ่มได้จากการรวมคะแนนพัฒนาการของนักเรียนทุกคนในกลุ่มเข้าด้วยกัน(ทิศนา
 แฉมมณี 2554, หน้า 65-66) เพื่อเป็นการกระตุ้นและเปิดโอกาสให้ผู้เรียนพัฒนา
 ความสามารถของตนเองอย่างเต็มที่ และผู้เรียนสามารถปรับปรุงคะแนนการทดสอบใน
 ครั้งต่อไปของตนเองให้สูงขึ้น

ขั้นที่ 5 ขั้นการตัดสินผลงานของกลุ่ม (คิดแบบคุณค่าแท้ คุณค่าเทียม)

1. พิจารณาผลรวมของคะแนนสมาชิกในกลุ่ม
2. ชมเชยนักเรียนที่ทำคะแนนได้ดีกว่าครั้งก่อนชมเชยเป็นรายบุคคล
3. ชมเชยกลุ่มย่อยที่ทำคะแนนได้ดีกว่าครั้งก่อน
4. ยกย่องนักเรียนหรือกลุ่มย่อยที่ทำคะแนนได้ดี

จากขั้นตอนการเรียนรู้ของคู่มือการเรียนรู้หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม
 และการดำเนินชีวิตในสังคม ผู้วิจัยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD ร่วมกับการคิด
 แบบโยนิโสมนสิการ มีขั้นตอนทั้งหมด 5 ขั้นตอนดังนี้ 1) ขั้นการนำเสนอข้อมูล 2) ขั้นการ
 ทำงานร่วมกัน 3) ขั้นการทดสอบ 4) ขั้นการปรับปรุงคะแนน 5) ขั้นการตัดสินผลงานของ
 กลุ่ม และได้นำการคิดแบบโยนิโสมนสิการ 6 วิธีการคิดมาใช้ในการวิจัยครั้งนี้เนื่องจากวิธี
 คิดมีความเหมาะสมกับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ดังนี้ 1) คิดแบบสืบสาวเหตุ
 ปัจจัย 2) คิดแบบแยกแยะองค์ประกอบ 3) คิดแบบอรรถธรรมสัมพันธ์ 4) คิดแบบอริยสัจ
 5) คิดแบบคุณโทษและทางออก 6) คิดแบบคุณค่าแท้คุณค่าเทียม

พฤติกรรมความร่วมมือ

1. ความหมายของพฤติกรรมความร่วมมือ

การอยู่ร่วมกันในสังคมจำเป็นจะต้องมีความรับผิดชอบ มีส่วนร่วมในการ
 ทำงานร่วมกัน ช่วยเหลือซึ่งกัน และเพื่อสามารถปรับตัวให้เข้ากับผู้อื่นเกิดเป็นพฤติกรรม
 ความร่วมมือ ซึ่งมีนักวิชาการได้ให้ความหมายของพฤติกรรมความร่วมมือไว้ ดังนี้

นิสริน เหมจำ (2554, หน้า 8) ได้อธิบายถึงความหมายของพฤติกรรม
 ความร่วมมือ ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่ผู้เรียนแสดงออกถึงความสามารถทางสังคม จากการ
 ปฏิบัติกิจกรรมร่วมกันเป็นกลุ่ม การเรียนรู้ร่วมกัน การอยู่ร่วมกันกับผู้อื่น และเป็นที
 ยอมรับแล้วผู้เรียนแสดงออกโดยการกระทำหรือคำพูด เพื่อสามารถปรับตัวให้เข้ากับผู้อื่น
 ซึ่งครอบคลุมพฤติกรรมทั้งหมด 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการช่วยเหลือ ด้านการแบ่งปันด้านการ
 เป็นผู้นำผู้ตาม และด้านความรับผิดชอบ

บัณฑุรธรรม ฤงน้ำอ่าง (2555, หน้า 24) ได้ให้ความหมายพฤติกรรมความร่วมมือในการแสดงออกของบุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปในการช่วยเหลือ ปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ หรือทำงานกลุ่มร่วมกัน มีจุดหมายเดียวกัน อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้เป็นที่ยอมรับมีความรู้สึกร่วมกันช่วยเหลือพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน

นवलณี ไพเรืองโสม (2556, หน้า 90) ได้ให้ความหมายพฤติกรรมความร่วมมือเป็น กริยาท่าทาง การแสดงออกในการศึกษาหรือวางแผนตัดสินใจแก้ปัญหา ตลอดจนช่วยเหลือซึ่งกัน และกันในการทำงาน หรือการทำกิจกรรมที่ได้รับมอบหมาย

ธนากร เทียมทัน (2557, หน้า 7) ได้อธิบายถึงความหมายของพฤติกรรมความร่วมมือ เป็นพฤติกรรมที่ผู้เรียนแสดงออกตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป จากการปฏิบัติกิจกรรมหรือทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม มีการสื่อสาร วางแผน เสนอความคิดเห็น การอยู่ร่วมกันกับผู้อื่น สามารถปรับตัวให้เข้ากับผู้อื่น ซึ่งรวมถึงการช่วยเหลือ การแบ่งปัน การเป็นผู้นำผู้ตาม และความรับผิดชอบ เพื่อให้งานสำเร็จบรรลุตามเป้าหมาย

เย็นจิต ผาอินทร์ (2558, หน้า 78) ได้ให้ความหมายพฤติกรรมความร่วมมือว่าเป็นพฤติกรรมทางสังคมที่เกิดได้จากการทำกิจกรรมร่วมกันของคนตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปที่ทำกิจกรรมร่วมกันเพื่อให้งานสำเร็จตามวัตถุประสงค์อย่างเดียวกันของกลุ่มโดยเด็กจะแสดงออกทางด้านการกระทำ การรับรู้หรือคำพูดในขณะทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกัน มีการวางแผนการทำงานร่วมกันคิดร่วมกันแสดงความคิดเห็นจนเกิดความสำเร็จตามเป้าหมายของกลุ่มอย่างมีประสิทธิภาพ

Slavin (1995, pp. 3-5 อ้างถึงใน ชัยวัฒน์ สุธีรัตน์, 2553, หน้า 199-202) ได้ให้ความหมายพฤติกรรมความร่วมมือ เป็นการที่สมาชิกภายในกลุ่มตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปสามารถที่จะทำงานร่วมกันมีการสื่อสารกระตุ้นหรือขอร้องให้สมาชิกในกลุ่มช่วยเหลือซึ่งตอนในการเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมาย

Johnson and Johnson (1994, p 15 อ้างถึงใน ชัยวัฒน์ สุธีรัตน์, 2553, หน้า 199-202) ได้ให้ความหมายของพฤติกรรมความร่วมมือว่าเป็นการดำรงชีวิตของมนุษย์จะมีการร่วมมือกัน ซึ่งเป็นหัวใจของการติดต่อสื่อสารระหว่างมนุษย์ บนโลกอันกว้างใหญ่นับว่าพฤติกรรมความร่วมมือเป็นพฤติกรรมที่สร้างขอบเขตคุณค่า และความก้าวหน้าให้มนุษย์เป็นหัวใจสำคัญของการมีปฏิสัมพันธ์ต่อกัน ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตที่ไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ทั้งนี้พฤติกรรมของมนุษย์ล้วนแต่เป็นพฤติกรรมความร่วมมือทั้งสิ้น

จากความหมายของพฤติกรรมความร่วมมือ ผู้วิจัยสรุปได้ว่า พฤติกรรมความร่วมมือเป็นพฤติกรรมที่นักเรียนแสดงออกโดยกริยา ท่าทาง การวางแผนการทำงาน การตัดสินใจ ในการปฏิบัติกิจกรรมกลุ่มร่วมกัน ซึ่งการเรียนรู้ร่วมกัน มีการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน มีเป้าหมายในการทำงานร่วมกันมีพฤติกรรมความร่วมมือในด้านผู้นำกลุ่ม พฤติกรรมความร่วมมือในด้านสมาชิกกลุ่ม และพฤติกรรมในด้านกระบวนการกลุ่ม ในขณะที่นักเรียนเรียนรู้ด้วยคู่มือการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิคSTAD ร่วมกับการคิดแบบโยนิโสมนสิการ

2. องค์ประกอบของพฤติกรรมความร่วมมือ

สงวน สุทธิเลิศอรุณ (2543, หน้า 255) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบที่สำคัญของความร่วมมือในการทำงานกลุ่มซึ่งประกอบไปด้วย 4 องค์ประกอบดังนี้

1. ผู้นำ จะต้องมึลักษณะการเป็นผู้นำที่ดีดังนี้
  - 1.1 ฉลาด
  - 1.2 มีลักษณะเป็นผู้ใหญ่
  - 1.3 มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์
  - 1.4 มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี
2. สมาชิก จะต้องมึคุณลักษณะที่สำคัญดังนี้
  - 2.1 มีความตั้งใจในการทำงาน
  - 2.2 มีทักษะในการทำงาน
  - 2.3 มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี
3. งาน จะต้องจัดสรรงานให้ลงตัว ดังนี้
  - 3.1 กำหนดเป้าหมายให้ชัดเจน
  - 3.2 กำหนดวัน เวลา การปฏิบัติงาน หรือกำหนดงานแล้วเสร็จเวลาใดโดยให้แน่นอน
4. ระบบงาน ผู้นำต้องจัดระบบการทำงานให้ดีมีประสิทธิภาพดังนี้
  - 4.1 กำหนดเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ของการทำงานให้ชัดเจน
  - 4.2 แบ่งงานตามหน้าที่ และความรับผิดชอบ
  - 4.3 จัดระบบติดต่อสื่อสารที่ดี
  - 4.4 จัดระบบบริหารงานแบบการจัดการคุณภาพรวม

4.5 จัดให้มีการประชุมตามวัน เวลา ที่กำหนดประจำ

4.6 จัดให้มีระบบการประเมินผลที่ดี

ทิตินา แชมมณี (2554, หน้า 28-37) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบที่สำคัญของความร่วมมือในการทำงานกลุ่มซึ่งมี 3 องค์ประกอบดังนี้

1. ผู้นำกลุ่ม เป็นกลุ่มที่มีความเข้าใจเป้าหมายของการทำงาน เสริมแรงจูงใจหรือสร้างกำลังใจให้กับเพื่อนในกลุ่ม สามารถเผชิญปัญหาในการทำงาน และสามารถแก้ปัญหาความขัดแย้ง

2. สมาชิกในกลุ่ม การมีสมาชิกของกลุ่มที่ดีสมาชิกต้องมีความเข้าใจและความกระตือรือร้นในการทำงาน มีความรับผิดชอบในภาระหน้าที่ มีความเป็นประชาธิปไตยไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตนมากกว่าประโยชน์ส่วนรวม และเป็นผู้ริเริ่มเสนอความคิดหรือวิธีการใหม่ในการทำงาน

3. กระบวนการทำงานในกลุ่ม เป็นกระบวนการในการส่งเสริมความร่วมมือในการทำงานกลุ่มซึ่งประกอบไปด้วยขั้นตอนสำคัญดังนี้

3.1 การกำหนดจุดมุ่งหมายในการทำงาน

3.2 การวางแผนการทำงาน

3.3 การปฏิบัติตามแผนโดยสารพลังมือปฏิบัติ

3.4 การประเมินผลและการปรับปรุง

เย็นจิต ผาอินทร์ (2558, ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของพฤติกรรมความร่วมมือต้องประกอบไปด้วยส่วนสำคัญดังนี้

1. มีการกำหนดจุดมุ่งหมาย

2. วางแผนการทำงาน

3. ปฏิบัติตามแผนที่กำหนด

4. ประเมินผลเพื่อนำข้อบกพร่องมาแก้ไข

ส่วนกลุ่มที่มีพฤติกรรมความร่วมมือที่มีผู้นำ และสมาชิกภายในกลุ่มที่ดี และมีกระบวนการทำงานที่ดี กลุ่มนั้นย่อมมีแนวโน้มที่จะประสบความสำเร็จสูง

จากการศึกษาองค์ประกอบของพฤติกรรมความร่วมมือ ผู้วิจัยได้สรุปองค์ประกอบของพฤติกรรมความร่วมมือ 3 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านพฤติกรรมความร่วมมือใน ด้านผู้นำกลุ่ม คือบทบาทนักเรียนทำหน้าที่เป็นผู้นำของกลุ่มให้สามารถทำงานจนบรรลุเป้าหมาย ต้องมีลักษณะพฤติกรรมที่ รับฟังความคิดเห็นของสมาชิกภายในกลุ่ม กระตุ้นให้

สมาชิกภายในกลุ่มแสดงความคิดเห็นหรือร่วมกันอภิปราย เป็นผู้ที่เริ่มการนำเสนอหรือการอภิปรายกลุ่ม แก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น และติดต่อประสานงานกับครูผู้สอน

2) พฤติกรรมความร่วมมือในด้านสมาชิกกลุ่ม คือ บทบาทนักเรียนที่เป็นสมาชิก กลุ่มมีลักษณะมีความกระตือรือร้นในการเรียนในการร่วมกิจกรรม รับฟัง ปฏิบัติตามคำสั่งและให้ความร่วมมือกับผู้นำกลุ่ม โดยคำนึงถึงบทบาทหน้าที่ของการเป็นสมาชิกกลุ่มเพื่อให้การทำงานของกลุ่มบรรลุผลสำเร็จเป้าหมาย และ 3) พฤติกรรมความร่วมมือในด้านกระบวนการทำงานกลุ่ม คือ พฤติกรรมที่นักเรียนแสดงออกมาในการทำงานกลุ่ม เป็นการเลือกใช้วิธีในการทำงาน การกำหนดจุดมุ่งหมายการทำงาน และวางแผนการทำงานร่วมกัน การวัดผลและประเมินผลของกลุ่ม การทำงานนักเรียนภายในกลุ่มมีการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน สมาชิกภายในกลุ่มมีความรับผิดชอบ

3. ลักษณะของพฤติกรรมความร่วมมือ

ธนากร เทียมตัน (2557, หน้า 11-13) ได้อธิบายลักษณะพฤติกรรมความร่วมมือทั้งหมดประกอบไปด้วย 4 ด้านดังนี้

1. ด้านพฤติกรรมการช่วยเหลือ คือ พฤติกรรมการแสดงออกของผู้เรียน โดยการช่วยทำกิจกรรม การช่วยแสดงความคิดเห็น ในการช่วยจัดหาวัสดุอุปกรณ์ เพื่อให้กลุ่มประสบความสำเร็จในการทำกิจกรรม

2. ด้านการแบ่งปัน คือ พฤติกรรมเด็กที่แสดงถึงการแบ่งปันของสิ่งของให้เพื่อน หยิบหรือวัสดุอุปกรณ์ให้เพื่อนเมื่อเพื่อนต้องการ และรอคอยเพื่อนในการใช้วัสดุอุปกรณ์

3. ด้านพฤติกรรมการเป็นผู้นำผู้ตาม คือ การแสดงออกของผู้เรียนในบทบาทหน้าที่ของตนเอง บอกความต้องการของตนเองในความคิดริเริ่มปฏิบัติกิจกรรมให้คำแนะนำเพื่อนในการปฏิบัติกิจกรรม ยอมรับฟัง และทำตามคำแนะนำของเพื่อนในการปฏิบัติกิจกรรม

4. ด้านพฤติกรรมความรับผิดชอบ คือ การแสดงออกในการปฏิบัติกิจกรรมกลุ่ม ร่วมทำงานที่ได้รับมอบหมายเสร็จทันเวลาที่กำหนด แสดงความพยายามในการทำงาน ปฏิบัติตามข้อตกลง

สุกันยา ศรีสุธรรม (2557, หน้า 77) ลักษณะพฤติกรรมความร่วมมือเกิดมาจากการทำงานร่วมกัน มีการแก้ปัญหาภายในกลุ่ม มีการช่วยเหลือกันภายในกลุ่มจะทำให้ลดการทะเลาะกันภายในกลุ่ม

Adams and Hamm (1990, pp. 76–77 อ้างถึงใน ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์, 2553, หน้า 199) ได้กล่าวถึงลักษณะการเป็นผู้นำเรียนรู้การทำงานร่วมกันเพื่อที่จะบรรลุจุดมุ่งหมายของกลุ่ม เพื่อเกิดความก้าวหน้า และเกิดทักษะการทำงานร่วมกัน

Slavin (1995, p.71 อ้างถึงใน ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์, 2553, หน้า 199) ได้กล่าวถึงลักษณะ และโครงสร้างพฤติกรรมความร่วมมือเป็นสถานการณ์ที่บุคคลตั้งแต่สอง คนขึ้นไปยอมรับการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน หรือมีความต้องการในการทำงานบางอย่างร่วมกัน ทำงานใดให้ได้ผลร่วมกัน เช่น การทำงานกลุ่มร่วมกัน

จากลักษณะพฤติกรรมความร่วมมือ สรุปได้ว่า เป็นพฤติกรรมที่แสดงออกมาในการเรียนรู้ร่วมกัน ได้แก่ การเป็นผู้นำ การเป็นสมาชิกกลุ่ม การช่วยเหลือเกื้อกูลเรียนรู้การทำงานร่วมกันเพื่อที่จะบรรลุจุดมุ่งหมายของกลุ่ม เพื่อเกิดความก้าวหน้าและเกิดทักษะการทำงานร่วมกัน

4. แนวทางการส่งเสริมพฤติกรรมความร่วมมือ

ศิริพร รังหอม (2556, หน้า 89–90) ได้สรุปถึงแนวทางการส่งเสริมพฤติกรรมความร่วมมือ คือให้เวลาให้โอกาสและให้เด็กเล่นวัสดุอุปกรณ์หรือทำงานร่วมกันในกลุ่มย่อยอย่างค่อยเป็นค่อยไปและสม่ำเสมอรวมทั้งให้กำลังใจหรือแสดงความชื่นชมและชี้ให้เห็นถึงประโยชน์ของการร่วมกันและจะช่วยพัฒนาเด็กให้เกิดพฤติกรรมความร่วมมือได้ถ้าเด็กมีโอกาสได้ปฏิสัมพันธ์กับเด็กคนอื่น 1 ผู้ใหญ่เด็กจะยังมีโอกาสเรียนรู้ความคิดเห็นของผู้อื่นรู้จักแก้ปัญหาและเพื่อที่จะมีอิทธิพลต่อการพัฒนาเด็กทั้งทางด้านสังคมและสติปัญญาเป็นอย่างยิ่งทั้งนี้เพราะเด็กต่างจากผู้ใหญ่ตรงที่เด็กจะแสดงออกกับเพื่อนแต่ละคนอย่างเสมอภาคพฤติกรรมความร่วมมือจึงเกิดขึ้น

นวลฉวี ไพเรืองโสม (2556, หน้า 97) ได้สรุปถึงแนวทางในการส่งเสริมพฤติกรรมความร่วมมือสามารถทำได้โดยการให้โอกาสเด็กได้มีปฏิสัมพันธ์กันเป็นกลุ่มย่อยตั้งแต่สองคนขึ้นไป มีการทำกิจกรรมร่วมกัน ให้กำลังใจกัน มีโอกาสแสดงความคิดเห็นวางแผน และแก้ปัญหาร่วมกันซึ่งในขณะเดียวกันอาจมีครูคอยกระตุ้น เพื่อให้เด็กได้ร่วมมือกันแสดงพฤติกรรมออกมาอย่างเหมาะสม

Morrison (1995, p. 484 อ้างถึงใน แสงเทียน [ออนไลน์], 2555) กล่าวว่าห้องเรียนเป็นแหล่งสำคัญที่จะทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้ทางสังคมการส่งเสริมให้เด็กเกิดพฤติกรรมความร่วมมือสามารถทำได้โดยครูกระตุ้นสนับสนุนและเสริมแรงให้เด็กร่วมมือกัน ชื่นแะเด็กแสดงออกพฤติกรรมที่เหมาะสมกระตุ้นให้เด็กคิดทบทวนพฤติกรรมที่ได้ทำว่า

เหมาะสมหรือไม่โอกาสต่อไปจะแสดงพฤติกรรมอย่างไร ครูชมเชยเมื่อเด็กแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสม

5. การวัดและการประเมินพฤติกรรมความร่วมมือ

กังวล เทียนกันท์เทคน์ (2540, หน้า 24-25) ได้อธิบายถึงการวัด และการประเมินความร่วมมือในการทำงานกลุ่มโดยการสังเกต สามารถจำแนกได้ 4 ประเภทดังนี้

1. ระเบียบสะสมส่วนบุคคล (Anecdotal records) เป็นการบันทึกพฤติกรรมของแต่ละบุคคล โดยทั่วไปทุกวันต้องสังเกตพฤติกรรมเป็นระยะเป็นรายบุคคล จนกระทั่งเห็นว่าเพียงพอที่จะเห็นพฤติกรรมนั้นชัดเจนระเบียบสะสมส่วนบุคคลจะเป็นการบันทึกพฤติกรรมอันเป็นผลจากการศึกษาด้านการปรับตัวของบุคคลในสังคม

2. แบบสำรวจ (Checklist) เป็นระบบที่จัดเตรียมไว้แล้ว ซึ่งมีลักษณะเป็นประโยคข้อความที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมที่ต้องการวัด โดยตรวจสอบพฤติกรรมว่ามีหรือไม่มีตามที่ผู้วัดหรือผู้ใช้แบบสำรวจสังเกตได้

3. การวัดระดับคุณภาพ (Rating Scale) ผู้ใช้แบบวัดผลแบบนี้จะต้องเป็นผู้สังเกตคุณภาพหรือลักษณะที่ได้แล้วกำหนดลักษณะคุณภาพเหล่านั้น เช่น มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด เหมาะสำหรับการวัดการพูด การแสดงพฤติกรรมในการเรียน และความร่วมมือในการทำงาน

4. เทคนิคสังคมมิติ (Sociometric technique) เทคนิคนี้เป็นวิธีการที่ใช้สังเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในกลุ่ม หรือการศึกษากลุ่มเพื่อนในชั้นเรียนซึ่งกลุ่มเพื่อนมีอิทธิพลต่อกันตามต่อบรรยากาศของกลุ่ม หรือโครงสร้างของกลุ่ม โดยครูจะกำหนดสถานการณ์ เช่น ถ้ามีปัญหาจะปรึกษาเพื่อนคนใด ให้นักเรียนแต่ละคนระบุชื่อเพื่อนหนึ่งชื่อ หรือถ้าจะทำงานชนิดหนึ่งเพียงสองคน นักเรียนจะเลือกเพื่อนคนใดเป็นเพื่อนร่วมงาน แล้วกำหนดตำแหน่งของแต่ละคนลงบนกระดาษ เขียนเส้นโยงลูกศรชี้แสดงว่าถูกเลือกของแต่ละคน

ทิตนา แคมมณี (2553, หน้า 223 - 225) ได้อธิบายการวัดและประเมินความสามารถของผู้เรียนในการทำงานร่วมกัน หรือพฤติกรรมความร่วมมือ ซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับการวัด และประเมินผลใน 3 ด้านดังนี้

1. การวัดและประเมินผลความรู้ความเข้าใจด้านมนทัศน์ และสาระเกี่ยวกับกระบวนการกลุ่ม วิธีการวัดผลด้านนี้สามารถใช้แบบทดสอบที่สร้างขึ้นให้ตรงตามวัตถุประสงค์ของการวัด กล่าวคือ หากครูสอนมนทัศน์หรือสาระใด ก็ควรสร้าง

แบบทดสอบให้สามารถวัดมโนทัศน์มีสาระที่สอนเพื่อดูว่าผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจ ถูกต้องหรือไม่ แบบทดสอบที่ใช้อาจเป็นแบบทดสอบแบบปรนัยหรืออัตนัยก็ได้

2. การวัดและประเมินเจตคติของผู้เรียนเกี่ยวกับกระบวนการกลุ่ม สามารถทำได้โดยการพัฒนาแบบวัดเจตคติในการทำงานเป็นกลุ่มหรือเป็นทีม ซึ่งอาจเป็นแบบวัดในลักษณะมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) หรือแบบทดสอบที่มีลักษณะเป็นการตัดสินจากสถานการณ์ที่ให้ หรือแบบคนอื่น ๆ แต่ไม่ว่าจะเป็นแบบใด แบบวัดเจตคติที่ดีก็ควรจะต้องได้รับการทดสอบหาประสิทธิภาพตามหลักการ วิธีที่จะช่วยให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับความรู้สึก และความคิดเห็นของผู้เรียนอีกวิธีหนึ่ง ซึ่งสามารถทำได้ง่ายกว่าการสร้างแบบวัด หรือแบบทดสอบก็คือการใช้แบบสอบถาม ซึ่งครูสามารถตั้งคำถาม สอบถามความรู้ และความคิดเห็นของผู้เรียนในประเด็นที่ต้องการเก็บรวบรวมข้อมูล และวิเคราะห์ข้อมูลได้ไม่ยากนัก

3. การวัดและประเมินทักษะด้านกระบวนการกลุ่มหรือการทำงานกลุ่มของผู้เรียน

การวัดและการประเมินด้านทักษะพฤติกรรมกระบวนการทำงานกลุ่มนับเป็นด้านที่วัดได้ยาก เนื่องจากมีกระบวนการค่อนข้างซับซ้อน และใช้เวลามาก และการวัดผลต้องอาศัยการสังเกตพฤติกรรมของผู้เรียนรวมทั้งการวิเคราะห์ และประเมินพฤติกรรมแต่ละพฤติกรรม ซึ่งผู้ประเมินจำเป็นต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพฤติกรรมการทำงานกลุ่มของผู้เรียน

3.1 วิธีการวัดและประเมินทักษะหรือพฤติกรรมทำงานกลุ่มซึ่งเป็นวิธีการหนึ่งสามารถดำเนินการได้ดังนี้

3.1.1 กำหนดสถานการณ์การทำงานกลุ่มให้ผู้เรียนร่วมกันทำงาน สถานการณ์นั้นควรเป็นสถานการณ์ที่เอื้อให้ผู้เรียนแสดงพฤติกรรมที่ต้องการวัด

3.1.2 ให้ผู้เรียนดำเนินงานร่วมกัน โดยกำหนดให้สมาชิกแต่ละคน ตัดหมายเลขประจำตัวไว้เพื่อสะดวกในการสังเกตและบันทึกพฤติกรรมที่ผู้เรียนแสดงออก ตามลำดับ และตามความเป็นจริง ทั้งนี้ควรมีการอัดเทปการพูดสื่อสารของกลุ่มไว้เพื่อใช้ในการตรวจสอบข้อมูล

3.1.3 กำหนดหรือระบุรายการพฤติกรรมทำงานกลุ่มที่ต้องการวัด พร้อมทั้งกำหนดน้ำหนักคะแนนของแต่ละพฤติกรรม

3.1.4 นำบันทึกพฤติกรรมของผู้เรียนที่บันทึกไว้ มาวิเคราะห์ว่า พฤติกรรมนั้น ๆ ตรงกับรายการพฤติกรรมที่ต้องการวัดอะไรบ้าง และได้น้ำหนักคะแนนเท่าไรต่อไปซึ่งประเมินคุณภาพของพฤติกรรมหรือทักษะนั้น ๆ แล้วนำน้ำหนักคะแนนคุณคคะแนคุณภาพได้เป็นคะแนนรวมของแต่ละพฤติกรรม เมื่อนำคะแนนทั้งหมดมารวมกันก็จะได้คะแนนของกลุ่ม

สรุปพฤติกรรมความร่วมมือเป็นพฤติกรรมที่นักเรียนแสดงออกโดยการทำทาง การวางแผนการทำงาน การตัดสินใจ ในการปฏิบัติกิจกรรมกลุ่มร่วมกัน ซึ่งการเรียนรู้อะไรด้วยกัน มีการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน มีเป้าหมายในการทำงานร่วมกันมีพฤติกรรมความร่วมมือในด้านผู้นำกลุ่ม พฤติกรรมความร่วมมือในด้านสมาชิกกลุ่ม และพฤติกรรมในด้านกระบวนการกลุ่ม ในขณะที่นักเรียนเรียนด้วยคู่มือการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD ร่วมกับการคิดแบบโยนิโสมนสิการ ซึ่งมีองค์ประกอบของพฤติกรรมความร่วมมือ ผู้วิจัยได้สรุปองค์ประกอบของพฤติกรรมความร่วมมือ 3 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านพฤติกรรมความร่วมมือในด้านผู้นำกลุ่ม คือ บทบาทนักเรียนทำหน้าที่เป็นผู้นำของกลุ่มให้สามารถทำงานจนบรรลุเป้าหมาย ต้องมีลักษณะพฤติกรรมที่ รับฟังความคิดเห็นของสมาชิกภายในกลุ่ม กระตุ้นให้สมาชิกภายในกลุ่มแสดงความคิดเห็นหรือร่วมกันอภิปราย เป็นผู้เริ่มการนำเสนอหรือการอภิปรายกลุ่ม แก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น และติดต่อประสานงานกับครูผู้สอน 2) พฤติกรรมความร่วมมือในด้านสมาชิกกลุ่ม คือ บทบาทนักเรียนที่เป็นสมาชิกกลุ่มมีลักษณะมีความกระตือรือร้นในการเรียนในการร่วมกิจกรรม รับฟัง ปฏิบัติตามคำสั่ง และให้ความร่วมมือกับผู้นำกลุ่ม โดยคำนึงถึงบทบาทหน้าที่ของการเป็นสมาชิกกลุ่มเพื่อให้งานของกลุ่มบรรลุผลสำเร็จเป้าหมาย และ 3) พฤติกรรมความร่วมมือในด้านกระบวนการทำงานกลุ่ม คือ พฤติกรรมที่นักเรียนแสดงออกมาในการทำงานกลุ่ม เป็นการเลือกใช้วิธีในการทำงาน การกำหนดจุดมุ่งหมายการทำงาน และวางแผนการทำงานร่วมกัน การวัดผลและประเมินผลของกลุ่ม การทำงานนักเรียนภายในกลุ่มมีการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน สมาชิกภายในกลุ่มมีความรับผิดชอบ

การคิดอย่างมีวิจารณญาณ

การคิดอย่างมีวิจารณญาณ เป็นการคิดที่เป็นสิ่งสำคัญที่สุดในสังคมสมัยสารสนเทศเพื่อจะเป็นผู้ที่รับข้อมูลข่าวสารที่มาจากสื่อมวลชนต่าง ๆ ผ่านกระบวนการพิจารณาไตร่ตรอง

1. ความหมายของการคิดอย่างมีวิจารณญาณ

สுகอน์ ลินธพานนท์ และคณะ (2551, หน้า 72) ได้ให้ความหมายว่าเป็นกระบวนการคิดที่ใช้เหตุผลโดยมีการศึกษาข้อเท็จจริง หลักฐาน และข้อมูลต่าง ๆ เพื่อประกอบการตัดสินใจ แล้วนำมาพิจารณาวิเคราะห์อย่างสมเหตุสมผล ก่อนตัดสินใจว่า สิ่งใดควรเชื่อหรือไม่ควรเชื่อ ผู้ที่มีความคิดอย่างมีวิจารณญาณ จะเป็นผู้มีใจกว้าง ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นอย่างมีเหตุผล ไม่ยึดถือความคิดเห็นของตนเอง ก่อนจะตัดสินใจในเรื่องใดก็จะต้องมีข้อมูลหลักฐานเพียงพอ และสามารถเปลี่ยนความคิดเห็นของตนเองให้กับผู้อื่นได้ ถ้าผู้นั้นมีเหตุผลที่เหมาะสมถูกต้องกว่า เป็นผู้ที่มีความกระตือรือร้นในการค้นหาข้อมูลและความรู้ กล่าวได้ว่าผู้ที่มีความคิดอย่างมีวิจารณญาณจะเป็นผู้มีเหตุผล

สุรางค์ โค้วตระกูล (2553, หน้า 350-352) ได้ให้ความหมายว่าเป็นการคิดที่เป็นเครื่องมือที่สำคัญที่สุดในสังคมประชาธิปไตยในสมัยสารสนเทศเพื่อจะเป็นผู้ที่มีความฉลาดรับข้อมูลข่าวสารที่มาจากสื่อมวลชนต่าง ๆ และเพื่อเป็นพลเมืองดีที่มีการตัดสินใจที่ฉลาดและถูกต้อง

บรรจง อมรชีวิน (2556, หน้า 2) ได้ให้ความหมายของการคิดอย่างมีวิจารณญาณว่าเป็นความสามารถในการที่จะคิดได้อย่างกระจ่างชัดเจน และอย่างมีเหตุผล มีผล และยังรวมถึงความสามารถในการที่จะคิดได้อย่างอิสระ การสะท้อนคิด และการคิดอย่างไตร่ตรอง

ประพันธ์ศิริ สุเสารัจ (2556, หน้า 110) ได้ให้ความหมายของการคิดอย่างมีวิจารณญาณว่าเป็นกระบวนการทักษะการคิดขั้นสูง ที่เป็นความสามารถทางปัญญาขั้นสูง และต้องใช้ความสามารถหลากหลายในการคิด เพื่อพิจารณาไตร่ตรองอย่างรอบคอบเพื่อการตัดสินใจ ได้แก่ความสามารถในการคิดรวบยอด การประยุกต์ใช้ การวิเคราะห์การสังเคราะห์ และการประเมิน เพื่อนำข้อมูลที่ได้รวบรวมมาอย่างรอบด้านทั้งข้อมูลเชิงวิชาการ ข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อม และข้อมูลส่วนตัวของผู้คิด ทำให้เกิดความชัดเจนถูกต้องแม่นยำ เกี่ยวข้องตรงประเด็น สม่าเสมอคงเส้นคงวา มีหลักฐานสามารถตรวจสอบได้มีเหตุผลมีความลุ่มลึก มีความกว้างขวาง และเป็นธรรมไม่ลำเอียง นำไปสู่การสรุปและตัดสินใจเกี่ยวกับสิ่งต่าง ๆ ที่เป็นปัญหาอย่างถูกต้องเหมาะสม

จากความหมายของการคิดอย่างมีวิจารณญาณสรุปได้ว่าเป็นกระบวนการคิดแก้ปัญหาที่พิจารณาควรเชื่อ หรือไม่ควรเชื่อ ไตร่ตรอง อย่างรอบคอบ

และอยู่บนเงื่อนไขคุณธรรม ก่อนจะตัดสินใจต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งต้องอาศัยการคิดอย่างมี
 วิจารณ์ญาณ

2. กระบวนการคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณ

กระบวนการคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณ เป็นกระบวนการที่ต้องเผชิญกับ
 สถานการณ์ ปัญหา หรือเหตุการณ์ เพื่อหาแนวทางหรือประเด็นในการแก้ปัญหาในซึ่งมี
 กระบวนการคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณ ดังนี้

Ennis (1989, อ้างถึงใน สุวิทย์ มูลคำ, 2550, หน้า 28) ได้กล่าวถึง
 กระบวนการคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณไว้ดังนี้

1. นิยาม คือ การระบุจุดสำคัญของประเด็นปัญหา ข้อสรุป ระบุเหตุผล
 ทั้งที่ปรากฏและไม่ปรากฏ การตั้งคำถามที่เหมาะสมในแต่ละสถานการณ์ และการระบุ
 เงื่อนไขข้อตกลงเบื้องต้น

2. ตัดสินข้อมูล คือ การตัดสินใจความน่าเชื่อถือของแหล่งข้อมูลและการ
 ตัดสินเกี่ยวข้องกับประเด็นปัญหา

3. การอ้างอิงในการแก้ปัญหาและการลงข้อสรุปอย่างสมเหตุสมผล
 คือการอ้างอิง และการตัดสินใจในการสรุปแบบอุปนัยและนิรนัย

Dressel and Mayhew (1990, อ้างถึงใน สุคนธ์ สิ้นธพานนท์ และคณะ
 (2551, หน้า 78) ได้กล่าวถึงกระบวนการเรียนรู้ว่าประกอบด้วย 5 ชั้น

1. ความสามารถในการนิยามปัญหา คือ เป็นความสามารถในการ
 กำหนดปัญหา ข้อโต้แย้ง วิเคราะห์ข้อความ หรือข้อมูลที่คลุมเครือให้ชัดเจน และเข้าใจ
 ความหมายของคำหรือข้อความ หรือแนวคิดภายในขอบเขตข้อเท็จจริงที่กำหนดให้ ระบุ
 องค์ประกอบที่สำคัญของปัญหา จัดองค์ประกอบของปัญหาให้เป็นลำดับขั้นตอนมีลักษณะ
 ดังนี้

1.1 ความสามารถในการตระหนักถึงความเป็นไปของปัญหา ได้แก่
 การรู้ถึงเงื่อนไขต่าง ๆ ที่มีความสัมพันธ์กันในสภาพการณ์ การรู้ถึงความขัดแย้งและ
 เรื่องราวที่สำคัญในสภาพการณ์และความสามารถในการระบุจุดเชื่อมต่อกับสาเหตุของ
 ชุดเหตุการณ์หรือความคิดและการรู้ถึงสภาพปัญหาที่ยังไม่มีคำตอบ

1.2 ความสามารถในการนิยามปัญหา ได้แก่ การระบุถึงธรรมชาติ
 ของปัญหา ความเข้าใจถึงสิ่งที่เกี่ยวข้องและความจำเป็นในการแก้ปัญหา สามารถนิยาม
 องค์ประกอบของปัญหาซึ่งมีความยุ่งยากและเป็นนามธรรมให้เป็นรูปธรรม สามารถ

จำแนกแยกแยะองค์ประกอบของปัญหาที่มีความซับซ้อนออกเป็นส่วนประกอบที่สามารถจัดการทำได้ สามารถระบุองค์ประกอบที่สำคัญของปัญหา สามารถจัดองค์ประกอบสำคัญของปัญหาให้เป็นลำดับขั้นตอน

2. ความสามารถในการเลือกข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการหาคำตอบของปัญหา คือ ความสามารถตัดสินใจว่าข้อมูลใดมีความจำเป็นต่อการแก้ปัญหาประกอบด้วยความสามารถในการจำแนกข้อมูลที่น่าเชื่อถือได้กับแหล่งข้อมูลที่ไม่เชื่อถือไม่ได้ ความสามารถในการระบุว่าข้อมูลใดควรยอมรับหรือไม่ การเลือกตัวอย่างของข้อมูลที่มีความเพียงพอและเชื่อถือได้ ตลอดจนการจัดระเบียบระบบของข้อมูล

3. ความสามารถในการระบุข้อตกลงเบื้องต้น ประกอบด้วยความสามารถในการระบุข้อตกลงเบื้องต้นที่ผู้อ้างเหตุผลไม่ได้กล่าวไว้ ความสามารถในการระบุข้อตกลงเบื้องต้นที่คัดค้านการอ้างเหตุผล และความสามารถในการระบุข้อตกลงเบื้องต้นที่ไม่เกี่ยวข้องกับการอ้างเหตุผล

4. ความสามารถในการกำหนดและเลือกสมมติฐาน ประกอบด้วยการค้นหาชี้แนะคำตอบ การกำหนดสมมติฐานต่าง ๆ โดยอาศัยข้อมูลและข้อตกลงเบื้องต้น การเลือกสมมติฐานที่มีความเป็นไปได้มากที่สุดพิจารณาเป็นอันดับแรก การตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างสมมติฐานกับข้อมูลและข้อตกลงเบื้องต้น และการกำหนดสมมติฐานที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลที่ยังไม่ทราบและเป็นข้อมูลที่จำเป็น

5. ความสามารถในการสรุปอย่างสมเหตุสมผลและการตัดสินใจสมเหตุสมผลของการคิดหาเหตุผล ประกอบด้วยลักษณะดังต่อไปนี้

5.1 ความสามารถในการลงสรุปอย่างสมเหตุสมผล โดยอาศัยข้อตกลงเบื้องต้นสมมติฐานและข้อมูลที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ การระบุความสัมพันธ์ระหว่างค่าประพจน์ การระบุเงื่อนไขที่จำเป็นและเพียงพอ การระบุความสัมพันธ์เชิงเหตุผลและความสามารถในการระบุและกำหนดข้อสรุป

5.2 ความสามารถในการพิจารณาความสมเหตุสมผลของกระบวนการที่นำไปสู่ข้อสรุป ได้แก่ การจำแนกการสรุปที่สมเหตุสมผลจากการสรุปที่อาศัยค่านิยม ความพึงพอใจและความลำเอียง การจำแนกการสรุปที่สมเหตุสมผลที่มีข้อสรุปได้แน่นอนกับการหาเหตุผลที่ไม่สามารถหาข้อสรุปที่เป็นข้อยุติได้

5.3 ความสามารถในการประเมินข้อสรุป โดยอาศัยเหตุการณ์ประยุกต์ใช้ ได้แก่ การระบุเงื่อนไขที่จำเป็นต่อการพิสูจน์ข้อสรุป การรู้ถึงเงื่อนไขที่ทำให้

ข้อสรุปไม่สามารถนำไปปฏิบัติได้และตัดสิ้นความเพียงพอของข้อสรุปในลักษณะที่เป็นคำตอบของปัญหา

สุคนธ์ สิ้นธพานนท์ และคณะ (2551, หน้า 79-80) ได้กล่าวถึงกระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณนั้น มีขั้นตอนการฝึกการคิดหลายรูปแบบ ตามหลักการ และแนวคิดของนักการศึกษาต่าง ๆ ที่ได้ผ่านการทดลองมาแล้ว ดังนั้นครูผู้สอนสามารถเลือกกระบวนการคิดที่มีขั้นตอนต่าง ๆ ตามที่เหมาะสมกับเรื่องที่จะสอน หรือให้เข้ากับสภาพแวดล้อมการจัดการเรียนรู้ ซึ่งขั้นตอนส่วนใหญ่จะมีหัวข้อที่สามารถสรุปได้ว่ามีความคล้ายคลึงกันในเรื่องต่อไปนี้

1. การทำความเข้าใจกับปัญหา ประเด็นสำคัญ และสถานการณ์ที่พบ
2. การรวบรวมข้อมูล ซึ่งเป็นข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการนำมาเป็นแนวทางในการแก้ปัญหา

3. การวิเคราะห์ข้อมูล พิจารณาข้อมูล เพื่อหาทางเลือกหรือคำตอบที่ถูกต้อง อย่างรอบคอบ และประเมินทางเลือกหลายทาง

4. การสรุป เพื่อนำไปสู่การตัดสินใจ

ทิตินา แชมมณี (2554, หน้า 122-124) ได้กล่าวถึงกระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณว่าเป็นความสามารถทางปัญญาที่เกี่ยวข้องกับการรับรู้ ความจำ ความเข้าใจ จนถึงขั้นการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และประเมินค่าตามแนวคิดของ Bloom หรือตามแนวคิดของ Gagne ที่เริ่มจากการเรียนรู้สัญลักษณ์ทางภาษาจนโยงเป็นความคิดรวบยอดเป็นกฎเกณฑ์และนำกฎเกณฑ์ไปใช้ ผู้สอนควรพยายามใช้เทคนิคดังต่อไปนี้ และควรพยายามกระตุ้นให้ผู้เรียนผ่านขั้นตอนย่อยทุกขั้นตอน ดังนี้

1. สังเกต คือ ให้ผู้เรียนทำกิจกรรมรับรู้แบบปรนัยให้เกิดความเข้าใจได้ ความคิดรวบยอด เชื่อมโยงความสัมพันธ์ของสิ่งต่าง ๆ สรุปเป็นใจความสำคัญครบถ้วน ตรงตามหลักฐานข้อมูล

2. อธิบาย คือ ให้ผู้เรียนตอบคำถาม แสดงความคิดเห็นเชิงเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยกับสิ่งที่กำหนด เน้นการให้เหตุผล ด้วยหลักการ กฎเกณฑ์ และอ้างหลักฐานประกอบข้อมูลให้น่าเชื่อถือ

3. รับฟัง คือ ให้ผู้เรียนได้ฟังความคิดเห็น คำวิพากษ์วิจารณ์ที่มีต่อความคิดของตน ได้ตอบคำถาม ได้ตอบ และแสดงความคิดเห็นของตน ฝึกให้ผู้เรียนปรับเปลี่ยนความคิดเห็นเดิมของตนตามเหตุผล หรือข้อมูลที่ดี โดยไม่ใช้อารมณ์

4. เชื่อมโยงสัมพันธ์ คือ ให้ผู้เรียนได้เปรียบเทียบความแตกต่าง และความคล้ายคลึงของสิ่งต่าง ๆ ให้สรุปจัดกลุ่มสิ่งที่เป็นพวกเดียวกัน เชื่อมโยงเหตุการณ์เชิงสมเหตุสมผล หากกฎเกณฑ์การเชื่อมโยงในลักษณะอุปมาอุปไมย

5. วิเคราะห์ คือ จัดกิจกรรมให้วิเคราะห์เหตุการณ์ คำกล่าว แนวคิด หรือการกระทำแล้วให้จำแนกหาจุดเด่นจุดด้อย, ส่วนดี ส่วนเสีย, ส่วนสำคัญไม่สำคัญจากสิ่งนั้น ด้วยการยกเหตุผลหลักการมาประกอบการวิเคราะห์

6. สรุป คือ จัดกิจกรรมให้พิจารณาส่วนประกอบของการกระทำ หรือข้อมูลต่าง ๆ ที่เชื่อมโยงเกี่ยวข้องกัน แล้วให้สรุปผลอย่างตรงและถูกต้องตามหลักฐานข้อมูล

ประพันธ์ศิริ สุเสารัจ (2556, หน้า 121-122) ได้กล่าวถึงกระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณว่าควรประกอบด้วยดังนี้

1. ความสามารถกำหนดหรือระบุประเด็นคำถามหรือปัญหาสามารถระบุปัญหาสำคัญได้ชัดเจน ระบุความสำคัญ สาระสำคัญ จุดเน้นของเรื่องนั้น ๆ ได้ชัดเจน สามารถให้ความหมายของเรื่องนั้น ๆ ได้

2. สามารถวิเคราะห์ข้อโต้แย้งหรือข้อถกเถียง และความสามารถในการเปรียบเทียบข้อมูล ดังนี้

2.1 ความสามารถระบุความมีเหตุผลหรือน่าเชื่อถือได้ของข้อมูล

2.2 ระบุข้อมูลที่มีเหตุผลและไม่มีเหตุผล

2.3 ระบุความเหมือนและความแตกต่างของความคิดเห็นหรือข้อมูลที่มีอยู่ได้

2.4 สามารถบอกจุดรวมของสิ่งต่าง ๆ จนสามารถแยกแยะและจัดหมวดหมู่จัดประเภทของข้อมูลได้

3. สามารถตั้งคำถามที่ท้าทาย กระตุ้นความอยากรู้อยากเห็น และสามารถตอบคำถามได้อย่างชัดเจน เช่น ประเด็นสำคัญของเรื่องนี้คืออะไร เพราะเหตุใด เป็นไปได้อย่างไร หมายความว่าอย่างไร แตกต่างกันอย่างใด เป็นต้น

4. สามารถพิจารณา ประเมิน ความน่าเชื่อถือของข้อมูลได้ว่า เป็นข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญหรือเป็นข้อมูลจากแหล่งใด กลุ่มเครือข่ายหรือไม่กลุ่มเครือข่าย ข้อใดเป็นจริง ข้อมูลใดเป็นความคิดเห็น ข้อมูลใดจำเป็นหรือไม่จำเป็น ไม่เกี่ยวข้องหรือเกี่ยวข้อง

5. ความสามารถสังเกตและตัดสินใจข้อมูลได้ด้วยตนเอง หรือได้ยินเสียง ฟังมาจากคนอื่นไม่ใช่อารมณ์ ความรู้สึกเข้ามาเกี่ยวข้อง สามารถกำจัดอคติความลำเอียง ส่วนตัวในการพิจารณาข้อมูล

6. สามารถนำหลักการใหญ่ ๆ ไปแตกเป็นหลักการย่อย ๆ หรือสามารถ นำหลักการไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ หรือสามารถนำทฤษฎีไปสู่การปฏิบัติจริง (นิรนัย)

7. สามารถสรุปอ้างอิงจากสถานการณ์เหตุการณ์ที่เกิดขึ้น จากหลักการ ย่อย ๆ ไปสู่เป็นหลักการใหญ่ ๆ (อุปนัย)

8. สามารถประเมินและพิจารณา ตัดสินความคุ้มค่าของข้อมูลได้โดยมี ข้อมูลเพียงพอที่จะบอกว่าสิ่งใดดีสิ่งใดไม่ดีก่อนการตัดสินใจ สิ่งใดเป็นคุณค่าแท้คุณค่า เทียม สิ่งใดเป็นอคติเข้าข้างตนเอง ระบุได้ว่าสิ่งใดถูกสิ่งใดผิด สิ่งใดเป็นประโยชน์และไม่ เป็นประโยชน์ ทั้งในระดับย่อยและภาพรวม

9. ความสามารถในการให้ความหมายต่าง ๆ และตัดสินความหมาย ต่าง ๆ ดังนี้

9.1 ความสามารถบอกคำเหมือนหรือคำที่มีความหมายคล้ายกันได้

9.2 สามารถจำแนกจัดกลุ่มได้

9.3 สามารถให้คำนิยามเชิงปฏิบัติได้

9.4 สามารถยกตัวอย่างคำที่ใช้แล้วหรือยังไม่ได้ใช้ได้

10. สามารถระบุข้อสันนิษฐาน การคาดเดา การคาดคะเน สิ่งที่เกิดขึ้น หรือผลที่จะเกิดขึ้นตามตามมาภายหลัง

11. สามารถปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นได้ เข้าใจตนเองและผู้อื่น สามารถ ประเมินสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ดี ในการเข้าร่วมกับผู้อื่น มีความรู้สึกไวต่อปฏิกิริยาของคน และสามารถปรับตัวเข้ากับคนอื่นได้อย่างเหมาะสม

12. สามารถตัดสินใจเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติได้ สามารถกำหนดปัญหา วางแผนกำหนดทางเลือก และทบทวนทางเลือก และตัดสินใจได้อย่างถูกต้องเหมาะสม

จากกระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณสรุปได้ว่า การคิดอย่าง วิจารณญาณประกอบด้วยขั้นตอนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการคิดทักษะขั้นสูง โดยเป็นการคิด เริ่มจากปัญหาคือ การทำความเข้าใจกับปัญหา ประเด็นสำคัญ และสถานการณ์ที่พบ

แล้วมีการศึกษาปัญหานั้นให้ชัดเจน การรวบรวมข้อมูล เป็นข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการนำมา เป็นแนวทางในการแก้ปัญหาการจัดระบบข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล พิจารณาข้อมูล เพื่อ หาทางเลือกหรือคำตอบที่ถูกต้อง อย่างรอบคอบ และประเมินทางเลือกหลายทางการ ตั้งสมมติฐานและการลงสรุปอย่างสมเหตุสมผล เพื่อนำไปสู่การตัดสินใจที่ถูกต้อง

3. คุณลักษณะของผู้ที่คิดอย่างมีวิจารณญาณ

การคิดพิจารณาเรื่องใด ๆ ก็ตามที่อาศัยข้อมูลต่าง ๆ คุณสมบัติส่วนตัว บางประการมีผลต่อการคิดและคุณภาพของการคิด ได้มีนักจิตวิทยาและนักการศึกษา กล่าวถึงคุณสมบัตินักคิดที่เอื้ออำนวยต่อการคิดอย่างมีวิจารณญาณไว้ดังนี้ไว้ดังนี้

Ferrett (1997, อ้างถึงใน สุวิทย์ มูลคำ, 2550, หน้า 17) ได้กล่าวถึง คุณลักษณะของผู้ที่มีการคิดอย่างมีวิจารณญาณไว้ดังนี้

1. คิดตั้งคำถาม
2. มีความสนใจใฝ่รู้ ต้องการค้นหาคำตอบใหม่ๆ
3. ตอบคำถามได้ตรงประเด็น
4. ตรวจสอบข้อมูล ความเชื่อ
5. วิเคราะห์ข้อมูล ข้อสันนิษฐานความเห็นต่าง ๆ และหาข้อพิสูจน์
6. ใช้เหตุผลจากข้อมูลที่เป็นจริงหรือจากข้อเท็จจริงต่าง ๆ
7. ตรวจสอบความคิดของตัวเอง
8. รับฟังความเห็นผู้อื่น ยอมรับว่าตัวเองยังมีความรู้ความเข้าใจไม่ เพียงพอ ที่จะเปลี่ยนความคิดได้
9. ประเมินข้อถกเถียงได้ และตัดสินใจเลือกจากการรวบรวม ข้อเท็จจริงทั้งหมด

คันทน์ นิตยกุล (2554, อ้างถึงใน สุวิทย์ มูลคำ, 2550, หน้า 18)

ได้กล่าวถึงลักษณะสำคัญอันดับแรก คือ การคิดตั้งคำถามที่ชัดเจน ต่อมาต้องมีความ สนใจใฝ่รู้และต้องการคิดค้นหาคำตอบที่ถูกต้อง โดยการเสาะแสวงหาข้อมูล รวบรวม ข้อเท็จจริง ตรวจสอบข้อมูล วิเคราะห์ข้อสันนิษฐานความเห็นต่าง ๆ ประเมินข้อถกเถียงได้ ดีความที่เป็นไปได้หลาย ๆ ทาง ตัดสินและหาข้อสรุปบนพื้นฐานของเหตุผลและข้อเท็จจริง เพื่อใช้ในการตัดสินใจไม่เียงอคติหรืออารมณ์ในการตัดสินใจ ยอมรับฟังความคิดของผู้อื่น และเปลี่ยนความคิดเห็นและจุดยืนได้หากได้รับข้อมูลใหม่เพิ่มขึ้นหรือเมื่อมีเหตุผลที่ดีกว่า

กาญจนา เฉลิมพล, (2555, หน้า 26) ได้เสนอลักษณะของบุคคลที่มีการคิดอย่างมีวิจารณญาณสรุปได้ดังนี้

1. เปิดใจยอมรับความคิดใหม่ ๆ
2. ไม่โต้แย้งในเรื่องใด ๆ
3. ทราบว่าเมื่อไรที่จำเป็นต้องใช้ข้อมูลเพิ่มเติม
4. จำแนกข้อมูลที่อาจจะเป็นจริง
5. ยอมรับว่าคนเราเข้าใจความหมายของคำแตกต่างกัน
6. พยายามหลีกเลี่ยงความผิดพลาดในการให้เหตุผล
7. พยายามถามทุกสิ่งที่ไม่เข้าใจ
8. พยายามใช้เหตุผลช่วยในการคิดตัดสินใจ
9. พยายามคิดคำใหม่ ๆ และเสนอความคิดของตนเองให้ผู้อื่นรับฟัง

ประพันธ์ศิริ สุเสารัจ (2556, หน้า 126-128) ได้กล่าวถึงคุณลักษณะของผู้ที่คิดอย่างมีวิจารณญาณประกอบไปด้วย 5 ลักษณะดังนี้

1. เป็นผู้มีใจกว้าง ยอมรับฟังและพิจารณาความคิดเห็นของผู้อื่นไม่ยึดมั่นใน ความคิดของตนเองเป็นหลัก ไม่อคติ มีใจเป็นกลาง และตัดสินใจโดยใช้ข้อมูลประกอบเพียงพอ การมีใจกว้างขวางจะทำให้ได้ข้อมูลที่กว้างขวางหลากหลายมากพอต่อการใช้ในการตัดสินใจได้ดีมากขึ้น
2. มีความไวต่อความรู้สึกของผู้อื่นเข้าใจผู้อื่น การมีความรู้สึกที่ไวจะทำให้สามารถ รับรู้สถานการณ์ ความคิด ความรู้สึกของผู้อื่นได้ดีกว่า
3. เปลี่ยนความคิดเห็นที่ตนมีอยู่ได้ ถ้ามีข้อมูลที่มีเหตุผลมากกว่า
4. กระตือรือร้นในการค้นหาข้อมูลและความรู้ การมีข้อมูลและความรู้มาก ทำให้การ ตัดสินใจยอมถูกต้องและแม่นยำ การคิดวิจารณ์ต้องการข้อมูล ความรู้มาก ๆ เพื่อประกอบใน การตัดสินใจ แม้ว่าบางข้อมูลอาจมีประโยชน์น้อยก็ตาม
5. เป็นผู้ที่มีเหตุผล ไม่ใช้อคติหรืออารมณ์ในการตัดสินใจ การยอมรับ ข้อมูลใด ๆ หรือ การตัดสินใจใด ๆ จะไม่เชื่อมั่นในตัวบุคคลหรืออารมณ์ ข้อมูลที่มีเหตุผล จะทำให้การตัดสินใจดีกว่าครูจึงควรต้องจัดบรรยากาศ และกิจกรรมที่เสริมสร้างคุณลักษณะต่าง ๆ ดังกล่าวให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนเพื่อปลูกฝังความเป็นนักคิด

4. แนวทางการส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการคิดอย่างมีวิจารณญาณ

ประพันธ์ศิริ สุเสารัจ (2556, หน้า 126-128) ได้กล่าวถึงแนวทางการจัดกิจกรรมส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการคิดอย่างมีวิจารณญาณดังนี้

1. สร้างความกระตือรือร้น อยากรู้ อยากเห็น (Curiosity) โดยต้องได้รับการกระตุ้นด้วย การใช้สื่อ คำถาม และกิจกรรม
2. ฝึกให้มีความกล้าเสี่ยง (Risk Taking) กล้าคิดแตกต่างไปจากคนส่วนใหญ่ กล้าเสี่ยงที่จะสร้างสิ่งใหม่หรือแตกต่างจากเดิม โดยใช้สถานการณ์ที่ยั่วให้เกิดการถกเถียงและคาดเดาสีต่าง ๆ ซึ่งอาจมีคำตอบหลาย ๆ แนวทาง
3. ความยุ่งยากซับซ้อน (Complexity) ความยุ่งยากซับซ้อนจะทำให้เกิดการพัฒนา ความคิดระดับสูงได้ ต้องพัฒนาจากง่ายไปหายาก กิจกรรมที่ใช้และระดับความยากง่ายต้อง สอดคล้องเหมาะสมกับเด็กแต่ละคน
4. กระตุ้นให้เกิดจินตนาการ (Imagination) เด็กต้องได้รับการกระตุ้นให้มีความคิด จินตนาการ สร้างสรรค์อย่างหลากหลาย ทั้งที่เป็นการจินตนาการจากภาพนิทาน จากประสบการณ์เดิม จากเหตุการณ์สิ่งแวดล้อมรอบตัว จากความรู้สึกของตนเอง
5. ฝึกฝนให้ใจกว้าง (Open Mind) เด็กควรได้รับการฝึกฝนให้ทำงานกลุ่ม การอภิปรายกลุ่ม การรับฟังและยอมรับความคิดเห็นของคนอื่น ยอมรับในเหตุผลและข้อมูลของกลุ่ม หรือของคนอื่นที่ดีกว่าหรือมีมากกว่า
6. สร้างความมั่นใจในตนเอง (Self Confidence) ความมั่นใจในตนเองจะทำให้เด็กได้มีพัฒนาการการคิด และกล้าแสดงออกซึ่งความคิด การเลือกสรรกิจกรรมที่หลากหลาย และเหมาะสม จะทำให้เด็กกล้าแสดงออกเริ่มจากการตั้งคำถามง่าย ๆ การแสดงออกอย่างง่ายแล้วยากขึ้น ตามลำดับการเล่นและการทำงานเป็นกลุ่ม แล้วลดลงจนเหลือคนเดียว ซึ่งการแสดงออกของเด็ก ต้องได้รับกำลังใจและการสนับสนุนจะทำให้เด็กมีความมั่นใจมากขึ้น

ความฉลาดทางอารมณ์

ความฉลาดทางอารมณ์ แปลจากภาษาอังกฤษว่า Emotional Intelligence หรือ Emotional Quotient ในภาษาไทยมีคำที่ใช้เรียกหลายคำ เช่น เซาว์นอารมณ์ ปรีชาเชิงอารมณ์ วุฒิภาวะทางอารมณ์

1. ความหมายของความฉลาดทางอารมณ์

กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข (2545, หน้า 14) ได้ให้ความหมายความฉลาดทางอารมณ์เป็นการรับรู้ การเข้าใจและการปรับอารมณ์ได้เหมาะสมเพื่อเป็นแหล่งพลังงานของบุคคล การรู้ข้อมูล ความไว้วางใจ ความคิดสร้างสรรค์และอิทธิพลของความฉลาดทางอารมณ์

ธนะ เอี่ยมอนันต์ (2550, หน้า 7) ได้ให้ความหมายความฉลาดทางอารมณ์เป็นความสามารถในการรับรู้ความรู้สึกของตนเองและคนรอบข้าง เพื่อนำมาใช้กระตุ้นผลักดันตนเอง และเพื่อบริหารจัดการอารมณ์ อันส่งผลดีต่อตนเองและความสัมพันธ์ต่อคนรอบข้าง

ดารา คนขยัน (2553, หน้า 13) ได้ให้ความหมายความฉลาดทางอารมณ์เป็นความสามารถรับรู้ เข้าใจ และควบคุมพฤติกรรมการแสดงออกทางกาย วาจาและความรู้สึกอารมณ์ของตนรวมทั้งความสามารถในการรับรู้ความรู้สึกอารมณ์ของบุคคลอื่น และสามารถแสดงออกในสถานการณ์นั้น ๆ ได้อย่างเหมาะสม และเป็นที่ยอมรับของบุคคลทั่วไป

ระพีพรรณ ไสยาสน์ (2554, หน้า 44) ได้ให้ความหมายความฉลาดทางอารมณ์(Emotional Intelligence) คือ ความสามารถของบุคคลในการตระหนักรู้ถึงความคิดและอารมณ์ของตนเอง และผู้อื่นสามารถบริหารจัดการกับอารมณ์เพื่อให้แสดงพฤติกรรมอย่างเหมาะสม และให้อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

จากความหมายของความฉลาดทางอารมณ์สามารถสรุปได้ว่าเป็นความรู้สึกของบุคคลในการตระหนักรู้ถึงความคิด ความรู้สึกและอารมณ์ และนำมาใช้เพื่อบริหารจัดการอารมณ์ของตนเองและส่งผลดีต่อผู้อื่น

2. องค์ประกอบของความฉลาดทางอารมณ์

กรมสุขภาพจิต (2545, หน้า 2-3) ได้เสนอองค์ประกอบของความฉลาดทางอารมณ์ไว้ 3 ด้านคือ ด้านดี ด้านเก่ง และด้านสุข ซึ่งประกอบไปด้วยความสามารถต่าง ๆ ดังนี้

1. ด้านดี หมายถึง ความสามารถในการควบคุมอารมณ์ และความต้องการของตนเอง รู้จักเห็นใจผู้อื่น และมีความรับผิดชอบต่อส่วนรวมประกอบด้วยความสามารถ ดังนี้

1.1 มีความสามารถในการควบคุมอารมณ์ และความต้องการของตนเอง

- 1.1.1 รู้อารมณ์และความต้องการของตนเอง
- 1.1.2 ควบคุมอารมณ์และความต้องการได้
- 1.1.3 แสดงออกอย่างเหมาะสม
- 1.2 มีความสามารถในการเห็นใจผู้อื่น
  - 1.2.1 ใส่ใจผู้อื่น
  - 1.2.2 เข้าใจและยอมรับผู้อื่น
  - 1.2.3 แสดงความเห็นใจอย่างเหมาะสม
- 1.3 มีความสามารถในการความรับผิดชอบ
  - 1.3.1 รู้จักการให้ รู้จักการรับ
  - 1.3.2 รู้จักรับผิดชอบ รู้จักให้อภัย
  - 1.3.3 เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม

2. ด้านเก่ง หมายถึง ความสามารถในการรู้จักตนเอง มีแรงจูงใจ สามารถตัดสินใจแก้ปัญหา และแสดงออกได้อย่างมีประสิทธิภาพรวมทั้งมีสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น ความสามารถในการรู้จักตนเอง มีแรงจูงใจสามารถตัดสินใจแก้ปัญหา และแสดงออกได้อย่างมีประสิทธิภาพรวมทั้งมีสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น ประกอบด้วยความสามารถ ดังนี้

- 2.1 มีความสามารถในการรู้จักและสร้างแรงจูงใจให้ตนเอง
  - 2.1.1 รู้จักศักยภาพของตนเอง
  - 2.1.2 สร้างขวัญและกำลังใจให้ตนเองได้
  - 2.1.3 มีความมุ่งหมายที่จะไปถึงเป้าหมาย
- 2.2 มีความสามารถในการตัดสินใจและแก้ปัญหา
  - 2.2.1 รับรู้และเข้าใจปัญหา
  - 2.2.2 มีขั้นตอนในการแก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสม
  - 2.2.3 มีความยืดหยุ่น
- 2.3 มีความสามารถในการมีสัมพันธภาพกับผู้อื่น
  - 2.3.1 รู้จักการสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น
  - 2.3.2 กล้าแสดงออกอย่างเหมาะสม

2.3.3 แสดงความเห็นที่ขัดแย้งได้อย่างสร้างสรรค์

3. ด้านสุข หมายถึง ความสามารถในการดำเนินชีวิตอย่างมีสุข มีความภาคภูมิใจในตนเอง พอใจในชีวิตและมีความสุขทางใจประกอบด้วยความสามารถ ดังนี้

3.1 ภูมิใจในตนเอง

3.1.1 เห็นคุณค่าตนเอง

3.1.2 เชื่อมั่นในตนเอง

3.2 พึงพอใจในชีวิต

3.2.1 รู้จักมองโลกในแง่ดี

3.2.2 มีอารมณ์ขัน

3.2.3 พอใจในสิ่งที่ตนมีอยู่

3.3 มีความสงบทางใจ

3.3.1 มีกิจกรรมที่เสริมสร้างความสุข

3.3.2 รู้จักผ่อนคลาย

3.3.3 มีความสงบทางจิตใจ

องค์ประกอบของความฉลาดทางอารมณ์ประกอบด้วย 3 ด้าน คือ ด้านดี ด้านเก่ง และด้านสุข ซึ่งเป็นความสามารถในการควบคุมอารมณ์ และความต้องการของตนเอง รู้จักเห็นใจผู้อื่น ความสามารถในการรู้จักตนเอง มีแรงจูงใจสามารถตัดสินใจแก้ปัญหา และแสดงออกได้อย่างมีประสิทธิภาพพร้อมทั้งมีสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น ความสามารถในการรู้จักตนเอง มีแรงจูงใจสามารถตัดสินใจแก้ปัญหา และแสดงออกได้อย่างมีประสิทธิภาพ และความสามารถในการดำเนินชีวิตอย่างมีสุข มีความภาคภูมิใจในตนเอง พอใจในชีวิตและมีความสุขทางใจ

3. เครื่องมือวัดความฉลาดทางอารมณ์ตามแนวคิดของกรมสุขภาพจิต

แบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์ของ กระทรวงสาธารณสุข, กรมสุขภาพจิต ได้สำรวจความคิดเห็นจากนักวิชาการ กำหนดโครงสร้างและองค์ประกอบที่ต้องการประเมินออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่ ด้านดี หมายถึง ความสามารถในการควบคุมอารมณ์และความต้องการของตนเอง รู้อารมณ์ และความต้องการของตนเอง ควบคุมอารมณ์ และความต้องการได้แสดงออกอย่างเหมาะสม เห็นใจผู้อื่น ใส่ใจผู้อื่น เข้าใจและยอมรับผู้อื่นแสดงความคิดเห็นอย่างเหมาะสม มีความรับผิดชอบ รู้จักให้รู้จักกับ การรับผิดชอบ การให้อภัยเห็นประโยชน์แก่ส่วนรวม ด้านเก่ง หมายถึง ความสามารถในการรู้จัก

และมีแรงจูงใจในตนเอง รู้ศักยภาพตนเอง สร้างขวัญ และกำลังใจให้ตนเองได้ มีความมุ่งมั่นไปสู่เป้าหมายที่ตัดสินใจ และแก้ปัญหาที่รับรู้และเข้าใจปัญหา มีความยืดหยุ่น มีขั้นตอนในการแก้ปัญหา สร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น กล้าแสดงออกอย่างเหมาะสม แสดงความเห็นขัดแย้งอย่างสร้างสรรค์ ด้านสุข หมายถึง ความสามารถในการดำเนินชีวิตอย่างเป็นสุข มีความภูมิใจในตนเอง เห็นคุณค่า เชื่อมมั่น ในตนเอง มีความพึงพอใจในชีวิต มองโลกในแง่ดี มีอารมณ์ขัน พพอใจในสิ่งที่ตนมีอยู่ มีกิจกรรมที่เสริมสร้างความสุข รู้จักผ่อนคลาย และมีความสุขสงบทางใจทั้งนี้ได้ศึกษาแบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์ของต่างประเทศ และของไทยโดยให้ผู้ตอบว่าเห็นด้วยกับข้อความนั้นในระดับใด 4 ช่วงค่า คือ ไม่จริง จริงบางครั้ง ค่อนข้างจริง จริงมาก และให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ คะแนนไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ปกติของคะแนนความฉลาดทางอารมณ์ที่กำหนดไว้

สรุปความฉลาดทางอารมณ์ เป็นความรู้สึกรู้สึกของบุคคลในการตระหนักรู้ถึง ความคิด ความรู้สึกและอารมณ์ และนำมาใช้เพื่อบริหารจัดการอารมณ์ของตนเองและส่งผลดีต่อผู้อื่นสำหรับแบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์ที่ใช้ในงานวิจัยฉบับนี้ ผู้วิจัยใช้แบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์ของกระทรวงสาธารณสุข, กรมสุขภาพจิต (2545, หน้า 29-36) ซึ่งแบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์ แบ่งปัจจัยความฉลาดทางอารมณ์ เป็น 3 ด้าน คือ 1) ด้านดี คือ ด้านดี เป็นความสามารถในการควบคุมอารมณ์ และความต้องการของตนเอง รู้จักเห็นใจผู้อื่น และมีความรับผิดชอบต่อส่วนรวมประกอบด้วย ความสามารถ 2) ด้านเก่ง เป็นความสามารถในการรู้จักตนเอง มีแรงจูงใจสามารถตัดสินใจแก้ปัญหา และแสดงออกได้อย่างมีประสิทธิภาพพร้อมทั้งมีสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น ความสามารถในการรู้จักตนเอง มีแรงจูงใจสามารถตัดสินใจแก้ปัญหา และแสดงออกได้อย่างมีประสิทธิภาพพร้อมทั้งมีสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น และ 3) ด้านสุข เป็นความสามารถในการดำเนินชีวิตอย่างมีสุข มีความภาคภูมิใจในตนเอง พพอใจในชีวิตและมีความสุขทางใจเพื่อจัดกลุ่มนักเรียนออกเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มสูง กลุ่มปานกลาง และกลุ่มต่ำ

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

1. ความหมายของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

บุญชม ศรีสะอาด (2545, หน้า 53) ได้ให้ความหมายของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง แบบทดสอบที่ใช้วัดความรู้ ความสามารถ ของบุคคลในด้านวิชาการ ซึ่งเป็นผลมาจากการเรียนรู้ในเนื้อหาสาระ และตามจุดประสงค์ของรายวิชานั้น ๆ

จิตรกร อุณาพรหม (2557, หน้า 89) ได้ให้ความหมายของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ความสามารถทางการเรียนของนักเรียน นักศึกษา ซึ่งสามารถวัดได้จากการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่พิจารณาจากคะแนนสอบที่กำหนดให้ ซึ่งสามารถวัดได้ 3 ด้าน ได้แก่ ด้านพุทธิพิสัย ด้านจิตพิสัย และด้านทักษะพิสัย

พนัส ทองปาน (2558, หน้า 136) ได้ให้ความหมายของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ความสามารถในการเรียนรู้ของบุคคล โดยสามารถวัดได้จากแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ซึ่งเป็นสิ่งหนึ่งซึ่งถึงผลลัพธ์ของการจัดการเรียนการสอน

เหมวดี ทาศรีภู (2559, หน้า 104) ได้ให้ความหมายของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง การวัดความรู้ความสามารถ การวัดความรู้ความเข้าใจ และทักษะทางการเรียนของนักเรียนหลังเรียนโดยการวัดที่ได้จากการทำแบบทดสอบ

ยุพิน ปัญญาประชุม (2560, หน้า 118) ได้ให้ความหมายของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ความสำเร็จหรือความสามารถของผู้เรียนในด้านความรู้ ทักษะ สมรรถภาพทางสมองด้านต่าง ๆ ของผู้เรียนโดยพิจารณาจากคะแนนที่กำหนดให้หรือคะแนนที่ได้จากงานที่ครูมอบหมาย

จากความหมายของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสรุปได้ว่า หมายถึง ความรู้ความสามารถของนักเรียนที่เกิดจากกระบวนการเรียนการสอนที่จะทำให้นักเรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม และสามารถวัดได้โดยการแสดงออกมาทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านพุทธิพิสัย ด้านจิตพิสัย และด้านทักษะพิสัย

2. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

สมนึก ภัททิยธนี (2551, หน้า 73-93) ได้อธิบายถึงแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนประเภทที่ครูสร้างมีหลากหลายรูปแบบแต่ที่นิยมใช้มี 6 แบบทดสอบดังนี้

1. ข้อสอบอัตนัย หรือความเรียง (Subjective or essay test) เป็นข้อสอบที่มีเฉพาะคำถามแล้วให้นักเรียนเขียนตอบอย่างเสรี เขียนบรรยายตามความรู้ และข้อคิดเห็นของแต่ละคน
2. ข้อสอบแบบกาถูก-กาผิด (True-false test) เป็นข้อสอบแบบเลือกตอบที่มีลักษณะ 2 ตัวเลือกแต่ละตัวเลือกเป็นแบบคงที่ และมีความหมายตรงกันข้าม เช่น ถูก-ผิด

3. ข้อสอบแบบเติมคำ (Completion test) เป็นข้อสอบที่ประกอบด้วยประโยคหรือข้อความที่ยังไม่สมบูรณ์แล้วให้ผู้ตอบเติมคำ ประโยค หรือข้อความลงในช่องว่างที่เว้นไว้นั้นเพื่อให้ได้ใจความและถูกต้อง

4. ข้อสอบแบบตอบสั้น ๆ (Short answer test) เป็นข้อสอบคล้ายกับข้อสอบแบบเติมคำแต่แตกต่างกันที่ข้อสอบแบบตอบสั้น ๆ เขียนเป็นประโยคคำถามสมบูรณ์ (ข้อสอบเติมคำเป็นประโยคหรือข้อความที่ยังไม่สมบูรณ์ แล้วให้ผู้ตอบเป็นคนเขียนตอบคำถามที่ต้องการสั้น ๆ ได้ใจความสมบูรณ์ไม่ใช่เป็นการบรรยายแบบข้อสอบอัตนัยหรือความเรียง

5. ข้อสอบแบบจับคู่ (Matching test) เป็นข้อสอบแบบเลือกตอบโดยมีคำถามหรือข้อความแยกออกจากกันเป็น 2 ชุด แล้วให้ผู้ตอบเลือกจับคู่ว่าแต่ละข้อความในชุดหนึ่ง (ตัวอื่น) จะจับคู่กับคำหรือข้อความใดในอีกชุดหนึ่ง (ตัวเลือก) ซึ่งมีความสัมพันธ์กันอย่างใดอย่างหนึ่งตามที่ยุ้ออกข้อสอบกำหนดไว้

6. ข้อสอบเลือกตอบ (Multiple choice) ประกอบด้วย 2 ตอน คือ ตอนคำถาม (Stem) กับตอนเลือก (Choice) ในตอนเลือกนี้จะประกอบด้วยตัวเลือกที่เป็นคำตอบถูกและตัวเลือกที่เป็นตัวลวงและคำถามแบบเลือกตอบที่ดีนิยมใช้ตัวเลือกที่ใกล้เคียงกันดูเผิน ๆ จะเห็นว่าทุกตัวเลือกถูกหมดแต่ความจริงมีน้ำหนักถูกมากน้อยต่างกัน

3. ลักษณะแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดี

พิชิต ฤทธิ์จรูญ (2545, 135-134) ได้อธิบายถึงลักษณะแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดีนั้นจะต้องมีลักษณะดังต่อไปนี้

1. ความเที่ยงตรง คือ เป็นแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สามารถนำไปวัดในสิ่งที่เราต้องการวัดได้อย่างถูกต้อง ครบถ้วน และตรงตามจุดประสงค์ที่ต้องการวัด

2. ความเชื่อมั่น คือ เป็นแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่มีความเชื่อมั่น คือ สามารถวัดได้คงที่ไม่ว่าจะวัดกี่ครั้งก็ตาม

3. ความเป็นปรนัย คือ เป็นแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่มีคำถามชัดเจน มีลักษณะเฉพาะเจาะจง ความถูกต้องตามหลักวิชา และเข้าใจตรงกัน

4. การถามลึก คือ การไม่ถามเพียงพฤติกรรมขั้นความรู้ความจำโดยจะถามตามเนื้อหา สาระ ตำราเรียนหรือถามตามที่ครูสอน แต่พยายามถามพฤติกรรมขั้นสูง

กว่าขั้นความรู้ความจำได้แก่ ความเข้าใจ การนำไปใช้ การวิเคราะห์ การสังเคราะห์และการประเมินค่า

5. ความยากง่ายพอเหมาะ คือ เป็นลักษณะข้อสอบที่บอกให้ทราบว่า ข้อสอบข้อนั้นมีจำนวนคนตอบถูกมากหรือจำนวนคนตอบถูกน้อย ถ้ามีจำนวนคนตอบถูกมากข้อสอบข้อนั้นก็ง่าย แต่ถ้าข้อสอบนั้นมีจำนวนคนตอบถูกน้อย ข้อสอบข้อนั้นก็ยาก ข้อสอบที่ยากเกินความสามารถของนักเรียนจะตอบได้นั้นก็ไม่มี ความหมาย เพราะไม่สามารถจำแนกนักเรียนได้ว่าใครเก่งใครอ่อน ในทางตรงกันข้ามถ้าข้อสอบง่ายเกินไป นักเรียนตอบได้หมด ก็ไม่สามารถจำแนกได้ และข้อสอบที่ดีควรมีความยากง่ายพอเหมาะ ไม่ยากเกินไปไม่ง่ายเกินไป

6. อำนาจจำแนก คือ แบบทดสอบนี้สามารถแยกนักเรียนคนใดเก่ง นักเรียนคนใดอ่อนโดยสามารถจำแนกนักเรียนออกเป็นประเภทๆ ได้ทุกระดับอย่างละเอียด ตั้งแต่อ่อนสุดจนถึงเก่งสุด

7. ความยุติธรรม คือ คำถามของแบบทดสอบต้องไม่มีช่องทางชี้แนะให้นักเรียนที่ฉลาดใช้ไหวพริบในการเดาได้ถูกต้อง และไม่เปิดโอกาสให้นักเรียนที่เกียจคร้านซึ่งไม่ทบทวนบทเรียนหรือไม่ดูเนื้อหา สารของบทเรียนหรือตำราเรียนอย่างคร่าวๆตอบได้ และจะต้องเป็นแบบทดสอบที่ไม่ลำเอียงต่อกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง

4. คุณภาพของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

สมนึก ภัททิยธนี (2551, หน้า 67-71) ได้อธิบายถึงคุณลักษณะที่ดีของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดังต่อไปนี้

1. ความเที่ยงตรง (Validity) หมายถึง ลักษณะของแบบทดสอบทั้งฉบับที่สามารถวัดได้ตรงจุดมุ่งหมายที่ต้องการหรือวัดในสิ่งที่ต้องการอย่างถูกต้องแม่นยำ ความเที่ยงตรงจึงเปรียบเสมือนหัวใจของการทดสอบ เป็นความสอดคล้องของแบบทดสอบกับวัตถุประสงค์ในการวัด คือวัดได้ตรงกับสิ่งที่ต้องการจะวัด ความเที่ยงตรงแบ่งเป็น 3 ประเภท คือความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content validity) หมายถึง คุณสมบัติของแบบทดสอบที่สามารถวัดเนื้อหาวิชาได้ตรงตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตรความเที่ยงตรงตามเกณฑ์ (Criterion-related validity) หมายถึง คุณสมบัติของแบบทดสอบที่สามารถนำคะแนนจากการทดสอบนั้นมาใช้ในการพยากรณ์ผลการเรียน และได้ความเที่ยงตรงตามโครงสร้าง (Construct validity) หมายถึง คุณสมบัติของแบบทดสอบที่สามารถวัดสมรรถภาพของสมองด้านต่าง ๆ ได้

2. ความเชื่อมั่น (Reliability) หมายถึง ลักษณะของแบบทดสอบทั้งฉบับที่สามารถวัดได้คงเส้นคงวาไม่เปลี่ยนแปลง ไม่ว่าจะทำการสอบใหม่กี่ครั้งก็ตาม เป็นความคงเส้นคงวาของคะแนนที่ได้จากการทดสอบโดยใช้แบบทดสอบนั้นหลาย ๆ ครั้ง กับผู้เข้าสอบกลุ่มเดียวกัน ความเชื่อนั้นเป็นคุณภาพของแบบทดสอบทั้งฉบับ มีค่าตั้งแต่ 0-1 โดยมีแนวทางในการพิจารณาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทั้งฉบับตามเกณฑ์ต่อไปนี้ (สุวิมล ติรกาพันธ์, 2551 หน้า 173-175)

.71-1.00 ถือว่าแบบทดสอบมีความเชื่อถือสูง

.30-.70 ถือว่าแบบทดสอบมีความเชื่อถือได้ปานกลาง

น้อยกว่า .30 ถือว่าแบบทดสอบมีความเชื่อถือได้ต่ำ

3. ความยุติธรรม (Fair) หมายถึง ลักษณะของแบบทดสอบที่ไม่เปิดโอกาสให้มีการได้เปรียบเสียเปรียบในกลุ่มผู้เข้าสอบด้วยกันและไม่เปิดโอกาสให้ทำข้อสอบได้โดยการเดา

4. ความลึกของคำถาม (Searching) หมายถึง ข้อสอบแต่ละข้อนั้นจะต้อง ไม่ถามผิวเผินหรือถามประเภทความรู้ ความจำความเข้าใจ แต่ต้องให้นักเรียนนำความรู้ไปคิดดัดแปลงแก้ปัญหาแล้วจึงตอบได้

5. ความยั่วยุ (Exemplary) หมายถึง แบบทดสอบที่นักเรียนทำด้วยความสนุก เพลิดเพลิน และไม่เบื่อหน่าย

6. ความจำเพาะเจาะจง (Definition) หมายถึง ข้อสอบที่มีแนวทางหรือทิศทางคำถามตอบชัดเจนไม่คลุมเครือ

7. ความเป็นปรนัย (Objectivity) หมายถึง เป็นคุณสมบัติของแบบทดสอบ 3 ประการดังนี้

7.1 ตั้งคำถามให้ชัดเจน และทำให้ผู้เข้าสอบอ่านแล้วเข้าใจตรงกัน

7.2 ตรวจให้คะแนนได้ตรงกัน แม้ว่าจะตรวจหลายครั้งหรือตรวจ

หลายคน

7.3 แปลความหมายของคะแนนตรงกัน

8. ประสิทธิภาพ (Efficiency) หมายถึง แบบทดสอบที่มีจำนวนข้อสอบมากพอประมาณใช้เวลาสอบพอเหมาะ ประหยัดค่าใช้จ่าย จัดทำแบบทดสอบด้วยความประณีต ตรวจให้คะแนนได้รวดเร็ว รวมถึงสิ่งแวดล้อมในการสอบที่ดี

9. อำนาจจำแนก (Discrimination) หมายถึง ความสามารถในการจำแนก ผู้เข้าสอบแบบทดสอบที่ดีจะต้องมีอำนาจจำแนกสูง เป็นประสิทธิภาพของข้อสอบในการจำแนกเด็กเก่งออกจาก เด็กอ่อน อำนาจจำแนกมีค่าตั้งแต่ -1 ถึง $+1$ ใช้สัญลักษณ์ r แทน อำนาจจำแนก โดยมีความหมายดังนี้

ถ้า r มีค่า $0.20-1.00$ แสดงว่าข้อสอบมีคุณภาพ ควรคัดเลือกไว้ใช้ (สมนึก ภัททิยธนี, 2551, หน้า 200)

10. ความยาก (Difficulty) หมายถึง ขึ้นอยู่กับทฤษฎีที่เป็นหลักยึด เช่น ตามทฤษฎีการวัดผลแบบอิงเกณฑ์นั้นความยากง่ายไม่ใช่สิ่งสำคัญ สิ่งสำคัญอยู่ที่ข้อสอบนั้น ได้วัดในจุดประสงค์ที่ต้องวัดได้จริงหรือไม่ ถ้าวัดจริงก็นับว่าเป็นข้อสอบที่ดีได้ แม้ว่าจะเป็นข้อสอบที่ง่ายก็ตามสัดส่วนของจำนวนผู้ที่ทำข้อสอบถูกกับจำนวนผู้เข้าสอบทั้งหมด ความยากมีค่าตั้งแต่ $0-1$ ใช้สัญลักษณ์ p แทนความยาก โดยมีความหมายดังนี้

ถ้า p มีค่า $0.20-0.80$ แสดงว่าข้อสอบมีคุณภาพ ควรคัดเลือกไว้ใช้ (สมนึก ภัททิยธนี, 2551, หน้า 200)

แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสามารถสรุปได้ว่าเป็นวิธีการวัดประเมินผลการเรียนรู้ซึ่งมีการสร้างแบบทดสอบหลากหลายได้แก่ ข้อสอบอัตนัยหรือความเรียงข้อสอบแบบกาถูกกาผิด ข้อสอบแบบเติมคำ ข้อสอบแบบตอบสั้นๆ ข้อสอบแบบจับคู่ และข้อสอบแบบเลือกตอบ ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแบบเลือกตอบเนื่องจากเป็นแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สามารถวัดพฤติกรรมทั้ง 6 ด้านได้แก่ ด้านความรู้ ด้านความเข้าใจ ด้านการนำไปใช้ด้านการวิเคราะห์ ด้านการสังเคราะห์และด้านการประเมินค่า

5. การวัดและเกณฑ์การวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

Bloom (1976, pp.18-23) ได้กล่าวถึงการวัดผลสัมฤทธิ์ ที่มุ่งจุดมุ่งหมายในการวัดความสามารถทางสติปัญญา ซึ่งจำแนกออกเป็นพฤติกรรม 6 ระดับ ดังนี้

1. ความรู้ความจำ คือ ความสามารถในการระลึกเรื่องราวเฉพาะหรือทั่วไปได้ถูกต้องแม่นยำ
2. ความเข้าใจ คือ ความสามารถในการสื่อสารและสามารถนำแนวคิดมาใช้ให้เกิดประโยชน์
3. การนำไปใช้ คือ ความสามารถในการนำเทคนิคและทฤษฎีมาใช้ในการแก้ปัญหาในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้

4. การวิเคราะห์ คือ ความสามารถในการแยกแยะ กระจายออกเป็น ส่วนย่อย หรือแยกองค์ประกอบ

5. การสังเคราะห์ คือ ความสามารถในการรวมส่วนย่อยเข้าด้วยกันให้ เกิดสิ่งใหม่หรือปรับปรุงของเก่าให้ดีขึ้น

6. การประเมินผล คือ ความสามารถในการตัดสินใจเกี่ยวกับคุณค่าของ สิ่งที่กำหนดให้ทั้งด้านปริมาณและคุณภาพ และต้องมีเกณฑ์ที่เหมาะสมในการประเมิน

ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ (2541, หน้า 18) ได้กล่าวถึงการวัดผล สัมฤทธิ์ทางการเรียน เป็นการวัดความสามารถทางการเรียนเนื้อหาของวิชาว่าผู้เรียนมี ความสามารถในการเรียนรู้มากหรือน้อยเพียงใด

พิชิต ฤทธิ์จรรยา (2555, หน้า 99-101) ได้กล่าวถึงขั้นตอนการสร้าง แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไว้ดังนี้

1. วิเคราะห์หลักสูตร โดยการสร้างตารางวิเคราะห์หลักสูตรเพื่อ วิเคราะห์เนื้อหาและพฤติกรรมที่ต้องการวัด
2. กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่มุ่งหวังให้ผู้เรียนเกิด จากการเรียนรู้
3. กำหนดชนิดข้อสอบและศึกษาวิธีสร้าง โดยเลือกชนิดข้อสอบให้ สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้และช่วงวัยของผู้เรียน
4. เขียนข้อสอบ โดยเขียนข้อสอบให้ตรงกับตารางวิเคราะห์หลักสูตรและ จุดประสงค์การเรียนรู้
5. ตรวจสอบข้อสอบ ผู้ออกข้อสอบควรตรวจสอบข้อสอบหลังจากที่ เขียนข้อสอบเสร็จก่อนที่จะนำไปจัดพิมพ์
6. จัดทำข้อสอบฉบับทดลอง
7. ทดลองสอบและวิเคราะห์ข้อสอบ โดยนำข้อสอบไปทดลองสอบกับ กลุ่มตัวอย่าง และทำการวิเคราะห์หาคุณภาพของข้อสอบ ทำการปรับปรุงข้อสอบตามผล การวิเคราะห์ เพื่อให้ได้ข้อสอบที่มีคุณภาพ
8. จัดทำข้อสอบฉบับจริง

สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (2555, หน้า 30) ได้กล่าวถึงขั้นตอนการสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไว้ดังนี้

1. ศึกษาวัตถุประสงค์การวัดและประเมินผล สารการเรียนรู้ ตัวชี้วัด และเนื้อหา

2. วิเคราะห์เนื้อหาและระดับพฤติกรรมที่ต้องการวัด

3. กำหนดรูปแบบของแบบทดสอบให้สอดคล้องกับเนื้อหาและ พฤติกรรมที่ต้องการวัด

4. กำหนดจำนวนข้อคำถาม การกระจายของเนื้อหาและเวลาที่ใช้ ทดสอบ

5. สร้างข้อสอบตามที่กำหนดให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวัด และประเมินผล

6. ตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหา ความเที่ยงตรง และความเป็น ปรนัย

สมนึก ภัททิยธนี (2556, หน้า 73-79) ได้กล่าวถึงแบบทดสอบวัดผล สัมฤทธิ์ทางการเรียนที่นิยมใช้ มี 6 แบบ ดังนี้

1. ข้อสอบอัตนัยหรือข้อสอบแบบความเรียง เป็นข้อสอบที่มีคำถามและมี คำตอบที่หลากหลาย

2. ข้อสอบแบบกาถูก - ผิด เป็นข้อสอบที่มี 2 ตัวเลือก เช่น ถูกผิด ใช่ ไม่ใช่ ฯลฯ

3. ข้อสอบแบบเติมคำ เป็นข้อสอบที่เป็นลักษณะของประโยคที่ยังไม่ สมบูรณ์ แล้วมีที่ว่างให้ผู้ตอบได้เติมคำตอบให้ถูกต้อง

4. ข้อสอบแบบตอบสั้น ๆ เป็นข้อสอบที่ให้ผู้ตอบตอบคำถามสั้นและได้ ใจความสมบูรณ์

5. ข้อสอบแบบจับคู่ เป็นข้อสอบแบบเลือกตอบที่มีคำถาม และคำตอบ อยู่คนละชุดกัน แล้วให้ผู้ตอบจับคู่คำถามและคำตอบที่มีความสัมพันธ์กัน

6. ข้อสอบแบบเลือกตอบ เป็นข้อสอบที่ประกอบด้วยข้อคำถามและ ตัวเลือก ซึ่งตัวเลือกเป็นข้อคำตอบสั้น ๆ ซึ่งประกอบด้วยข้อคำตอบที่ถูกต้องและข้อ คำตอบที่เป็นตัวลวง

แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นวิธีการวัดประเมินผลการเรียนรู้ซึ่งมีการ สร้างแบบทดสอบหลากหลายได้แก่ ข้อสอบอัตนัยหรือความเรียง ข้อสอบแบบกาถูกกาผิด ข้อสอบแบบเติมคำ ข้อสอบแบบตอบสั้น ๆ ข้อสอบแบบจับคู่ และข้อสอบแบบเลือกตอบ

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแบบเลือกตอบ เนื่องจากเป็นแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สามารถวัดพฤติกรรมในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 6 ด้าน ตามทฤษฎีพุทธิพิสัย ของ Bloom คือ ความรู้ ความเข้าใจ การนำไปใช้ การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ และ ประเมินค่า ซึ่งวัดได้จากแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สาระ หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นแบบ เลือกตอบ ปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 40 ข้อ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. งานวิจัยในประเทศ

1.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคู่มือการเรียนรู้อ

ภาวนา แจ่มสุรราช (2555, หน้า 151-156) ได้ทำการศึกษาผลของคู่มือ การเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการเรียนแบบร่วมมือร่วมกับการฝึกคิดแบบโยนิโสมนสิการ ที่มีต่อ ความพึงพอใจความสามารถในการคิดแก้ปัญหา และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่มสาระ การเรียนรู้คณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ผลการวิจัยดังนี้ 1) นักเรียนที่ เรียนด้วยคู่มือการเรียนรู้มีความรู้เพิ่มขึ้น 0.61 คิดเป็นร้อยละ 61 2) นักเรียนมีความ พึงพอใจต่อการเรียนด้วยคู่มือโดยรวมอยู่ในระดับดีมาก โดยเรียงเรียงลำดับด้านที่มากไป น้อยด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ด้านเนื้อหาสาระการเรียนรู้ ด้านวัดผลประเมินผล และด้านสื่อการเรียนรู้ ตามลำดับ 3) นักเรียนที่เรียนด้วยคู่มือมีความสามารถในการ แก้ปัญหาหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 4) นักเรียนที่เรียน ด้วยคู่มือการเรียนรู้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .01 5) นักเรียนที่มีความสามารถต่างกัน เมื่อได้รับการเรียนด้วยคู่มือการเรียนรู้มี ความสามารถในการคิดแก้ปัญหาและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกันอย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนความพึงพอใจไม่แตกต่างกันโดยเมื่อเปรียบเทียบรายคู่ พบว่านักเรียนที่มีความสามารถทางการเรียนต่างกัน มีความสามารถในการแก้ปัญหา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยนักเรียนที่มีความสามารถทางการ เรียนสูง มีความสามารถในการคิดแก้ปัญหาสูงกว่านักเรียนที่มีความสามารถทางการเรียน ปานกลาง และต่ำ นักเรียนที่มีความสามารถทางการเรียนปานกลางมีความสามารถในการ คิดแก้ปัญหาสูงกว่านักเรียนที่มีความสามารถทางการเรียนต่ำ และนักเรียนที่มี

ความสามารถทางการเรียนต่างกันมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยที่นักเรียนมีความสามารถทางการเรียนสูง มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักเรียนที่มีความสามารถทางการเรียนปานกลาง และต่ำ นักเรียนที่มีความสามารถทางการเรียนปานกลางมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักเรียนที่มีความสามารถทางการเรียนต่ำ

แจ่มจันทร์ พลศรีตา (2556, หน้า 237-244) ได้ทำวิจัยเรื่อง การพัฒนาคู่มือการเรียนรู้โดยใช้ผังกราฟิกร่วมกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่ส่งผลต่อการคิดวิเคราะห์ความรับผิดชอบและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสาระการเรียนรู้ภาษาไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 สรุปผลการวิจัยพบว่า 1) คู่มือการเรียนรู้โดยใช้ผังกราฟิกร่วมกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ได้ค่าเกณฑ์ประสิทธิภาพของผู้เชี่ยวชาญเท่ากับ 4.85 อยู่ในระดับมากที่สุดเป็นไปตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้คือระดับที่ 3.51 ขึ้นไป และค่าประสิทธิภาพของคู่มือการเรียนรู้เท่ากับ 88.79/81.21 เป็นไปตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ 80/80 2) การคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 หลังเรียนด้วยคู่มือการเรียนรู้โดยใช้ผังกราฟิกร่วมกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) ความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 หลังเรียนด้วยคู่มือการเรียนรู้โดยใช้แผนผังกราฟิกร่วมกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 4) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 หลังเรียนด้วยคู่มือการเรียนรู้โดยใช้ผังกราฟิกร่วมกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 5) นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีความฉลาดทางอารมณ์ต่างกัน คือ สูง ปานกลาง และต่ำ มีการคิดวิเคราะห์ ความรับผิดชอบ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เมื่อได้รับการเรียนรู้ด้วยคู่มือการเรียนรู้โดยใช้ผังกราฟิกร่วมกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงแตกต่างกัน โดยที่นักเรียนที่มีความฉลาดทางอารมณ์สูง มีการคิดวิเคราะห์สูงกว่านักเรียนที่มีความฉลาดทางอารมณ์ปานกลาง และต่ำ ส่วนนักเรียนที่มีความฉลาดทางอารมณ์สูง มีความรับผิดชอบสูงกว่านักเรียนที่มีความฉลาดทางอารมณ์ปานกลาง และต่ำ และนักเรียนที่มีความฉลาดทางอารมณ์สูงมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักเรียนที่มีความฉลาดทางอารมณ์ปานกลาง และต่ำ

จิตรกร อุณาพรหม (2557, หน้า 232-251) ได้ทำวิจัยเรื่อง การพัฒนาคู่มือการเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน บูรณาการหลักปรัชญาคิดเป็นที่ส่งผลต่อการคิดวิเคราะห์ ความมีวินัยในตนเอง และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนศูนย์การศึกษา

นอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเมืองสกลนคร ผลการวิจัยพบว่า 1) คู่มือการเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนบูรณาการหลักปรัชญาคิดเป็น ที่ส่งผลต่อการคิดวิเคราะห์ ความมีวินัยในตนเอง และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มีค่าดัชนีประสิทธิผลเท่ากับร้อยละ 57.75 2) การคิดวิเคราะห์ ความมีวินัยในตนเอง และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียนที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่างกัน (สูง ปานกลาง ต่ำ) เมื่อได้รับการเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน บูรณาการหลักปรัชญาคิดเป็น โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) การวิเคราะห์ความแปรปรวนพหุคูณร่วมทางเดียว (One-way MANCOVA) สรุปได้ว่า นักศึกษาที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง มีการคิดวิเคราะห์สูงกว่า นักศึกษาที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่ำ และนักศึกษามีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง ปานกลาง และต่ำ ความมีวินัยในตนเอง และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไม่ต่างกัน

นิจติยา อินธิแสง (2557, หน้า 214-245) การพัฒนาคู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ โดยใช้กระบวนการสืบเสาะหาความรู้ (7E) ร่วมกับวิธีคิดแบบโยนิโสมนสิการ เพิ่มเสริมสร้างการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ความรับผิดชอบและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ผลการวิจัย1) ค่าดัชนีประสิทธิผล (The Effectiveness Index : E.I.) ของ คู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์โดยใช้กระบวนการสืบเสาะหาความรู้ (7E) ร่วมกับวิธีคิดแบบโยนิโสมนสิการ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ มีค่าเท่ากับ 0.59 ความรับผิดชอบ มีค่าเท่ากับ 0.50 และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มีค่าเท่ากับ 0.61 ค่าเฉลี่ยมีค่าเท่ากับ 0.56 ซึ่งมีค่าเท่ากับและมากกว่าเกณฑ์เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ส่วนค่าประสิทธิภาพเท่ากับ 76.95/75.59 สูงกว่าเกณฑ์ ที่กำหนดคือ 75/75 และเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ 2) การคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยคู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ โดยใช้กระบวนการสืบเสาะหาความรู้ (7E) ร่วมกับวิธีคิดแบบโยนิโสมนสิการ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) ความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยคู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ โดยใช้กระบวนการสืบเสาะหาความรู้ (7E) ร่วมกับวิธีคิดแบบโยนิโสมนสิการ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 4) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยคู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ โดยใช้กระบวนการสืบเสาะหาความรู้ (7E) ร่วมกับวิธีคิดแบบโยนิโสมนสิการหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมี

นัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .05 5) นักเรียนที่มีระดับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่างกัน (สูง ปานกลาง และต่ำ) ที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยคู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ วิทยาศาสตร์โดยใช้กระบวนการสืบเสาะหาความรู้ (7E) ร่วมกับวิธีคิดแบบโยนิโสมนสิการ ทำให้นักเรียนทั้ง 3 กลุ่ม มีการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ความรับผิดชอบ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ธาดา ดิยะบุตร (2558, หน้า 80) ได้ทำวิจัย เรื่อง การพัฒนาคู่มือการ สอนอ่านภาษาอังกฤษแบบบูรณาการของเมอร์ดอกซ์ ที่ส่งผลต่อความเข้าใจในการอ่าน และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2556 จำนวนนักเรียน 35 คน ได้มาจากการสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย 1) คู่มือการจัดการเรียนรู้การสอนอ่านภาษาอังกฤษแบบบูรณาการของเมอร์ดอกซ์ 2) แบบทดสอบวัดความเข้าใจในการอ่าน 3) แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ผลการวิจัยพบว่า คู่มือการเรียนรู้การสอนภาษาอังกฤษร่วมกับวิธีการสอนอ่านแบบบูรณาการของเมอร์ดอกซ์ มีค่าดัชนีประสิทธิผลเท่ากับ 0.52 ส่วนความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียนที่เรียนด้วยคู่มือการเรียนรู้การสอนภาษาอังกฤษร่วมกับวิธีการสอนอ่านแบบบูรณาการของเมอร์ดอกซ์หลังทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 หลังการใช้คู่มือการเรียนรู้การสอนภาษาอังกฤษร่วมกับวิธีการสอนอ่านแบบบูรณาการของเมอร์ดอกซ์ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ปิยนุช พิมพิรส (2558, บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่องผลของการใช้คู่มือการเรียนรู้โดยประยุกต์การสอนแบบสร้างศรัทธาและโยนิโสมนสิการ บนพื้นฐานหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่ส่งผลต่อความรับผิดชอบ ความสามารถในการคิดแก้ปัญหา คณิตศาสตร์ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนอากาศอำนวยศึกษา กลุ่มตัวอย่าง มีกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster random sampling) ผลการวิจัยพบว่า 1) คู่มือการเรียนรู้มีค่าดัชนีประสิทธิผลด้านความรับผิดชอบที่ระดับ .60 ด้านความสามารถในการคิดแก้ปัญหา คณิตศาสตร์ที่ระดับ .53 และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ระดับ .66 2) นักเรียนที่เรียนด้วยคู่มือการเรียนรู้ มีความรับผิดชอบหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่

ระดับ .05 3) ความสามารถในการคิดแก้ปัญหาคณิตศาสตร์ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 4) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังเรียน สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 5) นักเรียนมีความสามารถในการ คิดวิเคราะห์ สูง ปานกลาง และต่ำ พบว่ามีความรับผิดชอบไม่แตกต่างกัน แต่พบว่า ความสามารถในการคิดแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยนักเรียนที่มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ สูงจะมีความสามารถในการคิดแก้ปัญหาสูงกว่านักเรียนที่มีความสามารถในการคิด วิเคราะห์ปานกลาง และต่ำนักเรียนที่มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์สูงจะมีผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนสูงกว่านักเรียนที่มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ปานกลางและต่ำ 6) นักเรียนที่เรียนด้วยคู่มือการจัดการเรียนรู้ มีความรับผิดชอบ ความสามารถในการ แก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอน ปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 7) วิธีการสอนและความสามารถในการ คิดวิเคราะห์มีปฏิสัมพันธ์กัน หรือส่งผลร่วมกันต่อความรับผิดชอบ ความสามารถในการ คิดแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

ยุพิน ปัญญาประชุม (2560, บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนา คู่มือเรียนรู้โดยใช้หลักคิดโยนิโสมนสิการ และการเรียนแบบร่วมมือเพื่อเสริมสร้างความ รับผิดชอบ ทักษะการแก้ปัญหา และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 4 โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 53 สกลนคร กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็น นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2558 โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 53 สกลนคร สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ จำนวน 2 ห้องเรียน จำนวนนักเรียน 58 คน ได้จัดเป็นกลุ่มทดลอง 1 ห้องเรียน จำนวน 29 คน และกลุ่มควบคุม 1 ห้องเรียน จำนวน 29 คน วิธีการได้มาของกลุ่มของกลุ่มตัวอย่างใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม (cluster random sampling) 1) คู่มือการเรียนรู้โดยใช้หลักคิดโยนิโสมนสิการและการเรียนแบบ ร่วมมือเพื่อเสริมสร้างความรับผิดชอบ ทักษะการแก้ปัญหา และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 มีค่าดัชนีประสิทธิผลด้านความรับผิดชอบที่ระดับ .54 ด้านทักษะการแก้ปัญหาที่ระดับ .51 และด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ระดับ .51 ดัชนี ประสิทธิภาพรวมเท่ากับ .52 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐาน 2) นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการสอนตามคู่มือการเรียนรู้โดยใช้หลักคิดโยนิโสมนสิการและการเรียนแบบร่วมมือ มีความรับผิดชอบ ทักษะการแก้ปัญหาและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อน

เรียนอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 3) นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่มีความฉลาดทางอารมณ์สูง ปานกลาง และต่ำ เมื่อได้เรียนตามคู่มือการเรียนรู้โดยใช้หลักคิดโยนิโส มนสิการและการเรียนแบบร่วมมือ มีความรับผิดชอบ ทักษะการแก้ปัญหาและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 4) นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการสอนตามคู่มือการเรียนรู้โดยใช้หลักคิดโยนิโส มนสิการและการเรียนแบบร่วมมือ มีความรับผิดชอบ และทักษะการแก้ปัญหา สูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไม่แตกต่างกัน 5) วิธีสอนและความฉลาดทางอารมณ์มีปฏิสัมพันธ์ส่งผลต่อความรับผิดชอบ ทักษะการแก้ปัญหา และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

1.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD

ปราณี ประยูรคำ (2553, หน้า 86–87) ได้ทำการวิจัยเรื่องผลการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค STAD สารະภูมิตาาสตร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 แบบแผนการทดลอง การวิจัยแบ่งประชากร 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มทดลอง (Experimental Group) กับกลุ่มทดลอง (Control Group) โดยมีการทดสอบก่อน - หลังการทดลอง (Pretest–Posttest Control Group Design) สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้ 1) การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของกลุ่มทดลองหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน 2) การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์กลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม ซึ่งผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของกลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุม 3) การศึกษาเจตคติของนักเรียนกลุ่มทดลองอยู่ในระดับเห็นด้วย ($\mu = 4.35$)

กัญชญา ภูพานาม (2554, หน้า 61–89) ได้ทำการศึกษาค้นคว้าอิสระเรื่อง การพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้แบบแบ่งกลุ่มร่วมมือเทคนิค STAD เรื่อง พัฒนาการทางประวัติศาสตร์ไทย กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4/7 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2553 โรงเรียนยางตลาดวิทยาคาร จังหวัดกาฬสินธุ์ จำนวน 33 คน จำนวน 1 ห้องเรียน ได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster Random Sampling) โดยเครื่องมือที่ใช้ในการค้นคว้าประกอบไปด้วย แผนการจัดการเรียนรู้ แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และแบบวัดความพึงพอใจ สรุปผลการศึกษาค้นคว้าดังนี้ 1) แผนการจัดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นมามีประสิทธิภาพ 94.04/82.73 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ 80/80 ที่ตั้งไว้ 2) ค่าดัชนีประสิทธิผลของแผนการจัดการเรียนรู้มีค่าเท่ากับ 0.6597 3) นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียน

โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด 4) ผลการใช้แผนการจัดการเรียนรู้พบว่านักเรียนมีความกระตือรือร้นในการปฏิบัติกิจกรรมเป็นอย่างดี นักเรียนมีความตั้งใจและช่วยกันทำกิจกรรมกลุ่มเป็นอย่างดี นักเรียนมีใบหน้าที่ยิ้มแย้มแจ่มใสขณะทำงาน และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้น โดยคะแนนกิจกรรมกลุ่มและจากการประเมินชิ้นงานโดยรวมเฉลี่ยร้อยละ 93.44 คะแนนพฤติกรรมกลุ่มโดยรวมเฉลี่ยร้อยละ 98.69

สุวรรณณี คงแสนคำ (2555, หน้า 58- 87) ได้ศึกษาค้นคว้าอิสระ เรื่อง การพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือเทคนิค STAD กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เรื่อง พัฒนาการของอาณาจักรสุโขทัย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/1 โรงเรียนดอนจานวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 ปีการศึกษา 2554 จำนวน 40 คน 1 ห้องเรียน โดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าประกอบไปด้วย แผนการจัดการเรียนรู้ แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และแบบวัดความพึงพอใจ รูปแบบการทดลองเป็นแบบแผนการทดลองแบบกลุ่มตัวอย่างเดียว วัดผล 2 ครั้ง คือ ก่อนการทดลองและหลังการทดลอง (One Group Pre-test Post-test Design) สรุปผลการศึกษาค้นคว้าดังนี้ 1) แผนการจัดการเรียนรู้มีประสิทธิภาพเท่ากับ 81.26/81.50 เป็นไปตามเกณฑ์ 80/80 ที่กำหนดไว้ 2) แผนการจัดการเรียนรู้มีดัชนีประสิทธิผลเท่ากับ 0.7036 หรือคิดเป็นร้อยละ 70.36 3) ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ STAD โดยรวมอยู่ในระดับดีมากที่สุด

นวลฉวี ไพเรืองโสม (2556, หน้า 225) ได้พัฒนาคู่มือการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค เอส ที เอ ดี (STAD) ร่วมกับการจัดการเรียนรู้โครงงานคณิตศาสตร์ที่มีต่อพฤติกรรมความร่วมมือ ความสามารถทางการคิดวิเคราะห์ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ผลการวิจัยปรากฏว่าความสามารถทางการคิดวิเคราะห์พบว่านักเรียนที่มีความฉลาดทางอารมณ์สูงกว่านักเรียนที่มีความฉลาดทางอารมณ์ปานกลางมีความสามารถทางการคิดวิเคราะห์สูงกว่านักเรียนที่มีความฉลาดทางอารมณ์ต่ำ แต่ไม่ได้พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติของนักเรียนที่มีความฉลาดทางอารมณ์สูงกับนักเรียนที่มีความฉลาดทางอารมณ์ปานกลาง ส่วนนักเรียนที่มีระดับความฉลาดทางอารมณ์สูงมีความสามารถในการวิเคราะห์สูง ทำให้นักเรียนที่มีความฉลาดทางอารมณ์สูงและต่ำ มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์แตกต่าง

กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และนักเรียนที่มีความฉลาดทางอารมณ์ปานกลาง จะมีลักษณะทางอารมณ์ที่คล้ายคลึง หรือใกล้เคียงกับนักเรียนที่มีความฉลาดทางอารมณ์สูง เมื่อได้รับการสอนด้วยรูปแบบเดียวกัน ซึ่งส่งต่อความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนที่มีความฉลาดทางอารมณ์สูงกับปานกลาง ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่ทำให้นักเรียนที่มีความฉลาดทางอารมณ์ปานกลางและต่ำ มีความสามารถทางการคิดวิเคราะห์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เพลินนภา แสงสุวรรณ (2556, หน้า 179) ได้พัฒนาความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ความพึงพอใจ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้วยกลวิธีสืบสอบ ร่วมกับการเรียนแบบร่วมมือด้วยเทคนิค STAD กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านอินทร์แปลง จำนวน 34 คน การได้มาของกลุ่มตัวอย่าง ด้วยวิธีเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection) ส่วนเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบไปด้วย 1) แผนการจัดการเรียนรู้ 2) แบบวัดความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ 3) แบบวัดความพึงพอใจ 4) แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สรุปผลการวิจัยคือ แผนการจัดการเรียนรู้มีค่าดัชนีประสิทธิผลเท่ากับ 0.77 ความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้หลังเรียนอยู่ในระดับดีมาก และสุดท้ายความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ความพึงพอใจ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ผลจากการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) พบว่า นักเรียนที่มีความสามารถทางการเรียนแตกต่างกัน มีคะแนนเฉลี่ยความสามารถทางการคิดอย่างมีวิจารณญาณและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หลังเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยที่นักเรียนที่มีความสามารถทางการเรียนสูงจะมีคะแนนเฉลี่ยความสามารถทางการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าก่อนเรียนที่มีความสามารถทางการเรียนปานกลาง และต่ำ ตามลำดับแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนนักเรียนที่มีความสามารถทางการเรียนแตกต่างกัน มีคะแนนเฉลี่ยความพึงพอใจหลังเรียนไม่แตกต่างกัน

1.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการคิดแบบโยนิโสมนสิการ

เบญจวรรณ ปรางประเสริฐ (2553) ได้ศึกษาผลการเรียนรู้ เรื่อง หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาโดยใช้กระบวนการเผชิญสถานการณ์ร่วมกับการคิดแบบ

โยนิโสมนสิการ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 46 คน โรงเรียนโคกเจริญวิทยา ได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบง่าย (Simple Random Sampling) โดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยการสุ่ม ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) แบบแผนการวิจัยแบบหนึ่งกลุ่มทดสอบก่อนเรียน-หลังเรียน (One-Group Pretest-Posttest Design) เครื่องมือที่ใช้ในการทดลองประกอบไปด้วย 1) แผนการจัดการเรียนรู้ 2) แบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้ 3) แบบทดสอบวัดการคิดแบบโยนิโสมนสิการ และ 4) แบบสอบถามความคิดเห็น สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การทดสอบค่าที (t-test) แบบไม่เป็นอิสระต่อกัน (Dependent) และการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) สรุปผลการวิจัยดังนี้ 1) ผลการเรียนรู้ก่อนเรียนและหลังเรียนมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยที่ผลการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน 2) การคิดแบบโยนิโสมนสิการก่อนเรียนและหลังเรียนมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยการคิดแบบโยนิโสมนสิการหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน 3) ความคิดเห็นของนักเรียนอยู่ในระดับดีมาก โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านประโยชน์ของการจัดการเรียนรู้ด้านบรรยากาศในการเรียน และด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

ปราโมทย์ อัจฉิชัย (2553, หน้า 86) ได้ศึกษาการเปรียบเทียบ

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้กิจกรรมการเรียนการสอนแบบโยนิโสมนสิการกับการใช้กิจกรรมการสอนตามคู่มือกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนเชียงยืนพิทยาคม ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2550 จำนวน 80 คน ได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย 1) แผนการจัดการเรียนรู้ 2) แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 3) แบบทดสอบวัดการคิดอย่างมีวิจารณญาณ โดยสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบสมมุติฐานโดยใช้ t-test ในรูปแบบผลต่างของคะแนน (Difference Score) และ Hotelling's T² สรุปผลการวิจัย 1) นักเรียนกลุ่มทดลองมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 2) นักเรียนกลุ่มควบคุมมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .01 แต่มีการคิดอย่างมีวิจารณญาณก่อนเรียนและหลังเรียนไม่ต่างกัน และ 3) นักเรียนกลุ่มทดลองหลังเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

เพ็ญพิชชา มั่นคง (2554, หน้า 105-107) ได้พัฒนาความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณและผลการเรียนรู้เรื่อง พลเมืองดีของสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ด้วยการจัดการเรียนรู้ตามแนวโยนิโสมนสิกการ เป็นการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) โดยใช้แบบแผนการวิจัยแบบ Pre-experimental Design แบบกลุ่มเดียวสอบก่อนและหลัง One Group Pretest-Posttest Design) โดยกลุ่มตัวอย่างได้มาโดยวิธีการสุ่มอย่างง่ายแบบจับฉลาก โดยใช้โรงเรียนเป็นหน่วยการสุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบไปด้วย 1) แผนการจัดการเรียนรู้ 2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 3) แบบทดสอบวัดความสามารถทางการคิดอย่างมีวิจารณญาณ 4) แบบสอบถามความคิดเห็น สถิติที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การทดสอบค่า t-test แบบ Dependent การทดสอบค่า t-test แบบ One sample t-test และการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้ 1) ผลการเรียนรู้ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้ แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) ความสามารถทางการคิดอย่างมีวิจารณญาณหลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ 80% อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนอยู่ในระดับที่สูง มีค่าเฉลี่ยร้อยละ 91.11 และ 3) ความคิดเห็นของนักเรียนพบค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ รองลงมา ด้านประโยชน์ที่ได้รับ และด้านบรรยากาศในการเรียนรู้ตามลำดับ

สังเวียน จรเกษ (2556, หน้า 188-195) ได้พัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ โดยการคิดแบบโยนิโสมนสิกการ เพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยขอนแก่น (ศึกษาศาสตร์) ระดับมัธยมศึกษา โดยการวิจัยเป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย 1) แผนการจัดการเรียนรู้ 2) แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 3) แบบทดสอบวัดทักษะการคิดวิเคราะห์ ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้ 1) ผลการจัดกิจกรรมสามารถพัฒนาการเรียนรู้และเพิ่มทักษะการคิดวิเคราะห์ สร้างความรู้ความเข้าใจในสิ่งที่เรียนและสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน 2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 3) การพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด

สายชล สิมสิน (2559, หน้า 177-179) ได้พัฒนาชุดกิจกรรมเกมคณิตศาสตร์ โดยวิธีการสอนแบบแก้ปัญหาพร้อมกับการคิดแบบโยนิโสมนสิกการ ที่ส่งผลต่อความสุขในการเรียน ความคิดสร้างสรรค์ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้น

มัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนนามนพิทยาคม ผลการวิจัยคือ 1) ชุดกิจกรรมเกมคณิตศาสตร์ มีค่าดัชนีประสิทธิผลเท่ากับ 0.65 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้ .50 ขึ้นไป 2) ความสุขในการเรียนของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) ความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 4) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 5) ความสุขในการเรียน ความคิดสร้างสรรค์ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่มีความฉลาดทางอารมณ์ สูง ปานกลาง และต่ำ หลังได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมเกมคณิตศาสตร์ โดยวิธีการสอนแบบแก้ปัญหาพร้อมกับการคิดแบบโยนิโสมนสิการ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เหมวดี ทาศรีภู (2559, บทคัดย่อ) ได้ทำวิจัย เรื่อง การพัฒนาการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ผังกราฟิกร่วมกับการคิดแบบโยนิโสมนสิการ เพื่อเสริมสร้างความพึงพอใจ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ผลการวิจัยพบว่า 1) การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แผนผังกราฟิกร่วมกับการคิดแบบโยนิโสมนสิการ มีค่าดัชนีประสิทธิผลเท่ากับ 0.65 2) ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แผนผังกราฟิกร่วมกับการคิดแบบโยนิโสมนสิการ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) การคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนที่เรียนด้วยการเรียนรู้การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แผนผังกราฟิกร่วมกับการคิดแบบโยนิโสมนสิการ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05 4) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หลังการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แผนผังกราฟิกร่วมกับการคิดแบบโยนิโสมนสิการ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 5) ความพึงพอใจ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่มีความฉลาดทางอารมณ์ต่างกัน เมื่อได้รับการสอนด้วยการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แผนผังกราฟิกร่วมกับการคิดแบบโยนิโสมนสิการมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ศศิวิมล อินทปัดถา (2561, บทคัดย่อ) การพัฒนาการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้แบบโยนิโสมนสิการร่วมกับการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 กลุ่มตัวอย่างได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ห้องม.2/2 โรงเรียนยางตลาดวิทยาคาร ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2560

จำนวน 1 ห้อง จำนวน 35 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) โดยการจับสลากเพื่อเลือกกลุ่มทดลอง ได้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/2 ผลการวิจัยพบว่า 1) ประสิทธิภาพของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโยนิโสมนสิการร่วมกับการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่องพุทธศาสนากับการดำเนินชีวิต กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีประสิทธิภาพเท่ากับ 85.93/80.29 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ 80/80 หมายความว่า นักเรียนได้คะแนน จากการประเมินพฤติกรรมการเรียน การประเมินการปฏิบัติกิจกรรมตามใบงาน และคะแนนทดสอบย่อยท้ายแผน ทั้ง 8 แผน คิดเป็นร้อยละ 85.93 และ คะแนนจากการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคิดเป็นร้อยละ 80.29 2) ค่าดัชนีประสิทธิผลของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโยนิโสมนสิการร่วมกับการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่องพุทธศาสนากับการดำเนินชีวิต กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีค่าเท่ากับ 0.5755 แสดงว่านักเรียนมีความก้าวหน้าทางการเรียนเท่ากับ 0.5755 คิดเป็นร้อยละ 57.55 3) การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน นักเรียนที่เรียนด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโยนิโสมนสิการร่วมกับการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานของการวิจัยที่ตั้งไว้ โดยจากการทดลองการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโยนิโสมนสิการร่วมกับการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์กับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 35 คน พบว่า ได้คะแนนค่าเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนเท่ากับ 21.43 คะแนน และได้คะแนนค่าเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนเท่ากับ 32.11 คะแนน ซึ่งจะเห็นได้ว่าการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโยนิโสมนสิการร่วมกับการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ นักเรียนได้คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน 4) เปรียบเทียบความสามารถด้านการคิดวิเคราะห์ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน นักเรียนที่เรียนด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโยนิโสมนสิการร่วมกับการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่องพุทธศาสนากับการดำเนินชีวิต กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีความสามารถด้านการคิดวิเคราะห์ระหว่างหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานของการวิจัยที่ตั้งไว้ จากการทดลองจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโยนิโสมนสิการร่วมกับการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์กับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 35 คน พบว่า คะแนนค่าเฉลี่ย

ความสามารถด้านคิดวิเคราะห์ ก่อนเรียนเท่ากับ 9.57 คะแนน และได้คะแนนค่าเฉลี่ย
ความสามารถด้านคิดวิเคราะห์หลังเรียน เท่ากับ 16.89 คะแนนซึ่งคะแนนค่าเฉลี่ย
ความสามารถด้านคิดวิเคราะห์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

1.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมความร่วมมือ

มะลิ คงเพชร (2554, หน้า60-86) ได้ทำวิจัยเรื่องการพัฒนาหนังสือเล่ม
เล็กเชิงวรรณกรรมที่มีต่อทักษะการอ่าน การเขียน และพฤติกรรมความร่วมมือ กลุ่มสาระ
การเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านหัวบึงทุ่ง สำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษานครพนม เขต 1 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่
4/2 โรงเรียนบ้านหัวบึงทุ่ง อำเภอธาตุพนม จังหวัดนครพนม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
นครพนม เขต 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2551 จำนวน 1 ห้องเรียนจำนวน 27 คน โดย
เลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย 1) หนังสือ
เรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4
ผลการวิจัยสรุปได้ 1) หนังสือเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4
มีประสิทธิภาพ 84.11/88.15 สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ คือสูงกว่าเกณฑ์ 80/80 2) นักเรียน
ที่เรียนด้วยหนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่า
ก่อนเรียน 3) นักเรียนผ่านเกณฑ์การประเมินทักษะการอ่าน และการเขียนในระดับดีทุกคน
4) นักเรียนที่เรียนด้วยหนังสือเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย
ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 มีคะแนนเต็ม 5.00 คะแนน คะแนนที่ได้เฉลี่ย 4.67 คะแนน
เมื่อนำคะแนนที่ได้เปรียบเทียบกับเกณฑ์ ค่าที่ได้อยู่ในช่วงคะแนน 4.50 – 5.00 ซึ่ง
หมายความว่า พฤติกรรมความร่วมมือของผู้เรียนที่เรียนด้วยหนังสือเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม
อยู่ในระดับดีมาก

ศิริพร รังหอม (2556, หน้า168-169) ได้ทำวิจัยเรื่อง ผลการจัด
กิจกรรมบริหารสมองร่วมกับการจัดประสบการณ์แบบโครงการที่มีผลต่อความพึงพอใจ
พฤติกรรมความร่วมมือ และการคิดเชิงเหตุผลของเด็กปฐมวัย สรุปผลการวิจัยดังนี้
1) แผนการจัดกิจกรรมบริหารสมองร่วมกับการจัดประสบการณ์แบบโครงการมีผลการ
ประเมินความเหมาะสมมีระดับคะแนนเฉลี่ย 4.60 แสดงว่าแผนการจัดกิจกรรมบริหาร
สมองร่วมกับการจัดประสบการณ์แบบโครงการ มีความเหมาะสมมากที่สุดและมีค่าดัชนี
ประสิทธิผลเท่ากับ 0.56 แสดงว่าผู้เรียนมีความรู้เพิ่มขึ้น 0.56 หรือคิดเป็นร้อยละ 56

2) เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมสมองรวมกับการจัดประสบการณ์แบบโครงการหลังเรียนมีคะแนนเฉลี่ยความพึงพอใจโดยรวมอยู่ในระดับพอใจมากทั้งในด้านการสนใจเข้าร่วมกิจกรรมในชั้นเรียนด้านการแสดงออกทางอารมณ์ได้เหมาะสมกับสถานการณ์ และการชื่นชมความสามารถของตนเองและผู้อื่นและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนความพึงพอใจหลังการจัดกิจกรรมบริหารสมองรวมกับการจัดประสบการณ์แบบโครงการมีค่าเท่ากับ 0.25 ถึง 0.38 3) เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมบริหารสมองรวมกับการจัดประสบการณ์แบบโครงการมีพฤติกรรมความร่วมมือทั้งโดยรวมและรายด้าน ได้แก่ด้านความช่วยเหลือด้านการเป็นผู้นำ ด้านความรับผิดชอบ และด้านการแก้ปัญหาความขัดแย้ง หลังเรียนอยู่ในระดับสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 4) เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมบริหารสมองรวมกับการจัดประสบการณ์แบบโครงการมีการคิดเชิงเหตุผลโดยรวม 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการเปรียบเทียบ ด้านการจัดประเภท และด้านการสรุปความและจำแนกรายด้าน หลังเรียนอยู่ในระดับสูงกว่าเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 5) ผลการเปรียบเทียบความพึงพอใจ พฤติกรรมความร่วมมือ การคิดเชิงเหตุผลของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมบริหารสมองรวมกับการจัดประสบการณ์แบบโครงการระหว่างกลุ่มเด็กที่มีสภาพการอบรมเลี้ยงดูที่ต่างกันหลังเรียนจะแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .01

ชนิกา ชันติยู (2558, หน้า 174-178) ได้ทำวิจัยเรื่อง การพัฒนาคู่มือจัดกิจกรรมการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์โดยใช้การเรียนรู้แบบโครงงานร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือเพื่อเสริมสร้างพฤติกรรมความร่วมมือ ความสามารถในการคิดแก้โจทย์ปัญหาและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ คู่มือการเรียนรู้ แบบวัดพฤติกรรมความร่วมมือ แบบวัดความสามารถในการคิดแก้โจทย์ปัญหา และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านวังยาง (วังยางวิทยานุกูล) จำนวน 35 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม จากการทดลองพบว่าพฤติกรรมความร่วมมือในการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนที่ได้รับการเรียนรู้ด้วยคู่มือจัดกิจกรรมการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ โดยใช้การเรียนรู้แบบโครงงานร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้ร่วมมือเพื่อเสริมสร้างพฤติกรรมความร่วมมือ ความสามารถในการคิดแก้โจทย์ปัญหา และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

เย็นจิต ผาอินทร์ (2558, หน้า 182-191) ได้ทำวิจัยเรื่อง การพัฒนาชุดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการสอนโดยใช้สมองเป็นฐานกับวิธีการสอนแบบกลุ่มร่วมมือเทคนิค STAD บุรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่ส่งผลต่อการคิดวิเคราะห์ พฤติกรรมความร่วมมือและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยวิธีการสอนโดยใช้สมองเป็นฐานกับวิธีการสอนแบบกลุ่มร่วมมือเทคนิค STAD บุรณาการหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง แบบทดสอบวัดการคิดวิเคราะห์ แบบสังเกตพฤติกรรมความร่วมมือ แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และแบบสอบถามแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านบะฮี ได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster Random Sampling) พฤติกรรมความร่วมมือของนักเรียนที่ได้รับการเรียนรู้ด้วยกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยวิธีการสอนโดยใช้สมองเป็นฐานกับวิธีการสอนแบบร่วมมือเทคนิค STAD บุรณาการหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้เมื่อเปรียบเทียบผลคะแนนก่อนเรียนกับคะแนนหลังเรียนที่วัดด้วยแบบสังเกตพฤติกรรมความร่วมมือค่าเฉลี่ยเท่ากับ 19.30 และ 46.33

1.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการคิดอย่างมีวิจารณญาณ

นริรัตน์ บพิตรสุวรรณ (2556, หน้า 111-112) ได้ทำการศึกษาค้นคว้าเรื่อง การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณโดยใช้กระบวนการกลุ่มแบบร่วมมือเทคนิค STAD เรื่องพลเมืองดีของสังคม กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนอนุตรพิทยานุกูล ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2555 จำนวน 1 ห้องเรียน จำนวน 60 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster Random Sampling) โดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยการสุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าประกอบด้วย 1) แผนการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการคิดอย่างมีวิจารณญาณ 2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 3) แบบทดสอบวัดจิตสาธารณะ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ร้อยละ และการทดสอบค่า t (t-test) สรุปผลการศึกษาค้นคว้าดังนี้ 1) ประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ มีประสิทธิภาพเท่ากับ 88.23/93.16 ดัชนีประสิทธิผลมีค่าเท่ากับ 0.8448 คิดเป็นร้อยละ 84.48 2) ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ

.05 และ 3) ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณและนักเรียนมีจิตสาธารณะ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สมนึก อ่อนแสง (2555, หน้า112-114) ได้ศึกษาผลการเรียนรู้ด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์ร่วมกับเทคนิคจิ๊กซอว์ ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และเจตคติต่อการเรียนวิชา ประวัติศาสตร์ไทย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 กลุ่มตัวอย่างได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย 1) แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 2) แบบวัดความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ 3) แบบวัดเจตคติ โดยสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที (t-test for Dependent Samples) การวิเคราะห์ความแปรปรวนพหุคูณทางเดียว (One-way MANOVA) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลสัมฤทธิ์ในการเรียนวิชาประวัติศาสตร์ไทยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 2) ความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 3) เจตคติต่อการเรียนวิชาประวัติศาสตร์ไทยอยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.26 4) นักเรียนที่มีความสามารถทางการเรียนสูง ปานกลาง และต่ำ เมื่อได้รับการเรียนรู้ด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์ร่วมกับเทคนิคจิ๊กซอว์ มีความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และเจตคติต่อการเรียนวิชาประวัติศาสตร์ไทยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ปนัดดา ราศี (2557, หน้า 115-117) ได้ทำวิจัยเรื่องการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และกระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้กระบวนการเผชิญสถานการณ์ในรายวิชา ส 22101 สังคมศึกษา 3 กลุ่มเป้าหมายที่ทำการศึกษาเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านสะอาด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 5 จำนวน 16 คน รูปแบบการวิจัยเป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบไปด้วย 1) แผนการจัดการเรียนรู้ 2) แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 3) แบบวัดกระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้ 1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด นักเรียนมีคะแนนจากการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีผลคะแนนเฉลี่ย 31.81 คิดเป็นร้อยละ 79.52 สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดคือร้อยละ 70 และจำนวนนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์มี 13 คน จากนักเรียนทั้งหมด 16 คน คิดเป็นร้อยละ 81.25 ซึ่งสูงกว่า

เกณฑ์ที่กำหนดให้คือร้อยละ 70 2) กระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียน มีคะแนนจากการทำแบบวัดกระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ มีผลคะแนนเฉลี่ย 22.93 คิดเป็นร้อยละ 76.43 สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดคือร้อยละ 70 และจำนวนนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์มี 12 คน จากจำนวนนักเรียนทั้งหมด 16 คน คิดเป็นร้อยละ 75 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดให้คือร้อยละ 70 ข้อเสนอแนะที่ใช้ในการทำวิจัย 1) ควรมีการเปรียบเทียบนักเรียนที่เรียนเก่ง ปานกลาง อ่อน ด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการเผชิญสถานการณ์ โดยที่ผู้ดูแลที่เน้นทักษะการคิดที่หลากหลายตามแนวทฤษฎีการคิด เช่น การคิดสังเคราะห์ การคิดประยุกต์ 2) ควรมีการเปรียบเทียบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการเผชิญสถานการณ์ กับรูปแบบการจัดการเรียนรู้อื่น ๆ 3) ควรมีการทดลองใช้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการเผชิญสถานการณ์ในระดับชั้นอื่นโดยทำการศึกษาริบทของโรงเรียนที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอน

เฉลิมชัย สมภู (2558, หน้า 102) ได้ทำการวิจัยเรื่องผลการเรียนรู้การคิดอย่างมีวิจารณญาณด้วยการศึกษานอกสถานที่เสมือน ของกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 กลุ่มตัวอย่างได้มาโดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Selection) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย 1) การศึกษานอกสถานที่เสมือน ของกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม 2) แบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้คิดอย่างมีวิจารณญาณ 3) แบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อการศึกษานอกสถานที่ สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้ คือ การคิดอย่างมีวิจารณญาณด้วยการศึกษานอกสถานที่เสมือน หลังเรียนการคิดอย่างมีวิจารณญาณด้วยการศึกษานอกสถานที่เสมือน มีผลการเรียนรู้สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ และผลการประเมินความพึงพอใจของนักเรียน ที่มีต่อการศึกษานอกสถานที่เสมือนผู้เรียนมีความพึงพอใจจัดอยู่ในระดับมาก

ชัยวัฒน์ โภษาแสง (2558, หน้า 150-153) ได้ทำวิจัยเรื่องการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับการคิดอย่างมีวิจารณญาณที่มีผลต่อทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ เจตคติต่อวิชาวิทยาศาสตร์ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้ 1) แผนการจัดการเรียนรู้มีประสิทธิภาพเท่ากับ 80.59/82.71 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 80/80 ที่กำหนดไว้ 2) ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) เจตคติ

ต่อวิชาวิทยาศาสตร์ มีค่าเฉลี่ยร้อยละ 84.36 อยู่ในระดับมากขึ้นไปอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 4) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

1.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

อำนาจ แน่นอุดร (2553, หน้า 175-183) ได้ศึกษาทักษะกระบวนการกลุ่มและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้รูปแบบการสอนแบบร่วมมือกัน เรียนรู้แบบ STAD โรงเรียนบ้านกุดจิก อำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี พบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ร้อยละ 78.60 ของคะแนนเต็ม ซึ่งผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 ที่กำหนดไว้ และมีจำนวนนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 81.25 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้

พรรณมา ดวงบุตร (2557, หน้า 51-61) ได้ทำวิจัยเรื่องการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ด้วยการใช้วิธีการสอนโดยสร้างศรัทธาและโยนิโสมนสิการ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนขยายโอกาสสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราจีนบุรี เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า 1) นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ โดยการใช้วิธีการสอน โดยสร้างศรัทธาและโยนิโสมนสิการ เรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา มีพัฒนาการของผลสัมฤทธิ์สูงขึ้น จากการวัดซ้ำ 9 ครั้ง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อเปรียบเทียบเป็นรายคู่ พบว่า ผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนระหว่างแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 ถึงแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4 แตกต่างจากแผน การจัดการเรียนรู้ที่ 5 ถึงแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 9 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้เรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา โดยการใช้วิธีสอนโดยสร้างศรัทธาและโยนิโสมนสิการ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าเกณฑ์ ร้อยละ 80 ของคะแนนเต็ม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้ 1) ครูผู้สอนควรศึกษาแนวคิด ทฤษฎี หลักการ และวิธีการสอนโดยสร้างศรัทธาและโยนิโสมนสิการ ตลอดจนการศึกษารูปแบบการจัดการเรียนรู้ให้เข้าใจอย่างถ่องแท้และชัดเจนก่อนนำไปสู่ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาทักษะการคิดซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนของนักเรียน 2) ขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโยนิโสมนสิการ 7 ขั้นตอน มีความสอดคล้องกับ กระบวนการสอนทางวิทยาศาสตร์

5 ขั้นตอน และวิธีการสอนแบบอริยสัจ 4 แต่มีขั้นตอนที่แตกต่าง คือ ขั้นสร้างศรัทธา ซึ่งเป็นขั้นตอนที่สำคัญโดยเฉพาะนักเรียนวัยประถมศึกษา หากมีการศึกษาและ เตรียมการสอนที่ดี ควรนำวิธีการสอนโดยสร้างศรัทธาและโยนิโสมนสิการกับวิชาที่ต้องการพัฒนาทักษะการคิดโดยเฉพาะนักเรียนระดับประถมศึกษาหรือระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

เพชรรัตน์ คำสมจิตร (2557, หน้า 118-119) ได้ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนาการคิดอย่างมีวิจารณญาณและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนกุกระดังงวิทยาคม โดยใช้รูปแบบการสอน 4 MAT รายวิชา ส23101 สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ห้องเรียนภาคเรียนที่ 1 โรงเรียนกุกระดังงวิทยาคม จำนวน 30 คน รูปแบบการวิจัยเป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย 1) แผนการจัดการเรียนรู้ 9 แผนการจัดการเรียนรู้ ใช้เวลา 12 ชั่วโมง 2) แบบสังเกตพฤติกรรมการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 2) แบบบันทึกผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 3) แบบสัมภาษณ์นักเรียน 4) แบบทดสอบท้ายวงจร 5) แบบวัดการคิดอย่างมีวิจารณญาณ 6) แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สรุปผลการวิจัย 1) นักเรียนจำนวนร้อยละ 83.33 ของนักเรียนทั้งหมด มีคะแนนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ร้อยละ 70 ขึ้นไป ซึ่งผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้ นักเรียนร้อยละ 70 ของนักเรียนทั้งหมดมีคะแนนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 ขึ้นไป 2) นักเรียนจำนวนร้อยละ 86.67 ของนักเรียนทั้งหมด มีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนร้อยละ 70 ขึ้นไป ซึ่งผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้ คือนักเรียนร้อยละ 70 ของนักเรียนทั้งหมด มีคะแนนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 ขึ้นไป

ธนัท อุตุน้อย (2559, หน้า 1802-1805) ได้วิจัยเรื่องการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความสามารถในการคิดตามหลักโยนิโสมนสิการ เรื่องแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงทางสังคม และปัญหาสังคม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยการสร้างศรัทธา และโยนิโสมนสิการ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4/1 จำนวน 30 คน โรงเรียนวัดบวร มงคล เขตบางพลัด จังหวัดกรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2558 ได้จากการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยสุ่มด้วย วิธีการจับสลาก ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่อง แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงทางสังคม และปัญหาสังคมของ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษา

ปีที่ 4 หลังเรียนด้วยการจัดการเรียนรู้โดยการสร้างศรัทธา และโยนิโสมนสิการ สูงกว่า ก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป 1) ควรมี การศึกษาการนำการจัดการเรียนรู้โดยการสร้างศรัทธา และโยนิโสมนสิการไปใช้จัดการ เรียนรู้ให้แก่ นักเรียนในระดับประถมศึกษา และมัธยมศึกษาตอนต้น เพื่อเป็นพื้นฐานในการ พัฒนาการคิดใน ระดับสูงให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น 2) ควรมีการศึกษาการนำการจัดการ เรียนรู้โดยการสร้างศรัทธา และโยนิโสมนสิการไปใช้จัดการ เรียนรู้ให้แก่ นักเรียนเพื่อศึกษา เกี่ยวกับการพัฒนาความสามารถในการคิดประเภทอื่น ๆ เช่น การคิดอย่างมีเหตุผล การ คิดวิเคราะห์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ เป็นต้น

1.7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความฉลาดทางอารมณ์

ประภัสสร ศรีสวัสดิ์ (2550, หน้า87-114)ได้ทำวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มี ความสัมพันธ์กับความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3 โรงเรียน ท่าปลาประชาอุทิศ อำเภอท่าปลา จังหวัดอุตรดิตถ์ การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบสำรวจ (Survey research) ผลการวิจัยพบว่า ระดับความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 1-3 โรงเรียนท่าปลาประชาอุทิศ ส่วนใหญ่อยู่ในเกณฑ์ปกติ ร้อยละ 61.3 รองลงมาอยู่ในระดับต่ำกว่าเกณฑ์ปกติ ร้อยละ 29.5 และสูงกว่าเกณฑ์ปกติ ร้อยละ 9.2 ตามลำดับ เมื่อพิจารณาความฉลาดทางอารมณ์รายด้าน พบว่าส่วนใหญ่อยู่ในเกณฑ์ปกติ ทั้ง 3 ด้าน โดยด้านดีอยู่ในเกณฑ์ปกติ ร้อยละ 64.8 ด้านเก่งร้อยละ 70.1 และด้านสุข ร้อยละ 77.4 ส่วนความฉลาดทางอารมณ์รายด้านย่อย พบว่าส่วนใหญ่อยู่ในเกณฑ์ปกติทั้ง 9 ด้านย่อยเช่นกัน โดยด้านย่อยที่มีต่ำกว่าเกณฑ์ปกติมากที่สุด ได้แก่ ด้านความสุขสงบ ทางใจ ร้อยละ 21.1 รองลงมาได้แก่ เห็นใจผู้อื่น ร้อยละ 18.4 และด้านพึงพอใจในชีวิต ร้อยละ 16.5 ตามลำดับ

รุ่งทิภา วิริยะสถิตย์ (2551, หน้า61-119)ได้ทำวิจัยเรื่อง การเปรียบเทียบ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องหน้าที่ประชาชนไทยการคิดอย่างมีวิจารณญาณและความ ฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ระหว่างการจัดการเรียนรู้ตามแนว ทฤษฎีพหุปัญญากับการจัดการเรียนรู้แบบ Jigsaw กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียน สกลนครพัฒนศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สกลนคร เขต 1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2551 จำนวน 2 ห้องเรียน ห้องเรียนละ 40 และ 42 คน ได้แก่ ห้อง ม.2/2 เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้ตามแนวทฤษฎีพหุปัญญา

และห้อง ม.2/4 เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้ แบบ Jigsaw ได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ 1) แผนการจัดการเรียนรู้ 2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 3) แบบทดสอบการคิดอย่างมีวิจารณญาณ 4) แบบวัดความฉลาดทางอารมณ์ การวิจัยเป็นแบบกึ่งทดลอง ที่ศึกษาเปรียบเทียบผลการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เรื่องหน้าที่ประชาชนไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ระหว่างการจัดการเรียนรู้ตามแนวทฤษฎีพหุปัญญา คับการจัดการเรียนรู้แบบ Jigsaw สรุปผลการวิจัย 1) แผนการจัดการเรียนรู้ มีประสิทธิภาพเท่ากับ 83.08/79.56 และ 80.24/78.21 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ 2) เปรียบเทียบดัชนีประสิทธิผลของแผนการจัดการเรียนรู้ มีค่าเท่ากับ 0.6379 และ 0.6111 แสดงว่านักเรียนมีความก้าวหน้าทางการเรียนเพิ่มขึ้น 0.6379 และ 0.6111 คิดเป็นร้อยละ 63.69 และ 61.11 ตามลำดับ 3) นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องหน้าที่ประชาชนไทย มีการคิดอย่างมีวิจารณญาณ มีความฉลาดทางอารมณ์ หลังเรียน ไม่แตกต่างกัน

สายันต์ ลิทธิโชค (2552, หน้า119-122) ได้ทำการศึกษาค้นคว้าเรื่อง การศึกษารูปแบบการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมที่ส่งเสริมความฉลาดทางอารมณ์ของผู้เรียนโดยใช้เทคนิคเดลฟาย สรุปผลการศึกษาค้นคว้าความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับรูปแบบการสอนสังคมศึกษาที่ส่งเสริมความฉลาดทางอารมณ์ของผู้เรียน โดยใช้เทคนิคเดลฟายในครั้งนี้ได้สาระและรูปแบบการสอนสังคมศึกษาที่ส่งเสริมความฉลาดทางอารมณ์ ประกอบด้วย 1) ลำดับขั้นตอนการสอน 2) ระบบสังคม 3) หลักการตอบสนองของนักเรียน และ 4) ระบบสนับสนุนอื่น ๆ

สาวิตรี น้อยโนนทอง (2552, หน้า 75-119) ได้ทำวิจัยเรื่อง การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนความฉลาดทางอารมณ์และความสามารถในการให้เหตุผลของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เรื่องอัตราส่วนและร้อยละระหว่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวทฤษฎีพหุปัญญากับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแบบปกติ สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้ แผนการจัดการเรียนรู้ตามแนวทฤษฎีพหุปัญญาและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแบบปกติ มีประสิทธิภาพเท่ากับ 80.53/78.18 และ 78.53/77.5 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ ส่วนดัชนีประสิทธิผลของแผนการจัดการเรียนรู้ตามแนวทฤษฎีพหุปัญญาและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแบบปกติ มีค่าเท่ากับ 0.5516 และ 0.5324 ซึ่งแสดงว่านักเรียนมีความก้าวหน้าในการเรียนคิดเป็นร้อยละ 55.16 และ 53.24 ตามลำดับ

และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาที่จัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวทฤษฎีพหุปัญญาและกลุ่มที่จัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบปกติ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องอัตราส่วนและร้อยละ ความฉลาดทางอารมณ์ และความสามารถในการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ ไม่แตกต่างกัน

สุภาพร ทศคร (2554, หน้า 64-96) ได้ทำวิจัยเรื่อง การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนความสามารถในการคิดวิเคราะห์และความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ระหว่างการจัดการเรียนรู้โดยใช้บทบาทสมมติและการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเรื่องกฎหมายที่เกี่ยวข้องในชีวิตประจำวัน สรุปผลการวิจัย 1) แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้บทบาทสมมติและการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน มีประสิทธิภาพเท่ากับ 80.01/73.62 และ 80.02/77.97 2) ดัชนีประสิทธิผลของแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้บทบาทสมมติและการจัดการโดยใช้ปัญหาเป็นฐาน มีค่าเท่ากับ 0.5188 และ 0.5968 3) นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้บทบาทสมมติ มีความฉลาดทางอารมณ์สูงกว่าการจัดการเรียนรู้โดยใช้บทบาทสมมติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .025$) แต่นักเรียนทั้งสองกลุ่มมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ไม่แตกต่างกัน

โยธกา ปาละนันท์ (2556, หน้า175) ได้ทำวิจัยเรื่องการพัฒนาการคิดสร้างสรรค์ พฤติกรรมความร่วมมือ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ด้วยคู่มือการเรียนรู้แบบร่วมมือรวมกับการฝึกคิดแบบโยนิโสมนสิการและการใช้กรอบมโนทัศน์ พบว่าการคิดวิเคราะห์ พฤติกรรมความร่วมมือ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษ ของนักเรียนที่มีความฉลาดทางอารมณ์ต่างกัน เมื่อเรียนด้วยคู่มือการเรียนรู้แบบร่วมมือ รวมกับการฝึกคิดแบบโยนิโสมนสิการและการใช้กรอบมโนทัศน์ มีความแตกต่างกัน และเมื่อเปรียบเทียบรายคู่ พบว่านักเรียนที่มีระดับความฉลาดทางอารมณ์สูง มีค่าเฉลี่ยทางการคิดวิเคราะห์ พฤติกรรมความร่วมมือ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักเรียนที่มีความฉลาดทางอารมณ์ปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 นักเรียนที่มีระดับความฉลาดทางอารมณ์สูง มีค่าเฉลี่ยการวิเคราะห์สูงกว่านักเรียนที่มีความฉลาดทางอารมณ์ต่ำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 และนักเรียนที่มีความฉลาดทางอารมณ์ปานกลาง มีค่าเฉลี่ยการคิดวิเคราะห์สูงกว่านักเรียนที่มีระดับความฉลาดทางอารมณ์ต่ำอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05

2. งานวิจัยต่างประเทศ

Lejenune (1995, unpagged) ได้ศึกษาพฤติกรรมการเล่นอย่างอิสระของเด็กปฐมวัย จากผลการเล่นเกมการแข่งขันและการร่วมมือโดยการบันทึกพฤติกรรม พบว่ากลุ่มเด็กที่เล่นเกมมีพฤติกรรมการร่วมมือมากกว่ากลุ่มที่เล่นเกมการแข่งขัน

Manning (1999, Abstract) ได้ทำวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างการคิดอย่างมีวิจารณญาณกับเจตคติในการอ่านของนักเรียนที่ลงทะเบียนเรียนการอ่านและการคิดอย่างมีวิจารณญาณในวิทยาลัยชุมชนเทนเนสซี การดำเนินการวิจัยเป็นรูปแบบการทดลองโดยใช้กลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่มในแต่ละกลุ่มมีจำนวน 31 คน กลุ่มแรกสอนตามหลักสูตรปกติ กลุ่มที่ 2 สอนตามหลักสูตรปกติแต่เพิ่มทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณเมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างโดยใช้การประเมินเจตคติในการอ่านกับการคิดอย่างมีวิจารณญาณแต่พบความแตกต่างโดยใช้การประเมินเจตคติในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ผลการวิจัยพบว่า ไม่มีความสัมพันธ์ระหว่างเจตคติในการอ่านกับการคิดอย่างมีวิจารณญาณของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

McCarthy (2004, Abstract) ได้ทำวิจัยเรื่อง การแสดงความคิดของนักเรียนเตรียมทหาร ต่อผู้นำทหารในกองทัพสหรัฐอเมริกา โดยการฝึกคิดแบบวิจารณญาณและความเป็นนักวิชาการของนักเรียน การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาการแสดงความคิด และการคิดอย่างมีวิจารณญาณมีผลต่อความเป็นนักวิชาการของนักเรียนเตรียมทหาร และการแสดงความคิดเห็น ต่อผู้นำ จากการวิจัยพบว่า การใช้วิธีคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแสดงความคิดเห็นมีความสัมพันธ์กับการเป็นนักวิชาการของนักเรียนเตรียมทหาร เนื่องจากการคิดอย่างมีวิจารณญาณเป็นการคิดที่รอบคอบ และตัดสินใจอย่างมีเหตุผล

Morgan (1998, Abstract) ได้ทำวิจัยเรื่อง ความรับผิดชอบของกลุ่มการเรียนรู้แบบร่วมมือที่ส่งผลต่อเจตคติต่อวิชาและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียน ระดับเกรด 3 จำนวน 3 กลุ่ม โดยนักเรียนกลุ่มที่ 1 ใช้เทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือ และกระบวนการรับผิดชอบรายบุคคล ส่วนกลุ่มที่ 2 ใช้เทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือ และกลุ่มที่ 3 ใช้วิธีการสอนแบบปกติ ผลการวิจัยสรุปได้ว่า นักเรียนกลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนด้วยเทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือและกระบวนการรับผิดชอบรายบุคคล มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่ากลุ่มที่ใช้เทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือ

Native, (1994, p. 285) ได้ศึกษาพฤติกรรมการให้ความช่วยเหลือและผลสัมฤทธิ์ทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนแบบร่วมมือ แบบแบ่งกลุ่มผลสัมฤทธิ์ กับนักเรียน

กลุ่มที่เรียนแบบปกติ โดยกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนในระดับ 3-5 จำนวน 101 คน โดยครูสอนวิธีการใช้ความช่วยเหลือเพื่อนโดยการอธิบาย การรับฟังคำอธิบาย และการให้ความช่วยเหลือต่าง ๆ ก่อนเรียนวิชาคณิตศาสตร์ด้วยการเรียนแบบร่วมมือแบบแบ่งกลุ่ม ผลสัมฤทธิ์ ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มที่เรียนแบบร่วมมือแบบแบ่งกลุ่มผลสัมฤทธิ์มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์สูงกว่ากลุ่มที่เรียนแบบปกติและผลการวิจัยยังพบว่าการให้คำอธิบาย การยอมรับฟังคำอธิบาย การให้ความช่วยเหลือของนักเรียนในแต่ละกลุ่มมีความสัมพันธ์ทางบวกกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและกระบวนการรับผิดชอบรายบุคคลมีเจตคติสูงกว่ากลุ่มที่ใช้เทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือ และกลุ่มที่สอนแบบปกติ และกลุ่มที่สอนตามปกติ และกลุ่มที่ได้รับการสอนด้วยเทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือ

ผู้วิจัยจึงมีความเชื่อมั่นว่า วิธีการสอนด้วยคู่มือการเรียนรู้สาระ หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD ร่วมกับการคิดแบบโยนิโสมนสิการ สามารถนำไปใช้จัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนากระบวนการเรียนรู้กับนักเรียนและสามารถแก้ปัญหาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้มีพฤติกรรมการร่วมมือ เกิดความร่วมมือในการทำงานเกิดทักษะและกระบวนการทำงานกลุ่ม เกิดทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ โดยสมาชิกภายในกลุ่มเรียนรู้ร่วมกัน ช่วยเหลือเกื้อกูลกันเพื่อให้กลุ่มประสบความสำเร็จตามเป้าหมายร่วมกัน แก้ปัญหาอย่างมีเหตุผล สามารถแสวงหาความรู้และสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการเรียนรู้ไปในแนวทางที่ดีขึ้น บรรลุผลตามความมุ่งหมายที่ตั้งไว้ และมีพฤติกรรมการร่วมมือ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น เพื่อเป็นการพัฒนาที่มั่นคงซึ่งจะนำไปสู่ผลระยะยาวที่ยั่งยืน

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาการพัฒนาคู่มือการเรียนรู้ สาระ หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD ร่วมกับการคิดแบบโยนิโสมนสิการ ส่งผลต่อพฤติกรรมความร่วมมือ การคิดอย่างมี วิจารณญาณ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยผู้วิจัย ได้กำหนดขั้นตอนในการดำเนินการตามลำดับดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. แบบแผนการวิจัย
3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูล
6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

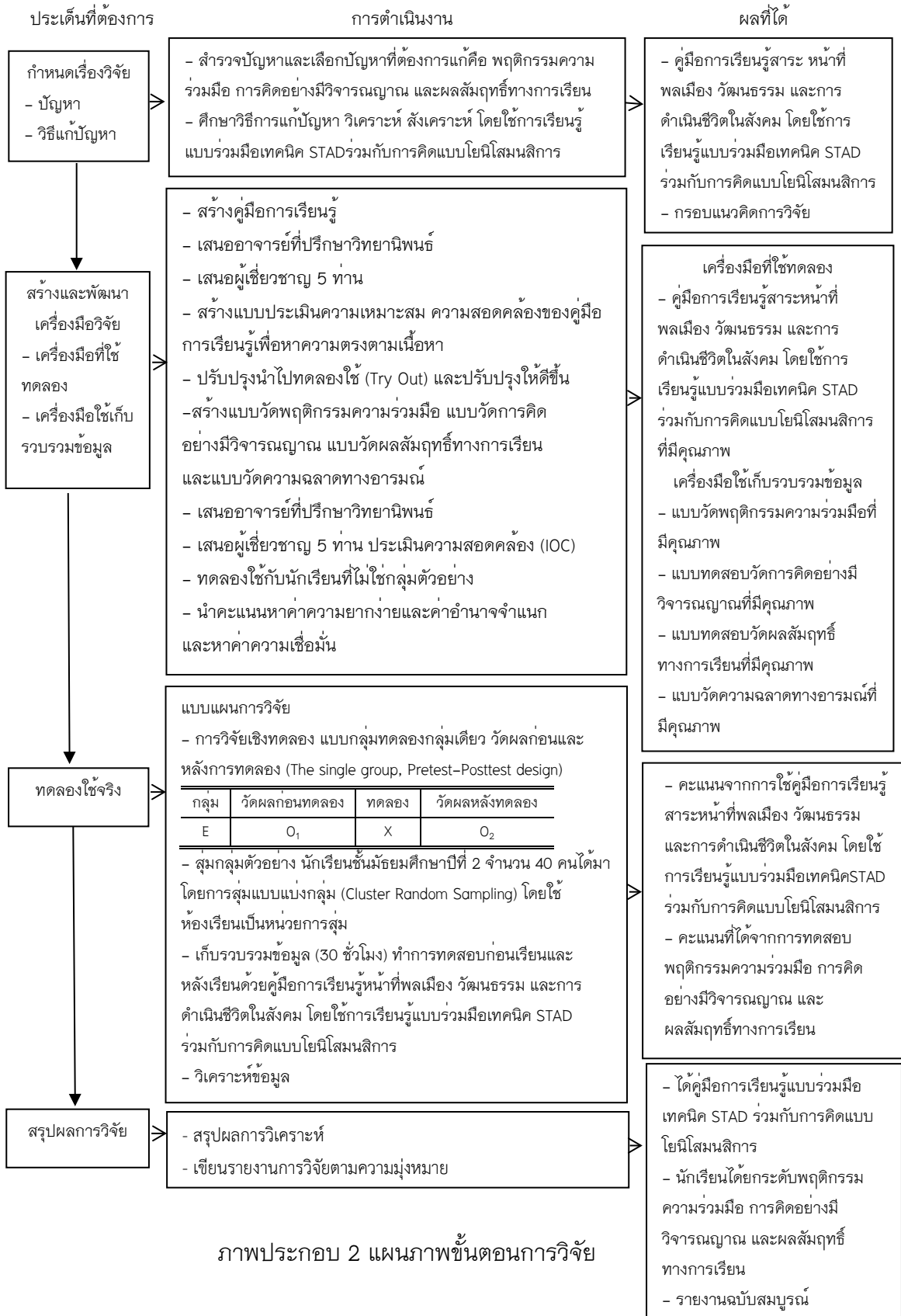
1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561 โรงเรียนมุกดาหาร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 22 จำนวน 11 ห้องเรียน มีนักเรียนทั้งหมด 435 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่กำลัง เรียนอยู่ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561 โรงเรียนมุกดาหาร สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 จำนวน 40 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster Random Sampling) ที่ใช้การสุ่มสองครั้งโดยใช้โรงเรียน และห้องเรียนเป็นหน่วยในการสุ่ม ตามลำดับ

แบบแผนขั้นตอนการวิจัย

ภาพประกอบ 2 แผนภาพขั้นตอนการวิจัย

แบบแผนการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยเชิงทดลอง แบบกลุ่มทดลองกลุ่มเดียว วัดผลก่อนและหลังการทดลอง (The single group, Pretest-Posttest design) (ดำรง ชำนาญรบ, 2559)

ตาราง 3 แบบแผนการวิจัยเชิงทดลอง แบบกลุ่มทดลองกลุ่มเดียว วัดผลก่อนและหลังการทดลอง (The single group, Pretest-Posttest design)

กลุ่ม	วัดผลก่อนทดลอง	ทดลอง	วัดผลหลังทดลอง
E	O ₁	X	O ₂

เมื่อ E แทน กลุ่มทดลอง

O₁ แทน วัดผลก่อนทดลอง

X แทน การพัฒนาด้วยคู่มือการเรียนรู้โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิค STAD ร่วมกับการคิดแบบโยนิโสมนสิการ

O₂ แทน วัดผลหลังทดลอง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. ลักษณะของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ประเภท ประกอบด้วยเครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง และเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1.1 เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง ได้แก่ วิธีสอนโดยใช้คู่มือการเรียนรู้หน้าทีพลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือ ร่วมกับการคิดแบบโยนิโสมนสิการ

1.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่

1.2.1 แบบวัดพฤติกรรมความร่วมมือ ซึ่งวัดพฤติกรรมความร่วมมือ 3 ด้าน ดังนี้ ด้านพฤติกรรมความร่วมมือในด้านผู้นำกลุ่ม พฤติกรรมความร่วมมือในด้านสมาชิก พฤติกรรมความร่วมมือในด้านกระบวนการทำงานกลุ่ม จำนวน 30 ข้อ

1.2.2 แบบทดสอบวัดการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ซึ่งวัดการคิด 5 ด้าน ดังนี้ การอ้างอิง การยอมรับข้อตกลงเบื้องต้น การนิรนัย การตีความ การประเมิน ข้อโต้แย้ง จำนวน 50 ข้อ

1.2.3 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มีลักษณะเป็นแบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก เพื่อวัดความสามารถในการเรียนรู้ จำนวน 40 ข้อ

1.2.4 แบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์ของกรมสุขภาพจิต สำหรับวัยรุ่น (อายุ 12 - 17 ปี) จำนวน 52 ข้อ

2. การสร้างและการหาคุณภาพของเครื่องมือ

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือ ภายใต้การกำกับดูแล และคำปรึกษาของที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และผู้เชี่ยวชาญ ดังนี้

คู่มือการเรียนรู้สาระหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD ร่วมกับการคิดแบบโยนิโสมนสิการของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ซึ่งประกอบด้วยคู่มือการเรียนรู้ 5 คู่มือการเรียนรู้ มีขั้นตอนการจัดทำคู่มือ ดังนี้

ขั้นที่ 1 ศึกษาแนวทางการจัดทำคู่มือ วัตถุประสงค์ของการทำคู่มือให้สอดคล้องกับหลักสูตรการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียน

ขั้นที่ 2 ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง ได้แก่

1. ศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เกี่ยวกับหลักการ จุดมุ่งหมาย โครงสร้าง เวลา แนวดำเนินการ การวัดผลประเมินผล

2. ศึกษาการเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมกับการเรียนรู้แบบโยนิโสมนสิการ

ขั้นที่ 3 วางแผนการจัดทำคู่มือและการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ดำเนินการเขียนคู่มือ ซึ่งมีองค์ประกอบและการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ดังนี้

1. คำชี้แจงในการใช้ ครอบคลุมถึง วัตถุประสงค์ของคู่มือ คำแนะนำ และวิธีการใช้คู่มือ

2. เนื้อหา ได้แก่ สาระหน้าที่พลเมืองวัฒนธรรมและการดำเนินชีวิตในสังคม

3. การเตรียมการสอน ประกอบด้วย การจัดสถานที่ การเตรียมเอกสารประกอบการสอน

4. แผนประกอบการใช้คู่มือการเรียนรู้จำนวน 15 แผนการจัดการเรียนรู้ซึ่งอยู่ในคู่มือการเรียนรู้ทั้งหมด 5 เล่ม

ขั้นที่ 5 ออกแบบและสร้างคู่มือการสาระ หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD ร่วมกับการคิดแบบโยนิโสมนสิการ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีองค์ประกอบ ดังนี้ มาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด สาระสำคัญ จุดประสงค์การเรียนรู้ สาระการเรียนรู้หรือเนื้อหา กิจกรรมหรือกระบวนการเรียนรู้ สื่อหรือแหล่งเรียนรู้ การวัดและประเมินผล และผลหลังการจัดการเรียนรู้หรือบันทึกหลังการสอน (สุวิทย์ มูลคำ, 2554 หน้า 85-87) โดยในขั้นการจัดการกิจกรรมของคู่มือการเรียนรู้โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD ร่วมกับการคิดแบบโยนิโสมนสิการ ซึ่งมี 5 ขั้นตอนผู้วิจัยได้ใช้ของ Robert E. Slavin เป็นผู้พัฒนาขึ้น (Slavin 1995, p.71 อ้างถึงใน ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์, 2553, หน้า 198) ขั้นตอนการเรียนรู้ 5 ขั้นตอนประกอบไปด้วย 1) ขั้นการนำเสนอข้อมูล 2) ขั้นการทำงานร่วมกัน 3) ขั้นการทดสอบ 4) ขั้นการปรับปรุงคะแนน และ 5) ขั้นการตัดสินผลงานของกลุ่ม ส่วนการคิดแบบโยนิโสมนสิการ มีวิธีการคิด 10 วิธี เป็นแนวคิดของพระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต) (2556, หน้า 30-58) ผู้วิจัยได้เลือกใช้ 6 วิธีคิด ได้แก่ 1) คิดแบบอรรถธรรมสัมพันธ์ 2) คิดแบบสืบสาวสาเหตุปัจจัย 3) คิดแยกแยะองค์ประกอบ 4) คิดแบบอริยสัจ 5) คิดแบบคุณโทษและทางออก และ 6) คิดแบบคุณค่าแท้ คุณค่าเทียม โดยมีวิธีการสอนด้วยคู่มือการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD ร่วมกับการคิดแบบโยนิโสมนสิการ ดังนี้

1. ขั้นการนำเสนอข้อมูล คือ ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน(คิดแบบอรรถธรรมสัมพันธ์) ขั้นสอน การคิดแบบโยนิโสมนสิการใช้วิธีคิด 6 วิธี ทดสอบก่อนเรียนหรือทดสอบย่อยแต่ละหน่วย ทบทวนความรู้เดิม(คิดแบบสืบสาวเหตุปัจจัย) เชื่อมโยงความรู้ใหม่(คิดแบบอรรถธรรมสัมพันธ์) ครูสอนเนื้อหาและให้สถานการณ์หรือปัญหาแก่นักเรียน(คิดแบบสืบสาวเหตุปัจจัย) นักเรียนช่วยกันหาแนวทางแก้ไขปัญหา(คิดแบบอริยสัจ)และขั้นสรุป นักเรียนและครูร่วมกันอภิปรายผล(คิดแบบคุณโทษและทางออก)
2. ขั้นการทำงานร่วมกัน (STAD) คือแบ่งนักเรียนเป็นกลุ่ม กลุ่มละ 4 - 5 คน นักเรียนร่วมกันตามบทบาทหน้าที่สมาชิก และศึกษากลุ่มย่อย
3. ขั้นการทดสอบ คือ ทดสอบรายบุคคล
4. ขั้นการปรับปรุงคะแนน คือ ตรวจสอบผลการสอบรายบุคคล

(คิดแบบแยกแยะองค์ประกอบ) คิดคะแนนรายบุคคลเป็นคะแนนของกลุ่ม (คิดแบบสืบสาวเหตุปัจจัย) แจงผลคะแนนการสอบรายบุคคล

5. ขั้นการตัดสินผลงานกลุ่ม (คิดแบบคุณค่าแท้ คุณค่าเทียม)

พิจารณาผลรวมของคะแนนสมาชิกในกลุ่ม ชมเชยนักเรียนที่ทำคะแนนได้ดีกว่าครั้งก่อน ชมเชยเป็นรายบุคคล ชมเชยกลุ่มย่อยที่ทำคะแนนได้ดีกว่าครั้งก่อน และยกย่องนักเรียนหรือกลุ่มย่อยที่ทำคะแนนได้ดี

ผู้วิจัยได้พิจารณาคัดเลือก วิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
สาระ หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรมและการดำเนินชีวิตในสังคม จากนั้นวิเคราะห์หา
ความสัมพันธ์ระหว่างเนื้อหา และตัวชี้วัด สาระการเรียนรู้ดังตาราง 4

ตาราง 4 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์เนื้อหา ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้

เนื้อหา	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้
พลเมืองดีตาม วิถีประชาธิปไตย	ส 2.1 ม2/2 เห็นคุณค่าในการ ปฏิบัติตนตามสถานภาพ บทบาท สิทธิ เสรีภาพ หน้าที่ ในฐานะ พลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย	1) สถานภาพ บทบาท สิทธิ เสรีภาพ หน้าที่ ในฐานะพลเมือง ดีตามวิถีประชาธิปไตย 2) แนวทางส่งเสริมให้ปฏิบัติตน เป็นพลเมืองดีตามวิถี ประชาธิปไตย
พลเมืองดีตาม วิถีประชาธิปไตย	ส 2.1 ม2/2 เห็นคุณค่าในการ ปฏิบัติตนตามสถานภาพ บทบาท สิทธิ เสรีภาพ หน้าที่ ในฐานะ พลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย	1) สถานภาพ บทบาท สิทธิ เสรีภาพ หน้าที่ ในฐานะพลเมือง ดีตามวิถีประชาธิปไตย 2) แนวทางส่งเสริมให้ปฏิบัติตน เป็นพลเมืองดีตามวิถี ประชาธิปไตย

ตาราง 4 (ต่อ)

เนื้อหา	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้
กฎหมายกับการดำเนินชีวิตประจำวัน	ส2.1 ม.2/1 อธิบายและปฏิบัติตนตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับตนเอง ครอบครัว ชุมชน และประเทศ ส2.2 ม.2/1 อธิบายกระบวนการในการตรากฎหมาย	1) กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับตนเอง ครอบครัว 2) กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับชุมชนและประเทศโดยสังเขป 3) กระบวนการในการตรา กฎหมาย
เหตุการณ์และการเปลี่ยนแปลงสำคัญของระบบการปกครองไทย	ส2.2 ม.2/2 วิเคราะห์ข้อมูลข่าวสารทางการเมือง การปกครองที่มีผลกระทบต่อสังคมไทยสมัยปัจจุบัน	1) เหตุการณ์และการเปลี่ยนแปลงสำคัญของระบบการปกครองของไทย 2) หลักการเลือกข้อมูล ข่าวสารเพื่อนำมาวิเคราะห์
สถาบันทางสังคม	ส2.1 ม.2/3 วิเคราะห์บทบาท ความสำคัญ และความสัมพันธ์ของสถาบันทางสังคม	บทบาท ความสำคัญ และความสัมพันธ์ของสถาบันทางสังคม
วัฒนธรรมของไทยและวัฒนธรรมของประเทศในภูมิภาคเอเชีย	ส2.1 ม.2/4 อธิบายความคล้ายคลึงและความแตกต่างของวัฒนธรรมไทย และวัฒนธรรมของประเทศในภูมิภาคเอเชีย เพื่อนำไปสู่ความเข้าใจอันดีระหว่างกัน	ความคล้ายคลึงและความแตกต่างของวัฒนธรรมไทย และวัฒนธรรมของประเทศในภูมิภาคเอเชีย วัฒนธรรมที่เป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างกัน

ขั้นที่ 6 ดำเนินการวางแผนการจัดทำคู่มือการเรียนรู้โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมกับการคิดแบบโยนิโสมนสิการ จำนวน 15 แผนการจัดการเรียนรู้ ใช้เวลาในการดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนทั้งสิ้น 30 ชั่วโมง ดังนี้

ตาราง 5 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ใช้ในการวิจัย

แผนการเรียนรู้ที่	เรื่อง	จำนวนชั่วโมง
1	สังคมประชาธิปไตย	2
2	สถานภาพ บทบาท สิทธิ เสรีภาพ หน้าที่ ในฐานะพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย	3
3	แนวทางการส่งเสริมให้ปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย	2
4	กระบวนการในการตรากฎหมาย	3
5	กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับตนเองและครอบครัว	2
6	กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับชุมชนและประเทศชาติ	2
7	เหตุการณ์และการเปลี่ยนแปลงสำคัญของระบอบการปกครองไทย	4
8	สถานการณ์การเมืองไทยในปัจจุบัน	1
9	การเลือกรับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเมืองการปกครองของไทยในสังคมปัจจุบัน	1
10	ความหมาย ความสำคัญและบทบาทของสถาบันทางสังคม	3
11	ความสัมพันธ์ของสถาบันทางสังคม	1
12	บทบาทสำคัญของสถาบันทางสังคมไทย	2
13	ที่มาของวัฒนธรรม	1
14	ลักษณะของวัฒนธรรมไทย	1
15	ความคล้ายคลึงและความแตกต่างระหว่างวัฒนธรรมไทยกับวัฒนธรรมของประเทศในภูมิภาคเอเชีย	2

ขั้นที่ 7 นำคู่มือการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้น เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อพิจารณาตรวจสอบความถูกต้อง เสนอแนะให้คำแนะนำส่วนที่บกพร่อง

ขั้นที่ 8 นำคู่มือการเรียนรู้ที่ได้รับการตรวจสอบ แก้ไขแล้ว เสนอผู้เชี่ยวชาญ 5 คน เพื่อพิจารณาเกี่ยวกับตัวชี้วัด สารการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ การสอน สื่อการเรียนการสอนและการวัดผลประเมินผล ตรวจสอบความถูกต้องของภาษาที่ใช้ และความถูกต้องเหมาะสมของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ซึ่งผู้เชี่ยวชาญประกอบด้วย

1. ดร.เนตรทราย พัฒนพงษ์ ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการสอน
2. นางสาวอารยา ไม่โคก ครูชำนาญการพิเศษ ผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผล
3. นางอรัญญา คำศิริ ครูชำนาญการพิเศษ ผู้เชี่ยวชาญด้านการวิจัย
4. นางชบา ศรีวิชัย ครูชำนาญการพิเศษ ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนสังคมศึกษา
5. นางสาวลภัสสรดา เสียงล้ำ ครูชำนาญการพิเศษ ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนสังคมศึกษา

ขั้นที่ 9 นำคู่มือการเรียนรู้มาปรับปรุง แก้ไขตามที่ผู้เชี่ยวชาญเสนอแนะ แล้วนำคู่มือการเรียนรู้เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบความถูกต้องอีกครั้งหนึ่ง แล้วนำไปหาค่าเฉลี่ยของแบบประเมินที่มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามวิธีการของลิเคิร์ต (Likert) (บุญชม ศรีสะอาด, 2545, หน้า 69 – 71) ซึ่งมีคุณภาพเป็น 5 ระดับ ดังนี้

เหมาะสมมากที่สุด	ได้คะแนน	5
เหมาะสมมาก	ได้คะแนน	4
เหมาะสมปานกลาง	ได้คะแนน	3
เหมาะสมน้อย	ได้คะแนน	2
เหมาะสมน้อยที่สุด	ได้คะแนน	1

เกณฑ์การแปลความหมาย

ค่าเฉลี่ย	4.51 – 5.00	หมายถึง	เหมาะสมมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย	3.51 – 4.50	หมายถึง	เหมาะสมมาก
ค่าเฉลี่ย	2.51 – 3.50	หมายถึง	เหมาะสมปานกลาง
ค่าเฉลี่ย	1.51 – 2.50	หมายถึง	เหมาะสมน้อย
ค่าเฉลี่ย	1.00 – 1.50	หมายถึง	เหมาะสมน้อยที่สุด

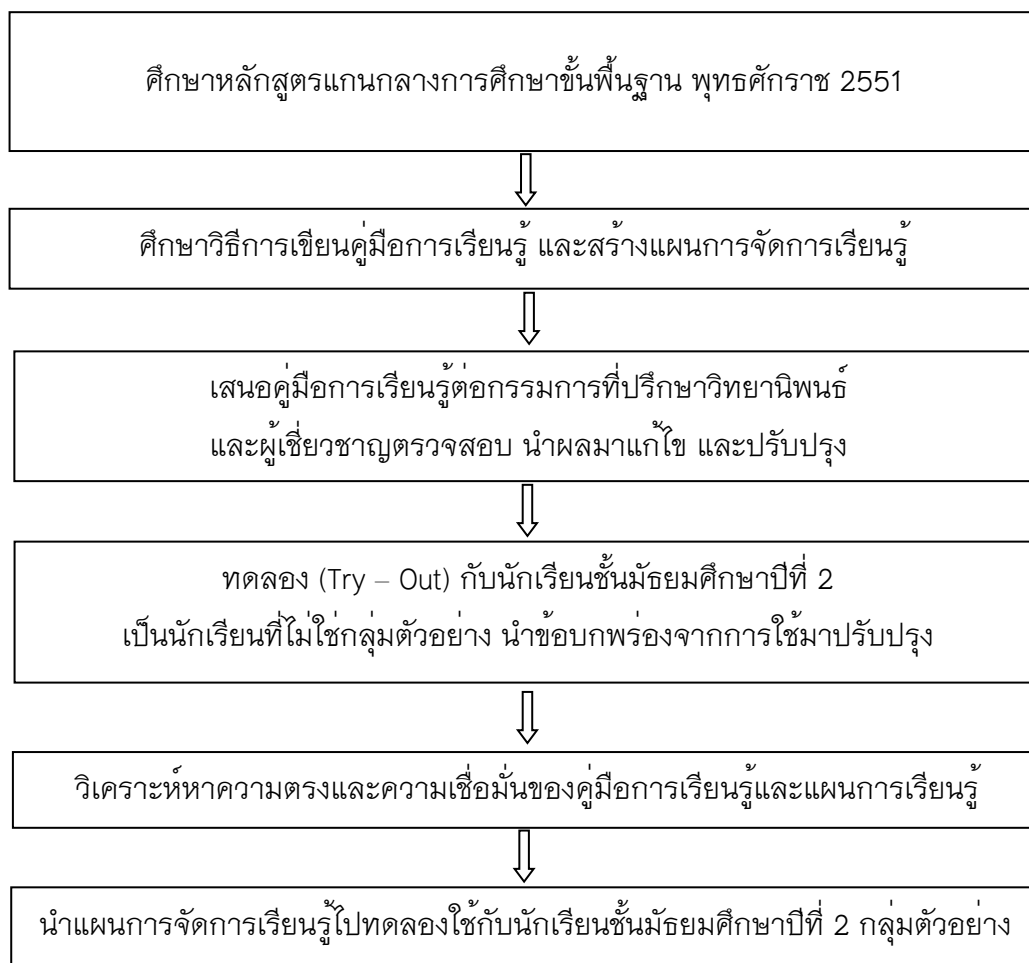
ขั้นที่ 10 คู่มือการเรียนรู้ที่ผ่านการประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน ต้องมีค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.51 ขึ้นไป หมายความว่ามีความเหมาะสมในระดับดี สามารถนำไปใช้สอนได้ ซึ่งผลการประเมินคู่มือการเรียนรู้จากผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 ท่าน พบว่ามีคะแนนเฉลี่ยรวม เท่ากับ 4.48 แสดงว่าคู่มือการเรียนรู้สาระ หน้าที่พลเมืองวัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD ร่วมกับการคิดแบบโยนิโสมนสิการ มีคุณภาพและมีความเหมาะสมมาก

ขั้นที่ 11 นำคู่มือการเรียนรู้โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมกับการคิดแบบโยนิโสมนสิการ ไปทดลองกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ห้อง 2/6 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในโรงเรียนมุกดาหาร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 จำนวน 42 คน เพื่อหาข้อบกพร่องเกี่ยวกับเวลา ภาษา สื่อในการเรียนรู้ และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

ขั้นที่ 12 นำคู่มือการเรียนรู้ที่ปรับปรุงแล้ว เสนอคณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์เพื่อขอความเห็นชอบก่อนการนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง

ขั้นที่ 13 จัดพิมพ์คู่มือการเรียนรู้ฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปทดลองใช้จริงกับกลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561 โรงเรียนมุกดาหาร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 22

ขั้นตอนในการสร้างและพัฒนาคู่มือการเรียนรู้หน้าที่พลเมืองวัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD ร่วมกับการคิดแบบโยนิโสมนสิการ สรุปได้ดังภาพประกอบ 3

ภาพประกอบ 3 ขั้นตอนในการสร้างและพัฒนาคู่มือการเรียนรู้โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD ร่วมกับการคิดแบบโยนิโสมนสิการ

3. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. แบบวัดพฤติกรรมการร่วมมือ มีขั้นตอนในการสร้างดังนี้

ขั้นที่ 1 กำหนดจุดมุ่งหมายในการสร้างแบบสอบถามวัดพฤติกรรมการร่วมมือ โดยการสร้างแบบสอบถามนี้มีจุดประสงค์เพื่อใช้วัดพฤติกรรมการร่วมมือของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนด้วยคู่มือการเรียนรู้สาระหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรมและการดำเนินชีวิตในสังคม โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมกับการคิดแบบโยนิโสมนสิการ

ขั้นที่ 2 ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับแบบวัดพฤติกรรมความร่วมมือเพื่อเป็นแนวทางในการจัดทำแบบสอบถามวัดพฤติกรรมความร่วมมือ

ขั้นที่ 3 สร้างแบบสอบถามวัดพฤติกรรมความร่วมมือ โดยลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามวิธีลิเคิร์ต (Likert) ซึ่งมี 5 ระดับคือมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด จำนวน 45 ข้อ ต้องการใช้จริง 30 ข้อ ซึ่งแบบวัดพฤติกรรมความร่วมมือมี 3 ด้านดังนี้ 1) พฤติกรรมความร่วมมือในด้านผู้นำกลุ่ม 2) พฤติกรรมความร่วมมือในด้านสมาชิกกลุ่ม 3) พฤติกรรมความร่วมมือในด้านกระบวนการทำงานกลุ่ม ซึ่งแต่ละด้านประกอบไปด้วยข้อความเชิงบวกและเชิงลบตามแนวทางการสร้างแบบวัดพฤติกรรมความสามัคคีของ ธวัชชัย เพ็ญสุริยะ (2554, หน้า 36) แนวทางการสร้างแบบสอบถามวัดความสามารถในการทำงานเป็นทีมของ ติตารัตน์ วงษ์พันธุ์ (2551, หน้า 88) และการสร้างแบบวัดพฤติกรรมความร่วมมือของ นवलนวิ ไพเรืองโสม (2556, หน้า 186) ดังนี้

เกณฑ์การให้คะแนน มีการกำหนดเกณฑ์ให้คะแนนดังนี้

ข้อความที่มีความหมายเชิงบวก

มากที่สุด	ให้คะแนน	5 คะแนน
มาก	ให้คะแนน	4 คะแนน
ปานกลาง	ให้คะแนน	3 คะแนน
น้อย	ให้คะแนน	2 คะแนน
น้อยที่สุด	ให้คะแนน	1 คะแนน

ข้อความที่มีความหมายเชิงลบ

มากที่สุด	ให้คะแนน	1 คะแนน
มาก	ให้คะแนน	2 คะแนน
ปานกลาง	ให้คะแนน	3 คะแนน
น้อย	ให้คะแนน	4 คะแนน
น้อยที่สุด	ให้คะแนน	5 คะแนน

เกณฑ์การประเมินและการแปลความหมายของค่าเฉลี่ย เกณฑ์การแปลความหมายค่าเฉลี่ยทั้งฉบับของพฤติกรรมความร่วมมือ

คะแนนเฉลี่ย ระดับคุณภาพและความเหมาะสม

4.51 - 5.00 มีพฤติกรรมความร่วมมือในระดับดีมาก

3.51 - 4.50 มีพฤติกรรมความร่วมมือในระดับดี

2.51 - 3.50 มีพฤติกรรมความร่วมมือในระดับปานกลาง

1.51 - 2.50 มีพฤติกรรมความร่วมมือในระดับน้อย

1.00 - 1.50 มีพฤติกรรมความร่วมมือในระดับน้อยที่สุด

ขั้นที่ 4 นำแบบสอบถามวัดพฤติกรรมความร่วมมือที่สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญ เพื่อพิจารณาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ความเหมาะสมของภาษาที่ใช้ แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข ซึ่งผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 ท่านชุดเดิม

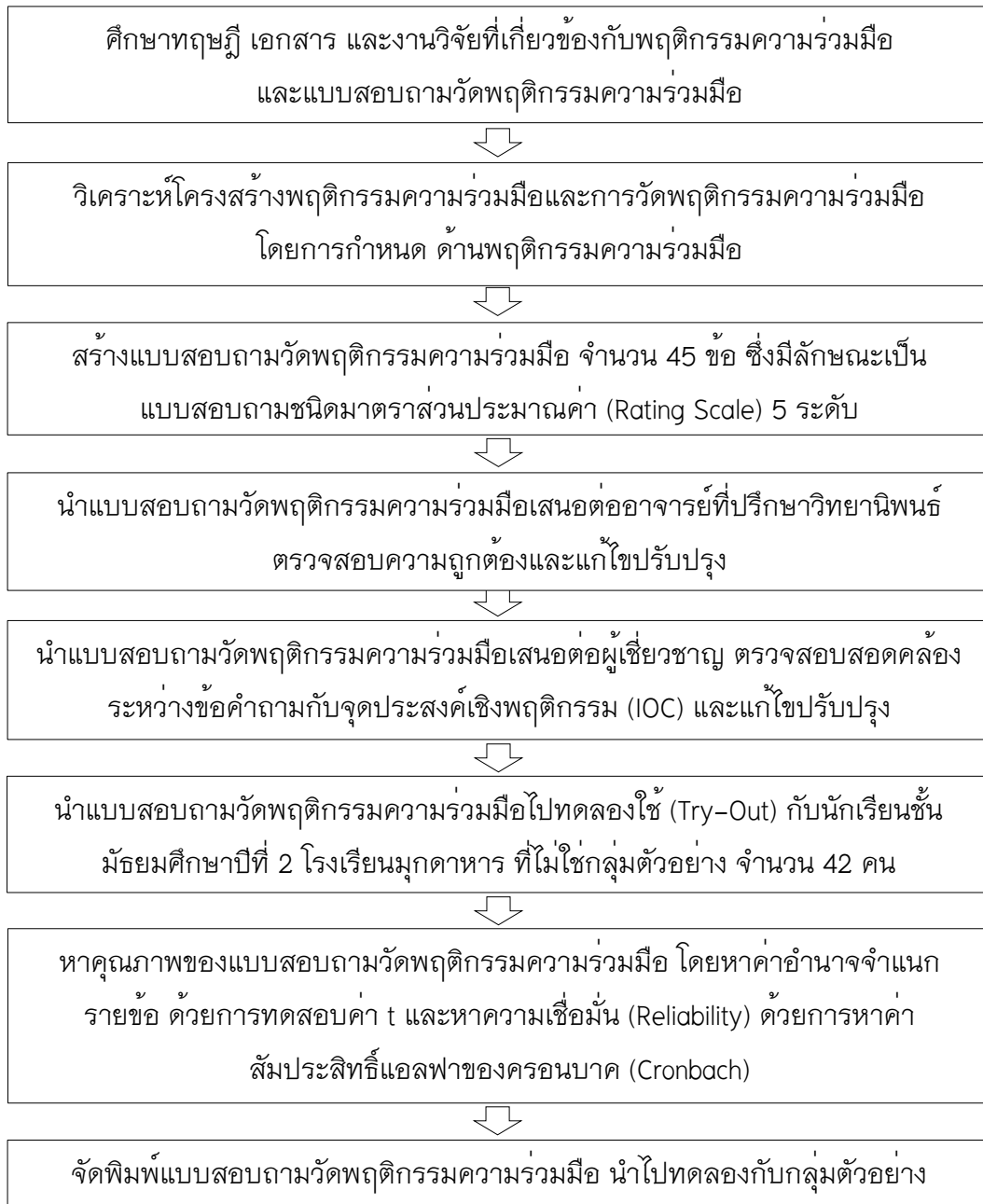
จากการประเมินของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 ท่าน พบว่าแบบสอบถามวัดพฤติกรรมความร่วมมือมีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ตั้งแต่ 0.80 ถึง 1.00

ขั้นที่ 5 นำแบบสอบถามวัดพฤติกรรมความร่วมมือที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง โรงเรียนนุกตาหาร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 22 จำนวน 42 คน แล้วนำมาหาคุณภาพโดยการหาค่าความเชื่อมั่นโดยใช้วิธีค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (Alpha-Coefficient) ของครอนบาค (สมนึก ภัททิยธนี, 2553 หน้า 225) ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ 0.92

ขั้นที่ 6 นำแบบสอบถามวัดพฤติกรรมความร่วมมือมาคำนวณหาค่าอำนาจจำแนก คือ การทดสอบนัยสำคัญทางสถิติระหว่างกลุ่มสูงกับกลุ่มต่ำด้วยสถิติทดสอบ (t - test statistics) ถ้าค่าเฉลี่ยของทั้งสองกลุ่มแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติก็แสดงว่าข้อคำถามนั้นมีค่าอำนาจจำแนก (ไพศาล วรคำ, หน้า 302) ซึ่งเป็นแบบสอบถามวัดพฤติกรรมความร่วมมือ จำนวน 30 ข้อ มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .000 ทั้ง 30 ข้อ

ขั้นที่ 7 จัดพิมพ์แบบสอบถามวัดพฤติกรรมความร่วมมือเพื่อนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

ขั้นตอนในการสร้างแบบสอบถามวัดพฤติกรรมความร่วมมือ สรุปได้ดังภาพประกอบ 4

ภาพประกอบ 4 ขั้นตอนการสร้างแบบสอบถามวัดพฤติกรรมความร่วมมือ

2. แบบวัดการคิดอย่างมีวิจารณญาณ

ขั้นที่ 1 ศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบวัด การคิดอย่างมีวิจารณญาณ

ขั้นที่ 2 สร้างแบบวัดการคิดอย่างมีวิจารณญาณ โดยอาศัยหลักการของ วัตสัน และเกลเซอร์ (Watson & glaser) ซึ่งประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ดังนี้

- 1) การอ้างอิง เป็นความสามารถในการแสดงความคิดเห็นต่อเรื่องราวในข้อมูลที่ปรากฏในข้อความหรือบอกได้ว่าเป็นความจริงในกรณีที่มีข้อมูลไม่เพียงพอ
- 2) การยอมรับข้อตกลงเบื้องต้นเป็นความสามารถในการพิจารณาข้อความ ที่สมมติขึ้น หรือคาดการณ์ไว้ล่วงหน้า เพื่อรับรู้หรือตระหนักถึงข้อตกลงเบื้องต้น ข้อตกลงเบื้องต้นหมายถึง ข้อความที่กำหนดขึ้น อาจเป็นข้อความจริงหรือสมมติขึ้นซึ่งข้อความนั้นเป็นสิ่งที่ยอมรับไว้แล้วหรือสมมติฐานที่ตั้งไว้ล่วงหน้า
- 3) การนิรนัย เป็นความสามารถในการคิด พิจารณาข้อความเกี่ยวกับเหตุและผลของข้อความหลัก 2 ข้อความที่มีอยู่ก่อน โดยคำนึงถึงข้อเท็จจริงที่เป็นสาเหตุ และอาศัยระหว่างความสัมพันธ์ของสาเหตุทั้งหมด เพื่อสรุปเป็นผลสำหรับข้อมูลนั้น
- 4) การตีความ เป็นความสามารถในการพิจารณาข้อมูลย่อยว่าเป็นความจริง ตามข้อความที่กำหนดไว้หรือไม่ โดยพิจารณาจากข้อมูลหรือสาเหตุที่กำหนดให้อย่างมีเหตุผลเพียงพอ
- 5) การประเมินข้อโต้แย้ง เป็นความสามารถในการตีคุณค่าการประเมินคำตอบ การประเมินข้อสรุปของข้อความ และการตัดสินความถูกต้องของข้อความที่กำหนดให้เพื่อพิจารณาข้อความสอดคล้องด้วยเหตุและผล ซึ่งเกี่ยวข้องโดยตรงกับสถานการณ์

ขั้นที่ 3 สร้างแบบทดสอบวัดการคิดอย่างมีวิจารณญาณในการวิจัย ครั้งนี้ผู้วิจัยใช้แบบทดสอบการคิดอย่างมีวิจารณญาณของ พัชริน สุภาภรณ์ (2550, หน้า 135-146) และนิจติยา อินธิแสง (2557, หน้า 299-307) ที่สร้างขึ้นยึดทฤษฎีการคิดอย่างมีวิจารณญาณของ Watson และ Glaser เป็นแนวทางในการสร้างแบบวัดการคิดอย่างมีวิจารณญาณ จำนวน 60 ข้อ ซึ่งแบบวัดนี้ใช้กับนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 ซึ่งเป็นแบบวัดที่ใช้กับนักเรียนช่วงชั้นเดียวกับผู้วิจัย

ขั้นที่ 4 นำแบบวัดการคิดอย่างมีวิจารณญาณของ พัชริน สุภาภรณ์ และนิจติยา อินธิแสง มาปรับปรุงให้เหมาะสมกับเนื้อหาวิชาสังคมศึกษาและสถานการณ์ปัจจุบัน นำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อขอคำแนะนำ แล้วนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบลักษณะการใช้คำถาม ตัวเลือกความถูกต้องด้านภาษา แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข ด้านความสอดคล้องระหว่างจุดประสงค์ คำถามกับตัวเลือกและการใช้ภาษา ซึ่งผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 ท่านชุดเดิม

จากการประเมินของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 ท่าน พบว่าแบบทดสอบการคิดอย่างมีวิจารณญาณที่มีความเที่ยงตรงตามเนื้อหา โดยมีค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ตั้งแต่ 0.60 ถึง 1.00

ขั้นที่ 5 นำแบบวัดการคิดอย่างมีวิจารณญาณที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วนำไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 42 คน

ขั้นที่ 6 นำกระดาษคำตอบที่นักเรียนตอบที่นักเรียนตอบแล้วมาตรวจสอบให้คะแนน โดยข้อที่ถูกให้ 1 คะแนน ข้อที่ตอบผิดหรือตอบเกิน 1 คำตอบให้ 0 คะแนนเมื่อตรวจสอบคะแนนเรียบร้อยแล้วนำมาวิเคราะห์ดังต่อไปนี้

การวิเคราะห์หาความยาก (p) รายข้อซึ่งค่าความยากมีค่าตั้งแต่ 0 ถึง 1 ข้อสอบที่มีค่าความยาก (p) ระหว่าง .44 ถึง .79 เป็นข้อสอบที่มีความยากอยู่ในเกณฑ์ใช้ได้ โดยใช้ดัชนีวัดค่าความยากดังนี้ (สุวิมล ตีรกานันท์ 2551, หน้า 147-150)

.81 – 1.00 หมายถึง เป็นข้อสอบที่ค่อนข้างง่ายแต่ใช้ได้
 .61-.80 หมายถึง เป็นข้อสอบที่ค่อนข้างง่ายแต่ใช้ได้
 .41-.60 หมายถึง เป็นข้อสอบความยากปานกลางเป็น

ข้อสอบที่ดีมาก

.21-.40 หมายถึง เป็นข้อสอบที่ค่อนข้างยากแต่ใช้ได้
 .00-.20 หมายถึง เป็นข้อสอบที่ยากมากไม่ควรใช้หรือ

ปรับปรุง

ส่วนเกณฑ์ค่าอำนาจจำแนก (r) มีค่าตั้งแต่ -1 ถึง +1 และค่าที่อยู่ในระหว่าง .21 ถึง 1 เป็นเกณฑ์ที่มีคุณภาพ โดยใช้ดัชนีวัดค่าอำนาจจำแนกดังนี้ (สุวิมล ตีรกานันท์ 2551, หน้า 150-162)

ค่า r ตั้งแต่ .40 ขึ้นไป แสดงว่าข้อสอบมีค่าอำนาจจำแนก ดีมาก
 ค่า r ตั้งแต่ .30-.39 แสดงว่าข้อสอบมีค่าอำนาจจำแนก ดีพอสมควร
 ค่า r ตั้งแต่ .20-.29 แสดงว่าข้อสอบมีค่าอำนาจจำแนก พอใช้ได้

อาจต้องปรับปรุง

ค่า r ต่ำกว่า .19 แสดงว่าข้อสอบมีค่าอำนาจจำแนก ไม่ดีต้องปรับปรุง หากข้อใดข้อหนึ่งในสถานการณ์หนึ่งๆ มีค่าความยาก และค่าอำนาจจำแนกไม่อยู่ในเกณฑ์ ก็จะต้องปรับปรุงตัวเลือกใหม่ๆ เฉพาะข้อนั้น ผู้วิจัยได้คัดเลือกข้อสอบที่

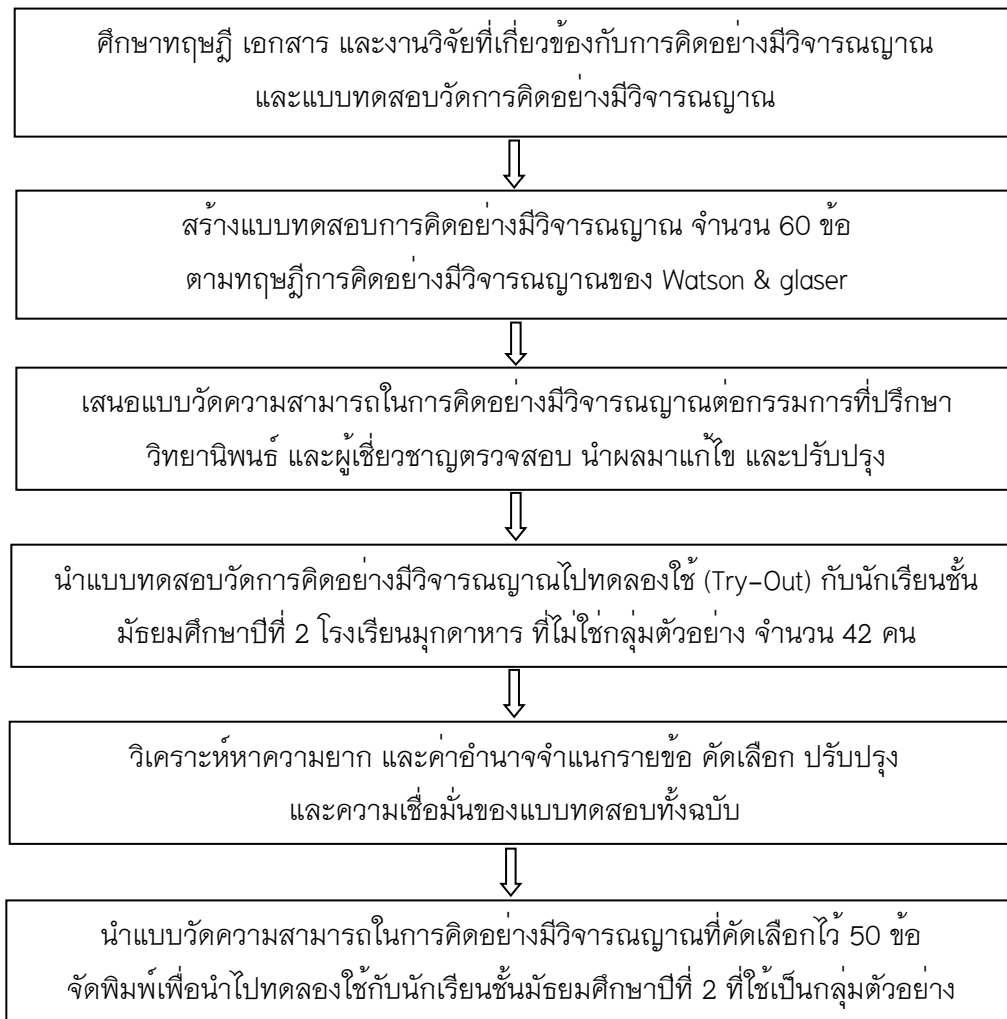
เข้าเกณฑ์ไว้ 50 ข้อ ซึ่งมีค่าความยากรายข้อ (p) มีค่า .27 ถึง .77 และค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (r) มีค่าตั้งแต่ .23 ถึง .78 เป็นแบบทดสอบที่อยู่ในเกณฑ์ที่มีคุณภาพ

ขั้นที่ 7 นำข้อสอบที่คัดเลือกไว้จำนวน 50 ข้อ หาความเชื่อมั่นของข้อสอบโดยวิธีการคำนวณจากสูตร KR20 ของ คูเดอร์ – ริชาร์ดสัน ผลการวิเคราะห์พบว่า ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทั้งฉบับเท่ากับ .91 ถือว่าแบบทดสอบมีความเชื่อถือได้สูง ซึ่งการวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทั้งฉบับพิจารณาตามเกณฑ์ต่อไปนี้ (สุวิมล ติรกานันท์ 2551, หน้า 173-175)

.71 – 1.00	ถือว่าแบบทดสอบมีความเชื่อถือได้สูง
.30 – .70	ถือว่าแบบทดสอบมีความเชื่อถือได้ปานกลาง
น้อยกว่า .30	ถือว่าแบบทดสอบเชื่อถือได้ต่ำ

ขั้นที่ 8 นำแบบวัดที่คัดเลือกไว้ จัดพิมพ์แบบทดสอบวัดการคิดอย่างมีวิจารณญาณที่ผ่านการตรวจคุณภาพ จำนวน 50 ข้อ เพื่อใช้เป็นแบบทดสอบก่อนเรียน และหลังเรียนกับนักเรียน กลุ่มตัวอย่างต่อไป

ขั้นตอนในการสร้างแบบทดสอบวัดการคิดอย่างมีวิจารณญาณ สรุปลำดับภาพประกอบ 5

ภาพประกอบ 5 ขั้นตอนการสร้างแบบทดสอบวัดการคิดอย่างมีวิจารณญาณ

4. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

วิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เพื่อใช้เป็นแบบทดสอบก่อนและหลังจัดการเรียนรู้ข้อสอบมีจำนวน 1 ฉบับ 40 ข้อ เป็นข้อสอบปรนัย ชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก กำหนดให้ค่าคะแนนคือ ตอบผิดได้ 0 คะแนน ตอบถูกได้ 1 คะแนน 40 คะแนน มีขั้นตอนการสร้างดังนี้

ขั้นที่ 1 ศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 คู่มือครู แบบเรียนวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สารการเรียนรู้ ตัวชี้วัด ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ผู้วิจัยได้ใช้ สาร หน้าทีพลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิต นำมาสร้างแบบทดสอบเพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ขั้นที่ 2 ศึกษาทฤษฎีและวิธีการสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแบบอิงเกณฑ์ ของบุญชม ศรีสะอาด (2545, หน้า 56 – 93) เพื่อศึกษาวิธีการสร้างแบบทดสอบและแบบทดสอบการเขียนข้อสอบ และการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

ขั้นที่ 3 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่าง เนื้อหา ตัวชี้วัด และสาระการเรียนรู้ วิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ดังรายละเอียดตาราง 6

ตาราง 6 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่าง เนื้อหา ตัวชี้วัด สาระการเรียนรู้ และจำนวนข้อสอบของแบบทดสอบก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้

หน่วยการเรียนรู้	ตัวชี้วัด	ระดับพฤติกรรม						สร้าง	เลือก
		ความรู้ – ความเข้าใจ	ความเข้าใจ	การนำไปใช้	วิเคราะห์	สังเคราะห์	ประเมินค่า		
1. พลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย	ส 2.1 ม2/2 เห็นคุณค่าในการปฏิบัติตนตามสถานภาพ บทบาท สิทธิ เสรีภาพ หน้าที่ ในฐานะพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย	1	2	2	2	1	3	11	9
2. กฎหมายกับการดำเนินชีวิตประจำวัน	ส 2.1 ม2/1 อธิบายและปฏิบัติตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับตนเอง ครอบครัว ชุมชน และประเทศ ส 2.2 ม.2/1 อธิบายกระบวนการในการตรากฎหมาย	2	3	1	3	2	1	12	10
3. เหตุการณ์และการเปลี่ยนแปลงสำคัญของระบอบการปกครองไทย	ส2.2 ม.2/2วิเคราะห์ข้อมูลข่าวสารทางการเมือง การปกครองที่มีผลกระทบต่อสังคมไทยสมัยปัจจุบัน	2	3	2	2	-	2	11	8

ตาราง 6 (ต่อ)

หน่วยการเรียนรู้	ตัวชี้วัด	ระดับพฤติกรรม						สร้าง	เลือก
		ความรู้ – ความจำ	ความเข้าใจ	การนำไปใช้	วิเคราะห์	สังเคราะห์	ประเมินค่า		
4. สถาบันทางสังคม	ส2.1 ม.2/3 วิเคราะห์บทบาท ความสำคัญ และความสัมพันธ์ของสถาบันทางสังคม	1	3	-	2	2	1	9	5
5. วัฒนธรรมของไทยและวัฒนธรรมของประเทศในภูมิภาคเอเชีย	ส2.1 ม.2/4 อธิบายความคล้ายคลึงและความแตกต่างของวัฒนธรรมของไทย และวัฒนธรรมของประเทศในภูมิภาคเอเชีย เพื่อนำไปสู่ความเข้าใจอันดีระหว่างกัน	2	2	2	3	2	1	12	8
รวม		8	13	7	12	7	8	55	40

ขั้นที่ 4 สร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบบปรนัย ชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 55 ข้อ ต้องการ 40 ข้อ โดยวัดระดับพฤติกรรมด้านความรู้ ความจำ ความเข้าใจ การนำไปใช้ การวิเคราะห์ และการประเมินค่า ขั้นที่ 5 นำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อขอคำแนะนำ แล้วนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบลักษณะการใช้คำถาม ตัวเลือกความถูกต้องด้านภาษา แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข ด้านความสอดคล้องระหว่างจุดประสงค์ คำถามกับตัวเลือกและการใช้ภาษา โดยที่ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 ท่านชุดเดิม

จากการประเมินของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 ท่าน พบว่าแบบทดสอบการคิดอย่างมีวิจารณญาณที่มีความเที่ยงตรงตามเนื้อหา โดยมีค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ตั้งแต่ 0.60 ถึง 1.00

ขั้นที่ 6 นำกระดาษคำตอบที่นักเรียนตอบที่นักเรียนตอบแล้วมาตรวจให้คะแนน โดยข้อที่ถูกให้ 1 คะแนน ข้อที่ตอบผิดหรือตอบเกิน 1 คำตอบให้ 0 คะแนนเมื่อตรวจสอบคะแนนเรียบร้อยแล้วนำมาวิเคราะห์ดังต่อไปนี้

การวิเคราะห์หาความยาก (p) รายข้อซึ่งค่าความยากมีค่าตั้งแต่ 0 ถึง 1 ข้อสอบที่มีค่าความยาก (p) ระหว่าง .44 ถึง .79 เป็นข้อสอบที่มีความยากอยู่ในเกณฑ์ใช้ได้ โดยใช้ดัชนีวัดค่าความยากดังนี้ (สุวิมล ตีรกานันท์ 2551, หน้า 147-150)

.81 – 1.00	หมายถึง	เป็นข้อสอบที่ค่อนข้างง่าย แต่ใช้ได้
.61–.80	หมายถึง	เป็นข้อสอบที่ค่อนข้างง่าย แต่ใช้ได้
.41–.60	หมายถึง	เป็นข้อสอบความยากปานกลางเป็นข้อสอบที่ดีมาก
.21–.40	หมายถึง	เป็นข้อสอบที่ค่อนข้างยาก แต่ใช้ได้
.00–.20	หมายถึง	เป็นข้อสอบที่ยากมาก ไม่ควรใช้หรือปรับปรุง

ส่วนเกณฑ์ค่าอำนาจจำแนก (r) มีค่าตั้งแต่ -1 ถึง +1 และค่าที่อยู่ในระหว่าง .21 ถึง 1 เป็นเกณฑ์ที่มีคุณภาพ โดยใช้ดัชนีวัดค่าอำนาจจำแนกดังนี้ (สุวิมล ตีรกานันท์, 2551, หน้า 150-162)

ค่า r ตั้งแต่ .40 ขึ้นไป	แสดงว่าข้อสอบมีค่าอำนาจจำแนก ดีมาก
ค่า r ตั้งแต่ .30–.39	แสดงว่าข้อสอบมีค่าอำนาจจำแนก ดีพอสมควร
ค่า r ตั้งแต่ .20–.29	แสดงว่าข้อสอบมีค่าอำนาจจำแนก พอใช้ได้
ค่า r ต่ำกว่า .19	แสดงว่าข้อสอบมีค่าอำนาจจำแนก ไม่ดีต้อง

อาจต้องปรับปรุง

ปรับปรุง

หากข้อใดข้อหนึ่งในสถานการณ์หนึ่งๆ มีค่าความยาก และค่าอำนาจจำแนกไม่อยู่ในเกณฑ์ ก็จะต้องปรับปรุงตัวเลือกใหม่ๆ เฉพาะข้อนั้น ผู้วิจัยได้คัดเลือกข้อสอบที่เข้าเกณฑ์ไว้ 50 ข้อ ซึ่งมีค่าความยากรายข้อ (p) มีค่า .32 ถึง .77 และค่าอำนาจจำแนก รายข้อ (r) มีค่าตั้งแต่ .31 ถึง .69 เป็นแบบทดสอบที่อยู่ในเกณฑ์ที่มีคุณภาพ

ขั้นที่ 6 นำข้อสอบที่คัดเลือกไว้จำนวน 40 ข้อ หาความเชื่อมั่นของข้อสอบโดยวิธีการคำนวณจากสูตร KR20 ของ คูเดอร์ – ริชาร์ดสัน ผลการวิเคราะห์พบว่า

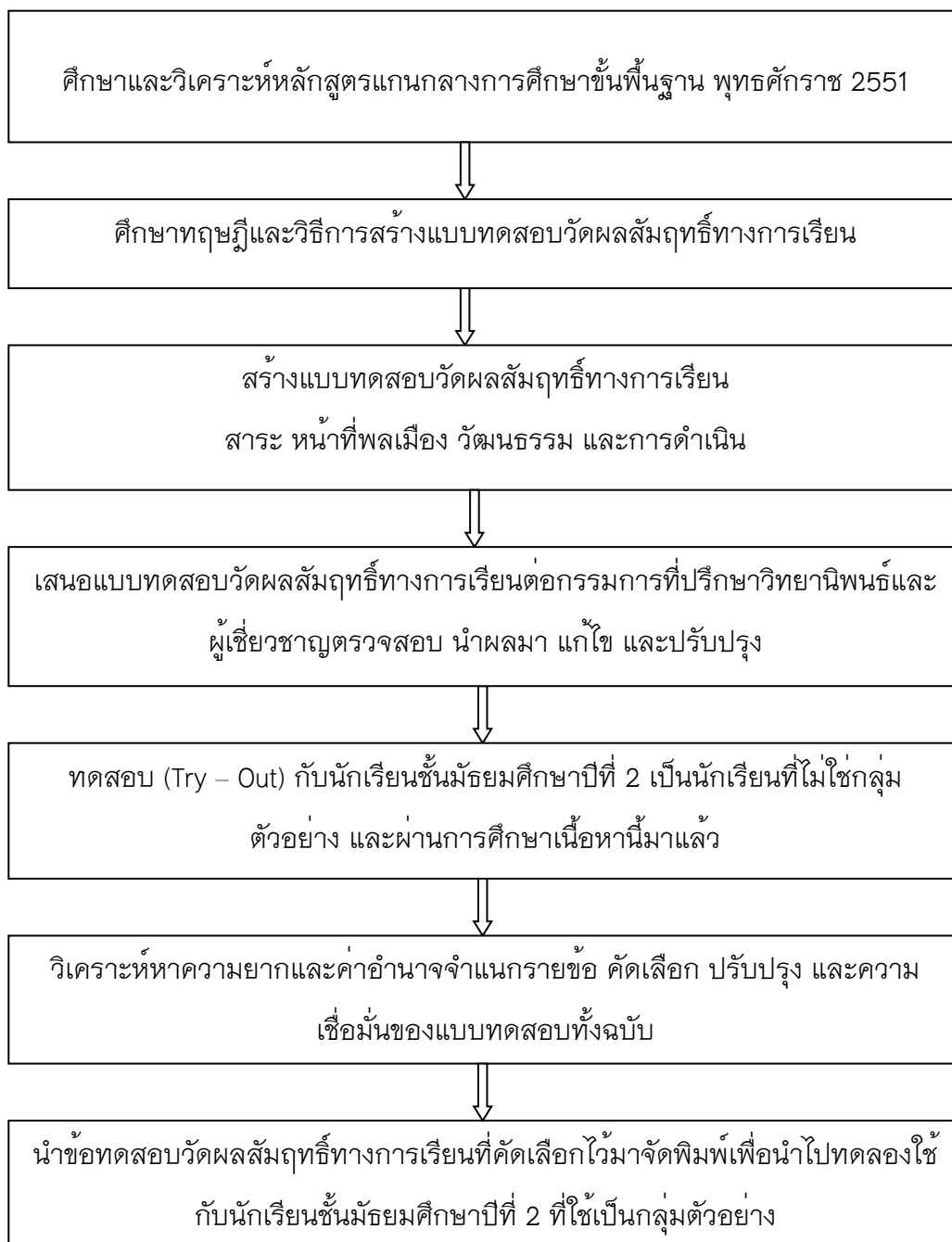
ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทั้งฉบับเท่ากับ .93 ถือว่าแบบทดสอบมีความเชื่อถือได้สูง ซึ่งการวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทั้งฉบับพิจารณาตามเกณฑ์ต่อไปนี้ (สุวิมล ตีรกาพันธ์ 2551, หน้า 173-175)

.71 – 1.00 ถือว่าแบบทดสอบมีความเชื่อถือได้สูง

.30 – .70 ถือว่าแบบทดสอบมีความเชื่อถือได้ปานกลาง
น้อยกว่า .30 ถือว่าแบบทดสอบเชื่อถือได้ต่ำ

ขั้นที่ 7 นำแบบวัดที่คัดเลือกไว้ จัดพิมพ์แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ผ่านการตรวจคุณภาพ จำนวน 40 ข้อ เพื่อใช้เป็นแบบทดสอบก่อนเรียน และหลังเรียนกับนักเรียน กลุ่มตัวอย่างต่อไป

ขั้นตอนในการสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สรุปได้ดังภาพประกอบ 6

ภาพประกอบ 6 ขั้นตอนการสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

แบบวัดความฉลาดทางอารมณ์

แบบวัดความฉลาดทางอารมณ์ (EQ) ใช้แบบวัดความฉลาดทางอารมณ์สำหรับเด็กวัยรุ่น อายุ 12-17 ปี ของกรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข (กรมสุขภาพจิต, 2548, หน้า 39-42) มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 4 ระดับ คือ ไม่จริง จริงบางครั้ง ค่อนข้างจริง และจริงมาก แบ่งเป็น 3 ด้านหลัก 9 ด้านย่อย รวมจำนวน 52 ข้อ

1. ด้านดี ประกอบด้วย

1.1 การควบคุมอารมณ์	เริ่มข้อที่ 1-6 จำนวน 6 ข้อ
1.2 การเห็นใจผู้อื่น	เริ่มข้อที่ 7-12 จำนวน 6 ข้อ
1.3 ความรับผิดชอบ	เริ่มข้อที่ 13-18 จำนวน 6 ข้อ

2. ด้านเก่ง ประกอบด้วย

1.1 การมีแรงจูงใจ	เริ่มข้อที่ 19-24 จำนวน 6 ข้อ
1.2 การตัดสินใจ การแก้ปัญหา	เริ่มข้อที่ 25-30 จำนวน 6 ข้อ
1.3 ความรับผิดชอบ	เริ่มข้อที่ 31-36 จำนวน 6 ข้อ

3. ด้านสุข ประกอบด้วย

1.1 ความภูมิใจในตนเอง	เริ่มข้อที่ 37-40 จำนวน 4 ข้อ
1.2 การพอใจชีวิต	เริ่มข้อที่ 41-46 จำนวน 6 ข้อ
1.3 ความรับผิดชอบ	เริ่มข้อที่ 47-52 จำนวน 6 ข้อ

ลักษณะของคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 4 ระดับ ซึ่งแต่ละช่วงคำตอบมีความหมายดังนี้

ตอบไม่จริง หมายถึง ข้อความทั้งหมดในประโยคนั้นไม่ตรงกับพฤติกรรมประสบการณ์ที่เกิดขึ้นเลย

ตอบไม่จริงบางครั้ง หมายถึง ข้อความทั้งหมดในประโยคนั้นตรงกับพฤติกรรมประสบการณ์ที่เกิดขึ้นบางครั้ง

ตอบค่อนข้างจริง หมายถึง ข้อความทั้งหมดในประโยคนั้นตรงกับพฤติกรรมประสบการณ์ที่เกิดขึ้นเกือบทุกครั้ง

ตอบจริง หมายถึง ข้อความทั้งหมดในประโยคนั้นตรงกับพฤติกรรมประสบการณ์ที่เกิดขึ้นทุกครั้ง

เกณฑ์แบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์ (EQ) นี้จะมีการแปลผลคะแนนที่ได้เป็นเกณฑ์คะแนน ซึ่งเป็นเกณฑ์ที่ทำให้ทราบว่านักเรียนมีระดับพัฒนาการความฉลาดทางอารมณ์อยู่ในระดับใด

คะแนนรวม ตั้งแต่ 170 ขึ้นไป บ่งบอกว่านักเรียนมีความฉลาดทางอารมณ์อยู่ในเกณฑ์ที่ดี หรือมีความฉลาดทางอารมณ์ระดับสูง

คะแนนรวม 140-169 บ่งบอกว่านักเรียนควรได้รับการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ในด้านนั้น ๆ ให้ดียิ่งขึ้น หรือมีความฉลาดทางอารมณ์ระดับกลาง

คะแนนรวมต่ำกว่า 140 บ่งบอกว่านักเรียนจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ในด้านนั้น ๆ ให้ดียิ่งขึ้น หรือมีความฉลาดทางอารมณ์ระดับต่ำ

เกณฑ์การให้คะแนน แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม

กลุ่มที่ 1 ข้อ 1, 4, 6, 7, 10, 12, 14, 15, 17, 20, 22, 23, 25, 28, 31, 32, 34, 36, 38, 41, 42, 43, 44, 46, 48, 49, 50

ตอบไม่จริงให้ 1 คะแนน

ตอบจริงบางครั้ง 2 คะแนน

ตอบค่อนข้างจริง 3 คะแนน

ตอบจริงมาก 4 คะแนน

กลุ่มที่ 2 ข้อ 2, 3, 5, 8, 9, 11, 13, 16, 18, 19, 21, 24, 26, 27, 29, 30, 33, 35, 37, 40, 45, 47, 51, 52

ตอบไม่จริงให้ 4 คะแนน

ตอบจริงบางครั้ง 3 คะแนน

ตอบค่อนข้างจริง 2 คะแนน

ตอบจริงมาก 1 คะแนน

นำแบบวัดความฉลาดทางอารมณ์ (EQ) ของกรมสุขภาพจิต พุทธศักราช 2548 เสนอประธานและกรรมการที่ปรึกษาวิทยาลัยนิพนธ์ เพื่อขอคำแนะนำตรวจสอบความถูกต้อง และนำไปปรับปรุงแก้ไข แบบวัดความฉลาดทางอารมณ์ (EQ) ที่ปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยาลัยนิพนธ์ไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างเพื่อแบ่งนักเรียนตามระดับความฉลาดทางอารมณ์เป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มที่มีความฉลาดทางอารมณ์ระดับสูง กลาง และต่ำ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลดังขั้นตอนต่อไปนี้

1. ผู้วิจัยทำหนังสือขออนุญาตผู้อำนวยการโรงเรียนมุกดาหาร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 22 เพื่อขออนุญาตดำเนินการทดลองเพื่อเก็บข้อมูลทำวิทยานิพนธ์
2. ก่อนดำเนินการทดลอง ผู้วิจัยได้ทำการชี้แจงวัตถุประสงค์การเรียนให้นักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทราบถึงวิธีการทดลอง การปฏิบัติตัวของนักเรียนและรายละเอียดการเก็บข้อมูล
3. ผู้วิจัยดำเนินการวัดผลก่อนเรียนด้วยแบบสอบถามวัดพฤติกรรมการรวมมือ แบบทดสอบวัดการคิดอย่างมีวิจารณญาณ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และแบบวัดความฉลาดทางอารมณ์
4. ผู้วิจัยได้ดำเนินการทดลองตามคู่มือการเรียนรู้อาษาถิ่นที่พลเมืองวัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม สร้างขึ้น จำนวน 5 เล่ม โดยใช้เวลาสอน 10 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 วัน รวม 30 ชั่วโมง ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561
5. หลังเสร็จสิ้นการทดลอง ผู้วิจัยได้ดำเนินการวัดผลหลังเรียนด้วยแบบสอบถามวัดพฤติกรรมการรวมมือ แบบทดสอบวัดการคิดอย่างมีวิจารณญาณ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
6. ผู้วิจัยทำการตรวจให้คะแนนแบบสอบถามวัดพฤติกรรมการรวมมือ แบบทดสอบวัดการคิดอย่างมีวิจารณญาณ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและแบบวัดความฉลาดทางอารมณ์ ทั้งก่อนเรียนและหลังเรียน ตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้
7. ผู้วิจัยได้รวบรวมคะแนนที่ได้จากแบบสอบถามวัดพฤติกรรมการรวมมือ แบบทดสอบวัดการคิดอย่างมีวิจารณญาณ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และแบบวัดความฉลาดทางอารมณ์ ทั้งก่อนเรียนและหลังเรียน นำไปวิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าสถิติ

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปดังนี้

1. การหาค่าสถิติพื้นฐานของแบบสอบถามวัดพฤติกรรมความร่วมมือแบบทดสอบวัดการคิดอย่างมีวิจารณญาณ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. การทดสอบสมมติฐาน ได้แก่

2.1 หาคคุณภาพของคู่มือการเรียนรู้ สาระ หน้าที่พักเมือง วัฒนธรรมและการดำเนินชีวิตในสังคม โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือรวมเทคนิค STAD กับการคิดแบบโยนิโสมนสิการ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้ค่าดัชนีประสิทธิผล (Effectiveness Index ; E.I.)

2.2 เปรียบเทียบพฤติกรรมความร่วมมือ ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยคู่มือการเรียนรู้ สาระ หน้าที่พักเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิคเทคนิค STAD ร่วมกับการคิดแบบโยนิโสมนสิการ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้การทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของกลุ่มทดลองที่ไม่เป็นอิสระต่อกัน (t-test for dependent samples)

2.3 เปรียบเทียบการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยคู่มือการเรียนรู้ สาระ หน้าที่พักเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคมโดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิคเทคนิค STAD ร่วมกับการคิดแบบโยนิโสมนสิการของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้การทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของกลุ่มทดลองที่ไม่เป็นอิสระต่อกัน (t-test for dependent samples)

2.4 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยคู่มือการเรียนรู้ สาระ หน้าที่พักเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิคเทคนิค STAD ร่วมกับการคิดแบบโยนิโสมนสิการ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้การทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของกลุ่มทดลองที่ไม่เป็นอิสระต่อกัน (t-test for dependent samples)

2.5 เปรียบเทียบพฤติกรรมความร่วมมือ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยคู่มือการเรียนรู้หน้าที่พักเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิคเทคนิค STAD ร่วมกับการคิดแบบโยนิโสมนสิการ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่มีความฉลาดทาง

อารมณ์แตกต่างกัน (สูง ปานกลาง และต่ำ) โดยตัวแปรตามทั้งสาม แยกได้คือ 1) คะแนนก่อนเรียน ทดสอบด้วยสถิติ One-way ANOVA 2) คะแนนหลังเรียน ทดสอบตัวแปรทั้งสามด้วยสถิติ One-way MANCOVA และ ทดสอบทีละตัวแปรด้วยสถิติ One-way ANCOVA ตามลำดับตัวแปร

3. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. สถิติพื้นฐาน ประกอบไปด้วย 1) ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ($\bar{X}$) ของข้อมูลที่ไม่ได้มีการแจกแจงความถี่ และ 2) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของข้อมูลที่ไม่ได้มีการแจกแจงความถี่

1.1 ค่าเฉลี่ยเลขคณิตของข้อมูลที่ไม่ได้แจกแจงความถี่ สามารถคำนวณได้จากสูตรดังนี้ (นครชัย ชาญอุไร, 2560, หน้า 232)

$$\bar{X} = \frac{\sum_{i=1}^N x_i}{N}$$

เมื่อ $\bar{X}$ แทน ค่าเฉลี่ยเลขคณิต

$\sum_{i=1}^N x_i$ แทน ผลบวกทั้งหมดของข้อมูล

N แทน จำนวนข้อมูลทั้งหมด

1.2 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของข้อมูลที่ไม่ได้มีการแจกแจงความถี่ สามารถคำนวณได้จากสูตรดังนี้ (นครชัย ชาญอุไร, 2560, หน้า 237)

$$S.D. = \sqrt{\frac{n \sum x^2 - (\sum x)^2}{n(n-1)}}$$

เมื่อ S.D. แทน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

$\sum x$ แทน ผลบวกทั้งหมดของข้อมูล

$\sum x^2$ แทน ผลบวกทั้งหมดของข้อมูลยกกำลังสอง

n แทน จำนวนข้อมูลทั้งหมด

2. สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถามพฤติกรรมความร่วมมือ แบบทดสอบวัดการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และแบบทดสอบวัดพลังสัมฤทธิ์ทางการเรียน ประกอบไปด้วย 1) ค่าความเที่ยงตรง (IOC) 2) ค่าความยาก 3) ค่าอำนาจจำแนก และ 4) ค่าความเชื่อมั่น

2.1 ค่าความเที่ยงตรง (IOC) เพื่อวัดความสอดคล้องของแบบทดสอบกับจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม ของแบบทดสอบแบบสอบถามพฤติกรรมความร่วมมือ แบบทดสอบวัดการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สามารถคำนวณได้จากสูตรดังนี้ (นครชัย ชาญอุไร, 2560, หน้า 161)

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC แทน ค่าความเที่ยงตรง

$\sum R$ แทน ผลบวกคะแนนของผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด

N แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด

2.2 การหาค่าความยากง่าย และค่าอำนาจจำแนกของแบบวัดพฤติกรรมความร่วมมือ แบบทดสอบวัดการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ดังนี้

ค่าความยากง่าย คำนวณจากสูตร

$$P = \frac{R_U + R_L}{2f}$$

เมื่อ P แทน ระดับความยากง่าย

R_U แทน จำนวนคนกลุ่มสูงที่ตอบถูก

R_L แทน จำนวนคนกลุ่มต่ำที่ตอบถูก

f แทน จำนวนคนในกลุ่มสูงหรือกลุ่มต่ำที่เท่ากัน

ค่าอำนาจจำแนก คำนวณจากสูตร

$$r = \frac{R_U - R_L}{f}$$

เมื่อ r แทน ค่าอำนาจจำแนก

R_U แทน จำนวนคนกลุ่มสูงที่ตอบถูก

R_L แทน จำนวนคนกลุ่มต่ำที่ตอบถูก

f แทน จำนวนคนในกลุ่มสูงหรือกลุ่มต่ำที่เท่ากัน

2.3 ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบทดสอบอัตนัย สามารถคำนวณได้จากสูตรการหาค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ โดยวิธีของคูเดอร์-ริชาร์ดสัน (Kuder-

Richardson Method) จากสูตร KR-20 โดยใช้สูตร KR-20 (นครชัยชาญ ชาญอุไร, 2560, หน้า 174) ดังนี้

$$r_{tt} = \frac{k}{k-1} \left[1 - \frac{\sum pq}{S_t^2} \right]$$

เมื่อ r_{tt} แทน ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ

k แทน จำนวนข้อสอบทั้งหมด

p แทน สัดส่วนของผู้ตอบถูก

q แทน สัดส่วนของผู้ตอบผิด (1-p)

S_t^2 แทน ความแปรปรวนของคะแนนรวม

2.4 ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามพฤติกรรมความร่วมมือ ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า โดยใช้สูตร การหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -Coefficient) ของ Cronbach (นครชัยชาญ ชาญอุไร, 2560, หน้า 184) ดังนี้

$$\alpha = \frac{k}{k-1} \left[1 - \frac{\sum S_i^2}{S_x^2} \right]$$

เมื่อ α แทน ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ

k แทน จำนวนข้อคำถาม

$\sum S_i^2$ แทน ผลรวมความแปรปรวนแต่ละข้อ

S_x^2 แทน ความแปรปรวนของคะแนนรวม

3. สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน

3.1 ค่าดัชนีประสิทธิผล เพื่อหาคุณภาพของคู่มือสาระ หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD ร่วมกับการคิดแบบโยนิโสมนสิการ โดยการหาค่าดัชนีประสิทธิผล (Effectiveness Index ; E.I.) โดยดัชนีประสิทธิผลที่ใช้ได้ควรมีค่า 0.50 ขึ้นไป โดยใช้สูตรดังนี้ (เพชฌัญญู กิจระการ, 2546, หน้า 1-6)

$$\text{ดัชนีประสิทธิผล} = \frac{\text{ผลรวมของคะแนนหลังเรียนทุกคน} - \text{ผลรวมของคะแนนก่อนเรียนทุกคน}}{(\text{จำนวนนักเรียน} \times \text{คะแนนเต็ม}) - \text{ผลรวมของคะแนนก่อนเรียนทุกคน}}$$

3.2 เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนพฤติกรรมความร่วมมือการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้สูตร t-test แบบ Dependent Sample (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ, 2543, หน้า 104)

$$t = \frac{\sum D}{\sqrt{\frac{n \sum D^2 - (\sum D)^2}{n-1}}}$$

เมื่อ D แทน ความแตกต่างของคะแนนแต่ละคู่

N แทน เป็นจำนวนคู่

3.3 การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) การวิเคราะห์ความแปรปรวนร่วมทางเดียว (One-way ANCOVA) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนร่วมพหุคูณทางเดียว (One-way MANCOVA) สถิติเพื่อทดสอบสมมุติฐานเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างพฤติกรรมความร่วมมือ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 หลังได้รับการพัฒนาด้วยคู่มือการเรียนรู้สาระหน้าที่พลเมืองวัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD ร่วมกับการคิดแบบโยนิโสมนสิการ ระหว่างนักเรียนที่มีความฉลาดทางอารมณ์ สูง ปานกลาง และต่ำ

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้พัฒนาคู่มือการเรียนรู้สาระ หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิคSTAD ร่วมกับการคิดแบบ โยนิโสมนสิการที่ส่งผลต่อ พฤติกรรมความร่วมมือ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยผู้วิจัยได้นำเสนอ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ ดังนี้

1. สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล
2. ลำดับชั้นในการวิเคราะห์ข้อมูล
3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยได้กำหนดความหมายของสัญลักษณ์ที่ใช้ในการ วิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

N	แทน	จำนวนนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง
$\bar{X}$	แทน	คะแนนเฉลี่ย
S.D.	แทน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
E.I.	แทน	ค่าดัชนีประสิทธิผล
t	แทน	สถิติทดสอบที่ใช้เปรียบเทียบค่าวิกฤตจากการแจกแจงแบบ t เพื่อทราบความมีนัยสำคัญ
F	แทน	สถิติทดสอบที่ใช้เปรียบเทียบค่าวิกฤตจากการแจกแจงแบบ F เพื่อทราบความมีนัยสำคัญ
Λ	แทน	ค่าวิลด์แลมบ์ดา (Wilks' Lambda)
df	แทน	ระดับของความเป็นอิสระ (Degree of Freedom)
*	แทน	มีความแตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญ .05
Sig.	แทน	ผลการทดสอบความมีนัยสำคัญทางสถิติ

SS แทน ผลรวมกำลังสอง

MS แทน ค่าประมาณของความแปรปรวน

ลำดับขั้นตอนในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ก่อนดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ทำการตรวจสอบข้อตกลงเบื้องต้นเพื่อการเลือกใช้สถิติที่เหมาะสม ซึ่งทำให้ได้ผลการทดสอบเข้าใกล้ความเป็นจริงมากที่สุด ดังที่ได้แสดงผลไว้ และลำดับขั้นตอนในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยแบ่งการนำเสนอการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น 2 ตอน ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ตามลำดับสมมติฐานของการวิจัย
ดังนี้

1. หาคุณภาพของคู่มือการเรียนรู้ สาระ หน้าทีพลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมเทคนิค STAD กับการคิดแบบโยนิโสมนสิการ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้ค่าดัชนีประสิทธิผล (Effectiveness Index ; E.I.)

2. เปรียบเทียบพฤติกรรมความร่วมมือ ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยคู่มือการเรียนรู้ สาระ หน้าทีพลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิคเทคนิค STAD ร่วมกับการคิดแบบโยนิโสมนสิการ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้การทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของกลุ่มทดลองที่ไม่เป็นอิสระต่อกัน (t-test for dependent samples)

3. เปรียบเทียบการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยคู่มือการเรียนรู้ สาระ หน้าทีพลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิคเทคนิค STAD ร่วมกับการคิดแบบโยนิโสมนสิการ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้การทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของกลุ่มทดลองที่ไม่เป็นอิสระต่อกัน (t-test for dependent samples)

4. เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยคู่มือการเรียนรู้ สาระ หน้าทีพลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิคเทคนิค STAD ร่วมกับการคิดแบบโยนิโสมนสิการ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้การทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของกลุ่มทดลองที่ไม่เป็นอิสระต่อกัน (t-test for dependent samples)

5. เปรียบเทียบพฤติกรรมความร่วมมือ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยคู่มือการเรียนรู้หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิคเทคนิค STAD ร่วมกับการคิดแบบโยนิโสมนสิการ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่มีความฉลาดทาง อารมณ์แตกต่างกัน (สูง ปานกลาง และต่ำ) โดยตัวแปรตามทั้งสาม แยกได้คือ 1) คะแนน ก่อนเรียน ทดสอบด้วยสถิติ One-way ANOVA 2) คะแนนหลังเรียน ทดสอบตัวแปรทั้ง สามด้วยสถิติ One-way MANCOVA และ ทดสอบทีละตัวแปรด้วยสถิติ One-way ANCOVA ตามลำดับตัวแปร

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลเพิ่มเติมจากการวิเคราะห์เชิงปริมาณในด้าน พฤติกรรมความร่วมมือ และการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ซึ่งวิเคราะห์จากการสังเกต พฤติกรรมที่เกิดขึ้น แต่ผู้วิจัยไม่นำจำนวนครั้งของพฤติกรรมที่เกิดขึ้นมาวิเคราะห์ในเชิง ปริมาณ หากแต่ทำการวิเคราะห์ในภาพรวมโดยใช้ความเรียง

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยได้นำเสนอตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ตามลำดับสมมติฐานของการ วิจัย

1. การหาคุณภาพของคู่มือการเรียนรู้ สาระ หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือรวมเทคนิค STAD กับการคิด แบบโยนิโสมนสิการ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้ค่าดัชนีประสิทธิผล (Effectiveness Index ; E.I.) ปราบกฏดังตาราง 7

ตาราง 7 ค่าดัชนีประสิทธิผล (Effectiveness Index ; E.I.) ของคู่มือการเรียนรู้ สาระ
หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม โดยใช้การเรียนรู้
แบบร่วมมือเทคนิค STAD ร่วมกับการคิดแบบโยนิโสมนสิการ

ช่วงเวลา	N	คะแนนเต็ม	ผลรวมของคะแนน	E.I.
ก่อนเรียน	40	50	803	0.73
หลังเรียน	40	50	1644	

จากตาราง 7 พบว่าพบว่าค่าดัชนีประสิทธิผล (Effectiveness Index ; E.I.)
ของคู่มือการเรียนรู้ หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม โดยใช้การ
เรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD ร่วมกับการคิดแบบโยนิโสมนสิการ ของนักเรียนชั้น
มัธยมศึกษาปีที่ 2 มีค่าดัชนีประสิทธิผล (Effectiveness Index ; E.I.) เท่ากับ 0.73 แสดงว่า
แสดงว่าคู่มือการเรียนรู้ หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม โดยใช้การ
เรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD ร่วมกับการคิดแบบโยนิโสมนสิการ ที่ผู้วิจัยที่ผู้วิจัยสร้าง
และพัฒนา มีประสิทธิผลตามเกณฑ์

2. เปรียบเทียบพฤติกรรมความร่วมมือ ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วย
คู่มือการเรียนรู้ สาระ หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม โดยใช้การ
เรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิคเทคนิค STAD ร่วมกับการคิดแบบโยนิโสมนสิการ ของนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้การทดสอบความแตกต่างของ
ค่าเฉลี่ยของกลุ่มทดลองที่ไม่เป็นอิสระต่อกัน (t-test for dependent samples) ปรากฏผล
ดังตาราง 8

ตาราง 8 ผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมความร่วมมือ ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยคู่มือ การเรียนรู้ สาระ หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิคเทคนิค STAD ร่วมกับการคิดแบบ โยนิโสมนสิการ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ระหว่างก่อนเรียนและ หลังเรียน โดยใช้การทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของกลุ่มทดลอง ที่ไม่เป็นอิสระต่อกัน (t-test for dependent samples)

ตัวแปร ช่วงเวลา	พฤติกรรมความร่วมมือ					
	คะแนนเต็ม	N	$\bar{x}$	S.D.	t	Sig.
ก่อนเรียน	150	40	82.28	17.48	16.49*	.00
หลังเรียน	150	40	120.15	17.64		

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 8 พบว่า ค่าเฉลี่ยของคะแนนพฤติกรรมความร่วมมือ ก่อนเรียน มีคะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 82.28 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 17.48 และค่าเฉลี่ยของ คะแนนพฤติกรรมความร่วมมือหลังเรียนมีคะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 120.15 ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน เท่ากับ 17.64 เมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนพฤติกรรมความร่วมมือ ก่อนเรียนและหลังเรียน โดยที่มีค่าสถิติทดสอบที่ (t – test for Dependent Samples) ของพฤติกรรมความร่วมมือ เท่ากับ 16.49 และ Sig. เท่ากับ .00 สรุปได้ว่านักเรียนที่เรียน ด้วยคู่มือการเรียนรู้ สาระ หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคมโดยใช้ การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิคเทคนิค STAD ร่วมกับการคิดแบบโยนิโสมนสิการของ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีพฤติกรรมความร่วมมือหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. เปรียบเทียบการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ ด้วยคู่มือการเรียนรู้ สาระ หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม โดยใช้ การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิคเทคนิค STAD ร่วมกับการคิดแบบโยนิโสมนสิการของ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้การทดสอบความ แตกต่างของค่าเฉลี่ยของกลุ่มทดลองที่ไม่เป็นอิสระต่อกัน (การทดสอบค่าที่ โดยใช้สถิติ (t-test for dependent samples) ปรากฏผลดังตาราง 9

ตาราง 9 ผลการเปรียบเทียบการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยคู่มือการเรียนรู้ สาระ หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิคเทคนิค STAD ร่วมกับการคิดแบบโยนิโสมนสิการ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้การทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของกลุ่มทดลองที่ไม่เป็นอิสระต่อกัน (t-test for dependent samples)

ตัวแปร ช่วงเวลา	การคิดอย่างมีวิจารณญาณ					
	คะแนนเต็ม	N	$\bar{x}$	S.D.	t	Sig.
ก่อนเรียน	50	40	13.38	4.12	28.03*	.00
หลังเรียน	50	40	34.58	6.75		

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 9 พบว่า ค่าเฉลี่ยของคะแนนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ก่อนเรียนมีคะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 13.38 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 4.12 และค่าเฉลี่ยของคะแนนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ หลังเรียนมีคะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 34.58 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 6.75 เมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ก่อนเรียนและหลังเรียน โดยที่มีค่าสถิติทดสอบที (t – test for Dependent Samples) ของการคิดอย่างมีวิจารณญาณ เท่ากับ 28.03 และ Sig. เท่ากับ .00 สรุปได้ว่านักเรียนที่เรียนรู้ด้วยคู่มือการเรียนรู้ สาระ หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิคเทคนิค STAD ร่วมกับการคิดแบบโยนิโสมนสิการ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีคะแนนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ หลังเรียนสูงกว่า ก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยคู่มือการเรียนรู้ สาระ หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิคเทคนิค STAD ร่วมกับการคิดแบบโยนิโสมนสิการ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้การทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของกลุ่มทดลองที่ไม่เป็นอิสระต่อกัน (t-test for dependent samples)

ตาราง 10 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วย
คู่มือการเรียนรู้ สาระ หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม
โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิคเทคนิค STAD ร่วมกับการคิดแบบโยนิโส
มนสิการของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน
โดยใช้การทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของกลุ่มทดลองที่ไม่เป็นอิสระ
ต่อกัน (t-test for dependent samples)

ตัวแปร ช่วงเวลา	ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน					
	คะแนนเต็ม	N	$\bar{x}$	S.D.	t	Sig.
ก่อนเรียน	40	40	12.40	3.46	35.86*	.00
หลังเรียน	40	40	28.70	4.82		

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 10 พบว่า ค่าเฉลี่ยของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อนเรียนมี
คะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 12.40 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 3.46 และค่าเฉลี่ยของคะแนน
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หลังเรียนมีคะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 28.70 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
เท่ากับ 4.82 เมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อนเรียนและ
หลังเรียน โดยที่มีค่าสถิติทดสอบที (t – test for Dependent Samples) ของผลสัมฤทธิ์
ทางการเรียน เท่ากับ 35.86 และ Sig. เท่ากับ .00 สรุปได้ว่านักเรียนที่เรียนด้วยคู่มือการ
เรียนรู้ สาระ หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม โดยใช้การเรียนรู้
แบบร่วมมือเทคนิคเทคนิค STAD ร่วมกับการคิดแบบโยนิโสมนสิการ ของนักเรียนชั้น
มัธยมศึกษาปีที่ 2 มีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมี
นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5. เปรียบเทียบพฤติกรรมความร่วมมือ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ
และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยคู่มือการเรียนรู้ สาระ หน้าที่
พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค
เทคนิค STAD ร่วมกับการคิดแบบโยนิโสมนสิการ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่มี
ความฉลาดทางอารมณ์แตกต่างกัน (สูง ปานกลาง และต่ำ) การวิเคราะห์การเปรียบเทียบ
พฤติกรรมความร่วมมือ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลัง
ได้รับการจัดการเรียนรู้คู่มือการเรียนรู้ สาระ หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนิน

ชีวิตในสังคม โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิคเทคนิค STAD ร่วมกับการคิดแบบโยนิโสมนสิการ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่มีความฉลาดทางอารมณ์แตกต่างกัน (สูง ปานกลาง และต่ำ) โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) โดยผู้วิจัยได้ทำการตรวจสอบข้อตกลงเบื้องต้นของการใช้สถิติ ได้แก่ ข้อมูลมีการแจกแจงปกติ ข้อมูลมีความแปรปรวนเท่ากัน และข้อมูลจะต้องเป็นอิสระกัน ซึ่งเป็นไปตามข้อตกลงข้างต้น ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) ปรากฏผลดังตาราง 11

ตาราง 11 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่มีความฉลาดทางอารมณ์แตกต่างกัน (สูง ปานกลาง และต่ำ) ที่ส่งผลต่อค่าเฉลี่ยของคะแนนตัวแปรตาม ก่อนเรียน

ตัวแปรตาม ก่อนเรียน	แหล่งความ แปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
พฤติกรรม ความร่วมมือ	ระหว่างกลุ่ม	5598.55	2	2799.27	16.41*	.00
	ภายในกลุ่ม	6313.43	37	170.63		
	รวม	11911.98	39			
การคิดอย่างมี วิจารณญาณ	ระหว่างกลุ่ม	439.67	2	219.83	36.36*	.00
	ภายในกลุ่ม	223.71	37	6.05		
	รวม	663.38	39			
ผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียน	ระหว่างกลุ่ม	376.17	2	188.08	76.11*	.00
	ภายในกลุ่ม	91.43	37	2.47		
	รวม	467.60	39			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 11 พบว่า พฤติกรรมความร่วมมือ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่มีความฉลาดทางอารมณ์แตกต่างกัน (สูง ปานกลาง และต่ำ) หลังได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยคู่มือการเรียนรู้ สาระ หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิคเทคนิค STAD ร่วมกับการคิดแบบโยนิโสมนสิการ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผู้วิจัยจึงเลือกใช้

สถิติการวิเคราะห์ความแปรปรวนร่วมพหุคูณทางเดียว (One-way MANCOVA) วิเคราะห์ข้อมูลหลังเรียน ปรากฏผลดังตาราง 12

ตาราง 12 ผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมความร่วมมือ การคิดอย่างมีวิจารณญาณและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หลังได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยคู่มือการเรียนรู้สาระหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิคเทคนิค STAD ร่วมกับการคิดแบบโยนิโสมนสิการ ของนักเรียนที่มีความฉลาดทางอารมณ์แตกต่างกัน (สูง ปานกลาง และต่ำ) โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนร่วมพหุคูณทางเดียว (One-way MANCOVA)

ตัวแปร	Λ	F	Sig.
ความฉลาดทางอารมณ์ที่แตกต่างกัน (สูง ปานกลาง และต่ำ)	.07	32.85*	.00

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 12 พบว่าพฤติกรรมความร่วมมือ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หลังได้รับการเรียนรู้ด้วยคู่มือการเรียนรู้ สาระ หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิคเทคนิค STAD ร่วมกับการคิดแบบโยนิโสมนสิการ ของนักเรียนที่มีความฉลาดทางอารมณ์แตกต่างกัน (สูง ปานกลาง และต่ำ) แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เมื่อผลจากการวิเคราะห์ด้วยความแปรปรวนร่วมพหุคูณทางเดียว (One - way MANCOVA) พบว่า นักเรียนที่มีความฉลาดทางอารมณ์สูง ปานกลาง และต่ำ มีพฤติกรรมความร่วมมือ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แตกต่างกัน ผู้วิจัยต้องการทราบในรายละเอียดอีกต่อไปว่า ถ้าแยกวิเคราะห์ทีละตัวแปรตามจะให้ผลเหมือนกันหรือแตกต่างกันหรือไม่ ดังนั้นผู้วิจัยจึงแยกวิเคราะห์เปรียบเทียบตัวแปรตามทีละตัวแปรตาม โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนร่วมทางเดียว (One - way ANCOVA)

ตาราง 13 ผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมความร่วมมือ ของนักเรียนที่มีความฉลาดทางอารมณ์แตกต่างกัน (สูง ปานกลาง และต่ำ) หลังได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยคู่มือการเรียนรู้ สาระ หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิคเทคนิค STAD ร่วมกับการคิดแบบโยนิโสมนสิการ โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANCOVA)

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
ความฉลาดทางอารมณ์	4612.66	2	2306.33	36.51*	.00

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 13 พบว่า ตัวแปรตามพฤติกรรมความร่วมมือ มีค่า Sig. เท่ากับ .00 หมายความว่า หลังจากควบคุมตัวแปรแทรกซ้อน คือ พฤติกรรมความร่วมมือ ก่อนเรียนของนักเรียนที่มีระดับความฉลาดทางอารมณ์ต่างกัน เมื่อเรียนด้วยคู่มือการเรียนรู้ สาระ หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิคเทคนิค STAD ร่วมกับการคิดแบบโยนิโสมนสิการ มีพฤติกรรมความร่วมมือแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากการวิเคราะห์ข้อมูลในตาราง 13 สรุปได้ว่า เมื่อพิจารณาพฤติกรรมความร่วมมือ พบว่า ค่า Sig. = .00 แสดงว่านักเรียนมีพฤติกรรมความร่วมมือ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และผู้วิจัยยังได้ทำการทดสอบภายหลัง (Post Hoc) โดยการวิเคราะห์เปรียบเทียบเป็นรายคู่ ด้วยสถิติ Scheffe' ปรากฏผลดังตาราง 14

ตาราง 14 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยพฤติกรรมความร่วมมือ ของนักเรียนมีความฉลาดทางอารมณ์แตกต่างกัน (สูง ปานกลาง และต่ำ) เป็นรายคู่

ความฉลาดทางอารมณ์	$\bar{x}$	ความฉลาดทางอารมณ์		
		สูง	ปานกลาง	ต่ำ
		137.62	123.36	99.23
สูง	137.62	-	14.26*	38.39*
ปานกลาง	123.36	-	-	24.13*
ต่ำ	99.23	-	-	-

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 14 เมื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยพฤติกรรมความร่วมมือ จำแนกตามระดับความฉลาดทางอารมณ์เป็นรายคู่ พบว่า นักเรียนที่มีระดับความฉลาดทางอารมณ์ ต่างกัน (สูง ปานกลาง และต่ำ) มีพฤติกรรมความร่วมมือแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 3 คู่ ที่มีความฉลาดทางอารมณ์แตกต่างกัน ได้แก่ 1) นักเรียนที่มีความฉลาดทางอารมณ์สูงมีพฤติกรรมความร่วมมือได้สูงกว่านักเรียนที่มีความฉลาดทางอารมณ์ปานกลาง 2) นักเรียนที่มีความฉลาดทางอารมณ์สูงมีพฤติกรรมความร่วมมือได้สูงกว่านักเรียนที่มีความฉลาดทางอารมณ์ต่ำ และ 3) นักเรียนที่มีความฉลาดทางอารมณ์ปานกลางมีพฤติกรรมความร่วมมือได้สูงกว่านักเรียนที่มีความฉลาดทางอารมณ์ต่ำ

ตาราง 15 ผลการเปรียบเทียบการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ของนักเรียนที่มีความฉลาดทางอารมณ์แตกต่างกัน (สูง ปานกลาง และต่ำ) หลังได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยคู่มือการเรียนรู้ สาระ หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิต ในสังคม โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิคเทคนิค STAD ร่วมกับการคิดแบบโยนิโสมนสิการ โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANCOVA)

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
ความฉลาดทางอารมณ์	644.54	2	322.27	50.60*	.00

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 15 พบว่า ตัวแปรตามการคิดอย่างมีวิจารณญาณ มีค่า Sig. เท่ากับ .00 หมายความว่า หลังจากควบคุมตัวแปรแทรกซ้อน คือ การคิดอย่างมี วิจารณญาณ ก่อนเรียนของนักเรียนที่มีระดับความฉลาดทางอารมณ์ต่างกัน เมื่อเรียนด้วย คู่มือการเรียนรู้ สาระ หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม โดยใช้การ เรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิคเทคนิค STAD ร่วมกับการคิดแบบโยนิโสมนสิการ มีการคิดอย่าง มีวิจารณญาณแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากการวิเคราะห์ข้อมูลในตาราง 15 สรุปได้ว่าเมื่อพิจารณาการคิดอย่างมี วิจารณญาณ พบว่า ค่า Sig.= .00 แสดงว่านักเรียนมีการคิดอย่างมีวิจารณญาณแตกต่าง กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และผู้วิจัยยังได้ทำการทดสอบภายหลัง (Post Hoc) โดยการวิเคราะห์เปรียบเทียบเป็นรายคู่ ด้วยสถิติ Scheffe' ปรากฏผลดังตาราง 16

ตาราง 16 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ของนักเรียน มีความฉลาดทางอารมณ์แตกต่างกัน (สูง ปานกลาง และต่ำ) เป็นรายคู่

ความฉลาดทาง อารมณ์	$\bar{x}$	ความฉลาดทางอารมณ์		
		สูง	ปานกลาง	ต่ำ
		42.85	33.36	27.62
สูง	42.85	-	9.49*	15.23*
ปานกลาง	33.36	-	-	5.74*
ต่ำ	27.62	-	-	-

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 16 เมื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยการคิดอย่างมี วิจารณญาณ จำแนกตามระดับความฉลาดทางอารมณ์เป็นรายคู่ พบว่า นักเรียนที่มีระดับ ความฉลาดทางอารมณ์ ต่างกัน (สูง ปานกลาง และต่ำ) มีการคิดอย่างมีวิจารณญาณ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 3 คู่ ที่มีความฉลาดทางอารมณ์ แตกต่างกันได้แก่ 1) นักเรียนที่มีความฉลาดทางอารมณ์สูงมีการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ได้สูงกว่านักเรียนที่มีความฉลาดทางอารมณ์ปานกลาง 2) นักเรียนที่มีความฉลาดทาง อารมณ์สูงมีการคิดอย่างมีวิจารณญาณได้สูงกว่านักเรียนที่มีความฉลาดทางอารมณ์ต่ำ

และ 3) นักเรียนที่มีความฉลาดทางอารมณ์ปานกลางมีการคิดอย่างมีวิจารณญาณได้สูงกว่านักเรียนที่มีความฉลาดทางอารมณ์ต่ำ

ตาราง 17 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียนที่มีความฉลาดทางอารมณ์แตกต่างกัน (สูง ปานกลาง และต่ำ) หลังได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยคู่มือการเรียนรู้ สาระ หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิคเทคนิค STAD ร่วมกับการคิดแบบโยนิโสมนสิการ โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANCOVA)

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
ความฉลาดทางอารมณ์	165.45	2	82.73	19.86*	.00

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 17 พบว่า ตัวแปรตามผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มีค่า Sig. เท่ากับ .00 หมายความว่า หลังจากควบคุมตัวแปรแทรกซ้อน คือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อนเรียนของนักเรียนที่มีระดับความฉลาดทางอารมณ์ต่างกัน เมื่อเรียนด้วยคู่มือการเรียนรู้ สาระ หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิคเทคนิค STAD ร่วมกับการคิดแบบโยนิโสมนสิการ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากการวิเคราะห์ข้อมูลในตาราง 17 สรุปได้ว่า เมื่อพิจารณาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน พบว่า ค่า Sig.= .00 แสดงว่านักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และผู้วิจัยยังได้ทำการทดสอบภายหลัง (Post Hoc) โดยการวิเคราะห์เปรียบเทียบเป็นรายคู่ ด้วยสถิติ Scheffe' ปรากฏผลดังตาราง 18

ตาราง 18 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียนมีความฉลาดทางอารมณ์แตกต่างกัน (สูง ปานกลาง และต่ำ) เป็นรายคู่

ความฉลาดทางอารมณ์	$\bar{x}$	ความฉลาดทางอารมณ์		
		สูง	ปานกลาง	ต่ำ
		34.15	28.57	23.38
สูง	34.15	-	5.58*	10.77*
ปานกลาง	28.57	-	-	5.19*
ต่ำ	23.38	-	-	-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 18 เมื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จำแนกตามระดับความฉลาดทางอารมณ์เป็นรายคู่ พบว่า นักเรียนที่มีระดับความฉลาดทางอารมณ์ ต่างกัน (สูง ปานกลาง และต่ำ) มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 3 คู่ ที่มีความฉลาดทางอารมณ์แตกต่างกัน ได้แก่ 1) นักเรียนที่มีความฉลาดทางอารมณ์สูงมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้สูงกว่านักเรียนที่มีความฉลาดทางอารมณ์ปานกลาง 2) นักเรียนที่มีความฉลาดทางอารมณ์สูงมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้สูงกว่านักเรียนที่มีความฉลาดทางอารมณ์ต่ำ และ 3) นักเรียนที่มีความฉลาดทางอารมณ์ปานกลางมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้สูงกว่านักเรียนที่มีความฉลาดทางอารมณ์ต่ำ

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพนี้ ผู้วิจัยได้สังเกตและบันทึกพฤติกรรมของนักเรียนในขณะที่เรียนด้วยคู่มือการเรียนรู้สาระ หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD ร่วมกับการคิดแบบโยนิไล मनสิการ จากการบันทึกหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของแผนประกอบการใช้คู่มือการเรียนรู้ สาระ หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม พบว่า

1. พฤติกรรมความร่วมมือ จากการที่ผู้วิจัยให้นักเรียนได้เรียนรู้ผ่านกระบวนการกลุ่ม แบ่งเป็นกลุ่มย่อยประมาณ 4- 5 คน คณะความสามารถทางการเรียนรู้ และมีทั้งนักเรียนที่มีความฉลาดทางอารมณ์สูง ปานกลาง และต่ำ โดยการปฏิบัติกิจกรรมตามขั้นตอนการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน ตามแผนการจัดการเรียนรู้ในคู่มือการเรียนรู้แบบร่วมมือ

เทคนิค STAD ร่วมกับการคิดแบบโยนิโสมนสิการนั้น ทำให้นักเรียนที่เรียนเก่ง ได้ช่วยเหลือ
 นักเรียนที่เรียนปานกลางและอ่อน ให้เกิดความเข้าใจ มีบรรยากาศในการแลกเปลี่ยน
 เรียนรู้ร่วมกัน ได้ร่วมกันคิด ร่วมกันวางแผน และการแก้ปัญหา โดยเน้นประสบความสำเร็จ
 ร่วมกันเป็นกลุ่ม เพราะแต่ละกลุ่มผู้เรียนปฏิบัติตามบทบาทที่ได้รับไม่ว่าจะเป็นเป็นผู้ที่ทำ
 หน้าเป็นผู้นำกลุ่มก็จะแสดงความสามารถของตนเองในฐานะผู้นำทำให้สามารถทำงานจน
 บรรลุเป้าหมายของกลุ่มได้ ส่วนสมาชิกกลุ่มเข้าใจบทบาทหน้าที่ของตนเองเพื่อช่วยเหลือ
 เอื้ออำนวยให้การทำงานเป็นกลุ่มบรรลุผลสำเร็จ โดยแต่ละกลุ่มนักเรียนจะมีกระบวนการ
 กลุ่ม มีการวางแผนการปฏิบัติงาน การแบ่งงาน และก่อนที่นักเรียนจะส่งผลงานจะมีการ
 ทบทวนผลงานของกลุ่มก่อนการส่งและการนำเสนอผลงาน และในกิจกรรมการเรียนรู้ให้
 ผู้เรียนแต่ละกลุ่มการนำเสนอผลงาน จะร่วมกันอภิปรายผลงาน ผู้วิจัยได้แจ้งคะแนน แจ้ง
 ผลการทำบัตรกิจกรรม บัตรคำถาม การทำแบบทดสอบ และคะแนนพัฒนาการของทั้ง
 ตนเองและกลุ่มทุกครั้งหลังจากการปฏิบัติกิจกรรมในท้ายชั่วโมง ทำให้นักเรียนแต่ละคน
 เกิดความกระตือรือร้น และให้ความร่วมมือในการทำงานกลุ่ม ช่วยกันพัฒนาผลงานใน
 กลุ่มของตนให้มีคุณภาพ และนักเรียนให้กำลังใจเพื่อนที่ยังทำคะแนนไม่ดีพอ เนื่องจาก
 คะแนนสอบของนักเรียนแต่ละคนจะเป็นคะแนนของกลุ่ม ทำให้ประสบความสำเร็จร่วมกัน
 จนได้รับการยกย่องและรางวัล นักเรียนจึงมีพฤติกรรมในการเรียนวิชาสังคม ศึกษา
 ศาสนา และวัฒนธรรม ในสาระหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม
 ที่ดีขึ้น

2. จากการที่นักเรียนได้เรียนรู้ตามแผนการจัดการเรียนรู้ประกอบการใช้
 คู่มือสาระ หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม โดยใช้การเรียนรู้แบบ
 ร่วมมือเทคนิค STAD ร่วมกับการคิดแบบโยนิโสมนสิการ และจากการสังเกตและการตรวจ
 บัตรส่งเสริมการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และบัตรส่งเสริมการคิดแบบโยนิโสมนสิการซึ่ง
 นักเรียนได้ฝึกการคิดที่มีคุณธรรมจากวิธีคิดแบบโยนิโสมนสิการ ทั้ง 6 วิธี เพื่อพัฒนา
 ทักษะกระบวนการคิด พฤติกรรมความร่วมมือของสมาชิกภายในกลุ่ม โดยมุ่งเน้น
 ผลประโยชน์และความสำเร็จของกลุ่มเป็นหลัก โดยมุ่งเน้นให้นักเรียนรู้จักคิด พิจารณา
 ไตร่ตรอง แก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในขณะที่เรียน หรือปัญหาในชีวิตประจำที่นักเรียนเผชิญอีกทั้ง
 ยังส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักคิดพิจารณาไตร่ตรองสิ่งไหนควรทำ สิ่งไหนไม่ควรทำ สิ่งไหน
 ควรทำ และสิ่งไหนควรเชื่อ ไม่ควรเชื่อนักเรียนสามารถแยกแยะออกได้นำไปสู่การดำเนิน

ในชีวิตประจำวัน รวมทั้งการคิดแบบโยนิโสมนสิการนี้ยังส่งผลต่อการทำแบบทดสอบการคิดอย่างมีวิจารณญาณ

3. การทำกิจกรรมฝึกการคิดแบบโยนิโสมนสิการ ผู้วิจัยกำหนดวิธีการคิดไว้ในแผนการจัดการเรียนรู้ทุกแผนนั้น เพื่อให้นักเรียนได้ฝึกคิดในเนื้อหาที่เรียน และมีการเสริมจากสถานการณ์จริงในชีวิตประจำวันตามที่ครูยกตัวอย่างสอดแทรกระหว่างเรียน เพื่อให้ผู้เรียนได้ฝึกคิด ตัดสินใจได้อย่างเหมาะสม ซึ่งจากการสังเกตการณ์การแสดงออกทางความคิดของนักเรียนเป็นไปในทางที่ดี

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผลและขอเสนอแนะ

การพัฒนาคู่มือการเรียนสาระ หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD ร่วมกับการคิดแบบโยนิโสมนสิการ ที่ส่งผลต่อพฤติกรรมความร่วมมือ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาคู่มือการเรียน สาระ หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิค STAD ร่วมกับการคิดแบบโยนิโสมนสิการให้มีคุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐานของ ดัชนีประสิทธิผล เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมความร่วมมือ เปรียบเทียบการคิดอย่างมี วิจารณญาณ และ เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนระหว่างก่อนและหลัง เรียน รวมถึงการเปรียบเทียบพฤติกรรมความร่วมมือ การคิดอย่างมีวิจารณญาณและ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่มีความฉลาดทางอารมณ์ แตกต่างกันว่าเรียนด้วย คู่มือการเรียนสาระ หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิต ในสังคม โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD ร่วมกับการคิดแบบโยนิโสมนสิการ

ผู้วิจัยได้กำหนดสมมติฐานของการวิจัยว่า การพัฒนาคู่มือการเรียน สาระ หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือรวม เทคนิค STAD กกับการคิดแบบโยนิโสมนสิการ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีคุณภาพ ตามเกณฑ์มาตรฐานของดัชนีประสิทธิผล พฤติกรรมความร่วมมือ การคิดอย่างมี วิจารณญาณ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียน หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนและ นักเรียนที่มีความฉลาดทางอารมณ์แตกต่างกัน (สูง ปานกลาง และต่ำ) หลังเรียนด้วยคู่มือ การเรียนรู้ สาระ หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม โดยใช้การเรียนรู้ แบบร่วมมือรวมเทคนิค STAD กกับการคิดแบบโยนิโสมนสิการ มีพฤติกรรมความร่วมมือ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แตกต่างกัน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้มี 5 ชนิด 1) คู่มือการเรียน สาระ หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือรวมเทคนิค STAD กกับการคิดแบบโยนิโสมนสิการ 2) แบบสอบถามวัดพฤติกรรมความร่วมมือ

3) แบบทดสอบวัดการคิดอย่างมีวิจารณญาณ 4) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และ 5) แบบวัดความฉลาดทางอารมณ์ ใช้วิธีวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) จำนวน 10 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 ชั่วโมง รวมเวลา 30 ชั่วโมง

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 1 ห้องเรียนที่กำลังเรียนอยู่ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561 โรงเรียนมุกดาหาร สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 จำนวน 40 คน การได้มาของกลุ่มตัวอย่างใช้วิธีการสุ่มแบบ แบ่งกลุ่ม (Cluster Random Sampling) ที่ใช้การสุ่มสองครั้งโดยใช้โรงเรียนและห้องเรียน เป็นหน่วยในการสุ่มตามลำดับ

สรุปผลการวิจัย

จากการวิจัย สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. คู่มือการเรียนรู้ สาระ หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือรวมเทคนิค STAD กับการคิดแบบโยนิโสมนสิการ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีค่าดัชนีประสิทธิผล (Effectiveness Index ; E.I.) เท่ากับ 0.73 สูงกว่าเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้
2. พฤติกรรมความร่วมมือ ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยคู่มือการเรียนรู้ สาระ หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิคเทคนิค STAD ร่วมกับการคิดแบบโยนิโสมนสิการ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
3. การคิดอย่างมีวิจารณญาณ ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยคู่มือการเรียนรู้ สาระ หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิคเทคนิค STAD ร่วมกับการคิดแบบโยนิโสมนสิการ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
4. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยคู่มือการเรียนรู้ สาระ หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิคเทคนิค STAD ร่วมกับการคิดแบบโยนิโสมนสิการ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
5. พฤติกรรมความร่วมมือ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียนที่มีความฉลาดทางอารมณ์แตกต่างกัน สูง ปานกลาง ต่ำ

หลังเรียนด้วยคู่มือการเรียนรู้สาระ หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรมและการดำเนินชีวิตในสังคม โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD ร่วมกับการคิดแบบโยนิโสมนสิการ โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนรวมพหุคูณทางเดียวของตัวแปรตามพฤติกรรมการร่วมมือการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน พบว่าตัวแปรตามทั้ง 3 ตัวมีความแตกต่างกันระหว่างกลุ่มนักเรียนที่มีความฉลาดทางอารมณ์แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ความแปรปรวนรวมพหุคูณด้วยสถิติ One-way ANCOVA ของตัวแปรตามพฤติกรรมการร่วมมือ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แล้วผู้วิจัยจึงทำการวิเคราะห์ภายหลัง (Post Hoc) โดยวิเคราะห์เปรียบเทียบรายคู่ด้วยสถิติ Scheffe' ทั้ง 3 ตัว ผลการวิเคราะห์ดังกล่าว มีดังนี้

5.1 นักเรียนที่มีระดับความฉลาดทางอารมณ์ มีพฤติกรรมการร่วมมือแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 3 คู่ ได้แก่ นักเรียนที่มีความฉลาดทางอารมณ์สูง มีพฤติกรรมการร่วมมือสูงกว่านักเรียนที่มีความฉลาดทางอารมณ์ปานกลางและต่ำ ตามลำดับ และนักเรียนที่มีความฉลาดทางอารมณ์ปานกลาง มีพฤติกรรมการร่วมมือ สูงกว่านักเรียนที่มีความฉลาดทางอารมณ์ต่ำ

5.2 นักเรียนที่มีระดับความฉลาดทางอารมณ์ มีการคิดอย่างมีวิจารณญาณ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 3 คู่ ได้แก่ นักเรียนที่มีความฉลาดทางอารมณ์สูง มีการคิดอย่างมีวิจารณญาณสูงกว่านักเรียนที่มีความฉลาดทางอารมณ์ปานกลางและต่ำ ตามลำดับ และนักเรียนที่มีความฉลาดทางอารมณ์ปานกลาง มีการคิดอย่างมีวิจารณญาณ สูงกว่านักเรียนที่มีความฉลาดทางอารมณ์ต่ำ

5.3 นักเรียนที่มีระดับความฉลาดทางอารมณ์ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 3 คู่ ได้แก่ นักเรียนที่มีความฉลาดทางอารมณ์สูง มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักเรียนที่มีความฉลาดทางอารมณ์ปานกลางและต่ำ ตามลำดับ และนักเรียนที่มีความฉลาดทางอารมณ์ปานกลางมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สูงกว่านักเรียนที่มีความฉลาดทางอารมณ์ต่ำ

อภิปรายผล

จากการศึกษาผลการพัฒนาคู่มือการเรียนรู้ สาระ หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิคเทคนิค STAD ร่วมกับการคิดแบบโยนิโสมนสิการ ที่ส่งผลต่อพฤติกรรมความร่วมมือ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ในงานวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้อภิปรายผลการวิจัยตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. คู่มือการเรียนรู้ สาระ หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมเทคนิค STAD กกับการคิดแบบโยนิโสมนสิการ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีคุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐานของดัชนีประสิทธิผล

จากผลการวิจัยปรากฏว่า ประสิทธิภาพของคู่มือการเรียนรู้ สาระ หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิคเทคนิค STAD ร่วมกับการคิดแบบโยนิโสมนสิการ ที่ส่งผลต่อพฤติกรรมความร่วมมือ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีค่าดัชนีประสิทธิผล (Effectiveness Index ; E.I.) เท่ากับ 0.73 สูงกว่าเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้ ทั้งนี้อาจเนื่องจากผู้วิจัยได้ดำเนินการอย่างมีลำดับขั้นตอนการพัฒนาอย่างเป็นระบบ กล่าวคือ ได้ศึกษา หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 หลักสูตรสถานศึกษากลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนมุกดาหาร ศึกษาการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD การคิดแบบโยนิโสมนสิการ วัตถุประสงค์ องค์ประกอบ ขั้นตอน วิธีการในการจัดทำคู่มือการเรียนรู้โดยผ่านการตรวจสอบคุณภาพของคู่มือจากผู้เชี่ยวชาญ และอาจารย์ที่ปรึกษา ที่มีความรู้ความสามารถ และมีประสบการณ์ทั้งด้านเนื้อหา กระบวนการจัดการเรียนการสอนการวัดและประเมินผล ทำให้คู่มือการเรียนรู้สาระ หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD ร่วมกับการคิดแบบโยนิโสมนสิการ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มีขั้นตอนและรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันเป็นกลุ่มย่อย 4-5 คน คละความสามารถทางการเรียน เกิดกระบวนการกลุ่ม มีการช่วยเหลือเกื้อกูลในในการปฏิบัติกิจกรรมระหว่างเรียน เกิดความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ขึ้นภายในกลุ่ม มีการปฏิสัมพันธ์พูดคุยปรึกษาหารือเรียนรู้ร่วมกันอย่างสนุกสนาน ส่งเสริมให้ผู้เรียนที่มีความสามารถทางการเรียนต่างกัน ได้เรียนรู้ร่วมกันจึงส่งผลให้เกิดพฤติกรรมความร่วมมือกันระหว่างเรียน และยังกระตุ้นให้นักเรียนเกิด

กระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ผ่านการจัดการเรียนรู้ และผ่านบัตรกิจกรรมส่งเสริมการคิดอย่างมีวิจารณญาณเกิดกระบวนการคิด มีการวิเคราะห์ ปรัชญาหรือวางแผน ตัดสินใจ และแก้ปัญหาในการทำงานกลุ่มร่วมกันจนประสบความสำเร็จร่วมกันเป็นกลุ่ม สอดคล้องกับงานวิจัยของ ยุพิน ปัญญาประชุม (2560, หน้า205) ได้พัฒนาคู่มือเรียนรู้โดยใช้หลักคิดโยนิโสมนสิการและการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 53 สกลนคร ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2558 มีค่าดัชนีประสิทธิผลรวมเท่ากับ .52 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐาน ภาวนา แจ่มสุรราช (2555, หน้า 151-156) ได้ทำการศึกษาผลของคู่มือการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมกับการฝึกคิดแบบโยนิโสมนสิการ ที่มีต่อความพึงพอใจความสามารถในการคิดแก้ปัญหา และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โดยที่นักเรียนที่เรียนด้วยคู่มือการเรียนรู้มีความรู้เพิ่มขึ้น 0.61 คิดเป็นร้อยละ 61 และนักเรียนที่เรียนด้วยคู่มือการเรียนรู้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นิจติยา อินธิแสง (2557, บทคัดย่อ) พัฒนาคู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ โดยใช้กระบวนการสืบเสาะหาความรู้ (7E) ร่วมกับวิธีคิดแบบโยนิโสมนสิการ มีค่าดัชนีประสิทธิผลเท่ากับ 0.56 และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และงานวิจัย ปิยนุช พิมพิรส (2558, บทคัดย่อ) ศึกษาผลของการใช้คู่มือการเรียนรู้โดยประยุกต์การ สอนแบบสร้างศรัทธาและโยนิโสมนสิการ มีค่าดัชนีประสิทธิผลด้านความรับผิดชอบที่ระดับ .60 ด้านความสามารถในการคิดแก้ปัญหาคณิตศาสตร์ที่ระดับ .53 และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ระดับ .66

2. พฤติกรรมความร่วมมือ ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยคู่มือการเรียนรู้ สาระ หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิคเทคนิค STAD ร่วมกับการคิดแบบโยนิโสมนสิการ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

จากผลการวิจัยปรากฏว่า พฤติกรรมความร่วมมือของนักเรียนที่เรียน ด้วยคู่มือการเรียนรู้สาระ หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคมโดยใช้ การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิคเทคนิค STAD ร่วมกับการคิดแบบโยนิโสมนสิการ ส่งผลต่อ พฤติกรรมความร่วมมือ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ แลผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ

.05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากคู่มือการเรียนรู้สาระหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD ร่วมกับการคิดแบบโยนิโสมนสิการ เป็นคู่มือการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ โดยผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญ และอาจารย์ที่ปรึกษา ที่มีความรู้ ความสามารถและมีประสบการณ์ทั้งทางด้านเนื้อหา กระบวนการจัดการเรียนการสอน การวัดผลและประเมินผล ส่งผลให้คู่มือการเรียนรู้ มีกระบวนการขั้นตอนในการจัดกิจกรรมที่เน้นผู้เรียนได้ร่วมกันคิด วางแผน ตัดสินใจ และแก้ปัญหา โดยมีครูผู้สอนเป็นผู้คอยแนะนำ ขั้นตอนวิธีการในการจัดการเรียนรู้ให้นักเรียนเกิดความเข้าใจก่อนการจัดการเรียนรู้ วางแผนและกำหนดเวลาในการจัดกิจกรรมที่ชัดเจน และเนื่องจากคู่มือการเรียนรู้สาระ หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD ร่วมกับการคิดแบบโยนิโสมนสิการ มีรูปแบบและขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนที่เน้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เป็นกลุ่ม โดยคละความรู้ความสามารถทางการเรียนเก่งปานกลาง และต่ำ แต่ละกลุ่มมีการมอบหมายหน้าที่ให้สมาชิกแต่ละคนในกลุ่มได้รับผิดชอบเพื่อให้สามารถดำเนินกิจกรรมได้ประสบความสำเร็จร่วมกัน ดังนั้นเมื่อเกิดปัญหา หรือมีสมาชิกในกลุ่มไม่เข้าใจ สมาชิกที่เหลือให้ความช่วยเหลือ และร่วมกันแก้ปัญหา ส่งผลให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจ และมีปฏิสัมพันธ์กันภายในกลุ่ม ซึ่งการปฏิสัมพันธ์ และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันภายในกลุ่ม ระหว่างผู้เรียนกับผู้เรียนด้วยกัน ย่อมส่งผลดีต่อนักเรียนที่เรียนอ่อน แต่ไม่กล้าซักถามครูผู้สอนเมื่อไม่เข้าใจหรือมีข้อสงสัย เนื่องจากการซักถาม ปรีक्षा และเรียนรู้ร่วมกันระหว่างผู้เรียนนั้นย่อมมีบรรยากาศในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันอย่างสนุกสนาน เกิดการร่วมมือกันในการปฏิบัติกิจกรรมมากกว่าการแข่งขัน ผู้วิจัยจึงเห็นว่าคู่มือการเรียนรู้สาระ หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรมและการดำเนินชีวิตในสังคม โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD ร่วมกับการคิดแบบโยนิโสมนสิการ สามารถพัฒนาพฤติกรรมความร่วมมือของนักเรียนให้สูงขึ้นได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Lejeune (1995, unpagged.) ได้ศึกษาพฤติกรรมการเล่นอย่างอิสระของเด็กปฐมวัย จากผลการเล่นเกมการแข่งขันและการร่วมมือโดยการบันทึกพฤติกรรม พบว่ากลุ่มเด็กที่เล่นเกมมีพฤติกรรมความร่วมมือมากกว่ากลุ่มที่เล่นเกมการแข่งขัน ศิริพร รังหอม (2556, หน้า168-169) ผลการจัดกิจกรรมบริหารสมองร่วมกับการจัดประสบการณ์แบบโครงการที่มีผลต่อความพึงพอใจ พฤติกรรมความร่วมมือ และการคิดเชิงเหตุผลของเด็กปฐมวัย พบว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมบริหารสมองร่วมกับการจัดประสบการณ์

แบบโครงการมีพฤติกรรมความร่วมมือทั้งโดยรวมและรายด้าน ได้แก้ด้านความช่วยเหลือ ด้านการเป็นผู้นำ ด้านความรับผิดชอบ และด้านการแก้ปัญหาความขัดแย้ง หลังเรียนอยู่ในระดับสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ชนิกา ชันติยู (2558, หน้า 174-178) ได้ทำวิจัยเรื่อง การพัฒนาคู่มือจัดกิจกรรมการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์โดยใช้การเรียนรู้แบบโครงการร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือเพื่อเสริมสร้างพฤติกรรมความร่วมมือ ความสามารถในการคิดแก้ปัญหาและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จากการทดลองพบว่าพฤติกรรมความร่วมมือในการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนที่ได้รับการเรียนรู้ด้วยคู่มือจัดกิจกรรมการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ โดยใช้การเรียนรู้แบบโครงการร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้ร่วมมือเพื่อเสริมสร้างพฤติกรรมความร่วมมือ ความสามารถในการคิดแก้ปัญหา และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ และ มะลิ คงเพชร (2554, หน้า 60-86) ได้ทำวิจัยเรื่องการพัฒนาหนังสือเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมที่มีต่อทักษะการอ่าน การเขียน และพฤติกรรมความร่วมมือ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านหัวบึงทุ่ง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครพนม เขต 1 นักเรียนที่เรียนด้วยหนังสือเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 มีคะแนนเต็ม 5.00 คะแนน คะแนนที่ได้เฉลี่ย 4.67 คะแนน เมื่อนำคะแนนที่ได้เปรียบเทียบกับเกณฑ์ ค่าที่ได้อยู่ในช่วงคะแนน 4.50 – 5.00 ซึ่งหมายความว่า พฤติกรรมความร่วมมือของผู้เรียนที่เรียนด้วยหนังสือเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม อยู่ในระดับดีมาก

3. การคิดอย่างมีวิจารณญาณ ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยคู่มือการเรียนรู้ สาร หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิคเทคนิค STAD ร่วมกับการคิดแบบโยนิโสมนสิการของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

จากผลการวิจัยปรากฏว่า การคิดอย่างมีวิจารณญาณ ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยคู่มือการเรียนรู้ สาร หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิคเทคนิค STAD ร่วมกับการคิดแบบโยนิโสมนสิการ ที่ส่งผลต่อพฤติกรรมความร่วมมือ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญ

ทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากคู่มือการเรียนรู้ดังกล่าวมีการพัฒนาปรับปรุงโดยผู้เชี่ยวชาญและอาจารย์ที่ปรึกษา และการนำไปทดลองสอนกับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยได้ปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์และเหมาะสมยิ่งขึ้น ทำให้คู่มือมีประสิทธิภาพในการพัฒนาการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ของนักเรียน และที่สำคัญนำวิธีการคิดแบบโยนิโสมนสิการ 6 วิธีการคิด มารวมในขั้นตอนการเรียนรู้ทั้ง 5 ขั้นตอนในแผนการจัดการจัดการเรียนรู้ประกอบการใช้คู่มือการเรียนรู้เป็นสิ่งสำคัญที่นำการคิดที่มีคุณธรรมมาฝึกคิดและตอบคำถาม จากบัตรการคิดส่งเสริมการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และการพัฒนาการคิดอย่างมีวิจารณญาณ จากกิจกรรมการเรียนรู้โดยอาศัยการฝึกฝน และหาวิธีการที่เหมาะสมมากระตุ้นให้นักเรียนคิด โดยการตั้งคำถามเพื่อกระตุ้นให้นักเรียนหาคำตอบ กรออภิปรายร่วมกัน การทำงานเป็นกลุ่ม มีสื่อการเรียนรู้ที่หลากหลาย และนักเรียนสามารถตัดสินใจได้ด้วยตัวเองสอดคล้องกับ สุนทรค์ สันทพานนท์ และคณะ (2551, หน้า 80-81) ที่เสนอให้ครูผู้สอนจัดการเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณอย่างเป็นระบบ ให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ เปิดโอกาสให้นักเรียนได้คิดในสิ่งที่เรียน ฝึกให้นักเรียนวิเคราะห์ พิจารณาความน่าเชื่อถือก่อนการตัดสินใจ เป็นการพัฒนาทักษะการคิด ซึ่งสอดคล้องงานวิจัย พระบุญเลิศ นิรมสุวรรณ (2554, หน้า 21) กล่าวว่าโยนิโสมนสิการ มีความหมายว่า การคิดในใจโดยแยกกาย การคิดถูกวิธีโดยใช้กระบวนการคิดวิเคราะห์ที่เป็นระบบ เพื่อนำไปสู่ความเข้าใจในหลักการที่ชัดเจน และมองเห็นความแตกต่างทุกแง่มุมของสิ่งที่คิดได้อย่างหลากหลาย พระพรหมคุณาภรณ์ (ประยุทธ์ ปยุตโต) (2551, หน้า 51) โยนิโสมนสิการ เป็นการใช้ความคิดที่ถูกต้องคือ การทำในใจโดยแยกกายของสิ่งทั้งหลายด้วยความคิดพิจารณาสืบค้นต้นเค้า สวหาสาเหตุจนตลอดสาย แยกแยะออกวิเคราะห์ด้วยปัญญาที่คิดเป็นระเบียบ โดยอุบายวิธีให้เห็นถึงสิ่งนั้นๆ หรือปัญหานั้นๆตามสภาวะหรือความสัมพันธ์แห่งเหตุปัจจัย ชัชฎาภรณ์ วิโย (2551, หน้า 67) การคิดแบบโยนิโสมนสิการ หมายถึง การคิดพิจารณาไตร่ตรองอย่างรอบคอบ คิดอย่างแยกกาย คิดอย่างถูกต้อง คิดอย่างมีเหตุผล คิดถูกทางเป็นลำดับขั้นตอน มีระเบียบไม่ยุ่งยากสับสน มีการกำหนดเป้าหมายอย่างชัดเจน ชักนำความคิดมาสู่แนวทางที่ถูกต้องว่าต้องการคิดเพื่ออะไร ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้ผู้เรียนเกิดคิดอย่างมีวิจารณญาณ และเครื่องมือที่นำมาวัดคือ แบบทดสอบวัดการคิดอย่างมีวิจารณญาณก่อนเรียนและหลังเรียนของกลุ่มตัวอย่างที่ได้มีการหาคุณภาพเครื่องมือ และผ่านการประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน ซึ่งเชื่อมั่นได้ว่าเป็นเครื่องมือที่มีคุณภาพวัดการคิดอย่างมีวิจารณญาณของ

นักเรียนได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เฉลิมชัย สมภู (2558, หน้า 102) ได้ศึกษาผล การเรียนรู้การคิดอย่างมีวิจารณญาณด้วยการศึกษานอกสถานที่เสมือน ของกลุ่มสาระ การเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 2 พบว่าการคิดอย่างมีวิจารณญาณด้วยการศึกษานอกสถานที่เสมือน หลังเรียนการ คิดอย่างมีวิจารณญาณด้วยการศึกษานอกสถานที่เสมือน มีผลการเรียนรู้สูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ และงานวิจัยของ นริ รัตน์ บพิตรสุวรรณ (2556, หน้า 111-112) ได้ทำการศึกษาค้นคว้าเรื่องการพัฒนากิจกรรม การเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณโดยใช้กระบวนการกลุ่มแบบ ร่วมมือเทคนิคSTAD เรื่องพลเมืองดีของสังคม กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณหลังเรียนสูงกว่า ก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยคู่มือการเรียนรู้ สาระ หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิคเทคนิค STAD ร่วมกับการคิดแบบโยนิโสมนสิการ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

จากผลการวิจัยปรากฏว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ที่ได้รับการจัดการ เรียนรู้ด้วยคู่มือการเรียนรู้ สาระ หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิคเทคนิค STAD ร่วมกับการคิดแบบโยนิโสมนสิการที่ ส่งผลต่อพฤติกรรมความร่วมมือ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เนื่องจากคู่มือการเรียนรู้สาระ หน้าที่ พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค เทคนิค STAD ร่วมกับการคิดแบบโยนิโสมนสิการ นั้นมีขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ที่เป็นลำดับ เป็นกระบวนการกลุ่ม และน่าสนใจทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างเข้าใจ พร้อมกับการคิดอย่างแยกตามการคิดแบบโยนิโสมนสิการ ทำให้ผู้เรียนเกิดความรู้อย่าง และนำความรู้ไปสู่การปฏิบัติตนที่เหมาะสมและเกิดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สอดคล้องกับ งานวิจัยของ ธนัท อุตุน้อย (2559, หน้า 1802-1805) การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความสามารถในการคิดตามหลักโยนิโสมนสิการ เรื่อง แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงทาง สังคม และปัญหาสังคม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยการ

สร้างศรัทธา และโยนิโสมนสิการ ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงทางสังคม และปัญหาสังคมของ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 หลังเรียนด้วยการจัดการเรียนรู้โดยการสร้างศรัทธา และโยนิโสมนสิการ สูงกว่า ก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เพชรรัตน์ คำสมจิตร (2557, หน้า 118-119)

การพัฒนาการคิดอย่างมีวิจารณญาณและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนภูกระดึงวิทยาคมโดยใช้รูปแบบการสอน 4 MAT รายวิชา ส23101 สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ห้องเรียนภาคเรียนที่ 1 โรงเรียนภูกระดึงวิทยาคม จำนวน 30 คน พบว่านักเรียนจำนวนร้อยละ 86.67 ของนักเรียนทั้งหมด มีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ร้อยละ 70 ขึ้นไป ซึ่งผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้ คือนักเรียนร้อยละ 70 ของนักเรียนทั้งหมด มีคะแนนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 ขึ้นไป อำนวย แนนอุดร (2553, หน้า 175-183) ได้ศึกษาทักษะกระบวนการกลุ่มและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้รูปแบบการสอนแบบร่วมมือกัน เรียนรู้แบบ STAD โรงเรียนบ้านกุดจิก อำเภอภูพาน จังหวัดอุดรธานีพบว่านักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ร้อยละ 78.60 ของคะแนนเต็ม ซึ่งผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 ที่กำหนดไว้ และมีจำนวนนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 81.25 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ พรรณมา ดวงบุตร (2557, หน้า 51-61) ได้พัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ด้วยการใช้วิธีการสอนโดยสร้างศรัทธาและโยนิโสมนสิการ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนขยายโอกาสสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราจีนบุรี เขต 2 พบว่า 2) นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้เรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา โดยการใช้วิธีสอนโดยสร้างศรัทธาและโยนิโสมนสิการ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 80 ของคะแนนเต็ม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และงานวิจัยของ ศศิวิมล อินทปัตถา (2561, บทคัดย่อ) การพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโยนิโสมนสิการร่วมกับการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 พบว่าการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน นักเรียนที่เรียนด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโยนิโสมนสิการร่วมกับการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างหลังเรียน

สูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานของการวิจัยที่ตั้งไว้

5. พฤติกรรมความร่วมมือ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หลังได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยคู่มือการเรียนรู้หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิคเทคนิค STAD ร่วมกับการคิดแบบโยนิโสมนสิการ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่มีความฉลาดทางอารมณ์แตกต่างกัน (สูง ปานกลาง และต่ำ) แตกต่างกัน จากผลการวิจัยปรากฏว่า พฤติกรรมความร่วมมือ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียนที่มีความฉลาดทางอารมณ์แตกต่างกัน สูง ปานกลาง ต่ำ หลังเรียนด้วยคู่มือการเรียนรู้สาระหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรมและการดำเนินชีวิตในสังคมโดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมกับการคิดแบบโยนิโสมนสิการ โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนร่วมพหุคูณทางเดียวของตัวแปรตามพฤติกรรมความร่วมมือ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน พบว่าตัวแปรตามทั้ง 3 ตัวมีความแตกต่างกันระหว่างกลุ่มนักเรียนที่มีความฉลาดทางอารมณ์แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผู้วิจัยสามารถอภิปรายผลแยกตามตัวแปรตาม ดังนี้

5.1 นักเรียนที่มีระดับความฉลาดทางอารมณ์สูง ปานกลาง และต่ำ ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยคู่มือการเรียนรู้สาระ หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิคเทคนิค STAD ร่วมกับการคิดแบบโยนิโสมนสิการ มีพฤติกรรมความร่วมมือแตกต่างกัน ค่าเฉลี่ยคะแนนพฤติกรรมความร่วมมือเท่ากับ 137.62, 123.36, และ 99.23 ตามลำดับ โดยความแตกต่างของค่าเฉลี่ยพฤติกรรมความร่วมมือจำแนกตามระดับความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนเป็นรายคู่ พบว่านักเรียนที่มีระดับความฉลาดทางอารมณ์ต่างกัน มีพฤติกรรมความร่วมมือต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 3 คู่ ได้แก่ นักเรียนที่มีความฉลาดทางอารมณ์สูง มีพฤติกรรมความร่วมมือสูงกว่านักเรียนที่มีความฉลาดทางอารมณ์ปานกลาง และต่ำ ตามลำดับ และนักเรียนที่มีความฉลาดทางอารมณ์ปานกลาง มีพฤติกรรมความร่วมมือ สูงกว่านักเรียนที่มีความฉลาดทางอารมณ์ต่ำ

5.2 นักเรียนที่มีระดับความฉลาดทางอารมณ์สูง ปานกลาง และต่ำ ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยคู่มือการเรียนรู้สาระ หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิคเทคนิค STAD ร่วมกับการคิดแบบ

โยนิโสมนสิการ มีการคิดอย่างมีวิจารณญาณแตกต่างกัน ค่าเฉลี่ยคะแนนการคิดอย่างมี
 วิจารณญาณ เท่ากับ 42.85, 33.36, และ 27.62 ตามลำดับ โดยความแตกต่างของค่าเฉลี่ย
 การคิดอย่างมีวิจารณญาณ จำแนกตามระดับความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนเป็นราย
 คู่ พบว่านักเรียนที่มีระดับความฉลาดทางอารมณ์ต่างกัน มีการคิดอย่างมีวิจารณญาณ
 ต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 3 คู่ ได้แก่ นักเรียนที่มีความฉลาด
 ทางอารมณ์สูง มีการคิดอย่างมีวิจารณญาณสูงกว่านักเรียนที่มีความฉลาดทางอารมณ์
 ปานกลางและต่ำ ตามลำดับ และนักเรียนที่มีความฉลาดทางอารมณ์ปานกลาง มีการคิด
 อย่างมีวิจารณญาณ สูงกว่านักเรียนที่มีความฉลาดทางอารมณ์ต่ำ

5.3 นักเรียนที่มีระดับความฉลาดทางอารมณ์สูง ปานกลาง และต่ำ
 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยคู่มือการเรียนรู้สาระ หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการ
 ดำเนินชีวิตในสังคม โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิคเทคนิค STAD ร่วมกับการคิดแบบ
 โยนิโสมนสิการ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกัน ค่าเฉลี่ยคะแนนผลสัมฤทธิ์ทาง
 การเรียน เท่ากับ 34.15, 28.57, และ 23.38 ตามลำดับ โดยความแตกต่างของค่าเฉลี่ย
 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จำแนกตามระดับความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนเป็นรายคู่
 พบว่านักเรียนที่มีระดับความฉลาดทางอารมณ์ต่างกัน มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกัน
 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 3 คู่ ได้แก่ นักเรียนที่มีความฉลาดทาง
 อารมณ์สูง มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักเรียนที่มีความฉลาดทางอารมณ์ปานกลาง
 และต่ำ ตามลำดับ และนักเรียนที่มีความฉลาดทางอารมณ์ปานกลาง มีผลสัมฤทธิ์ทางการ
 เรียน สูงกว่านักเรียนที่มีความฉลาดทางอารมณ์ต่ำ

ทั้งนี้การได้ผลการวิจัยดังกล่าวเป็นเพราะคู่มือสาระ หน้าที่พลเมือง
 วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD ร่วมกับ
 การคิดแบบโยนิโสมนสิการ สร้างขึ้นโดยอาศัยทฤษฎี หลักการ และศึกษาวิธีการสร้างคู่มือ
 จากเอกสาร ตำรา แล้วนำมาดัดแปลงสร้างคู่มือการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับนักเรียนกลุ่ม
 ตัวอย่าง และคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษา และผู้เชี่ยวชาญ โดยมีขั้นตอนการจัด
 กิจกรรมการเรียนรู้ทั้งหมด 5 ขั้นตอน โดยขั้นที่ 1 ขั้นการนำเสนอข้อมูล มี 3 ส่วน ส่วนที่ 1
 นำเข้าสู่บทเรียน(คิดแบบอรรถธรรมสัมพันธ์) จัดบรรยากาศในชั้นเรียนเพื่อให้ผู้เรียน เรียน
 อย่างมีความสุข ครูหน้าตายิ้มแย้มแจ่มใส กระตุ้นความสนใจนักเรียน นักเรียนดูภาพข่าว
 ปัจจุบัน เหตุการณ์ปัจจุบัน เรื่องสั้น คลิปวิดีโอ power point ฯลฯ และแจ้งจุดประสงค์การ
 เรียนรู้ ส่วนที่ 2 ขั้นสอนครูอธิบายลักษณะการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD ทบทวน

ความรู้เดิม (คิดแบบสืบสาวเหตุปัจจัย) เชื่อมโยงความรู้ใหม่ (คิดแบบอรรถธรรมสัมพันธ์) ครูอธิบายเนื้อหาเรื่องนั้นๆ อาจบรรยาย สาธิต ใช้สื่อประกอบการสอน ครูให้สถานการณ์หรือปัญหา (คิดแบบสืบสาวสาเหตุปัจจัย) นักเรียนแล้วนักเรียนช่วยกันหาแนวทางในการแก้ไขปัญหา (คิดแบบอริยสัจ และส่วนที่ 3 ชั้นสรุปนักเรียนและครูร่วมกันอภิปรายสรุปผล (คิดแบบคุณโทษและทางออก) ชั้นที่ 2 ชั้นการทำงานร่วมกัน นักเรียนเรียนรู้ร่วมกันภายในกลุ่มจากบัตรคำถาม, บัตรกิจกรรม บัตรส่งเสริมการคิดอย่างมีวิจารณญาณ อื่นๆ นักเรียนภายในกลุ่มอภิปรายปัญหาร่วมกันพร้อมทั้งตรวจสอบการแก้ไขคำตอบ ชั้นที่ 3 ชั้นการทดสอบ ทดสอบนักเรียนรายบุคคล ชั้นที่ 4 ชั้นการปรับปรุงคะแนน ตรวจสอบผลการสอบรายบุคคล (คิดแบบแยกแยะองค์ประกอบ) คิดคะแนนรายบุคคลเป็นคะแนนของกลุ่ม (คิดแบบสืบสาวเหตุปัจจัย) สังเกตพฤติกรรมของนักเรียนในขณะที่ทำกิจกรรมกลุ่มพร้อมให้คะแนน ครูแจ้งคะแนนผลการสอบรายบุคคล และในการสอบแต่ละครั้งจะมีคะแนนพื้นฐาน ซึ่งเป็นคะแนนต่ำสุดของนักเรียนในการทดสอบย่อยแต่ละครั้ง ซึ่งคะแนนพัฒนาการของนักเรียนแต่ละคนได้จากความแตกต่างระหว่างคะแนนพื้นฐาน (คะแนนต่ำสุดในการทดสอบ) กับคะแนนที่นักเรียนสอบได้ใน การทดสอบย่อยนั้นๆ ส่วนคะแนนของกลุ่มได้จากการรวมคะแนนพัฒนาการของนักเรียนทุกคนในกลุ่มเข้าด้วยกัน (ทีศนา แหมมณี, 2554, หน้า 65-66) เพื่อเป็นการกระตุ้นและเปิดโอกาสให้ผู้เรียนพัฒนาความสามารถของตนเองอย่างเต็มที่ และผู้เรียนสามารถปรับปรุงคะแนนการทดสอบในครั้งต่อไปของตนเองให้สูงขึ้น

ชั้นที่ 5 ชั้นการตัดสินผลงานของกลุ่ม (คิดแบบคุณค่าแท้ คุณค่าเทียม) พิจารณาผลรวมของคะแนนสมาชิกในกลุ่ม ชมเชยนักเรียนที่ทำคะแนนได้ดีกว่าครั้งก่อนชมเชยเป็นรายบุคคล ชมเชยกลุ่มย่อยที่ทำคะแนนได้ดีกว่าครั้งก่อน และยกย่องนักเรียนหรือกลุ่มย่อยที่ทำคะแนนได้ดี

จากขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นได้ว่าเน้นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ใช้ความคิดร่วมกันแลกเปลี่ยนประสบการณ์ความคิด แลกเปลี่ยนเหตุผลซึ่งกันและกัน ได้เรียนรู้สภาพอารมณ์ ความรู้สึกนึกคิดของคนในกลุ่ม เพื่อเป็นแนวทางไปใช้ให้เป็นประโยชน์ในชีวิตประจำวัน ตามความเหมาะสมของแต่ละบุคคลตลอดจนเพื่อที่จะเรียนรู้พฤติกรรมความร่วมมือของสมาชิกภายในกลุ่ม โดยมุ่งเน้นผลประโยชน์และความสำเร็จของกลุ่มเป็นหลัก โดยมุ่งเน้นให้นักเรียนรู้จักคิด พิจารณา ไตร่ตรอง แก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในขณะที่เรียน หรือปัญหาในชีวิตประจำที่นักเรียนเผชิญ อีกทั้งยังส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักคิดพิจารณาไตร่ตรองสิ่งไหนควรทำ สิ่งไหนไม่ควรทำ สิ่งไหน

ควรทำ และสิ่งไหนควรเชื่อ ไม่ควรเชื่อ นักเรียนสามารถแยกแยะออกได้นำไปสู่การดำเนินในชีวิตประจำวัน รวมทั้งการคิดแบบโยนิโสมนสิการนี้ยังส่งผลดีต่อการทำแบบทดสอบการคิดอย่างมีวิจารณญาณจึงส่งผลให้นักเรียนที่มีความฉลาดทางอารมณ์สูง มีพฤติกรรมความร่วมมือ การคิดวิเคราะห์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงไปด้วย ซึ่งสอดคล้องกับโยธกา ปาละนันท์ (2556, หน้า175) นักเรียนที่มีระดับความฉลาดทางอารมณ์สูง มีค่าเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักเรียนที่มีระดับความฉลาดทางอารมณ์ปานกลางอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นักเรียนที่มีระดับความฉลาดทางอารมณ์สูงมีค่าเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักเรียนที่มีระดับความฉลาดทางอารมณ์ต่ำอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และนักเรียนที่มีระดับความฉลาดทางอารมณ์ปานกลาง มีค่าเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักเรียนที่มีระดับความฉลาดทางอารมณ์ต่ำอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ความสามารถทางอารมณ์และสังคมมีบทบาทสำคัญต่อความสำเร็จของบุคคล และการเรียนรู้โดยเฉพาะบุคคลที่มีความฉลาดทางอารมณ์เป็นองค์ประกอบที่สำคัญต่อความสำเร็จ (ญาดา หลาวเพชร, 2554, หน้า40)

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยดังกล่าว ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ผลการวิจัยพบว่า คู่มือการเรียนรู้สาระ หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD ร่วมกับการคิดแบบโยนิโสมนสิการ ส่งผลให้พฤติกรรมความร่วมมือ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน ซึ่งเป็นกระบวนการเรียนรู้แบบ Active Learning ครูผู้สอนควรออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับวิธีการสอน เพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาตนเองและได้เรียนรู้จากกิจกรรมใหม่ๆ อย่างมีคุณภาพ ก่อนเรียนครูควรให้คำชี้แนะและอธิบายให้นักเรียนเข้าใจในกิจกรรมอย่างละเอียดก่อนการจัดการเรียนรู้ เพื่อที่จะได้ส่งผลต่อการพัฒนาการเรียนรู้ที่สูงขึ้น

1.2 ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่มีความฉลาดทางอารมณ์สูง ปานกลาง และต่ำ หลังได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยคู่มือการเรียนรู้ สาระ หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมกับเทคนิค STAD ร่วมกับการคิดแบบโยนิโสมนสิการ มีการพัฒนาพฤติกรรมความร่วมมือ การคิดอย่างมี

วิจารณ์ญาณ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้สูงขึ้น แตกต่างกันในกลุ่มสูง ปานกลางและต่ำ ดังนั้น การพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์มีความสำคัญต่อพฤติกรรมความร่วมมือ การคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณ และผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนเป็นอย่างยิ่ง ครูจึงควรหากิจกรรมที่ส่งเสริมความฉลาดทางอารมณ์เพื่อพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ให้บรรลุวัตถุประสงค์

1.3 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD ร่วมกับการคิดแบบโยนิโสมนสิการ ครูผู้สอนควรศึกษาขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ บทบาทครู บทบาทนักเรียน คำถามและคำแนะนำที่ชัดเจน และชี้แจงให้นักเรียนได้เข้าใจ และครูควรศึกษาวิธีการคิดแบบโยนิโสมนสิการ แต่ละวิธีคิดให้เข้าใจถ่องแท้ เพื่อนำไปใช้ในการจัดการเรียน

1.4 การนำคู่มือการเรียนรู้สาระหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคมโดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมกับการคิดแบบโยนิโสมนสิการ ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นไปใช้ในชั้นเรียน ครูผู้สอนควรเลือกกิจกรรมที่เหมาะสมกับระดับความรู้ของนักเรียน

2. ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

2.1 จากการวิจัยนี้ แม้จะพบว่านักเรียนกลุ่มตัวอย่างจะมีการทำพฤติกรรมที่แสดงถึงพฤติกรรมความร่วมมือ การคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น แต่ยังไม่อาจสรุปได้ว่าการทำพฤติกรรมดังกล่าวจะเป็นไปอย่างต่อเนื่องหรือไม่ จึงอาจทำการวิจัยในระยะติดตามผลต่อไป และควรมีการวิจัยโดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD ร่วมกับการคิดแบบโยนิโสมนสิการ เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์วิชาอื่นๆ และตัวแปรด้านคุณธรรม จริยธรรม และทักษะการคิดแบบอื่น เช่น การคิดสร้างสรรค์ การคิดวิเคราะห์ การคิดเชิงระบบ เป็นต้น และตัวแปรจัดประเภทอื่นๆ เช่น ความสามารถทางการเรียน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ที่ส่งผลต่อการคิดขั้นสูง

2.2 ควรมีการทำวิจัยโดยการจัดการเรียนรู้ โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD ร่วมกับการคิดแบบโยนิโสมนสิการ สำหรับนักเรียนในระดับอื่น ๆ เนื่องจากเป็นการเรียนรู้ที่สามารถพัฒนาได้ตามความเหมาะสมของนักเรียนแต่ละระดับชั้น

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กรมสุขภาพจิต. (2548). *คู่มือความฉลาดทางอารมณ์*. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: กรมสุขภาพจิตกระทรวงสาธารณสุข.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551*. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- กัญญา ภูพานาม. (2554). *การพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้แบบแบ่งกลุ่มร่วมมือเทคนิค STAD เรื่องพัฒนาการทางประวัติศาสตร์ไทยกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- กาญจนา เฉลิมพล. (2555). *การศึกษารูปแบบเป้าหมายทักษะชีวิตของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนราชโบริกานเคราะห์ จังหวัดราชบุรี*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- จันทร์ ดันติพงศานุกฤษ. (2544). *การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ*. กรุงเทพฯ: ศูนย์พัฒนาหลักสูตรกรมวิชาการ.
- จิตรกร อุณาพรหม (2557). *การพัฒนาคู่มือการเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน บูรณาการหลักปรัชญาการคิดเป็น ที่ส่งผลต่อการคิดวิเคราะห์ ความมีวินัย ในตนเอง และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักศึกษาศูนย์การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเมืองสกลนคร*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- จิตรภรณ์ พงษ์มาลี. (2550). *การศึกษาระหว่างความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการสอน ของครูกับความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 6*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- แจ่มจันทร์ พลศรีตา. (2556). *การพัฒนาคู่มือการเรียนรู้โดยใช้ผังกราฟิกร่วมกับ หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่ส่งผลต่อการคิดวิเคราะห์ความรับผิดชอบ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสาระการเรียนรู้ภาษาไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ 3*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

- เฉลิม สมภู. (2558). ผลการเรียนรู้การคิดอย่างมีวิจารณญาณด้วยการศึกษานอกสถานที่
เสมือน ของกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ในระดับ
มัธยมศึกษาตอนต้น. วิทยานิพนธ์ ค.อ.ม. ปทุมธานี: มหาวิทยาลัย
เทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- ชนิกา ชันติยู. (2558). การพัฒนาคู่มือจัดกิจกรรมการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้
คณิตศาสตร์โดยใช้การเรียนรู้แบบโครงงานร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้
แบบร่วมมือเพื่อเสริมสร้างพฤติกรรมความร่วมมือ ความสามารถในการ
คิดแก้โจทย์ปัญหา และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษา
ปีที่ 5. วิทยานิพนธ์ ค.ม. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- ชลลดา ลิขสิทธิ์. (2548). การนำเสนอรูปแบบการเรียนการสอนบนเว็บโดยใช้หลักการจัด
กิจกรรมแบบ 4 MAT เพื่อพัฒนาการคิดอย่างมีวิจารณญาณสำหรับนิสิต
ปริญญาบัณฑิตกลุ่มสาขาวิทยาศาสตร์กายภาพและเทคโนโลยีจุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย. ศศ.ม. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ชวลิต ชูกำแพง. (2551). การพัฒนาหลักสูตร. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ชัชฎาภรณ์ วิโย. (2551). ผลการใช้รูปแบบการสอนสร้างศรัทธาและโยนิโสมนสิการ
รายวิชาพระพุทธศาสนาที่มีต่อความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ
และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. วิทยานิพนธ์
ค.ม. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
- ชัยวัฒน์ โภษาแสง. (2558). การเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับการคิดอย่างมี
วิจารณญาณที่มีผลต่อทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ เจตคติต่อวิชา
วิทยาศาสตร์ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1.
วิทยานิพนธ์ ค.ม. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์. (2553). การจัดการเรียนรู้แนวใหม่. นนทบุรี: สหมิตรพรินติ้ง
แอนด์พับลิชชิง.
- ญาดา หลาวเพชร. (2554). บทบาทบิดามารดากับฉลาดทางอารมณ์ของวัยรุ่น
ในกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.

- ดารา คนขยัน. (2553). *การเปรียบเทียบความฉลาดทางอารมณ์และการยอมรับ
นับถือตนเองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ระหว่างการจัดกิจกรรม
การเรียนรู้โดยประยุกต์ใช้ทฤษฎีพุทปัญญาับการจัดการเรียนรู้แบบพลศึกษา
5 ชั้น เรื่องการเคลื่อนไหวและการเล่นเกม กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและ
พลศึกษา. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.*
- ทีศนา แคมมณี. (2554). *รูปแบบการเรียนการสอนทางเลือกที่หลากหลาย. (พิมพ์ครั้งที่ 7).
กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.*
- _____. (2554). *กลุ่มสัมพันธ์เพื่อการทำงานและการจัดการเรียนการสอน. กรุงเทพฯ:
นิชินแอดเวอร์ไทซิงกรุ๊ป.*
- _____. (2555). *ศาสตร์การสอน. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.*
- เทิดศักดิ์ เดชคง. (2545). *ความฉลาดทางอารมณ์. (พิมพ์ครั้งที่ 13). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์
มติชน.*
- ชนะ เอี่ยมอนันต์. (2550). *EQ ดีใน 7 วัน. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์บิสิต.*
- ฉันท ฐิตน้อย (2559). *การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความสามารถในการคิด
ตามหลักโยนิโสมนสิการ เรื่อง แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงทางสังคม และปัญหา
สังคม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยการสร้าง
ศรัทธา และโยนิโสมนสิการ, วารสารสาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์และ
ศิลปะ มหาวิทยาลัยศิลปากร ฉบับภาษาไทย, 9(2), 1802-1805.*
- ชนากร เทียมทัน. (2557). *การพัฒนาพฤติกรรมความร่วมมือของเด็กปฐมวัยที่ได้รับ
การจัดกิจกรรมกลางแจ้งโดยใช้วัสดุท้องถิ่น โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัย
ราชภัฏบุรีรัมย์. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร.*
- ธวัชชัย เพ็ญสุริยะ. (2554). *การสร้างแบบวัดพฤติกรรมความสามัคคี สำหรับนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.*
- ธาดา ดิยะบุตร. (2558). *การพัฒนาคู่มือการสอนอ่านภาษาอังกฤษแบบบูรณาการของ
เมอร์ด็อกซ์ ที่ส่งผลต่อความเข้าใจในการอ่าน และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของ
นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. วิทยานิพนธ์ ค.ม. สกลนคร: มหาวิทยาลัย
ราชภัฏสกลนคร.*

- ธิดารัตน์ วงษ์พันธุ์. (2551). การศึกษาความฉลาดทางอารมณ์และวิธีจัดการความขัดแย้งที่ส่งผลต่อความสามารถในการทำงานเป็นทีม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จังหวัดสุพรรณบุรี. ปริญญาโท. กศ.ม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- นพพร พันธุ์เสือ. (2554). ความสัมพันธ์ระหว่างความสุขในการเรียนกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27. วิทยานิพนธ์ ค.ม. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- นริรัตน์ บพิตรสุวรรณ. (2555). การศึกษาค้นคว้าเรื่องการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณโดยใช้กระบวนการกลุ่มแบบร่วมมือเทคนิค STAD เรื่องพลเมืองดีของสังคม กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- นวลฉวี ไพเรืองโสม. (2556). การพัฒนาคู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค เอส ที เอ ดี (STAD) ร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานคณิตศาสตร์ ที่มีต่อพฤติกรรมการร่วมมือ ความสามารถทางการคิดวิเคราะห์ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 วิทยานิพนธ์ ค.ม. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- นันทวัน คำสียา. (2551). การเปรียบเทียบความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ และเจตคติต่อการเรียนคณิตศาสตร์ เรื่อง อสมการ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนด้วยวิธีการเรียนรู้แบบ LT การเรียนรู้แบบ KWL และการเรียนรู้แบบ SSCS. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- นิจติยา อินธิแสง. (2557). การพัฒนาคู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ โดยใช้กระบวนการสืบเสาะหาความรู้ (7E) ร่วมกับวิธีคิดแบบโยนิโสมนสิการ เพื่อเสริมสร้างการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ความรับผิดชอบ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. วิทยานิพนธ์ ค.ม. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

- นิสริน เหมจำ. (2554). การพัฒนาพฤติกรรมการร่วมมือของเด็กปฐมวัยโดยใช้การจัด
ประสบการณ์แบบบทบาทสมมติ. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัย
ราชภัฏพระนคร.
- เนาวรัตน์ จันทรวินธุ์. (2551). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การคิดอย่างมี
วิจารณญาณ และทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ระหว่างการจัดการเรียนรู้แบบวัฏจักรการเรียนรู้ 7 ชั้น
กับการจัดการเรียนรู้แบบวัฏจักร 5 ชั้น. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. มหาสารคาม:
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
- บรรจง อมรชีวิน. (2556). *Critical Thinking การคิดอย่างมีวิจารณญาณ*. กรุงเทพฯ:
ห้างหุ้นส่วนจำกัดภาพพิมพ์.
- บัณฑิตวรรณ ถุงน้ำอ่าง. (2555). ผลของการจัดกิจกรรมสร้างสรรค์ที่มีต่อความร่วมมือ
ในการเขียน และพฤติกรรมการร่วมมือของเด็กปฐมวัยชั้นปีที่ 2 โรงเรียน
อนุบาลนานาชาติเสรีหนึ่งโหลม เขตยานนาวา กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์
ค.ม. เพชรบุรี: มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). การวิจัยทางการวัดผลและประเมินผล. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
_____. (2545). การวิจัยเบื้องต้น. (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์นจัดพิมพ์.
- บุญหลาย แต่งทรัพย์. (2552). ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโยนิโสมนสิการ เรื่อง
พัฒนาการของไทยสมัยอยุธยา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา
และวัฒนธรรมชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. มหาสารคาม:
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- เบญจวรรณ ปรางประเสริฐ. (2553). ศึกษาผลการเรียนรู้ เรื่อง หลักธรรมทาง
พระพุทธศาสนาโดยใช้กระบวนการเผชิญสถานการณ์ร่วมกับการคิด
แบบโยนิโสมนสิการ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม.
นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ปนัดดา ราศี. (2557). การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และกระบวนการคิดอย่างมี
วิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้กระบวนการเผชิญ
สถานการณ์ในรายวิชา ส 22101 สังคมศึกษา 3 กลุ่มเป้าหมายที่ทำการศึกษา
เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. ขอนแก่น:
มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

- ประพันธ์ศิริ สุเสารัจ. (2556). *การพัฒนาการคิด*. (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ทางหุ่นส่วนจำกัด 9119 เทคนิค พรินต์ติ้ง.
- ประภัสสร ศรีสวัสดิ์. (2550). *ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความฉลาดทางอารมณ์ ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3 โรงเรียนท่าปลาประชาอุทิศ อำเภอท่าปลา จังหวัดอุตรดิตถ์*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. อุตรดิตถ์: มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์.
- ปราณี ประยูรคำ. (2553). *ผลการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค STAD สารระงูมิศาสตร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. เชียงราย: มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.
- ปราโมทย์ อาจวิชัย. (2554). *ศึกษาการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และการคิด อย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ปริญญา เรืองทิพย์. (2550). *การพัฒนาตัวบ่งชี้การส่งเสริมการเรียนรู้อย่างมีความสุข ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุตรธานี เขต 4*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ปริทรรศน์ มะโนแก้ว. (2553). *การสร้างคู่มือการจัดการเรียนการสอนเรื่องจำนวนเชิงซ้อนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง โดยใช้โปรแกรมจีโอเมตริคส์ สเก็ทชแพด*. การค้นคว้าแบบอิสระ ศษ.ม. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ปิยนุช พิมพ์รส. (2558). *ผลของการใช้คู่มือการเรียนรู้โดยประยุกต์การสอนแบบสร้างศรัทธาและโยนิโสมนสิการ บนพื้นฐานหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ที่ส่งผลต่อความรับผิดชอบ ความสามารถในการคิดแก้ปัญหาคณิตศาสตร์ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนอากาศอำนวยศึกษา*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- เพชฌัญญู กิจระการ. (2544). *การวิเคราะห์หาประสิทธิภาพสื่อและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา*. *วารสารวิชาการ*, 7(7), 44–51.
- พนัส ทองปาน. (2558). *การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ 7E เน้นกระบวนการคิดเชิงอภิปัญญา ร่วมกับเทคนิค STAD และชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ 5E ที่มีต่อการคิดแก้ปัญหา จิตวิทยาศาสตร์ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาเคมี ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

- เพยาว์ ชาตินันท์. (2551). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการคิดวิเคราะห์ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ระหว่างการเรียนรู้แบบโยนิโสมนสิการและการจัดการเรียนรู้แบบ 4 MAT. วิทยานิพนธ์ ค.ม. พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- พรรณมา ดวงบุตร.(2557). การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง หลักกรรมทางพระพุทธศาสนา ด้วยการใช้วิธีการสอนโดยสร้างศรัทธาและโยนิโสมนสิการ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. วารสารวไลยอลงกรณ์ปริทัศน์ มนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์, 6(1), 51-61.
- พรศรี ดาวรุ่งสวรรค์. (2548). การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์และความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการสอนโดยชุดกิจกรรมแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์. ปรินญาณิพนธ์. กศ.ม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- พระบุญเลิศ นิมสุวรรณ. (2554). ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยวิธีคิดแบบโยนิโสมนสิการ เรื่อง ศาสนพิธีชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- พระพรหมคุณาภรณ์.(ป.อ. ปยุตโต). (2549). วิธีคิดตามหลักพุทธธรรม. (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพฯ: ศยาม.
- _____. (2551). วิธีคิดตามหลักพุทธธรรม. กรุงเทพฯ: เคล็ดไทย.
- _____. (2555). นิติศาสตร์แนวพุทธ. (พิมพ์ครั้งที่ 13). กรุงเทพฯ: วิญญชน.
- _____. (2556). โยนิโสมนสิการ วิธีคิดตามหลักพุทธธรรม. นครปฐม: วัดญาณเวศกวัน.
- พัชริน สุภาวี. (2550). การสร้างแบบวัดการคิดอย่างมีวิจารณญาณสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ของเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- พิชาติ แก้วพวง. (2554). การจัดการเรียนการสอนสังคมศึกษาตามหลักไตรสิกขาที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และการใช้ชีวิตแบบพอเพียงของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

- พิชิต ฤทธิ์จรรยา. (2545). การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้: ปฏิบัติการวิจัยในชั้นเรียน. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: ครุศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร.
- พิเชษฐ์ แสนมุข. (2551). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการคิดแบบเป็นอิสระ จากสิ่งรอบข้างและรูปแบบการเรียนรู้กับการคิดอย่างมีวิจารณญาณของ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 เขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2. ปรินทิพนิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์. (2544). การเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ แนวคิดวิธีและ เทคนิคการสอน 2. กรุงเทพฯ: สถาบันพัฒนาคุณภาพวิชาการ.
- เพชรรัตน์ คำสมจิตร. (2557). การพัฒนาการคิดอย่างมีวิจารณญาณและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนภูกระดึงวิทยาคม โดยใช้รูปแบบการสอน 4 MAT รายวิชา ส23101 สังคมศึกษา ศาสนา และ วัฒนธรรม. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- เพ็ญพิชชา มั่นคง. (2554). พัฒนาความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณและผลการเรียนรู้เรื่อง พลเมืองดีของสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ด้วยการ จัดการเรียนรู้ตามแนวโยนิโสมนสิการ. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- เพลินนภา แสงสุวรรณ. (2556). การพัฒนาความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ความพึงพอใจ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้วยกลวิธีสืบสอบร่วมกับการเรียน แบบร่วมมือด้วยเทคนิค STAD กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านอินทร์แปลง. วิทยานิพนธ์ ค.ม. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- ไพศาล วรรคคำ. (2554). การวิจัยทางการศึกษา. (พิมพ์ครั้งที่ 3) มหาสารคาม: ตักสิลาการพิมพ์.
- ภัทรกร เฟื่องฟู. (2548). คู่มือการปฏิบัติงานการรับงานการค้าสำหรับครู-อาจารย์ วิทยาลัยเทคนิคราชบุรี. ปรินทิพนิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.

- ภาวนา แง่มสุราช. (2555). การศึกษาผลของคู่มือการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมกับการฝึกคิดแบบโยนิโสมนสิการ ที่มีต่อความพึงพอใจ ความสามารถในการคิดแก้ปัญหา และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่มสาระ การเรียนรู้คณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1. วิทยานิพนธ์ ค.ม. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- มะลิ คงเพชร. (2553). การพัฒนาหนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมที่มีต่อทักษะ การอ่านการเขียน และพฤติกรรมความร่วมมือ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4. วิทยานิพนธ์ ค.ม. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏ สกลนคร.
- มารศรี กลางประพันธ์. (2546). การพัฒนาพรหมวิหาร 4 ของนักเรียนวิชาชีพครูสังกัด สถาบันราชภัฏตามแนวพุทธร่วมกับการเรียนรู้ด้วยตนเอง. วิทยานิพนธ์ ค.ด. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ยุพิน ปัญญาประชุม. (2560). การพัฒนาคู่มือการเรียนรู้โดยใช้หลักการคิดโยนิโสมนสิการ และการเรียนแบบร่วมมือ เพื่อเสริมสร้างความรับผิดชอบ ทักษะการแก้ปัญหา และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียน ราชประชานุเคราะห์ 53 สกลนคร วิทยานิพนธ์ ค.ม. สกลนคร: มหาวิทยาลัย ราชภัฏสกลนคร.
- เย็นจิต ผาอินทร์. (2558). การพัฒนาชุดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการสอนโดยใช้ สมอเป็นฐานกับวิธีการสอนแบบกลุ่มร่วมมือเทคนิค STAD บูรณาการ หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ที่ส่งผลต่อการคิดวิเคราะห์ พฤติกรรม ความร่วมมือ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษา และพลศึกษาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. วิทยานิพนธ์ ค.ม. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- เยาวดี วิบูลย์ศรี. (2540). การวัดผลและการสร้างแบบวัดผลสัมฤทธิ์. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- โยธกา ปาละนัน. (2557). การพัฒนาการคิดวิเคราะห์ พฤติกรรมความร่วมมือ และ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. วิทยานิพนธ์ ค.ม. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

- ระพีพรรณ ไสยาสน์. (2554). การเปรียบเทียบความฉลาดทางอารมณ์ และความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 ที่เรียนด้วยการจัดประสบการณ์ตามรูปแบบ ACACA กับการจัดประสบการณ์โดยใช้สมองเป็นฐาน (BBL). วิทยานิพนธ์ กศ.ม. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- รัตติกรณ์ จงวิศาล. (2544). EQ กับภาวะผู้นำในการทำงาน. ใน *รวมบทความทางวิชาการ เรื่อง อีคิว (เล่ม 2) : จากแนวคิดสู่การปฏิบัติ. อัจฉรา สุขารมณ์ ; วิลาสลักษณ์ ชั่ววลี และอรพินทร์ ชูชม (บรรณาธิการ).* กรุงเทพฯ: ชมรมผู้สนใจไอคิว.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2546). *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พุทธศักราช 2525.* กรุงเทพฯ: ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ.
- ราตรี ศรีอุทธา. (2553). การพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ แบบกลุ่มร่วมมือ เทคนิค STAD เรื่อง เวลา กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3. การศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- รุ่งทิวา วิริยะสถิต. (2551). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องหน้าที่ประชาชนไทยการคิดอย่างมีวิจารณญาณและความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ระหว่างการจัดการเรียนรู้ตามแนวทฤษฎีพหุปัญญา กับการจัดการเรียนรู้แบบ Jigsaw. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- วัฒนาพร ระจับทุกข์. (2542). *แผนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง.* กรุงเทพฯ: คอมพิวเตอร์กราฟฟิค.
- วัลนิกา ฉลากบาง. (2550). *การคิดและการพัฒนาตน.* สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- วาโร เพ็งสวัสดิ์. (2551). *วิธีวิทยาการวิจัย. เอกสารประกอบการสอน.* สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- วิทยากร เชียงกุล. (2549). *รายงานสภาวะการศึกษาไทย ปี 2547/2548 รากเหง้าของปัญหาและแนวทางแก้ไข.* กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัด วี ที ซี คอมมิวนิเคชั่น.
- วิมลรัตน์ สุนทรโรจน์. (2551). *การพัฒนาการเรียนการสอน มหาสารคาม ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์.* มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

- วิโรจน์ สารรัตน์. (2556). *กระบวนการทัศน์ใหม่ทางการศึกษากรณีทัศนะต่อการศึกษา ศตวรรษที่ 21*. กรุงเทพฯ: ทิพย์วิสุทธิ.
- ศศิธร สิทธิพรหม และน็อนน พิณประดิษฐ์. (2548). *ความสัมพันธ์ระหว่างการเรียนรู้ อย่างมีความสุขและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาคณะมนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น*. วารสารมนุษยศาสตร์, 22(4), 112-114.
- ศศิวิมล อินทปัดถา. (2561). *การพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโยนิโสมนสิการ ร่วมกับการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2*. วารสารการวัดผลการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 24(2), 209-221.
- ศิริพร รังหอม. (2556). *ผลการจัดกิจกรรมบริหารสมองร่วมกับการจัดประสบการณ์ แบบโครงการที่มีผลต่อความพึงพอใจ พฤติกรรมความร่วมมือ และการคิด เชิงเหตุผลของเด็กปฐมวัย*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. สกจนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏ สกจนคร.
- สงวน สุทธิเลิศอรุณ. (2543). *พฤติกรรมมนุษย์กับการพัฒนาคน*. กรุงเทพฯ: ทิพย์วิสุทธิ.
- สมจิต จันทร์ฉาย. (2557). *การออกแบบและพัฒนาการเรียนการสอน*. นครปฐม: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.
- สมนึก อ่อนแสง. (2555). *ผลการเรียนรู้ด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์ร่วมกับเทคนิค จิกซอว์ ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความสามารถในการคิดอย่างมี วิจัยญาณ และเจตคติต่อการเรียนวิชา ประวัติศาสตร์ไทย ของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. สกจนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏ สกจนคร.
- สมศักดิ์ คำมี. (2548). *การสร้างคู่มือการจัดการเรียนรู้สิ่งแวดล้อมศึกษาในสถานศึกษา ขั้นพื้นฐานในเขต ตำบลห้วยคต จังหวัดอุทัยธานี*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. นครสวรรค์: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- สวาท เกษแดงสกุลวุฒิ. (2551). *ผลการจัดกิจกรรมสร้างหนังสือที่มีพฤติกรรม ความร่วมมือของเด็กปฐมวัย โรงเรียนบ้านหาดส้มแป้น จังหวัดชุมพร*. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.

- สะอาด ภิญโญศรี. (2552). การพัฒนาความสามารถทางด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โดยใช้รูปแบบการสอนแบบโยนิโสมนสิการ. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สังเวียน จรเกษ. (2556). พัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยการคิดแบบโยนิโสมนสิการ เพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยขอนแก่น. วารสารศึกษาศาสตร์ฉบับวิจัยบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 7(1), 188-197.
- สายชล สิมสิน. (2559). พัฒนาชุดกิจกรรมเกมคณิตศาสตร์ โดยวิธีการสอนแบบแก้ปัญหา ร่วมกับการคิดแบบโยนิโสมนสิการ ที่ส่งผลต่อความสุขในการเรียน ความคิดสร้างสรรค์ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. วิทยานิพนธ์ ค.ม. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- สายันต์ สิทธิโชค. (2552). การศึกษารูปแบบการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมที่ส่งเสริมความฉลาดทางอารมณ์ของผู้เรียนโดยใช้เทคนิคเดลฟาย. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สาวิตรี น้อยโนนทอง. (2552). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนความฉลาดทางอารมณ์และความสามารถในการให้เหตุผลของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เรื่องอัตราส่วนและร้อยละระหว่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวทฤษฎีพหุปัญญากับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแบบปกติ. วิทยานิพนธ์ กศ.ม มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สุกัญญา ศรีสุธรรม. (2557). ผลของการใช้คู่มือการเรียนรู้ด้วยกิจกรรมกลุ่มร่วมกับเทคนิค KWDL เพื่อส่งเสริมความร่วมมือ ความสามารถในการแก้ปัญหา และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. วิทยานิพนธ์ ค.ม. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- สุคนธ์ สิ้นธพานนท์ และคณะ. (2550). การจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: ไทยลัคนก้า.
- สุคนธ์ สิ้นธพานนท์ และคณะ. (2551). พัฒนาทักษะการคิดพิชิตการสอน. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์เสียงเชียงใหม่.

- สุจินดา ศรีไทย. (2558). *คู่มือการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการสอนแบบอริยสัจ 4 ร่วมกับกระบวนการแก้ปัญหาของโพลยา เพื่อเสริมสร้างความรับผิดชอบ ทักษะการแก้โจทย์ปัญหา และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ของชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
- สุภาพร ชามุณี. (2553). *การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค STAD เรื่องระบบจำนวนเต็ม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- สุภาพรณ์ ลิ้มอารี. (2550). *ผลการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมโดยใช้บทเรียนสำเร็จรูปแบบเส้นตรงเรื่องหลักเศรษฐศาสตร์กับชีวิตประจำวันชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สุรัสวดี จินดาเนตร. (2553). *การพัฒนาคู่มือการเรียนการสอนโครงการคณิตศาสตร์สำหรับครู ในช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนดาราวิทยาลัย จังหวัดเชียงใหม่*. วิทยานิพนธ์ คศ.ม. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สุรางค์ โค้วตระกูล. (2559). *จิตวิทยาการศึกษา*. (พิมพ์ครั้งที่ 12). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุวรรณี คงแสนคำ. (2555). *การศึกษาค้นคว้าอิสระ เรื่อง การพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือเทคนิค STAD กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เรื่อง พัฒนาการของอาณาจักรสุโขทัย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สุวิทย์ มูลคำ. (2554). *การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นการคิด*. กรุงเทพฯ: อี.เค บุ๊คส์.
- สุวิทย์ มูลคำและอรทัย มูลคำ. (2545). *21 วิธีจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาระบบการคิด*. กรุงเทพฯ: ภาพพิมพ์.
- สุวิมล ตีรกานันท์. (2551). *การสร้างเครื่องมือนวัตกรรมในการวิจัยทางสังคมศาสตร์ : แนวทางสู่การปฏิบัติ*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- แสงเทียน. (2555). *วิจัยศึกษาความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเล่นไปวาดไปแบบร่วมมือ*. เข้าถึงได้จาก <http://sangtian-myproductions.blogspot.com/>.
- เหมวดี ทาศรีภู. (2559). *การพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ผังกราฟิกร่วมกับการคิดแบบโยนิโสมนสิการ เพื่อเสริมสร้างความพึงพอใจ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- อาภรณ์ ใจเที่ยง. (2540). *หลักการสอน*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์
- อำนาจ แนนอุดร. (2553) *ศึกษาทักษะกระบวนการกลุ่มและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้รูปแบบการสอนแบบร่วมมือกัน เรียนรู้แบบ STAD โรงเรียนบ้านกุดจิกหน้า. วารสารศึกษาศาสตร์ฉบับวิจัยบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 4(2), 175-183.*
- Boss, J.A. (2010). *Critical Thinking and Logic Skills for Everyday Life*. Newyork: McGraw Hill Company.
- Ennis, R.H. (1989). *Critical Thinking And Subject-Specificity: Clarification and needed Research*. Midwest: Midwest Publication.
- Goleman D. (1998). *Emotional intelligence : why it can matter more than IQ*. New York: Bantam Books.
- Lejenune, C.W. (1995). *The Effect of Participation in Competitive and Cooperative Game On the free-play Behavior of Preschoolers*. Dissertation Abstracts International., 67(12), unpagged.
- Manning, Wanda June Hembree. (1999). *The Relationship between Critical Thinking and Attitudes toard Reading of the Community College Student Enrolled in a Critical Reading Coures*. Tennessee: Roane State Community College.
- McChelland, David C. (1953). *The Achievement Motive*. New York: Appletion Century Croffs Inc.

- Morgan, Judy Christine. (1998). Individual Accountability in Cooperative Learning Groups : Its Impact on Achievement and on Attitude with Grade THREE Students. *Education Journal: Practice and Research*, 36(3), 665.
- Native, A. (1994). Helping Behaviors and Math Achievement gain of students Using Cooperative Learning. *The Elementary School Journal: Action Research*, 94(3), 447.
- Niemai and Jeffrey. (2009). *An examination of cooperative Learning models achievement in middle and secondary studies*. Minnesota, United States: Walden University.
- Slavin, Robert E. (1980). *Outdoor Education*. Washington D.C.: Michigan State University.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

- รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย
- หนังสือขอความอนุเคราะห์

รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย

1. ดร.เนตรทราย พัฒนพงษ์ ปร.ด. หลักสูตรและการสอน ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการสอน
2. นางสาวอารยา ไม่โตก กศ.ม. การวิจัยและประเมินผลการศึกษา
ครูชำนาญการพิเศษ ผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผล
3. นางอรัญญา คำศิริ กศ.ม. การวิจัยและพัฒนาการศึกษา ครูชำนาญการพิเศษ ผู้เชี่ยวชาญด้านการวิจัย
4. นางชบา ศรีวิชัย ครูชำนาญการพิเศษ ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนสังคมศึกษา
5. นางสาวลภัสสรดา เสียงล้ำ ครูชำนาญการพิเศษ ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนสังคมศึกษา

ที่ ศธ ๐๕๔๒.๑๒/ว ๔๔๔

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
๖๘๐ ถนนสกลนคร อุตรธานี
อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร ๔๗๐๐๐

๒๗ เมษายน ๒๕๖๑

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

เรียน ดร.เนตรพราย พัฒนพงษ์

- สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. กรอบแนวคิดการวิจัย และนิยามศัพท์เฉพาะ จำนวน ๑ ชุด
๒. เครื่องมือการวิจัย จำนวน ๑ ชุด
๓. แบบประเมินเครื่องมือการวิจัย จำนวน ๑ ชุด

ด้วย นางสาวพยอม เชิดชู รหัสประจำตัวนักศึกษา ๕๕๔๒๑๒๓๑๑๕ ซึ่งเป็นนักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการวิจัยและพัฒนาศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “การพัฒนาคู่มือการเรียนรู้สาระหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิต โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD ร่วมกับการคิดแบบโยนิโสมนสิการที่ส่งผลต่อพฤติกรรมความร่วมมือ การคิดวิจารณ์ญาณและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต (ค.ม.) โดยมีผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิตร ทองชั้น เป็นประธานกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และ ดร.สมเกียรติ พลละจิตต์ เป็นกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถและเชี่ยวชาญในเรื่องดังกล่าว จึงขอความอนุเคราะห์ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญในการพิจารณาตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย และประเมินเครื่องมือการวิจัยที่นักศึกษาได้จัดทำขึ้น

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.หาญชัย อัมภานล)
ผู้อำนวยการบัณฑิตวิทยาลัย ปฏิบัติราชการแทน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. ๐ ๔๒๔๗ ๐๒๒๔

โทรสาร ๐ ๔๒๔๗ ๐๐๓๒

ผู้ประสานงาน นางสาวพยอม เชิดชู โทร. ๐ ๘๓๖๗ ๐๑๒๔ ๘

“อยู่สกล รักสกล ทำเพื่อสกลนคร”

ที่ ศธ ๐๕๔๒.๑๒/ว ๔๔๔

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
๖๘๐ ถนนสกลนคร - อุดรธานี
อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร ๔๗๐๐๐

๒๗ เมษายน ๒๕๖๑

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

เรียน นางสาวอารยา ไหมโคก

- สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. กรอบแนวคิดการวิจัย และนิยามศัพท์เฉพาะ จำนวน ๑ ชุด
๒. เครื่องมือการวิจัย จำนวน ๑ ชุด
๓. แบบประเมินเครื่องมือการวิจัย จำนวน ๑ ชุด

ด้วย นางสาวพยอม เชิดชู รหัสประจำตัวนักศึกษา ๕๙๔๒๑๒๓๑๑๑๕ ซึ่งเป็น นักศึกษาริทยุภาโท สาขาวิชาการวิจัยและพัฒนาศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร กำลังศึกษา และทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “การพัฒนาคู่มือการเรียนรู้สาระหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนิน ชีวิต โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD ร่วมกับการคิดแบบโยนิโสมนสิการที่ส่งผล ต่อพฤติกรรมความร่วมมือ การคิดวิจารณ์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ ๒” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต (ค.ม.) โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิตร ทองชั้น เป็นประธานกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และ ดร.สมเกียรติ พละจิตต์ เป็นกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าท่าน เป็นผู้มีความรู้ความสามารถและเชี่ยวชาญในเรื่องดังกล่าว จึงขอความอนุเคราะห์ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญ ในการพิจารณาตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย และประเมินเครื่องมือการวิจัยที่นักศึกษาได้จัดทำขึ้น

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่าน ด้วยดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

V. umv

(รองศาสตราจารย์ ดร.หาญชัย อัมภผล)
ผู้อำนวยการบัณฑิตวิทยาลัย ปฏิบัติราชการแทน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. ๐ ๔๒๙๗ ๐๒๑๙

โทรสาร ๐ ๔๒๙๗ ๐๐๑๒

ผู้ประสานงาน นางสาวพยอม เชิดชู โทร. ๐ ๘๓๖๗ ๐๑๒๔ ๘

“อยู่สกล รักสกล ทำเพื่อสกลนคร”

ที่ ศธ ๐๕๔๒.๑๒/ว ๔๔๔

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
๖๘๐ ถนนสกลนคร - อุดรธานี
อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร ๔๗๐๐๐

๒๗ เมษายน ๒๕๖๑

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

เรียน นางอรัญญา คำศิริ

- สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. กรอบแนวคิดการวิจัย และนิยามศัพท์เฉพาะ จำนวน ๑ ชุด
๒. เครื่องมือการวิจัย จำนวน ๑ ชุด
๓. แบบประเมินเครื่องมือการวิจัย จำนวน ๑ ชุด

ด้วย นางสาวพยอม เชิดชู รหัสประจำตัวนักศึกษา ๕๙๔๒๑๒๓๑๑๑๕ ซึ่งเป็น นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการวิจัยและพัฒนาศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร กำลังศึกษา และทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “การพัฒนาคู่มือการเรียนรู้สาระหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนิน ชีวิต โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD ร่วมกับการคิดแบบโยนิโสมนสิการที่ส่งผล ต่อพฤติกรรมความร่วมมือ การคิดวิจารณ์ญาณและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ ๒” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต (ค.ม.) โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิตร ทองชั้น เป็นประธานกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และ ดร.สมเกียรติ พลละจิตต์ เป็นกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าท่าน เป็นผู้มีความรู้ความสามารถและเชี่ยวชาญในเรื่องดังกล่าว จึงขอความอนุเคราะห์ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญ ในการพิจารณาตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย และประเมินเครื่องมือการวิจัยที่นักศึกษาได้จัดทำขึ้น

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่าน ด้วยดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

K. eum

(รองศาสตราจารย์ ดร.หาญชัย อัมภามล)
ผู้อำนวยการบัณฑิตวิทยาลัย ปฏิบัติราชการแทน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. ๐ ๔๒๙๗ ๐๒๒๙

โทรสาร ๐ ๔๒๙๗ ๐๐๓๖

ผู้ประสานงาน นางสาวพยอม เชิดชู โทร. ๐ ๘๓๖๗ ๐๑๒๔ ๘

“อยู่สกล รักสกล ทำเพื่อสกลนคร”

ที่ ศธ ๐๕๔๒.๑๒/ว ๔๔๔

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
๖๘๐ ถนนสกลนคร - อุดรธานี
อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร ๔๗๐๐๐

๒๗ เมษายน ๒๕๖๑

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

เรียน นางสาวลภัสสรดา เสียงล้ำ

- สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. กรอบแนวคิดการวิจัย และนิยามศัพท์เฉพาะ จำนวน ๑ ชุด
๒. เครื่องมือการวิจัย จำนวน ๑ ชุด
๓. แบบประเมินเครื่องมือการวิจัย จำนวน ๑ ชุด

ด้วย นางสาวพยอม เชิดชู รหัสประจำตัวนักศึกษา ๕๙๔๒๑๒๓๑๑๕ ซึ่งเป็นนักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการวิจัยและพัฒนาศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “การพัฒนาคู่มือการเรียนรู้สาระหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิต โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD ร่วมกับการคิดแบบโยนิโสมนสิการที่ส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมความร่วมมือ การคิดวิจารณ์ญาณและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต (ค.ม.) โดยมีผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิตร ทองชั้น เป็นประธานกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และ ดร.สมเกียรติ พลละจิตต์ เป็นกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถและเชี่ยวชาญในเรื่องดังกล่าว จึงขอความอนุเคราะห์ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญในการพิจารณาตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย และประเมินเครื่องมือการวิจัยที่นักศึกษาได้จัดทำขึ้น

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

V. amw

(รองศาสตราจารย์ ดร.หาญชัย อัมภผล)
ผู้อำนวยการบัณฑิตวิทยาลัย ปฏิบัติราชการแทน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. ๐ ๔๒๕๗ ๐๒๒๕

โทรสาร ๐ ๔๒๕๗ ๐๐๓๒

ผู้ประสานงาน นางสาวพยอม เชิดชู โทร. ๐ ๘๓๖๗ ๐๑๒๔ ๘

“อย่สกล รั้สกล ทำง่สกลนเร”

ที่ ศธ ๐๕๔๒.๑๒/ว ๔๔๔

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
๖๘๐ ถนนสกลนคร - อุดรธานี
อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร ๔๗๐๐๐

๒๗ เมษายน ๒๕๖๑

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

เรียน นางสาว ศรวิชัย

- สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. กรอบแนวคิดการวิจัย และนิยามศัพท์เฉพาะ จำนวน ๑ ชุด
๒. เครื่องมือการวิจัย จำนวน ๑ ชุด
๓. แบบประเมินเครื่องมือการวิจัย จำนวน ๑ ชุด

ด้วย นางสาวพยอม เชิดชู รหัสประจำตัวนักศึกษา ๕๙๔๒๑๒๓๑๑๑๕ ซึ่งเป็นนักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการวิจัยและพัฒนาการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “การพัฒนาคู่มือการเรียนรู้สาระหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิต โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD ร่วมกับการคิดแบบโยนิโสมนสิการที่ส่งผลต่อพฤติกรรมความร่วมมือ การคิดวิจารณ์ญาณและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต (ค.ม.) โดยมีผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิตร ทองชั้น เป็นประธานกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และ ดร.สมเกียรติ พลละจิตต์ เป็นกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถและเชี่ยวชาญในเรื่องดังกล่าว จึงขอความอนุเคราะห์ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญในการพิจารณาตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย และประเมินเครื่องมือการวิจัยที่นักศึกษาได้จัดทำขึ้น

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

U. eunn

(รองศาสตราจารย์ ดร.หาญชัย อัมภผล)
ผู้อำนวยการบัณฑิตวิทยาลัย ปฏิบัติราชการแทน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. ๐ ๔๒๙๗ ๐๒๒๙

โทรสาร ๐ ๔๒๙๗ ๐๐๓๒

ผู้ประสานงาน นางสาวพยอม เชิดชู โทร. ๐ ๘๓๖๗ ๐๑๒๔ ๘

“อยู่สกล รักสกล ทำเพื่อสกลนคร”

วิชาการ   บุคคล
 ผลประโยชน์   ข้าราชการอื่น

ที่ ศธ ๐๕๔๖.๑๒/๕๒๔

โรงเรียนอนุบาลนครราชสีมา
 เลขที่ 1661
 วันที่ 13 มิ.ย. 2561
 เวลา

มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
 ๖๘๖ ถนนสกลนคร อุดรธานี
 อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ ๔๓๐๐๐

1661 / อ. อ. อ. อ.

๙ พฤษภาคม ๒๕๖๑

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ให้ทดลองใช้เครื่องมือการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนอนุบาลนครราชสีมา

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือการวิจัย จำนวน ๑ ชุด

ด้วย นางสาวพยอม เชิดชู รหัสประจำตัวนักศึกษา ๕๙๔๖๑๒๓๑๑๑๔ ซึ่งเป็นนักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการวิจัยและพัฒนาการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “การพัฒนาคู่มือการเรียนรู้สาระหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคมโดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิค STAD ร่วมกับการคิดแบบโยนิโสมนสิการที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการร่วมมือ การคิดอย่างมีวิจารณญาณและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต (ค.ม.) โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิตร ทองชั้น เป็นประธานกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และ ดร.สมเกียรติ พลละจิตต์ เป็นกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ทั้งนี้ นักศึกษามีความประสงค์ขอทดลองใช้เครื่องมือการวิจัย เพื่อหาความเชื่อมั่นในการศึกษาวิจัยประกอบการทำวิทยานิพนธ์ ดังนั้น บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์จึงขอความอนุเคราะห์ท่านอนุญาตให้นักศึกษารายดังกล่าวได้ทดลองใช้เครื่องมือการวิจัยภายในหน่วยงานของท่านด้วย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนอนุบาลนครราชสีมา
 ผ. ร.ช. ภัฏสุรินทร์
 ร.ช. อนุบาลนครราชสีมา โทร. ๐๕๓๖๖๖๖๖
 นครราชสีมา

ขอแสดงความนับถือ

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

นางสาวพยอม เชิดชู

เจ้าหน้าที่ธุรการ กลุ่มบริหารงานวิชาการ
 บัณฑิตวิทยาลัย 3 มิ.ย. 2561

โทร. ๐ ๕๒๙๗ ๐๒๒๙

โทรสาร ๐ ๕๒๙๗ ๐๐๓๒

ผู้ประสานงาน นางสาวพยอม เชิดชู โทร. ๐ ๘๓๖๓ ๐๑๒๔ ๘

(รองศาสตราจารย์ ดร.หาญชัย อัมภาสล)

ผู้อำนวยการบัณฑิตวิทยาลัย ปฏิบัติราชการแทน

อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

“อยู่สกล รักสกล ทำเพื่อสกลนคร”

ภาคผนวก ข

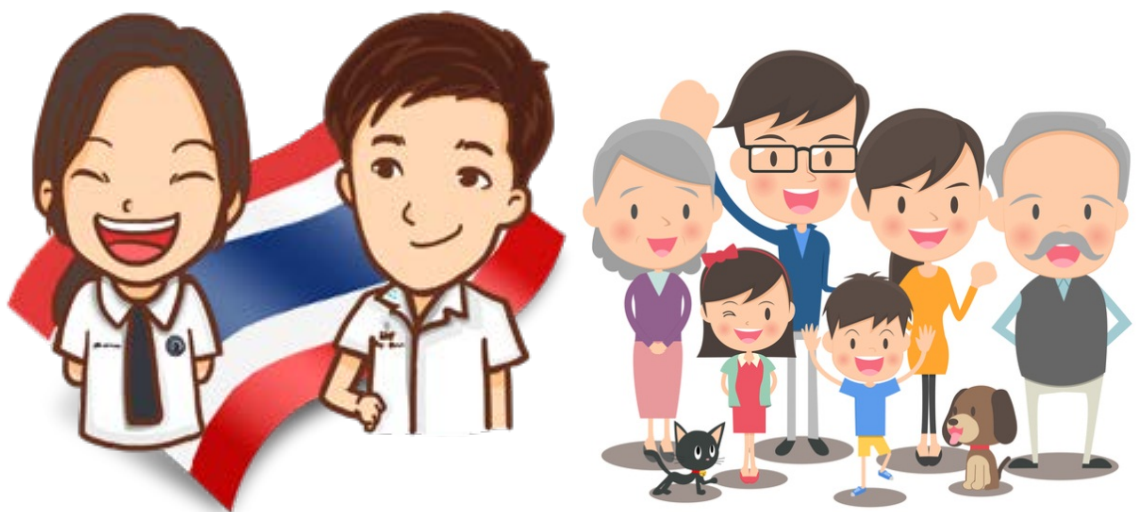
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

- คู่มือการเรียนรู้
- แบบทดสอบวัดพฤติกรรมการรวมมือ
- แบบทดสอบวัดการคิดอย่างมีวิจารณญาณ
- แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
- แบบวัดความฉลาดทางอารมณ์

คู่มือการเรียนรู้สาระหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม
และการดำเนินชีวิตในสังคม
โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD
ร่วมกับการคิดแบบโยนิโสมนสิการ

เรื่อง พลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย
รายวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ส22101
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

นางสาวพยอม เชิดชู

ตำแหน่ง ครู

โรงเรียนมุกดาหาร

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

คำนำ

คู่มือการเรียนรู้หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD ร่วมกับการคิดแบบโยนิโสมนสิการเล่มนี้ จัดทำขึ้นเพื่อเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรม การเรียนการสอนสำหรับครูผู้สอน โดยสาระหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เล่มนี้จัดทำขึ้นเพื่อเป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนในรายวิชา สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สาระที่ 2 หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม ตามมาตรฐาน ส.2.1 และ ส.2.2 เพื่อให้ครูผู้สอนเกิดความสะดวกในการจัดการเรียนการสอนในคู่มือการใช้เล่มนี้ ประกอบไปด้วย แผนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD ร่วมกับการคิดแบบโยนิโสมนสิการในแผนการจัดการเรียนรู้ได้นำวิธีคิดแบบโยนิโสมนสิการมาให้แก่นักเรียนฝึกคิดในบางขั้นของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับเนื้อหาที่เหมาะสมกับวิธีคิดนั้นๆ วิธีคิดจากทั้งหมด 10 วิธีคิดที่นำมาให้นักเรียนฝึก มีสื่อการเรียนรู้ กิจกรรมที่จะเสริมสร้างให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ตามจุดประสงค์การเรียนรู้ที่ตั้งไว้ คู่มือการเรียนรู้หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรมและการดำเนินชีวิตในสังคมเล่มนี้ คงจะเป็นประโยชน์ต่อผู้สนใจ เพื่อใช้เป็นแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในรายวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมระดับชั้นอื่น และในรายวิชาอื่นๆต่อไป

นางสาวพยอม เชิดชู

	หน้า
คำชี้แจง	1
บทบาทครู	2
การเตรียมการสอน	8
บทบาทนักเรียน	9
แบบทดสอบก่อนเรียน	11
บัตรเนื้อหา	
บัตรคำถาม	
บัตรคำถามเสริมการคิดอย่างมีวิจารณญาณ	
แบบทดสอบย่อย	
แบบทดสอบหลังเรียน	
เฉลย	

คู่มือการเรียนรู้หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD ร่วมกับการคิดแบบโยนิโสมนสิการ เล่มนี้ใช้เป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ส22101 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนมุกดาหาร ในการจัดการเรียนรู้ใช้แผนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD ร่วมกับการคิดแบบโยนิโสมนสิการ ที่ส่งผลต่อพฤติกรรมความร่วมมือการคิดอย่างมีวิจารณญาณรับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ในเล่มนี้มีส่วนประกอบดังนี้

1. คำชี้แจง
2. แผนการจัดการเรียนรู้
3. แบบทดสอบก่อนเรียน
4. บัตรเนื้อหา
5. บัตรคำถาม
6. บัตรกิจกรรม
7. แบบฝึกเสริมการเรียนรู้
8. แบบทดสอบหลังเรียน
9. ภาคผนวก
10. บัตรเฉลยแบบทดสอบก่อนเรียน
11. บัตรเฉลยคำถาม

บทบาทครู

1. หน้าที่ครูในชั้นเรียน คือกำกับดูแลกิจกรรมในชั้นเรียน คือการกระตุ้นให้นักเรียน คิดวิเคราะห์ นำเสนอความคิดเห็น และแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ควบคุมเวลาให้ได้ตาม แผนการจัดการเรียนรู้ที่วางไว้ โดยครูทำตัวให้เป็นผู้เอื้อต่อการเรียนรู้ จะมีผลทำให้เกิดการ ควบคุมตามที่ต้องการได้

2. ครูต้องจัดให้กระบวนการเรียนรู้ผ่านขั้นตอนของการเรียนรู้ที่ละขั้นโดยไม่เรียน ลัดและทุกขั้นตอนได้ดำเนินไปตามลำดับที่ถูกต้อง

3. ครูต้องช่วยให้นักเรียนในกลุ่มทุกคนมีส่วนร่วมในกระบวนการกลุ่ม การตัดสินใจ ใดๆก็ตามต้องเป็นการตัดสินใจรวมของกลุ่ม ต้องป้องกันไม่ให้นักเรียนที่ช่างพูดทำตัวเด่น ในกลุ่มมากเกินไป หรือปล่อยให้เด็กที่ไม่ค่อยพูดของตัวออกจากกลุ่ม ครูต้องส่งเสริม ให้นักเรียนมีการอธิบายแลกเปลี่ยนกันและกัน โดยครูไม่ทำตัวเป็นศูนย์กลางของการ อภิปรายไม่เช่นนั้นแทนที่จะเป็นการอภิปรายกลุ่มจะกลายเป็นตอบคำถามครูเท่านั้น ดังนั้น จึงควรระมัดระวัง เช่น เมื่อมีนักเรียนตั้งคำถามกับครู ครูควรหันไปหานักเรียนคนอื่นว่าใคร มีความคิดเห็นเรื่องนี้อย่างไรบ้าง

4. ครูต้องดูแลความก้าวหน้าทางการเรียนรู้ของนักเรียนทุกคนในกลุ่มต้อง พยายามทำให้นักเรียนคิดและรู้จักตนเองว่ากำลังเรียนอยู่ในระดับใด รวมทั้งยอมรับใน จุดอ่อนของตนเอง เพื่อที่จะวางแผนร่วมกับครูและเพื่อนในการแก้ไขจุดอ่อนน้ำย่อยเลย หรือทอดทิ้งให้นักเรียนที่ไม่ค่อยพูดไม่ได้เถียงต้องพยายามจึงให้นักเรียนคนนั้นตอบคำถาม บ่อยๆเพราะการเรียนรู้ใหม่จะต้องอาศัยความรู้กล่าวเป็นบันไดก้าวขึ้นไปทีละขั้น

5. การเรียนโดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD ร่วมกับการคิดแบบ โยนิโสมนสิการมีขั้นตอนในการจัดกิจกรรมดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นการนำเสนอข้อมูล แบ่งย่อยเป็น 3 ขั้นดังนี้

1. ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน (คิดแบบอรรถธรรมสัมพันธ์)

1.1 จัดบรรยากาศในชั้นเรียนเพื่อให้ผู้เรียน เรียนอย่างมีความสุข ครู หน้าตายิ้มแย้มแจ่มใส

1.2 กระตุ้นความสนใจนักเรียน นักเรียนดูภาพข่าวปัจจุบัน เหตุการณ์ ปัจจุบัน เรื่องสั้น คลิปวิดีโอ powerpoint ฯลฯ

1.3 แจงจุดประสงค์การเรียนรู้

2. ชั้นสอน

2.1 ครูอธิบายลักษณะการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD

2.2 ทดสอบก่อนเรียน หรือทดสอบย่อยสำหรับเนื้อหาที่จะสอนในแต่ละหน่วยการเรียนรู้

2.2 ทบทวนความรู้เดิม (คิดแบบสืบสาวเหตุปัจจัย)

2.3 เชื่อมโยงความรู้ใหม่ (คิดแบบอรรถธรรมสัมพันธ์)

2.4 ครูอธิบายเนื้อหาเรื่องนั้นๆ อาจบรรยาย สาธิต ใช้สื่อประกอบการสอน

2.5 ครูให้สถานการณ์หรือปัญหา (คิดแบบสืบสาวสาเหตุปัจจัย)

2.6 นักเรียนแล้วนักเรียนช่วยกันหาแนวทางในการแก้ไขปัญหา (คิดแบบอริยสัจ)

3. ชั้นสรุป

3.1 นักเรียนและครูร่วมกันอภิปรายสรุปผล(คิดแบบคุณโทษและทางออก)

ชั้นที่ 2 ชั้นการทำงานร่วมกัน

1. แบ่งนักเรียนเป็นกลุ่ม กลุ่มละ 4-5 คน มีระดับความสามารถทางการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน โดยสมาชิกภายในกลุ่มต้องประกอบไปด้วย นักเรียนที่เรียนเก่ง 1 คน นักเรียนที่เรียนปานกลาง 2 คน และนักเรียนที่เรียนอ่อน 1 คน โดยมีรายละเอียดดังนี้

1.1 ครูแบ่งนักเรียนออกเป็น 3 กลุ่ม ตามระดับความสามารถทางการเรียน ได้แก่ กลุ่มที่มีระดับความสามารถทางการเรียนสูง ปานกลาง และต่ำ โดยพิจารณาจากผลการเรียนเฉลี่ย (GPX) ในทุกรายวิชาของนักเรียนในภาคเรียนที่ผ่านมา เรียงลำดับคะแนนจากมากที่สุดไปหาน้อยที่สุด และแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม โดยใช้เทคนิค 33% (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ, 2539 หน้า 189) ดังนี้

- นักเรียน 33% ของกลุ่มที่มีระดับผลการเรียนเฉลี่ยสูงจัดให้เป็นนักเรียนที่มีความสามารถทางการเรียนสูง

- นักเรียน 33% ที่มีระดับผลการเรียนเฉลี่ยต่ำจัดให้เป็นนักเรียนที่มีความสามารถทางการเรียนต่ำ

- นักเรียนที่ 34% ที่อยู่ระหว่างกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำจัดให้เป็นนักเรียนที่มีความสามารถทางการเรียนปานกลาง

1.2 หาจำนวนกลุ่ม เป็นการคำนวณจำนวนกลุ่มทั้งหมดว่ามีกี่กลุ่ม แต่ละกลุ่มควรประกอบไปด้วยสมาชิกประมาณ 4 คน ซึ่งสามารถคำนวณหาจำนวนกลุ่มได้จากการนำจำนวนนักเรียนในชั้นเรียนทั้งหมดมาหารด้วยจำนวนสมาชิกภายในกลุ่มที่กำหนดไว้ ซึ่งควรมี 4 คนดังนี้

$$\text{จำนวนกลุ่ม} = \frac{\text{จำนวนนักเรียนในชั้นเรียนทั้งหมด}}{4}$$

ในกรณีที่หารไม่ลงตัวอนุโลมให้บางกลุ่มมีสมาชิก 5 คน ได้ตามความเหมาะสม

1.3 กำหนดนักเรียนเข้ากลุ่มโดยเริ่มจากนักเรียนคนที่เก่งที่สุดที่อยู่ในกลุ่มที่มีระดับความสามารถทางการเรียนเก่ง ไล่ลงมาเรื่อยๆ ไปจนถึงนักเรียนคนสุดท้ายที่อยู่ในกลุ่มที่มีระดับความสามารถทางการเรียนต่ำ จะได้นักเรียนเข้ากลุ่มคละตามความสามารถเก่ง ปานกลาง และต่ำ

ตัวอย่าง การจัดนักเรียนเข้ากลุ่มกรณีมีนักเรียนในชั้นเรียนทั้งหมด 25 คน มีขั้นตอนดังนี้

- 1) แบ่งนักเรียนตามระดับความสามารถได้นักเรียนที่มีระดับความสามารถทางการเรียนสูง ปานกลาง และต่ำ เท่ากับ 8 คน 9 คน และ 8 คน ตามลำดับ
- 2) หาจำนวนกลุ่มได้ทั้งหมด 6 กลุ่ม
- 3) กำหนดนักเรียนเข้ากลุ่มๆ ละ 4-5 คน เริ่มจากคนที่เก่งที่สุดให้อยู่ในกลุ่มอักษร A ไล่ลงมาเรื่อยๆ จนถึงคนที่ 6 จะอยู่ในกลุ่มอักษร F จากนั้นเรียงย้อนกลับคือ ให้คนที่ 7 อยู่ในกลุ่มตัวอักษร F กลับย้อนไปเรื่อยๆ จนถึงคนที่ 12 จะอยู่ในกลุ่มอักษร A ทำซ้ำแบบเดิมจนถึงนักเรียนคนสุดท้าย ดังนี้

ชื่อกลุ่ม สมาชิกในกลุ่ม (เรียงลำดับตามคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน)

A	1	12	13	19	25
B	2	11	14	20	
C	3	10	15	21	
D	4	9	16	22	
E	5	8	17	23	
F	6	7	16	24	

ในขั้นการแบ่งกลุ่มนักเรียนครูผู้สอนอาจทำการจัดนักเรียนเข้ากลุ่มไว้ล่วงหน้า จากนั้นคอยแจ้งให้นักเรียนทราบว่าใครอยู่ในกลุ่มใดเพื่อเป็นการกระชับเวลาในการจัดกิจกรรม

2. แต่ละกลุ่มเลือกประธานและเลขานุการกลุ่ม
3. ครูแจ้งจุดประสงค์การเรียนรู้ให้นักเรียนทราบ
4. นักเรียนเรียนรู้ร่วมกันภายในกลุ่มจากใบงาน, ใบกิจกรรม อื่นๆ
5. นักเรียนภายในกลุ่มอภิปรายปัญหาพร้อมทั้งตรวจสอบการแก้ไขคำตอบจากใบงาน, ใบกิจกรรม อื่นๆ โดยที่นักเรียนทุกคนจะต้องทำหน้าที่ของตนเองให้ดีที่สุด และภายในกลุ่มของนักเรียนเรียนรู้ให้กำลังใจและเข้าใจร่วมกัน

ขั้นที่ 3 ขั้นการทดสอบ

สมาชิกทุกคนในกลุ่มทำการทดสอบย่อยระหว่างเรียน เพื่อเก็บคะแนนรายบุคคลโดยใช้ความรู้และความสามารถของตนเองและห้ามปรึกษากันภายในกลุ่ม และนักเรียนจะช่วยเหลือกันไม่ได้ (นักเรียนต้องแยกโต๊ะออกจากกลุ่ม) ซึ่งครูผู้สอนควรทำการทดสอบ 2-3 ครั้ง หรือมากกว่าตามความเหมาะสม โดยจะทำการทดสอบเมื่อครูสอนไปประมาณ 1-2 ครั้ง เวลาสอบทดสอบครึ่งคาบ ในเนื้อหาสาระที่เรียน

ขั้นที่ 4 ขั้นการปรับปรุงคะแนน

1. ตรวจสอบผลการสอบรายบุคคล(คิดแบบแยกแยะองค์ประกอบ) และการคิดคะแนนรายบุคคลเป็นคะแนนของกลุ่ม(คิดแบบสืบสาวเหตุปัจจัย) โดยการนำคะแนนเฉลี่ยที่ได้จากการทดสอบมาเทียบกับฐานคะแนนของแต่ละคน ซึ่งฐานคะแนนของแต่ละคนได้จากการเฉลี่ยคะแนนที่ได้จากการทดสอบมาเทียบกับฐานคะแนนของแต่ละคน ซึ่งฐานคะแนนของแต่ละคนได้จากการเฉลี่ยคะแนนที่ได้จากการทดสอบที่ผ่านมา หรืออาจคิดจากระดับผลการเรียนปลายปีที่ผ่านมา โดยการหาฐานคะแนน สามารถหาได้ 2 วิธีดังนี้

1.1 การหาฐานคะแนนจากคะแนนเฉลี่ยที่ได้จากการทดสอบย่อย เช่น ดวงกมลได้คะแนนจากการทดสอบย่อยครั้งที่ 1 , 2 และ 3 คือ 70คะแนน 60 คะแนน และ 80 คะแนน ตามลำดับ

$$\text{ฐานคะแนนของดวงกมล} = \frac{70+60+80}{3} = 70 \text{ คะแนน}$$

ดังนั้นฐานคะแนนของดวงกมลเท่ากับ 70 คะแนน

หมายเหตุ คะแนนจากการทดสอบย่อยควรคิดเป็น 100 คะแนน หรือคิดออกมาเป็นเปอร์เซ็นต์หรือร้อยละ และหากได้ผลคะแนนเฉลี่ยเป็นทศนิยมให้ปัดเป็นจำนวนเต็มตามหลักการปัดทศนิยม

1.2 การหาฐานคะแนนจากระดับผลการเรียนปลายปีที่ผ่านมาที่กำหนดเกณฑ์ไว้ดังนี้

ระดับผลการเรียน	ฐานคะแนน
4	85
3.5	80
3	75
2.5	70
2	65
1.5	60
1	55
0	50

หรือคะแนนความก้าวหน้าจากผลต่างระหว่างคะแนนที่ได้รับจากการทดสอบเทียบกับฐานคะแนน กำหนดไว้ดังนี้

คะแนนจากการทดสอบ	คะแนนความก้าวหน้า
ได้คะแนนต่ำกว่าฐานคะแนนมากกว่า 10 คะแนน	0
ได้คะแนนต่ำกว่าฐานคะแนน 1-10 คะแนน	20
ได้คะแนนต่ำกว่าฐานคะแนน 0-10 คะแนน	40
ได้คะแนนมากกว่าฐานคะแนนเกิน 10 คะแนน	60

หมายเหตุ คะแนนผลการทดสอบย่อยหรือคะแนนที่นำมาเทียบกับคะแนนความก้าวหน้าจะต้องคิดจากคะแนน 100 คะแนน

- สังเกตพฤติกรรมของนักเรียนในขณะที่ทำกิจกรรมกลุ่มพร้อมให้คะแนน
- ครูแจ้งคะแนนผลการสอบรายบุคคล และในการสอบแต่ละครั้งจะมีคะแนนพื้นฐานซึ่งเป็นคะแนนต่ำสุดของนักเรียนในการทดสอบย่อยแต่ละครั้ง ซึ่งคะแนน

พัฒนาการของนักเรียนแต่ละคนได้จากความแตกต่างระหว่างคะแนนพื้นฐาน (คะแนนต่ำสุดในการทดสอบ) กับคะแนนที่นักเรียนสอบได้ในการทดสอบย่อยนั้นๆ ส่วนคะแนนของกลุ่มได้จากการรวมคะแนนพัฒนาการของนักเรียนทุกคนในกลุ่มเข้าด้วยกันเพื่อเป็นการกระตุ้นและเปิดโอกาสให้ผู้เรียนพัฒนาความสามารถของตนเองอย่างเต็มที่ และผู้เรียนสามารถปรับปรุงคะแนนการทดสอบในครั้งต่อไปของตนเองให้สูงขึ้น

ขั้นที่ 5 ขั้นการตัดสินผลงานของกลุ่ม (คิดแบบคุณค่าแท้ คุณค่าเทียม)

โดยคะแนนกลุ่มคิดจากการหาค่าเฉลี่ยของคะแนนพัฒนาการหรือคะแนนความก้าวหน้าของสมาชิกแต่ละคนในกลุ่มรวมมีรายละเอียดดังนี้

1. การคิดคะแนนพัฒนาการหรือคะแนนความก้าวหน้าของกลุ่มหาจากค่าเฉลี่ยของคะแนนความก้าวหน้าของสมาชิกทุกคนในกลุ่ม เช่น กลุ่ม A มีสมาชิก ก, ข, ค, ง ทั้ง 4 คนมีคะแนนความก้าวหน้า เท่ากับ 20, 20, 40 และ 20 ตามลำดับ

$$\text{คะแนนความก้าวหน้าของกลุ่ม} = \frac{20+20+40+20}{4} = 25$$

2. คะแนนกลุ่ม คำนวณได้จาก การนำคะแนนกลุ่มมาเป็นคะแนนพัฒนาการหรือคะแนนความก้าวหน้าของกลุ่ม

3. เกณฑ์การกำหนดกลุ่มที่ได้รับการยกย่อง มีรายละเอียด ดังนี้

คะแนนกลุ่ม เกณฑ์ที่ได้รับการยกย่อง

สูงกว่า 80	คะแนนขึ้นไป	ยอดเยี่ยม
65	คะแนน	เก่งมาก
50	คะแนน	เก่ง

4. โดยครูพิจารณาผลรวมของคะแนนสมาชิกในกลุ่ม การให้รางวัลหรือชมเชยกลุ่มสำหรับกลุ่มที่ได้รับการยกย่องในเกณฑ์ต่างๆ ครูผู้สอนอาจกำหนดรางวัลเป็นคะแนน เป็นสิ่งของ หรืออื่นๆ ตามความเหมาะสมเพื่อเป็นการเสริมแรงให้กับนักเรียน

1. พิจารณาผลรวมของคะแนนสมาชิกในกลุ่ม
2. ชมเชยนักเรียนที่ทำคะแนนได้ดีกว่าครั้งก่อนชมเชยเป็นรายบุคคล
3. ชมเชยกลุ่มย่อยที่ทำคะแนนได้ดีกว่าครั้งก่อน
4. ยกย่องนักเรียนหรือกลุ่มย่อยที่ทำคะแนนได้ดี

3.5 ในกรณีที่นักเรียนขาดเรียน ให้นักเรียนเรียนเป็นรายบุคคลจากสื่อการเรียนรู้อันเตรียมไว้โดยครูแยกออกมาอย่างละ 1 ชุด หรือตามจำนวนนักเรียนที่ขาดเรียน

การเตรียมการสอน

1. การจัดสถานที่

1.1 การจัดสถานที่หรือห้องเรียนสำหรับการจัดเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD ร่วมกับการคิดแบบโยนิโสมนสิการ ควรจัดโต๊ะให้นักเรียนสำหรับการทำกิจกรรม กลุ่ม ให้มีที่นั่งประมาณ 4-5 ที่นั่ง โต๊ะควรมีพื้นที่สำหรับการเรียนการสอนการจัดกิจกรรม ได้อย่างสะดวกสบาย แต่ละกลุ่มควรมีระยะห่างระหว่างกลุ่มพอประมาณ เพื่อความสะดวกในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน มีแสงสว่างอย่างเพียงพอ และมีอากาศถ่ายเทได้สะดวก

1.2 บรรยากาศในชั้นเรียน โดยครูควรพยายามจัดบรรยากาศให้นักเรียนได้เรียนร่วมกันอย่างปฏิสัมพันธ์กันช่วยเหลือกันและแลกเปลี่ยนความรู้และทักษะด้านอื่นๆ ซึ่งนักเรียนต้องมีการแข่งขันกับตนเอง และพยายามนำไปสู่เป้าหมายการยอมรับความสามารถซึ่งกันและกัน นักเรียนที่เรียนเก่ง ปานกลาง และอ่อน มีโอกาสช่วยเหลือในกลุ่มประสบความสำเร็จเท่าเทียมกัน และครูควรให้ความสำคัญในการให้นักเรียนดูแลช่วยเหลือซึ่งกันและกัน โดยคอยดูแลอยู่ห่างๆ

1.3 เตรียมเอกสารประกอบการสอน

1.3.1 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน

1.3.2 แบบทดสอบย่อยแต่ละหน่วยการเรียนรู้

1.3.3 บัตรเนื้อหา บัตรคำถาม บัตรกิจกรรม สำหรับนักเรียนรวมทั้งวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการทดลอง และครูต้องตรวจสอบสื่อการสอนให้ครบถ้วนทุกกลุ่มกิจกรรม

1.3.4 แบบวัดพฤติกรรมการร่วมมือ

1.3.5 แบบสังเกตพฤติกรรมการร่วมมือพร้อมเกณฑ์การให้คะแนน

1.3.6 แบบวัดความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ

1.3.7 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

1.3.8 แบบบันทึกการทดสอบย่อยและคะแนนพัฒนาการของกลุ่มคะแนนที่ได้

1.3.9 ใบสรุปผลคะแนนความก้าวหน้า

1.3.10 แบบประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์พร้อมเกณฑ์ในการประเมิน

1.3.11 จัดเตรียมแบบประเมินชิ้นงานพร้อมเกณฑ์การให้คะแนน ซึ่งต้องให้สอดคล้องกับเนื้อหาของบัตรเนื้อหา บัตรคำถาม บัตรกิจกรรม ในแต่ละคู่มือการเรียนรู้

บทบาทของนักเรียน

1. นักเรียนต้องเป็นผู้ที่มีความรับผิดชอบสูง และมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ทุกอย่าง
2. นักเรียนต้องมีความร่วมมือกับกลุ่ม เพื่อสร้างบรรยากาศที่เหมาะสม และเลือกอำนวยความสะดวกการเรียนรู้ สร้างกฎเกณฑ์ของกลุ่มเพื่อให้ดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ต้องร่วมมือกันสร้างจุดประสงค์การเรียนรู้ ค้นคว้าเพิ่มเติม ทำงานกลุ่มที่ได้รับมอบหมายตรงต่อเวลา สามารถประเมินตนเองและเพื่อนร่วมกลุ่มได้
3. นักเรียนต้องกล้าแสดงความคิดเห็น
4. นักเรียนทุกคนต้องร่วมกันตัดสินใจกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ของกลุ่มในการดำเนินกิจกรรมร่วมกัน และครูคอยเป็นที่ปรึกษา
5. นักเรียนปฏิบัติกิจกรรมด้วยความตั้งใจและเต็มความสามารถ
6. นักเรียนต้องปฏิบัติตามข้อตกลง และกฎระเบียบ รวมทั้งความมีวินัยในการเรียน

หน้าที่และบทบาทสำคัญของผู้นำกลุ่ม

1. เป็นผู้เริ่มหรือนำการอภิปราย
2. กระตุ้นให้สมาชิกกลุ่มทุกคนได้แสดงความคิดเห็น และร่วมกันอภิปราย
3. ควบคุมดูแลให้กระบวนการอภิปรายเป็นไปตามขั้นตอนที่วางไว้
4. คอยสรุปประเด็นที่สมาชิกกลุ่มร่วมกันอภิปราย
5. ควบคุม และรักษาเวลาให้เป็นไปตามที่กำหนด
6. ดูแลให้ผลของกระบวนการกลุ่มเป็นไปตามวัตถุประสงค์
7. รับฟังความคิดเห็นของสมาชิกภายในกลุ่ม
8. เป็นผู้ติดต่อประสานงานกับครูเมื่อเกิดปัญหา หรือเมื่อดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนเสร็จเรียบร้อย
9. ตรวจสอบเช็คชื่ออุปกรณ์การเรียนการสอน เก็บเข้าที่ไว้อย่างเป็นระเบียบเรียบร้อย

หน้าที่และบทบาทของสมาชิกกลุ่ม

1. ปฏิบัติกิจกรรมตามลำดับขั้นตอน ด้วยความตั้งใจและเต็มความสามารถเพื่อให้กิจกรรมการเรียนรู้เสร็จตามกำหนดเวลา และตามเป้าหมายที่วางไว้
2. มีความมุ่งมั่นตั้งใจทำกิจกรรม บัตรคำถาม แบบทดสอบ ตลอดจนการบ้านที่ครูมอบหมายและประเมินตนเองเป็นระยะ
3. เมื่อมีปัญหาใดๆหรือมีสิ่งที่ไม่เข้าใจแค่ขอคำแนะนำจากครู
4. ให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมการเรียนการสอน และปฏิบัติตามผู้นำกลุ่ม
5. เมื่อการเรียนหมดชั่วโมง หรือหลังจากที่ทำกิจกรรมเสร็จเรียบร้อยแล้ว สมาชิกทุกคนต้องช่วยกันเก็บอุปกรณ์การเรียนรู้ และจัดโต๊ะให้เป็นระเบียบทุกครั้ง

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 ประกอบการใช้คู่มือการเรียนรู้

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม	ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
หน่วยที่ 1 พลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย	เวลา 7 ชั่วโมง
เรื่อง 1 สังคมประชาธิปไตย	เวลา 2 ชั่วโมง
ครูผู้สอน นางสาวพยอม เชิดชู	โรงเรียนมุกดาหาร
สอนวันที่.....	ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560

สาระการเรียนรู้

สาระที่ 2 หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม

มาตรฐานการเรียนรู้

ส 2.1 เข้าใจและปฏิบัติตามหน้าที่ของการเป็นพลเมืองดี มีค่านิยมที่ดีงาม และดำรงรักษาประเพณี และวัฒนธรรมไทย ดำรงชีวิตอยู่ร่วมกัน ในสังคมไทย และ สังคมโลก อย่างสันติสุข

ตัวชี้วัด

ส 2.1 ม.2/2 เห็นคุณค่าในการปฏิบัติตามสถานภาพ บทบาท สิทธิ เสรีภาพ หน้าที่ ในฐานะพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย

สาระสำคัญ

ในสังคมประชาธิปไตย สมาชิกทุกคนพึงปฏิบัติตามคุณลักษณะของพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. มีความรู้ความเข้าใจลักษณะสังคมประชาธิปไตย (K)
2. อธิบายลักษณะสำคัญของสังคมประชาธิปไตยได้ (K)
3. วิเคราะห์คุณลักษณะสำคัญของสังคมประชาธิปไตยได้ (K)
4. ปฏิบัติตามการเป็นพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย (P)
5. เห็นคุณค่าในการปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย (A)

คุณลักษณะอันพึงประสงค์

1. มีวินัย
2. ใฝ่เรียนรู้
3. มุ่งมั่นในการทำงาน

การจัดกิจกรรมเรียนรู้ (การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD ร่วมกับการคิดแบบโยนิโสมนสิการ)

ชั่วโมงที่ 1

1. ขั้นการนำเสนอข้อมูล

1.1 ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน (คิดแบบอรรถธรรมสัมพันธ์) (5 นาที)

1) ครูจัดบรรยากาศในชั้นเรียนเพื่อให้ผู้เรียน เรียนอย่างมีความสุข ครูหน้าตา ยิ้มแย้มแจ่มใส

2) ครูนำภาพ 6 ภาพการกระทำของบุคคลในกิจกรรมต่างๆ มาให้นักเรียน วิเคราะห์ว่า ภาพใดมีการกระทำที่เหมาะสม ภาพใด มีการกระทำที่ไม่เหมาะสม พร้อม แสดงเหตุผลประกอบ

2) ครูอธิบายให้นักเรียนเข้าใจว่า การกระทำของบุคคลในภาพที่ 1, 3, และ 6 นั้น มีแนวการปฏิบัติเพื่อให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตของผู้ที่อยู่ในสังคมประชาธิปไตยอย่างไร (คิดแบบอรรถธรรมสัมพันธ์)

3) แจงจุดประสงค์การเรียนรู้

1.2 ขั้นการสอน (40 นาที)

1) ครูอธิบายลักษณะการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD เป็นการจัดการ เรียนรู้ที่แบ่งนักเรียนเป็นกลุ่มละ 4-5 คน ระยะเวลาความสามารถเก่ง ปานกลาง และ อ่อน ซึ่งสมาชิกภายในกลุ่มจะต้องเรียนรู้ร่วมกัน โดยสมาชิกภายในกลุ่มจะต้องช่วยเหลือ เกื้อกูลกันในการเรียนรู้ เพื่อให้บรรลุความสำเร็จตามเป้าหมายโดยจะมีการทดสอบ รายบุคคล และนำคะแนนรายบุคคลเป็นคะแนนของกลุ่ม

2) นักเรียนทำแบบทดสอบก่อนเรียนหน่วยการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง พลเมืองดี ตามวิถีประชาธิปไตย

3) ครูตั้งคำถามเพื่อทบทวนความรู้เดิมและกระตุ้นความคิดของนักเรียน (คิดแบบอรรถธรรมสัมพันธ์) “นักเรียนคิดว่า ผู้ที่ชอบไปชุมนุมปิดถนนหรือปิดการจราจร เพื่อเป็นอำนาจการต่อรองในการเรียกร้องสิทธิต่างๆ นั้น เป็นการกระทำที่เหมาะสมหรือไม่ อธิบายเหตุผล” (พิจารณาคำตอบของนักเรียน โดยขึ้นอยู่กับดุลพินิจของครูผู้สอน) และครู อธิบายพร้อมยกตัวอย่างเกี่ยวกับลักษณะสำคัญของสังคมประชาธิปไตย และคุณลักษณะ

ของพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย ลักษณะสำคัญของสังคมประชาธิปไตยต้องประกอบไปด้วย

- อำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชนชาวไทย คือ ประชาชนเป็นเจ้าของอำนาจสูงสุดหรืออำนาจอธิปไตย (อำนาจนิติบัญญัติ อำนาจบริหาร อำนาจตุลาการ) ในการปกครองประเทศ โดยประเทศที่ปกครองในระบอบประชาธิปไตยต้องรัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุดในการปกครองประเทศ โดยลักษณะสำคัญของสังคมประชาธิปไตย คือ ต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนปกครองตนเองหรือเลือกผู้แทนไปปกครองแทนตน และเปิดโอกาสให้ประชาชนแสดงความคิดเห็นต่อรัฐบาลได้ เช่น ไม่อนุญาตให้ประชาชนแสดงความคิดเห็น หรือวิพากษ์วิจารณ์การทำงานของรัฐบาลและข้าราชการก็ไม่อาจจะถือได้ว่าประเทศนั้นเป็นประชาธิปไตยโดยสมบูรณ์ได้

- เป็นสังคมที่ยึดหลักความเสมอภาค คือ ประชาชนชาวไทยทุกคนมีความเท่าเทียมกันตามกฎหมาย เช่น ประชาชนทุกคนมีสิทธิออกเสียงลงคะแนนเลือกตั้งคนหนึ่งเสียงเท่าเทียมกัน และยังได้รับการบริการต่างๆอย่างเท่าเทียม

- เป็นสังคมที่คนในสังคมยึดหลักนิติธรรม(หลักกฎหมาย) โดยที่รัฐธรรมนูญให้หลักประกันทางกฎหมายเกี่ยวกับสิทธิเสรีภาพขั้นพื้นฐานของประชาชน เช่น สิทธิในการนับถือศาสนา สิทธิในทรัพย์สิน เป็นต้น

- เป็นสังคมที่ยึดหลักการประนีประนอม คือเป็นสังคมที่ยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น เช่น การรับการแก้ไขปัญหาคความขัดแย้งอย่างสันติวิธี

- การยอมรับการตัดสินใจเสียงข้างมาก เช่น นักเรียนลงคะแนนเลือกตั้งประธานนักเรียนโดยคนที่ได้เสียงข้างมากก็จะเป็นตัวแทนของนักเรียน

- เป็นสังคมที่ยึดหลักการเคารพเหตุผล เช่น นักเรียนรู้จักฟังเหตุผลของเพื่อน

- ประชาชนทุกคนมีความรับผิดชอบต่อส่วนรวม เช่นการช่วยกันรักษาสมบัติของส่วนรวม

4) ครูถามปัญหาเพื่อให้นักเรียนกระตุ้นการคิด (คิดแบบอริยสัจ) “นักเรียนสามารถปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตยได้อย่างไรบ้าง” และถ้าประชาชนชาวไทยทุกคนปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีจะมีผลอย่างไร

1.3 ชั้นสรุป (5 นาที)

นักเรียนและครูร่วมกันอภิปรายสรุปผล (คิดแบบคุณโทษและทางออก) ถ้า นักเรียนและประชาชนทุกคนปฏิบัติตนในชีวิตประจำวันโดยการเคารพสิทธิ เสรีภาพของกัน และกันยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น และใช้เหตุผลเป็นหลักในการแก้ปัญหา ก็จะส่งผลดี ต่อประเทศชาติได้ เพราะเป็นแนวทางพื้นฐานในการปฏิบัติตนต่อผู้อื่น ซึ่งจะทำให้สมาชิก ภายใต้วงคมอยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุข และสามารถพัฒนาประเทศชาติให้ก้าวหน้าไปได้ อย่างมั่นคง มีความเป็นระเบียบเรียบร้อย แต่ถ้าทุกคนไม่ปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีตามวิถี ประชาธิปไตยก็จะเกิดปัญหาต่างๆขึ้นส่งผลให้ประเทศชาติไม่พัฒนา

ชั่วโมงที่ 2

2. ชั้นการทำงานร่วมกัน (20 นาที)

2.1 แบ่งนักเรียนเป็นกลุ่ม กลุ่มละ 4-5 คน มีระดับความสามารถทางการ เรียนรู้ที่แตกต่างกัน โดยสมาชิกภายในกลุ่มต้องประกอบไปด้วย นักเรียนที่เรียนเก่ง 1 คน นักเรียนที่เรียนปานกลาง 2 คน และนักเรียนที่เรียนอ่อน 1 คน โดยมีรายละเอียดที่ (คำ ชี้แจงสำหรับครู) โดยครูอาจจะแบ่งกลุ่มไว้ล่วงหน้าก็ได้

2.2 นักเรียนภายในกลุ่มเลือกประธานและเลขานุการกลุ่ม จากนั้นส่งตัวแทน 1 คน ส่งรับใบงาน

2.3 สมาชิกภายในกลุ่มเรียนรู้ร่วมกันและทำใบงานร่วมกันช่วยเหลือเกื้อกูลกัน คือใบงานที่ 1.1 เรื่องสังคมประชาธิปไตย และบัตรคำถามที่ 2 เรื่อง คุณลักษณะพลเมืองดี ตามวิถีประชาธิปไตย และนักเรียนภายในกลุ่มร่วมกันตรวจสอบแก้ไขคำตอบจากใบงาน โดยที่นักเรียนแต่ละคนต้องทำหน้าที่ของตัวเองให้ดีที่สุด

2.4 กรณีที่นักเรียนขาดเรียน แยกออกมาอย่างละ 1 ชุดหรือตามจำนวน นักเรียนที่ขาดเรียน

2.5 ครูสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนในขณะที่ทำกิจกรรมกลุ่มพร้อมให้คะแนน

3. ชั้นการทดสอบ (20 นาที)

3.1 สมาชิกทุกคนภายในกลุ่มทำงานทดสอบย่อยที่ 1.1 เรื่อง สังคม ประชาธิปไตย โดยที่นักเรียนหามปรึกษาภายในกลุ่ม และนักเรียนจะช่วยเหลือกันไม่ได้ (นักเรียนแยกโต๊ะออกจากกลุ่ม)

4. ขั้นการปรับปรุงคะแนน (5 นาที)

4.1 ตรวจสอบคะแนนนักเรียนจากการทดสอบเป็นรายบุคคล (คิดแยกแยะองค์ประกอบ) และคิดคะแนนรายบุคคลเป็นคะแนนกลุ่ม รายละเอียดการคิดคะแนนคำชี้แจงสำหรับครู

4.2 ครูแจ้งผลคะแนนการทดสอบย่อยเรื่อง สังคมประชาธิปไตย และแจ้งคะแนนพื้นฐานซึ่งเป็นคะแนนต่ำสุดของนักเรียนในการสอบย่อยแต่ละครั้ง เป็นคะแนนพัฒนาการของนักเรียน และคะแนนรวมพัฒนาการของนักเรียนจะเป็นคะแนนกลุ่ม

5. ขั้นการตัดสินผลงานกลุ่ม (5 นาที) (คิดแบบคุณค่าแท้ คุณค่าเทียม)

5.1 พิจารณาผลรวมของคะแนนสมาชิกในกลุ่ม ครูชมเชยนักเรียนที่ทำคะแนนได้ดีเป็นรายบุคคล และชมเชยยกย่องกลุ่มที่ทำคะแนนได้ดี

การวัดและประเมินผล

วิธีการ	เครื่องมือ	เกณฑ์ผ่านการประเมิน
ตรวจแบบทดสอบก่อนเรียน	แบบทดสอบก่อนเรียน	ประเมินตามสภาพจริง
ตรวจแบบทดสอบย่อยที่ 1.1	แบบทดสอบย่อยที่ 1	ร้อยละ 75 ผ่านเกณฑ์
ตรวจบัตรคำถามที่ 1 และบัตรคำถามที่ 2	บัตรคำถามที่ 1 และบัตรคำถามที่ 2	ประเมินตามสภาพจริง
บันทึกคะแนนพัฒนาการและ ความก้าวหน้าของกลุ่ม	แบบบันทึกคะแนนพัฒนาการ ทำงานกลุ่ม	ได้คะแนนความก้าวหน้าของกลุ่ม ตั้งแต่ 45 คะแนนขึ้นไป
ประเมินพฤติกรรม การทำงานกลุ่ม	แบบประเมินพฤติกรรม การทำงานกลุ่ม	ได้คะแนนตั้งแต่ 8 คะแนนขึ้นไป
สังเกตพฤติกรรมรายบุคคลของ นักเรียนในกระบวนการกลุ่ม	สังเกตพฤติกรรมรายบุคคลของ นักเรียนในกระบวนการกลุ่ม	ได้คะแนนตั้งแต่ 5 คะแนนขึ้นไป
ประเมินคุณลักษณะ อันพึงประสงค์	แบบประเมินคุณลักษณะ อันพึงประสงค์	ได้คะแนนการประเมินแต่ละด้าน ตั้งแต่ 3 คะแนนขึ้นไป

สื่อและแหล่งเรียนรู้

1. แบบทดสอบก่อนเรียนหน่วยที่ 1 เรื่อง พลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย
2. บัตรคำถามที่ 1 เรื่อง เรื่องสังคมประชาธิปไตย
3. บัตรคำถามที่ 2 เรื่องคุณลักษณะพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย
4. แบบทดสอบย่อยที่ 1 เรื่อง สังคมประชาธิปไตย
5. บัตรภาพ
6. หนังสือเรียนวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ม.2

ความคิดเห็นของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

.....

.....

.....

.....

(นางชบา ศรีวิชัย)

หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

ความคิดเห็นของรองผู้อำนวยการฝ่ายบริหารงานวิชาการ

.....

.....

.....

.....

(นายสมพงษ์ รุ่งฤทธิ)

รองผู้อำนวยการฝ่ายบริหารงานวิชาการ

ความคิดเห็นของผู้บังคับบัญชา

.....

.....

.....

.....

(นายสมจิต ราชวงศ์)

ผู้อำนวยการโรงเรียนมุกดาหาร

บันทึกหลังการสอน

1. สรุปผลการจัดการเรียนการสอน

.....
.....
.....
.....
.....

2. ปัญหาหรืออุปสรรค

.....
.....
.....
.....
.....

3. ข้อเสนอแนะ

.....
.....
.....
.....
.....

ลงชื่อ

ครูผู้สอน

(นางสาวพยอม เชิดชู)

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 ประกอบการใช้คู่มือการเรียนรู้

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม	ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
หน่วยที่ 1 พลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย	เวลา 7 ชั่วโมง
เรื่อง 2 สถานภาพ บทบาท สิทธิ เสรีภาพ หน้าที่	เวลา 3 ชั่วโมง
ในฐานะพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย	
ครูผู้สอน นางสาวพยอม เชิดชู	โรงเรียนมุกดาหาร
สอนวันที่.....	ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560

สาระการเรียนรู้

สาระที่ 2 หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม

มาตรฐานการเรียนรู้

ส 2.1 เข้าใจและปฏิบัติตนตามหน้าที่ของการเป็นพลเมืองดี มีค่านิยมที่ดีงาม และดำรงรักษาประเพณี และวัฒนธรรมไทย ดำรงชีวิตอยู่ร่วมกัน ในสังคมไทย และ สังคมโลกอย่างสันติสุข

ตัวชี้วัด

ส 2.1 ม.2/2 เห็นคุณค่าในการปฏิบัติตนตามสถานภาพ บทบาท สิทธิ เสรีภาพ หน้าที่ ในฐานะพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย

สาระสำคัญ

พลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตยต้องปฏิบัติตนตามสถานภาพ บทบาท สิทธิ เสรีภาพ หน้าที่ของประชาชนชาวไทย ซึ่งส่งผลต่อการอยู่ร่วมกันอย่างปกติสุขและการพัฒนาประเทศชาติให้เจริญรุ่งเรือง

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. อธิบายความสำคัญของสถานภาพ บทบาท สิทธิ เสรีภาพ และหน้าที่ของประชาชนชาวไทยได้ (K)
2. วิเคราะห์สถานภาพ บทบาท สิทธิ เสรีภาพ และหน้าที่ของประชาชนชาวไทยได้ (K)
3. ปฏิบัติตามสถานภาพ บทบาท สิทธิ เสรีภาพ และหน้าที่ได้ (P)
5. เห็นคุณค่าในการปฏิบัติตามสถานภาพ บทบาท สิทธิ เสรีภาพ และหน้าที่ได้ (A)

คุณลักษณะอันพึงประสงค์

1. มีวินัย
2. ใฝ่เรียนรู้
3. มุ่งมั่นในการทำงาน

การจัดกิจกรรมเรียนรู้ (การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD ร่วมกับการคิดแบบโยนิโส มนสิการ)

ชั่วโมงที่ 1

1. ขั้นการนำเสนอข้อมูล

1.1 ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน (คิดแบบอรรถธรรมสัมพันธ์) (5 นาที)

- 1) ครูทักทายนักเรียนด้วยหน้าตายิ้มแย้มแจ่มใส
- 2) ครูเปิด การ์ตูนพลเมืองดีชุมชนหน้าอยู่ ตอน รู้จักบทบาทหน้าที่ของตนเอง (Youtube) ให้นักเรียนดูเพื่อเป็นการกระตุ้นความสนใจของนักเรียน เมื่อนักเรียนดูเสร็จครูถามนักเรียนว่า “จากการ์ตูนนักเรียนคิดว่าเพื่อนคู่ซี้สองคนนั้นมีหลักการในการรู้จักบทบาท หน้าที่ของตนเองอย่างไร” (คิดแบบอรรถธรรมสัมพันธ์)

3) แจงจุดประสงค์การเรียนรู้

1.2 ขั้นการสอน (40 นาที)

- 1) ครูทบทวนความรู้เดิมของนักเรียนโดยการถามคำถาม เช่น สังคมประชาธิปไตยมีลักษณะอย่างไร พลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตยมีลักษณะอย่างไร และนักเรียนปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตยและผลที่ได้รับเป็นอย่างไร
- 2) ครูให้นักเรียนดูภาพประชาชนลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง ภาพประชาชนข้ามถนนตรงทางม้าลาย ภาพประชาชนทำความสะอาดชุมชน แล้วครูถามนักเรียนว่า “นักเรียนคิดว่าการปฏิบัติตามภาพนี้หรือเมื่อปฏิบัติแล้วรู้สึกอย่างไร” และ “นักเรียนคิดว่าการปฏิบัติตนตามภาพเหล่านี้ส่งผลดีต่อการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างไร
- 3) ครูอธิบายเรื่องสถานภาพ บทบาท สิทธิ และหน้าที่ในฐานะพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย พร้อมสื่อ Power point เรื่อง สถานภาพ บทบาท สิทธิ และหน้าที่ในฐานะพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย
- 4) ครูสุ่มนักเรียนจับฉลากบัตรคำที่มีข้อความดังต่อไปนี้ (คิดแบบสืบสวนสาเหตุปัจจัย)
  - กฎหมายเรตกล่าวแสดงความคิดเห็นทางการเมืองบนเวทีสาธารณะ
  - อนุรักษ์สิ่งแวดล้อมไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง
  - คุณครูปิยะบุตรตั้งใจสอนหนังสือให้กับนักเรียนในโรงเรียนแถบชายแดน

- ทรงยศได้รับการแต่งตั้งให้เป็นพนักงานข้าราชการใน
กระทรวงมหาดไทย
- พรพิศไปอุดพื้นที่โรงพยาบาลโดยใช้สิทธิประกันสังคมในการจ่ายค่า
รักษาพยาบาล

จากนั้นนักเรียนพิจารณาข้อความที่จับฉลากได้ แล้วให้นักเรียนอธิบาย
ว่าข้อความที่นักเรียนจับฉลากได้เป็น สถานภาพ บทบาท สิทธิ เสรีภาพ หรือหน้าที่ พร้อม
บอกเหตุผลประกอบ(คิดแบบอริยสัจ)

1.3 ชั้นสรุป (5 นาที)

นักเรียนและครูร่วมกันสรุป 1)สถานภาพ คือ ตำแหน่งที่บุคคลได้รับได้มา
โดยกำเนิด และสถานภาพทางสังคม 2)บทบาท คือ การปฏิบัติตามสิทธิ หน้าที่อัน
เนื่องมาจากสถานภาพของบุคคล 3)สิทธิ คือ อำนาจหรือผลประโยชน์ของบุคคลที่
กฎหมายให้ความคุ้มครอง เช่น สิทธิเลือกตั้ง กฎหมายกำหนดให้บุคคลที่มีอายุ 18 ปี
บริบูรณ์มีคุณสมบัติถูกต้องตามกฎหมายมีสิทธิเลือกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 4)
เสรีภาพ คือ มีอิสระในการกระทำของบุคคลที่อยู่ในขอบเขตของกฎหมาย 5) หน้าที่ คือ
ภาระรับผิดชอบของบุคคลที่จะต้องปฏิบัติ และถ้าสมาชิกทุกคนในสังคมได้ปฏิบัติตาม
บทบาทหน้าที่ของตนอย่างถูกต้องก็จะได้ ชื่อว่าเป็น "พลเมืองที่ดีของสังคมและ
ประเทศชาติ" และยังส่งผลให้ประเทศชาติพัฒนาอย่างยั่งยืน ดังนั้น สมาชิกในสังคมทุกคน
โดยเฉพาะเยาวชนที่ถือว่าเป็นอนาคตของชาติ จึงจำเป็นต้องอย่างยิ่งที่จะต้องเรียนรู้และปฏิบัติ
ตามบทบาทหน้าที่ของตน เพื่อช่วยนำพาประเทศชาติให้พัฒนาสืบไป(คุณค่าแท้คุณค่า
เทียม)

ชั่วโมงที่ 2

2. ชั้นการทำงานร่วมกัน (40 นาที)

2.1 แบ่งนักเรียนเป็นกลุ่ม กลุ่มละ 4-5 คน มีระดับความสามารถทางการ
เรียนรู้ที่แตกต่างกัน โดยสมาชิกภายในกลุ่มต้องประกอบไปด้วย นักเรียนที่เรียนเก่ง 1 คน
นักเรียนที่เรียนปานกลาง 2 คน และนักเรียนที่เรียนอ่อน 1 คน โดยมีรายละเอียดที่(คำ
ชี้แจงสำหรับครู) โดยนักเรียนยังคงกลุ่มเดิม

2.2 นักเรียนภายในกลุ่มเรียนรู้ร่วมกันจากหนังสือเรียนวิชาหน้าที่พลเมือง
วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม ม.2 และบัตรคำถามที่ 3 เรื่อง สถานภาพและ
บทบาท และบัตรคำถามที่ 1.4 เรื่อง สถานภาพ บทบาท สิทธิ และหน้าที่ และบัตรส่งเสริม

การคิดอย่างมีวิจารณญาณ โดยที่นักเรียนช่วยเหลือซึ่งกันและกันพร้อมทั้งตรวจสอบ คำตอบของสมาชิกภายในกลุ่ม

2.3 นักเรียนและครูร่วมกันเฉลยใบงานที่ บัตรคำถามที่ 3 เรื่อง สถานภาพและ บทบาท

3. ขั้นการทดสอบ (ในชั่วโมงนี้ยังไม่ทำการทดสอบ)

4. ขั้นการปรับปรุงคะแนน (5 นาที)

4.1 ตรวจสอบคะแนนนักเรียน (คิดแยกแยะองค์ประกอบ) จากการทำบัตร คำถามที่ .3 เรื่อง สถานภาพ บทบาท และบัตรคำถามที่ 4 เรื่องสถานภาพ บทบาท สิทธิ และหน้าที่ โดยคิดคะแนนใบงานเป็นรายบุคคลและนำไปรวมกับคะแนนของกลุ่ม(คิดแบบ สีสาวเหตุปัจจัย) และทำการตรวจสอบปรับปรุงคะแนนของนักเรียนแต่ละคนว่าทำผิดข้อ ไหนและแก้ไขปรับปรุง

5. ขั้นการตัดสินผลงานกลุ่ม (5 นาที) (คิดแบบคุณค่าแท้ คุณค่าเทียม)

5.1 พิจารณาผลรวมของคะแนนสมาชิกในกลุ่ม ครูชมเชยนักเรียนที่ทำคะแนน ได้ดีเป็นรายบุคคล และชมเชยยกย่องกลุ่มที่ทำคะแนนได้ดี

ชั่วโมงที่ 3

1. ขั้นนำเสนอข้อมูล

1.1 ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน (คิดแบบอรรถธรรมสัมพันธ์)

1) ครูกล่าวทักทายนักเรียนด้วยน้ำเสียงไพเราะและยิ้มแย้มแจ่มใส

2) ครูเปิดวีดีโอจาก YouTube ให้นักเรียนดู นิทาน เรื่อง น้องไขเจียว เด็ก ดีช่วยพ่อแม่ทำงานบ้าน (2 นาที) หลังจากนั้นครูอธิบาย เกี่ยวกับน้องไขเจียวว่าการช่วยพ่อแม่ทำงานบ้านนั้นเป็นหน้าที่ของนักเรียนทุกคนพึงกระทำต่อพ่อแม่

3) ครูแจ้งจุดประสงค์การเรียนรู้

1.2 ขั้นสอน

1) ครูทบทวนความรู้เดิม (คิดแบบสีสาวสาเหตุปัจจัย) ให้นักเรียนโดย อธิบายว่าสถานภาพคือ บทบาททางตำแหน่งทางสังคมที่บุคคลได้รับ เช่นนักเรียนเป็น ลูกเสือ ม. ต้น แต่งเครื่องแบบในวันหยุดเพื่อไปรับเสด็จหรือร่วมงานวันสถาปนาลูกเสือ ส่วนบทบาทหน้าที่ของนักเรียน คือตั้งใจเรียน ไม่ทำตัวเกเร เชื่อฟังคำสั่งสอนของครูและพ่อแม่ และการปฏิบัติตนเป็นพลเมืองตามสถานภาพ บทบาท สิทธิ เสรีภาพ และหน้าที่ สามารถกระทำได้ดังนี้ เช่น การเข้ารับการอบรม การปฏิบัติตามกฎหมาย การนับถือ

ศาสนาและปฏิบัติตามพิธีกรรมทางศาสนาที่ตนนับถือ การสืบสานศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น การปฏิบัติตามค่านิยมที่ดีงาม การไปใช้สิทธิเลือกตั้ง การป้องกันประเทศ การประกอบอาชีพที่สุจริตด้วยความซื่อสัตย์สุจริต และการประหยัดอดออม

1.3 **ขั้นสรุป** นักเรียนและครูร่วมกันสรุปข้อดีและข้อเสียของการที่นักเรียนปฏิบัติตามสถานภาพ บทบาท สิทธิ และหน้าที่ จะส่งผลดีต่อตัวนักเรียนและคนรอบข้าง ส่วนข้อเสียจะเกิดปัญหาทางสังคม และประเทศชาติตามมา (คิดแบบคุณค่าแท้ คุณค่าเทียม)

2. **ขั้นการทำงานกลุ่มร่วมกัน**

2.1 นักเรียนภายในกลุ่มช่วยกันทำบัตรคำถามที่ 5 พลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย และช่วยกันตรวจสอบคำตอบ

3. **ขั้นการทดสอบ (10 นาที)**

3.1 นักเรียนทำแบบทดสอบรายบุคคล แบบทดสอบย่อยที่ 1 เรื่อง สถานภาพ บทบาท สิทธิ และหน้าที่ โดยที่นักเรียนไม่สามารถช่วยเหลือเกื้อกูลกัน (นักเรียนแยกโต๊ะออกจากกลุ่ม)

4. **ขั้นการปรับปรุงคะแนน**

4.1 ตรวจสอบแบบทดสอบย่อยรายบุคคล (คิดแยกแยะองค์ประกอบ) และการตรวจใบงานที่ 1.5 พลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย หลังจากนั้นคิดคะแนนรายบุคคลเป็นคะแนนของกลุ่ม (คิดแบบสืบสาวเหตุปัจจัย)

5. **ขั้นการตัดสินผลงานกลุ่ม**

5.1 พิจารณาผลรวมของคะแนนสมาชิกในกลุ่ม ครูชมเชยนักเรียนที่ทำคะแนนได้ดีเป็นรายบุคคล และชมเชยยกของกลุ่มที่ทำคะแนนได้ดี

5.2 ครูมอบหมายงานให้นักเรียนบันทึกการปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีตามสถานภาพ บทบาท สิทธิ และหน้าที่ โดยส่งสัปดาห์หน้า

การวัดและประเมินผล

วิธีการ	เครื่องมือ	เกณฑ์ผ่านการประเมิน
ตรวจแบบทดสอบย่อยที่ 1.2	แบบทดสอบย่อยที่ 2	ร้อยละ 75 ผ่านเกณฑ์
ตรวจบัตรคำถามที่ 3, บัตรคำถามที่ 4 และบัตรคำถามที่ 5	บัตรคำถามที่ 3, บัตรคำถามที่ 4 และบัตรคำถามที่ 5	ประเมินตามสภาพจริง
ตรวจบัตรคำถามส่งเสริมการคิดอย่างมีวิจารณญาณ	คำถามส่งเสริมการคิดอย่างมีวิจารณญาณ	ประเมินตามสภาพจริง
บันทึกคะแนนพัฒนาการและความก้าวหน้าของกลุ่ม	แบบบันทึกคะแนนพัฒนาการทำงานกลุ่ม	ได้คะแนนความก้าวหน้าของกลุ่มตั้งแต่ 45 คะแนนขึ้นไป
ประเมินพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม	แบบประเมินพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม	ได้คะแนนตั้งแต่ 8 คะแนนขึ้นไป
สังเกตพฤติกรรมรายบุคคลของนักเรียนในกระบวนการกลุ่ม	สังเกตพฤติกรรมรายบุคคลของนักเรียนในกระบวนการกลุ่ม	ได้คะแนนตั้งแต่ 5 คะแนนขึ้นไป
ประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์	แบบประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์	ได้คะแนนการประเมินแต่ละด้านตั้งแต่ 3 คะแนนขึ้นไป

สื่อและแหล่งเรียนรู้

1. การ์ตูนพลเมืองดีชุมชนหน้าอยู่ ตอน รู้จักบทบาทหน้าที่ของตนเอง
2. บัตรภาพประชาชนลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง ภาพประชาชนข้ามถนนตรงทางม้าลาย และภาพประชาชนทำความสะอาดชุมชน
3. Power point เรื่อง สถานภาพ บทบาท สิทธิ และหน้าที่ในฐานะพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย
4. บัตรคำ และบัตรส่งเสริมการคิดอย่างมีวิจารณญาณ
5. บัตรคำถามที่ 3 เรื่อง สถานภาพและบทบาท
6. บัตรคำถามที่ 4 เรื่อง สถานภาพ บทบาท สิทธิ และหน้าที่
7. บัตรคำถามที่ 5 เรื่อง พลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย
8. นิทาน เรื่อง น้องไข่เจี๊ว เด็กดีช่วยพ่อแม่ทำงานบ้าน
9. หนังสือเรียนวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ม.2
10. ห้องสมุดโรงเรียน

ความคิดเห็นของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

.....
.....
.....
.....

(นางชบา ศรีวิชัย)

หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

ความคิดเห็นของรองผู้อำนวยการฝ่ายบริหารงานวิชาการ

.....
.....
.....
.....

(นายสมพงษ์ รุ่งฤทธิ์)

รองผู้อำนวยการฝ่ายบริหารงานวิชาการ

ความคิดเห็นของผู้บังคับบัญชา

.....
.....
.....
.....

(นายสมจิต ราชวงศ์)

ผู้อำนวยการโรงเรียนมุขดาหาร

บันทึกหลังการสอน

1. สรุปผลการจัดการเรียนการสอน

.....
.....
.....
.....
.....

2. ปัญหาหรืออุปสรรค

.....
.....
.....
.....
.....

3. ข้อเสนอแนะ

.....
.....
.....
.....
.....

ลงชื่อ

ครูผู้สอน

(นางสาวพยอม เขิดชู)

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 ประกอบการใช้คู่มือการเรียนรู้

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม	ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
หน่วยที่ 1 พลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย	เวลา 7 ชั่วโมง
เรื่อง 2 แนวทางการส่งเสริมให้ปฏิบัติตน เป็นพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย	เวลา 2 ชั่วโมง
ครูผู้สอน นางสาวพยอม เชิดชู	โรงเรียนมุกดาหาร
สอนวันที่.....	ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560

สาระการเรียนรู้

สาระที่ 2 หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม

มาตรฐานการเรียนรู้

ส 2.1 เข้าใจและปฏิบัติตามหน้าที่ของการเป็นพลเมืองดี มีค่านิยมที่ดีงาม และ
ดำรงรักษาประเพณี และวัฒนธรรมไทย ดำรงชีวิตอยู่ร่วมกัน ในสังคมไทย และ สังคมโลก
อย่างสันติสุข

ตัวชี้วัด

ส 2.1 ม.2/2 เห็นคุณค่าในการปฏิบัติตามสถานภาพ บทบาท สิทธิ เสรีภาพ
หน้าที่ ในฐานะพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย

สาระสำคัญ

การร่วมมือกันเสนอแนวทางการส่งเสริมการปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีตามวิถี
ประชาธิปไตยเป็นหน้าที่ของทุกคน

จุดประสงค์การเรียนรู้

1.วิเคราะห์แนวทางการส่งเสริมการปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย
ได้ (K)

2. ปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย (P)

3. เห็นคุณค่าในการร่วมมือกันเสนอแนวทางการส่งเสริมการปฏิบัติตนเป็น
พลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตยได้ (A)

คุณลักษณะอันพึงประสงค์

1. มีวินัย
2. ใฝ่เรียนรู้
3. มุ่งมั่นในการทำงาน

การจัดกิจกรรมเรียนรู้ (การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD ร่วมกับการคิดแบบโยนิโส มนสิการ)

ชั่วโมงที่ 1

1. ขั้นการนำเสนอข้อมูล

1.1 ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน (คิดแบบอรรถธรรมสัมพันธ์) (5 นาที)

- 1) ครูทักทายนักเรียนด้วยหน้าตายิ้มแย้มแจ่มใส
- 2) ครูให้นักเรียนดูบัตรภาพการรณรงค์ไปใช้สิทธิเลือกตั้งแล้วครูถามนักเรียนว่าการไปใช้สิทธิเลือกตั้งมีหลักการอย่างไรบ้างและมีเป้าหมายอย่างไร

3) แจงจุดประสงค์การเรียนรู้

1.2 ขั้นการสอน (40 นาที)

- 1) ครูทบทวนความรู้เดิมของนักเรียนโดยการถามคำถามนักเรียน เช่น ในชั่วโมงที่แล้วเราเรียนเรื่องสถานภาพ บทบาท สิทธิ และหน้าที่ของพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย การที่นักเรียนปฏิบัติตามสถานภาพ บทบาทของนักเรียนจะส่งผลต่อตัวนักเรียนอย่างไร
- 2) ครูอธิบายเรื่อง แนวทางการส่งเสริมให้ปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย
- 3) ครูให้นักเรียนนักเรียนช่วยกันยกตัวอย่างกิจกรรมในกระบวนการทางประชาธิปไตย เช่น ร่วมกิจกรรมเพื่อพัฒนาสิ่งแวดล้อมในชุมชน แล้วครูถามเพื่อเชื่อมโยงความรู้ใหม่ of นักเรียน
  - นักเรียนเคยเข้าร่วมกิจกรรมใดบ้างและนักเรียนรู้สึกอย่างไร
  - กิจกรรมในกระบวนการทางประชาธิปไตยดังกล่าว มีวัตถุประสงค์เพื่ออะไร

4) ครูให้นักเรียนช่วยกันตอบคำถามดังกล่าว

1.3 ขั้นสรุป (5 นาที) (คุณค่าแท้คุณค่าเทียม)

นักเรียนและครูร่วมกันสรุป ถาหากสมาชิกในสังคมทุกคนพัฒนาตนเองให้เป็นพลเมืองดี คือ เป็นคนเคารพในเหตุผล ปฏิบัติตนตามสถานภาพ บทบาท สิทธิ หน้าที่ เคารพสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น มีจิตสาธารณะ เคารพกฎหมาย และมีคุณธรรมจริยธรรมตามวิถีประชาธิปไตยได้ ย่อมจะส่งผลดีต่อทั้งตนเอง สังคม และความสงบสุขของ

ประเทศชาติโดยรวม ซึ่งถ้าคนไทยส่วนใหญ่ประพฤติปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดี ประเทศจะเกิดความสงบสุข ปราศจากความขัดแย้ง ประเทศก็ย่อมพัฒนาเจริญก้าวหน้าได้อย่างรวดเร็ว

ชั่วโมงที่ 2

2. ขั้นการทำงานร่วมกัน (40 นาที)

2.1 แบ่งนักเรียนเป็นกลุ่ม กลุ่มละ 4-5 คน มีระดับความสามารถทางการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน โดยสมาชิกภายในกลุ่มต้องประกอบไปด้วย นักเรียนที่เรียนเก่ง 1 คน นักเรียนที่เรียนปานกลาง 2 คน และนักเรียนที่เรียนอ่อน 1 คน โดยมีรายละเอียดที่(คำชี้แจงสำหรับครู) โดยนักเรียนยังคงกลุ่มเดิม

2.2 นักเรียนภายในกลุ่มเรียนรู้ร่วมกันจากหนังสือเรียนวิชาหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม ม.2 และบัตรคำถามที่ 6 เรื่อง แนวทางการส่งเสริมส่งเสริมการปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย และบัตรส่งเสริมการคิดแบบโยนิโสมนสิการ

3. ขั้นการทดสอบ

3.1 นักเรียนทำแบบทดสอบหลังเรียน หน่วยที่ 1 เรื่องพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย

4. ขั้นการปรับปรุงคะแนน (5 นาที)

4.1 ตรวจสอบคะแนนนักเรียน (คิดแยกแยะองค์ประกอบ)จากการทำบัตรคำถามที่ 6 เรื่อง แนวทางการส่งเสริมส่งเสริมการปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย และ ตรวจสอบบันทึกการปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีจากสัปดาห์ที่แล้ว และ ตรวจสอบแบบทดสอบหลังเรียนหน่วยที่ 1 เรื่อง พลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย โดยคิดคะแนนใบงาน แบบบันทึกเป็นรายบุคคล และคะแนนแบบทดสอบหลังเรียนเป็นรายบุคคลและนำไปรวมกับคะแนนของกลุ่ม(คิดแบบสืบสาวเหตุปัจจัย) และทำการตรวจสอบปรับปรุงคะแนนของนักเรียนแต่ละคนว่าทำผิดข้อไหนและแก้ไขปรับปรุง

5. ขั้นการตัดสินผลงานกลุ่ม (5 นาที) (คิดแบบคุณค่าแท้ คุณค่าเทียม)

5.1 พิจารณาผลรวมของคะแนนสมาชิกในกลุ่ม ครูชมเชยนักเรียนที่ทำคะแนนได้ดีกว่าครั้งก่อนเป็นรายบุคคล และชมเชยยกย่องกลุ่มที่ทำคะแนนได้ดี

การวัดและประเมินผล

วิธีการ	เครื่องมือ	เกณฑ์ผ่านการประเมิน
ตรวจแบบทดสอบหลังเรียน หน่วยที่ 1	แบบทดสอบหลังเรียนหน่วยที่ 1	ร้อยละ 75 ผ่านเกณฑ์
ตรวจบัตรคำถามที่ 6 และแบบ บันทึกการปฏิบัติตนฯ	บัตรคำถามที่ 6 และแบบบันทึก การปฏิบัติตนฯ	ประเมินตามสภาพจริง
ตรวจบัตรส่งเสริมการคิด อย่างมีวิจารณญาณ	บัตรส่งเสริมการคิด อย่างมีวิจารณญาณ	ประเมินตามสภาพจริง
บันทึกคะแนนพัฒนาการและ ความก้าวหน้าของกลุ่ม	แบบบันทึกคะแนนพัฒนาการ ทำงานกลุ่ม	ได้คะแนนความก้าวหน้าของ กลุ่ม ตั้งแต่ 45 คะแนนขึ้นไป
ประเมินพฤติกรรมการทำงาน กลุ่ม	แบบประเมินพฤติกรรม ทำงานกลุ่ม	ได้คะแนนตั้งแต่ 8 คะแนนขึ้นไป
สังเกตพฤติกรรมรายบุคคลของ นักเรียนในกระบวนการกลุ่ม	สังเกตพฤติกรรมรายบุคคลของ นักเรียนในกระบวนการกลุ่ม	ได้คะแนนตั้งแต่ 5 คะแนนขึ้นไป
ประเมินคุณลักษณะอันพึง ประสงค์	แบบประเมินคุณลักษณะอันพึง ประสงค์	ได้คะแนนการประเมินแต่ละด้าน ตั้งแต่ 3 คะแนนขึ้นไป

สื่อและแหล่งเรียนรู้

1. บัตรภาพ การรณรงค์ให้ประชาชนออกไปใช้สิทธิเลือกตั้ง
2. บัตรคำถามที่ 6 เรื่อง แนวทางการส่งเสริมการปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีตามวิถี
ประชาธิปไตย
3. บัตรส่งเสริมการคิดอย่างมีวิจารณญาณ
4. แบบบันทึกการปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย
5. แบบทดสอบหลังเรียนหน่วยที่ 1 เรื่อง พลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย
6. หนังสือเรียนวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ม.2
7. ห้องสมุดโรงเรียน

ความคิดเห็นของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

.....

.....

.....

.....

(นางชบา ศรีวิชัย)

หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

ความคิดเห็นของรองผู้อำนวยการฝ่ายบริหารงานวิชาการ

.....

.....

.....

.....

(นายสมพงษ์ รุ่งฤทธิ)

รองผู้อำนวยการฝ่ายบริหารงานวิชาการ

ความคิดเห็นของผู้บังคับบัญชา

.....

.....

.....

.....

(นายสมจิต ราชีวงศ์)

ผู้อำนวยการโรงเรียนมุกดาหาร

บันทึกหลังการสอน

1. สรุปผลการจัดการเรียนการสอน

.....
.....
.....
.....
.....

2. ปัญหาหรืออุปสรรค

.....
.....
.....
.....
.....

3. ข้อเสนอแนะ

.....
.....
.....
.....
.....

ลงชื่อ

ครูผู้สอน

(นางสาวพะยอม เชิดชู)

แบบทดสอบก่อนเรียน
เรื่อง พลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย

คำชี้แจง

1. จงทำเครื่องหมาย ทับข้อที่ถูกต้องที่สุดเพียงข้อเดียว
ลงในกระดาษคำตอบ
2. แบบทดสอบมีจำนวน 10 ข้อ ใช้เวลา 10 นาที คะแนนเต็ม 10 คะแนน

1. ข้อความที่กล่าวว่า “ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งจะมีสิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งคนละ
หนึ่งเสียงโดยเท่าเทียมกัน” สอดคล้องกับลักษณะสำคัญของสังคมประชาธิปไตยในข้อใด
  - ก. หลักนิติธรรม
  - ข. หลักความเสมอภาค
  - ค. หลักการเคารพเหตุผล
  - ง. หลักอำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชน
2. กำหนดบุญมานัดประชุมชาวบ้านเพื่อตกลงเกี่ยวกับแนวทาง การตัดถนนเข้าหมู่บ้านให้มี
ผลกระทบต่อชาวบ้านน้อยที่สุด การกระทำของกำนันบุญมาสอดคล้องกับข้อใด
  - ก. การประนีประนอม
  - ข. การเคารพเหตุผล
  - ค. การตัดสินใจของคนส่วนใหญ่
  - ง. ความเสมอภาคของประชาชน
3. คณะกรรมการนักเรียนชวนนักเรียนไปพัฒนาสวนสาธารณะใกล้โรงเรียน การกระทำ
ดังกล่าวสอดคล้องกับสังคมประชาธิปไตยอย่างไร
  - ก. รับผิดชอบต่อส่วนรวม
  - ข. การเคารพสิทธิเสรีภาพ
  - ค. การทำงานอย่างมีเหตุผล
  - ง. การมีคุณธรรมจริยธรรม
4. บริษัทสยามกลกิจรับคนงานพิการทำงานโดยให้ค่าจ้างเท่ากับคนที่ร่างกายสมบูรณ์
สอดคล้องกับข้อใด
  - ก. การมีคุณธรรม
  - ข. การเคารพเหตุผล
  - ค. การปฏิบัติตามกฎหมายแรงงาน
  - ง. การเคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์
5. การปฏิบัติตนตามสถานภาพและบทบาท ข้อใดถูกต้อง
  - ก. คุณหมอร้องเพลงหารายได้พิเศษ
  - ข. ครูสันติเป็นคารานำในการแสดงภาพยนตร์
  - ค. คุณแม่ของน้อยพาน้อยไปให้คุณยายเลี้ยงทุกวัน
  - ง. หน่องเป็นนักเรียนที่ได้รับเกียรติบัตร “เยาวชนคนดี”

บัตรเนื้อหาที่ 1

เรื่อง สังคมประชาธิปไตย

พลเมือง หมายถึง พลະกำลังของประเทศ ซึ่งมีส่วนเป็นเจ้าของประเทศนั่นเอง ต่างจากชาวต่างด้าวเข้าเมือง ชาวต่างประเทศนี้เข้ามาอยู่ชั่วคราว พลเมืองมีความหมายต่างจากบุคคล ซึ่งหมายถึง สิ่งซึ่งมีสิทธิและหน้าที่ตามกฎหมาย ซึ่งได้แก่ บุคคลธรรมดาและนิติบุคคล

เมื่อกล่าวถึงพลเมืองของประเทศใด ย่อมหมายถึงบุคคลทั้งหลายที่มีสัญชาติของประเทศนั้น ๆ ตามกฎหมายของแต่ละประเทศ เช่น เมื่อกล่าวถึงพลเมืองของประเทศไทย ย่อมหมายถึงคนทั้งหลายที่มีสัญชาติไทยตาม กฎหมายไทยพลเมืองของแต่ละประเทศย่อมมีสิทธิและ หน้าที่ตามกฎหมายของประเทศนั้น บุคคลต่างสัญชาติที่เข้าไปอยู่อาศัยซึ่งเรียกว่าคนต่างด้าว ไม่มีสิทธิเท่าเทียมกับพลเมือง และมีหน้าที่แตกต่างออกไป เช่น อาจมีหน้าที่เสียภาษี หรือค่าธรรมเนียมเพิ่มขึ้นตามที่กฎหมายของแต่ละประเทศบัญญัติไว้

สิทธิ และหน้าที่เป็นสิ่งคู่กัน เมื่อมีสิทธิก็ต้องมีหน้าที่ พลเมืองของทุกประเทศมีทั้งสิทธิและหน้าที่ แต่จะมีมากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับกฎหมายของประเทศนั้นและแน่นอนว่าประเทศที่ปกครองด้วยระบอบประชาธิปไตยประชาชนมีสิทธิมากกว่าการปกครองในระบอบอื่น เพราะมีสิทธิที่สำคัญที่สุด คือ สิทธิในการปกครองตนเอง

หน้าที่ของพลเมืองดี

พลเมืองดี หมายถึง ผู้ที่ปฏิบัติหน้าที่พลเมืองได้ครบถ้วน ทั้งกิจที่ต้องทำ และกิจที่ควรทำ

หน้าที่ หมายถึง กิจที่ต้องทำหรือควรทำ เป็นสิ่งที่กำหนดให้ทำ หรือห้ามมิให้กระทำ ถ้าทำก็จะก่อให้เกิดผลดี เกิดประโยชน์ต่อตนเอง ครอบครัว หรือสังคมส่วนรวมแล้วแต่กรณี ถ้าไม่ทำหรือไม่ละเว้น การกระทำตามที่กำหนดจะได้รับผลเสียโดยตรง คือ ได้รับโทษ หรือถูกบังคับ เช่น ปรับ จำคุก หรือประหารชีวิต เป็นต้น โดยทั่วไปสิ่งที่ระบุกิจที่ต้องทำ ได้แก่ กฎหมาย เป็นต้น

กิจที่ควรทำ คือ สิ่งที่คนส่วนใหญ่เห็นว่าเป็นหน้าที่ที่จะต้องทำ หรือละเว้นการกระทำ ถ้าไม่ทำหรือละเว้นการกระทำ จะได้รับผลเสียโดยทางอ้อม

พลเมืองดีในวิถีชีวิตประชาธิปไตย

ความหมายของ “พลเมืองดี” ในวิถีชีวิตประชาธิปไตย

พจนานุกรมนักเรียนฉบับราชบัณฑิตยสถาน ได้ให้ความหมายของคำต่าง ๆ ดังนี้

“พลเมือง” หมายถึง ชาวเมือง ชาวประเทศ ประชาชน

“วิถี” หมายถึง สาย แนว ทาง ถนน

“ประชาธิปไตย” หมายถึง แบบการปกครองที่ถือมติปวงชนเป็นใหญ่

ดังนั้นคำว่า “พลเมืองดีในวิถีชีวิตประชาธิปไตย” จึงหมายถึง พลเมือง

ที่มีคุณลักษณะที่สำคัญ คือ เป็นผู้ที่ยึดมั่นในหลักศีลธรรมและคุณธรรมของ

ศาสนา

มีหลักการทางประชาธิปไตยในการดำรงชีวิต ปฏิบัติตนตามกฎหมายดำรงตนเป็นประโยชน์ต่อสังคม โดยมีการช่วยเหลือเกื้อกูลกันอันจะก่อให้เกิดการพัฒนาสังคมและประเทศชาติให้ เป็นสังคมและประเทศประชาธิปไตยอย่างแท้จริงหลักการทางประชาธิปไตย

ลักษณะสำคัญของสังคมประชาธิปไตยประกอบไปด้วย

1) หลักอำนาจอธิปไตยเป็นของประชาชนหมายถึงประชาชนเป็นเจ้าของอำนาจอิสระสูงสุดในการปกครองรัฐ

2) หลักความเสมอภาค หมายถึง ความเท่าเทียมกันในสังคมประชาธิปไตย ถือว่าทุกคนที่เกิดมาจะมีความเท่าเทียมกันในฐานะการเป็นประชากรของรัฐ ได้แก่ มีสิทธิเสรีภาพ มีหน้าที่เสมอภาคกัน ไม่มีการแบ่งชนชั้นหรือการเลือกปฏิบัติ ควรดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันอย่างสันติ ไม่ขัดแย้งแกคนที่อ่อนแอหรือยากจนกว่า

3) หลักนิติธรรม หมายถึง การใช้หลักกฎหมายเป็นกฎเกณฑ์การอยู่ร่วมกันเพื่อความสงบสุขของสังคม

4) หลักเหตุผล หมายถึง การใช้เหตุผลที่ถูกต้องในการตัดสินหรือยุติปัญหาในสังคม

5) หลักการถือเสียงข้างมาก หมายถึง การลงมติโดยยอมรับเสียงส่วนใหญ่ในสังคมประชาธิปไตย ครอบคร้ว ประชาธิปไตย จึงใช้หลักการถือเสียงข้างมากเพื่อลงมติในประเด็นต่าง ๆ ได้อย่างสันติวิธี

บัตรเนื้อหาที่ 2

เรื่อง สถานภาพ บทบาท สิทธิ เสรีภาพ หน้าที่

ความหมายสถานภาพ บทบาท สิทธิ เสรีภาพ หน้าที่

สถานภาพ หมายถึง ตำแหน่งที่บุคคลได้รับการเป็นสมาชิกของสังคม แบ่งออกเป็นสถานภาพที่ได้มาโดยกำเนิด เช่น ลูก หลาน คนไทย เป็นต้น และสถานภาพทางสังคม เช่น ครู นักเรียน แพทย์ เป็นต้น

บทบาท หมายถึง การปฏิบัติตามสิทธิ หน้าที่อันเนื่องมาจากสถานภาพของบุคคลเนื่องจากบุคคลมีหลายสถานภาพในคนคนเดียว ฉะนั้นบทบาทของบุคคลจึงต้องปฏิบัติตามสถานภาพและสถานการณ์นั้น ๆ

สิทธิ หมายถึง อำนาจหรือผลประโยชน์ของบุคคลที่กฎหมายให้ความคุ้มครอง เช่น สิทธิเลือกตั้ง กฎหมายกำหนดให้บุคคลที่มีอายุ 18 ปีบริบูรณ์ มีคุณสมบัติถูกต้องตามกฎหมายมีสิทธิเลือกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

เสรีภาพ หมายถึง ความมีอิสระในการกระทำของบุคคลที่อยู่ในเขตของกฎหมาย เช่น เสรีภาพในการพูด การเขียน เป็นต้น

หน้าที่ หมายถึง ภาระรับผิดชอบของบุคคลที่จะต้องปฏิบัติ เช่น หน้าที่ของบิดาที่มีต่อบุตร เป็นต้น

บัตรเนื้อหาที่ 3

เรื่อง แนวทางการส่งเสริมการปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย

แนวทางการส่งเสริมการปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย

ในสังคมที่เป็นประชาธิปไตย การปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้สังคมประชาธิปไตย เป็นสังคมที่มีความสงบสุข และช่วยพัฒนาประเทศชาติให้มีความเจริญก้าวหน้าหรืออาจกล่าวได้ว่า ถ้าชาวไทยทุกคนปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย ประเทศไทยก็จะเจริญก้าวหน้าทัดเทียมกับนานาอารยประเทศ และอยู่ร่วมกันได้อย่างสงบสุขแนวทางการปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตยที่สำคัญมีดังนี้

1. การทำกิจกรรมร่วมกันในกระบวนการทางประชาธิปไตย เช่น ชาวไทยทุกคน ทุกเพศทุกฐานะที่มีอายุครบ 18 ปีบริบูรณ์ มีสิทธิ์ออกเสียงเลือกตั้งผู้แทนในระดับประเทศและระดับท้องถิ่น โดยรัฐธรรมนูญได้บัญญัติรับรองสิทธิเสรีภาพของประชาชนชาวไทยไว้เพื่อนำไปใช้เป็นแนวทางการทำงานร่วมกันในกระบวนการประชาธิปไตยหลายประการด้วยกัน ดังนี้

- 1) ชาวไทยมีเสรีภาพในการชุมนุมโดยความสงบและปราศจากอาวุธ
  - 2) ชาวไทยมีเสรีภาพในการรวมกันจัดตั้งเป็นพรรคการเมือง
  - 3) ชาวไทยมีเสรีภาพในการรวมกันเป็นสมาคม
  - 4) ประชาชนสามารถมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการใช้อำนาจอรัฐ
2. มีส่วนร่วมและรับผิดชอบในกิจกรรมทางสังคม
3. การดูแลรักษาสาธารณประโยชน์และสิ่งแวดล้อมของชุมชนและประเทศ

บัตรคำถามที่ 1

เรื่อง สังคมประชาธิปไตย

คำชี้แจง ให้นักเรียนบรรยายประเด็นสำคัญในกรณีตัวอย่างที่สอดคล้องกับลักษณะสำคัญของสังคมประชาธิปไตย

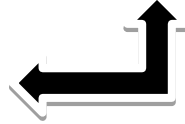
1. สันติชนวนเพื่อนๆ ไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สันติบอกกับเพื่อนๆ ว่า ต้องเลือกผู้สมัครจากพรรคการเมืองที่มีนโยบายพัฒนาประเทศอย่างมีประสิทธิภาพ เพราะผู้ที่ได้รับการเลือกตั้ง จะเป็นตัวแทนของพวกเราในการบริหารราชการแผ่นดิน หรือตรากฎหมาย

2. ชำรงพ่อบ้านและรถยนต์เป็นเวลานานถึง 10 ปี เมื่อพ่อบรรดาตามกำหนดแล้วชำรงก็ได้รับโอนกรรมสิทธิ์บ้านและรถยนต์เป็นของเขาตามกฎหมาย ชำรงมีสิทธิในบ้านของเขา ไม่ต้องการให้คนอื่นเข้ามาทำความรำคาญใจในบ้านของเขา และเขาก็ไม่เปิดวิทยุเสียงดังรบกวนเพื่อนบ้าน

3. หมู่บ้านดอนหวายได้รับการยกย่องว่า เป็นหมู่บ้านพัฒนาตัวอย่าง เพราะเป็นหมู่บ้านที่ช่วยกันรักษาความสะอาด ปลูกต้นไม้ร่มรื่น มีสวนสาธารณะ ซึ่งเกิดจากความร่วมแรงกันของชาวบ้าน และช่วยกันขุดลอกคูคลองที่ตื้นเขินทำถนนภายในหมู่บ้าน

4. ต้นมะม่วงในบ้านของสน ยืนกิ่งเข้าไปในบ้านของก้าน ก้านบอกให้สนตัดกิ่งมะม่วงภายในเวลา 1 เดือน แต่สนไม่ตัด ดังนั้นก้านจึงตัดกิ่งมะม่วงด้วยตนเอง ทำให้สนไม่พอใจ มีการต่อกันขึ้น ในที่สุดก้านก็ให้เหตุผลว่า เขาทำตามขั้นตอนของกฎหมาย ดังนั้นสนจึงยอมรับ

5. ปัจจุบันนี้สตรีสามารถประกอบอาชีพรับราชการทหาร ปลัดอำเภอ นายอำเภอ ผู้ว่าราชการจังหวัดผู้พิพากษาได้นอกจากนั้นทุกคนยังใช้สิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทน และสมาชิกสภาท้องถิ่นได้เมื่ออายุครบตามที่กฎหมายกำหนด

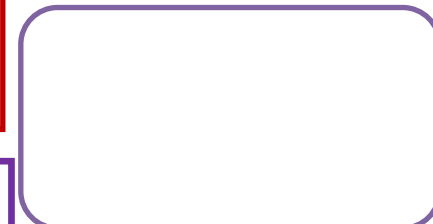
6. ชาวบ้านโนนสูงต่างก็มีความคิดเห็นแตกต่างกัน ในเรื่องขุดบ่อบาดาลในหมู่บ้าน บางกลุ่มต้องการให้ขุดบริเวณหน้าหมู่บ้าน บางกลุ่มต้องการให้ขุดบริเวณหลังหมู่บ้าน แต่ในที่สุดผู้ใหญ่ก็นัดเจรจากับทุกกลุ่ม และสามารถตกลงกันได้

7. ในการประชุมใหญ่ของคณะกรรมการบริหารหมู่บ้านจอมทอง ประธานในที่ประชุมเสนอความคิดเห็นว่า ชาวบ้านทุกคนควรร่วมพลังสร้างวัดประจำหมู่บ้านแห่งใหม่ เพื่อเป็นศูนย์รวมจิตใจของชาวบ้าน แต่คณะกรรมการส่วนใหญ่ไม่เห็นด้วยกับข้อเสนอของประธาน ด้วยเหตุผลสำคัญหลายประการ เช่น มีวัดใกล้หมู่บ้านอยู่แล้วถึง 2 วัด และการที่จะสร้างวัดใหม่ต้องมีค่าใช้จ่ายสูง ชาวบ้านก็มีรายได้น้อยอยู่แล้ว คงขาดกำลังทรัพย์ที่จะช่วยเหลือ ในที่สุดประธานก็ยอมตามความคิดเห็นของคณะกรรมการ

8. ประธานฝ่ายกิจกรรมนักเรียนประชุมคณะกรรมการเรื่องการจัดกิจกรรมในวันเด็ก กรรมการมีความคิดเห็นแตกต่างกัน บางคนเสนอให้จัดกิจกรรมในห้องประชุมของโรงเรียน บางคนเสนอให้จัดกิจกรรมบริเวณลานกีฬาของโรงเรียน บางคนเสนอให้จัดที่หน้าเสาธง

บัตรคำถามที่ 2
เรื่อง คุณลักษณะพลเมืองดีตามวิถี
ประชาธิปไตย

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านกรณีศึกษาแล้วตอบคำถาม

จิรวุฒน์เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เมื่อครูให้นักเรียนทำกิจกรรมต่างๆ จิรวุฒน์มักได้รับเลือกให้เป็นหัวหน้ากลุ่มอยู่เสมอ เพราะเขาจะรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ไม่ถือมั่นตามความคิดของตนเอง แต่ถ้าเขาเป็นสมาชิกของกลุ่มในบางครั้ง เขาก็จะเชื่อฟังความคิดเห็นของสมาชิกกลุ่มเช่นกัน เพื่อนของสันต์บางคนเป็นคนที่มีความสามารถ บางคนเป็นเด็กพิการ ซึ่งทางโรงเรียนจะรับเด็กพิการมาเรียนร่วมกับเด็กทั่วไปด้วย สันต์จะปฏิบัติตนต่อเพื่อนเหล่านั้นเท่าเทียมกับคนอื่น เดือนหน้าสันต์จะมีอายุครบ 15 ปี เขาเตรียมตัวไปทำบัตรประจำตัวประชาชน

บ้านของจิรวุฒน์อยู่ห่างจากโรงเรียนประมาณ 3 กิโลเมตร เขาต้องขี่จักรยานไปโรงเรียน บางวันไปพร้อมกับเพื่อนหลายคน ทุกคนขี่รถจักรยานเรียงเดี่ยวไปตามถนน ไม่ขี่จักรยานเป็นกลุ่ม บริเวณหน้าโรงเรียนจะมีทางข้ามถนนที่พวกนักเรียนเรียกกันว่า ทางม้าลาย สันต์และเพื่อนๆ จะข้ามถนนตรงทางม้าลาย

จิรวุฒน์และเพื่อนๆ ชอบไปช่วยชุมชนใกล้โรงเรียนในการปลูกต้นไม้ให้แก่ชุมชน ทำความสะอาดบริเวณสวนสาธารณะ ช่วยโรงเรียนจัดนิทรรศการ จัดสถานที่ในงานต่างๆ ของโรงเรียน เป็นลูกเสืออาสาจราจร บางครั้งก็นำสิ่งของไปบริจาคแก่ผู้ประสบภัยธรรมชาติ เช่น น้ำท่วม ไฟไหม้ หรือบางครั้งก็นำสิ่งของไปบริจาคแก่คนยากจน เด็กกำพร้า ไปช่วยสอนหนังสือแก่เด็กเล็ก

คุณครูจะชมจิรวุฒน์และเพื่อนๆ ว่า เป็นพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย

คำถาม จิรวุฒน์มีคุณลักษณะหรือมีการกระทำอย่างไรบ้าง ที่แสดงว่า เป็นพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย ยกตัวอย่างประกอบ

.....

.....

.....

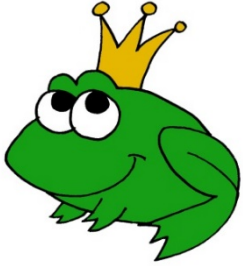
.....

.....

.....

.....

บัตรคำถามที่ 3
เรื่อง สถานภาพ บทบาท

คำชี้แจง : ให้นักเรียนวิเคราะห์สถานภาพและบทบาทของบุคคล
ในภาพแล้วเขียนบันทึกให้ถูกต้อง

สถานภาพของบุคคลในภาพ
มีบทบาท

สถานภาพของบุคคลในภาพ
มีบทบาท

สถานภาพของบุคคลในภาพ
มีบทบาท

สถานภาพของบุคคลในภาพ

มีบทบาท

สถานภาพของบุคคลในภาพ

มีบทบาท

สถานภาพของบุคคลในภาพ

มีบทบาท

บัตรคำถามที่ 4

เรื่อง สถานภาพ บทบาท สิทธิ และหน้าที่

คำชี้แจง : ให้นักเรียนบรรยายได้ภาพที่แสดงถึงการปฏิบัติตามสถานภาพ บทบาท สิทธิ เสรีภาพ และหน้าที่ของพลเมืองดี และผลที่ได้รับ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

บัตรคำถามที่ 5

เรื่อง สถานภาพ บทบาท สิทธิ และหน้าที่

คำชี้แจง : ให้นักเรียนพิจารณาข้อความต่อไปนี้ว่ามีความสัมพันธ์กับหัวข้อใดในกรอบด้านล่าง จากนั้นนำอักษรในแต่ละหัวข้อมาเขียนด้านล่างข้อความให้ถูกต้อง

ถือเป็นการสร้างรายได้ให้กับตนเองและประเทศชาติ ส่งผลให้เกิดสภาพคล่องทางการเงินและมีความเป็นอยู่ที่ดี

.....

เมื่อมีอายุ 18 ปีบริบูรณ์เรามีหน้าที่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งทุกครั้งเพื่อเลือกคนดีเข้าไปเป็นตัวแทนในการบริหารบ้านเมือง

.....

การใช้ทรัพยากรให้เกิดคุณค่ามากที่สุดลดการใช้ทรัพยากรที่หาได้ยากและหาสิ่งอื่นมาทดแทน

.....

การศึกษาเป็นการพัฒนาคนให้มีความสมบูรณ์ทั้งร่างกายจิตใจและสติปัญญา เพื่อนำความรู้ไปใช้ในการดำเนินชีวิต

.....

ประชาชนทุกคนควรมีส่วนร่วมในการสอดส่องดูแลและเฝ้าระวังเพื่อป้องกันมิให้ผู้ที่ไม่หวังดีคิดทำลายประเทศ

.....

ก. การป้องกันประเทศ

ข. การสืบสานศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น

ค. การร่วมมือในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ

ง. การประกอบอาชีพสุจริต

จ. การปฏิบัติตามกฎหมาย

ฉ. การประหยัดและอดออม

ช. การไปใช้สิทธิเลือกตั้ง

ซ. การเข้ารับการศึกษาอบรม

ฅ. การปฏิบัติตามตามค่านิยมที่ดีงาม

ญ. การนับถือศาสนาและปฏิบัติตามพิธีกรรมทางศาสนาที่ตนนับถือ

บัตรคำถามที่ 6
เรื่อง แนวทางการส่งเสริมการปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดี

1. ในฐานะพลเมืองดีเราสามารถเข้าไปมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมร่วมกันในกระบวนการทางประชาธิปไตยได้อย่างไร

.....
 .....
 .....

2. กิจกรรมทางสังคมที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาสังคมประชาธิปไตยมีอะไรบ้าง

.....
 .....
 .....

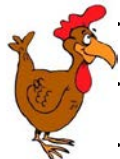
3. เราสามารถช่วยกันดูแลรักษาสาธารณประโยชน์รวมถึงสิ่งแวดล้อมของชุมชนและประเทศชาติได้อย่างไรบ้าง

.....
 .....
 .....

4. หากคนในสังคมไทยไม่รู้จักทำกิจกรรมร่วมกันตามกระบวนการทางประชาธิปไตยจะส่งผลอย่างไร

.....
 .....
 .....

5. แนวทางการส่งเสริมให้ปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตยสามารถทำได้
 อย่างไรจงอธิบาย

.....
 .....
 .....

บัตรกิจกรรมที่ 1 เสริมการคิดอย่างมีวิจารณญาณ

“ฉลาดเลือก”

ชื่อกลุ่ม.....

คำชี้แจง : 1. ให้นักเรียนพิจารณา ถ้าอยู่ในสถานการณ์ที่กำหนดให้จะปฏิบัติอย่างไร
2. แต่ละกลุ่มรายงานหน้าชั้นเรียน และนักเรียนช่วยกันเลือกทางเลือกที่เหมาะสมที่สุดพร้อมเหตุผล

สถานการณ์	ทางเลือก
1) คุณครูลาป่วยทำให้ชั่วโมงวิชาสังคมศึกษาว่าง	
2) เพื่อนๆ ไปเล่นเกมที่ร้านหลังโรงเรียน	
3) ลืมทำการบ้านส่งคุณครู	
4) คนแปลกหน้ายื่นสิ่งของให้	
5) รวมกิจกรรมเดินทางไกลหลงทาง	

บัตรกิจกรรมที่ 2 เสริมการคิดอย่างมีวิจารณญาณ

ชื่อกลุ่ม.....

คำชี้แจง :1. ให้แต่ละกลุ่มพิจารณาอ่านและทำความเข้าใจ นักเรียนแต่ละกลุ่มเขียน
วิพากษ์วิจารณ์เรื่องที่อ่าน ร่วมกันอภิปรายในประเด็นต่อไปนี้

- 1) ได้ความคิดอย่างไรบ้างกับเรื่องที่อ่าน
- 2) จะนำแนวคิดนี้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ได้อย่างไร
- 3) ตั้งชื่อเรื่องที่อ่าน

1. ได้ความคิดอย่างไรบ้างกับเรื่องที่อ่าน

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. จะนำแนวคิดนี้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ได้อย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

3. ชื่อเรื่องที่อ่าน

.....

คำชี้แจง : 1. ให้แต่ละกลุ่มพิจารณาอ่านและทำความเข้าใจ นักเรียนแต่ละกลุ่มเขียน
วิพากษ์วิจารณ์เรื่องที่อ่าน ร่วมกันอภิปรายในประเด็นต่อไปนี้

- 1) ได้ความคิดอย่างไรบ้างกับเรื่องที่อ่าน
- 2) จะนำแนวคิดนี้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ได้อย่างไร
- 3) ตั้งชื่อเรื่องที่อ่าน

เรื่อง.....

“ประหลาดลึนดี” ให้คนนั่งสบถขึ้น พร้อมกับมองที่ขวดหมึก บนโต๊ะเขียนหนังสือ
“บทร้อยกรองที่สุดแสนจะไพเราะเพราะพริ้งต่างๆ ออกมาจากขวดหมึกในนี้ และต่อไปนี่
มันจะเป็นเรื่องอะไร”

มันเป็นความลับ วันหนึ่งพูดกับปากกาคนหนึ่งสามารถทำให้ทุกสิ่งทุกอย่างบนโต๊ะ
ได้ยิน

“ประหลาดมากฉันทำให้เกิดเป็นเรื่องราวต่างๆขึ้นได้ อย่างวิจิตรพิสดาร เมื่อเขา
ลากชั้นรากเป็นตัวอักษรลงบนแผ่นกระดาษ” ฉันรู้แต่เพียงว่าฉันเพียงหยดเดียวทำให้เกิด
ข้อความที่ซาบซึ่งตรึงใจได้เกินกว่าครึ่งหน้ากระดาษ ฉันมีความสำคัญไม่น้อยทีเดียว กวี
นิพนธ์เกิดขึ้นเพราะฉัน ตัวละครเอกที่เป็นที่รู้จักกันดีทั่วโลก ความรู้สึก อารมณ์ โกรธ
หัวเราะชอบใจ การบรรยายถึงธรรมชาติอันงดงามและน่าพิสมัยเกิดขึ้นเพราะฉัน ทั้งๆที่
อัศวินพระเอกและผู้ร้ายเหล่านี้ฉันไม่รู้จักเลยแม้แต่คนเดียว

ท่านพูดถูก ปากกาพูด ถ้าท่านคิดอีกสักนิดท่านจะรู้ว่าในฐานะที่ท่านเป็นน้ำหมึก
ท่านเป็นเพียงส่วนประกอบของปากกาเท่านั้น ฉันต่างหากที่เขียนลงบนกระดาษแสดง
ความรู้สึกนึกคิดเป็นตัวหนังสือปากกาเป็นผู้เขียน

ท่านขาดความรอบรู้ ขวดหมึกพูด เพิ่งทำงานยังไม่ถึงอาทิตย์ก็ซำรูดใช้การไม่ได้
ท่านเป็นเพียงผู้รับใช้ ก่อนที่ท่านจะมาทำหน้าที่นี้ฉันมีผู้ใช้ของท่านมากมาย มีทั้งประเภท
ขนนก ขนห่าน ประเภทตีเยียมที่ทำจากอังกฤษ ปากกาขนนกและปากกาเหล็กตีมารับใช้ฉัน
มากมายแล้ว และกำลังจะมาอีกเยอะ ฉันก็อยากรู้เหมือนกันว่า ต่อไปนี้เขาจะเอาฉันไป
เขียนเรื่องอะไร

เรื่องขวดหมึกคุยโม้นะซี ปากกาพูด มันไม่น่าดูเลยที่จะมาคุยโม้ เพราะใครๆ เขาจะ
หัวเราะเยาะเอาเปล่าๆ

คืนนั้นกวีนิพนธ์ หมดอารมณ์ ขวดหมึกและปากกามองหน้ากันอย่างลึนหัวง

บัตรกิจกรรมที่ 3 เสริมการคิดอย่างมีวิจารณญาณ

ชื่อกลุ่ม.....

คำชี้แจง : 1. ให้แต่ละกลุ่มพิจารณาอ่านและทำความเข้าใจ นักเรียนแต่ละกลุ่มเขียน
วิพากษ์วิจารณ์เรื่องที่อ่าน ร่วมกันอภิปรายในประเด็นต่อไปนี้

- 1) ได้ความคิดอย่างไรบ้างกับเรื่องที่อ่าน
- 2) จะนำแนวคิดนี้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ได้อย่างไร
- 3) ตั้งชื่อเรื่องที่อ่าน

1. ได้ความคิดอย่างไรบ้างกับเรื่องที่อ่าน

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. จะนำแนวคิดนี้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ได้อย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

3. ชื่อเรื่องที่อ่าน

.....

คำชี้แจง : 1. ให้แต่ละกลุ่มพิจารณาอ่านและทำความเข้าใจ นักเรียนแต่ละกลุ่มเขียน
วิพากษ์วิจารณ์เรื่องที่อ่าน ร่วมกันอภิปรายในประเด็นต่อไปนี้

- 1) ได้ความคิดอย่างไรบ้างกับเรื่องที่อ่าน
- 2) จะนำแนวคิดนี้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ได้อย่างไร
- 3) ตั้งชื่อเรื่องที่อ่าน

เรื่อง.....

ในกาลครั้งหนึ่งที่ยังไม่นานเท่าใดนัก มีกาน้ำชาอยู่ใบหนึ่งที่มันมีความภาคภูมิใจใน
ตนเองเป็นอย่างมาก เพราะตัวของมันทำจากกระเบื้องเคลือบชั้นดี ภูมิใจที่หูของมันกว้าง
พวยของมันยาว และยังตั้งรับกันอยู่ 2 ข้างของตัวมันอย่างได้สัดส่วน มันชอบเอาสิ่งเหล่านี้
มาคุยบ่อยๆ แต่มันจะไม่ยอมถึงฝาของมันเลยเนื่องจากแตกจนต้องให้หมุดยึด แต่มันยังมี
ชิ้นส่วนเล็กๆชิ้นหนึ่งหายไป ซึ่งก็คงเป็นธรรมดาที่ไม่มีใครหรอกที่จะเอาความไม่
สมประกอบของตนเองมาพูด แต่คนอื่นกลับถึงว่าใคร่สชาติจากการพูดคุยถึงปมด้อยของ
คนอื่น

ถ้วย เขี่ยอกน้ำ โถ และอื่นๆ แม้กระทั่งช้อน ต่างคนได้ดีว่าปากกาหล่นจึงเกิด
ตำหนิขึ้น ฉะนั้นจึงนำเอาเรื่องนี้มาคุยกันแทนที่จะคุยเรื่องหูและพวยที่น่ารักของกา กาน้ำ
ชามันรู้ว่าพวกพ้อง ของมันชอบพูดในสิ่งที่มันไม่ยอมให้ใครกล่าวขวัญ

วันหนึ่งมันรำพึงถึงจุดบกพร่องของมันเอง ที่ทำให้มันอยู่อย่างสงบเสงี่ยมเฉยเมยตัว
มานาน วันนี้มันนึกถึงจุดเด่นของมันเช่น พวย ฝา และหู ในขณะที่ ถ้วย เขี่ยอก โถ และ
ช้อนไม่มีทุกสิ่งเป็นองค์ประกอบในขณะที่มันดำรงตำแหน่งผู้ยิ่งใหญ่บนโต๊ะมันพูดกับตัวเอง
อย่างมั่นใจ

โครม!! มันหล่นจากโต๊ะเพราะความซุ่มซ่ามของเจ้าของ พวยหักถึงโคน หูแตก
กระเด็นไปคนละทาง ฝาไม่ต้องพูดถึง ตัวมันคิดว่าอยู่กับพื้นโดยไม่มีรอยร้าว เป็นข้าว
เจี๊ยบปวดและทรมาณที่สุดสำหรับมัน แต่ทุกคนหัวเราะชอบใจที่มันต้องไปนอนแฉ่งแฉ่ง
พวยหักและหูหลุด

มันเองมันก็อดซ้ำชะตาชีวิตของมันไม่ได้ที่มันเกิดมาเป็นน้ำชาแต่ถูกนำ มาปลูก
ต้นไม้ในช่วงท้ายและในที่สุดมันก็ถูกๆเป็นชิ้นเล็กชิ้นน้อย วางปิดหน้าดินอยู่บนกระถาง
เพราะเหตุนี้มันจึงต้องหมอบกระแด่อยู่ที่นี้ในฐานะกาน้ำชาแตกที่ไร้ประโยชน์

บัตรกิจกรรมที่ 1 เสริมการคิดแบบโยนิโสมนสิการ

เรื่อง สถานภาพและบทบาท (คิดแบบอรรถธรรมสัมพันธ์)

ชื่อกลุ่ม.....

คำชี้แจง ให้นักเรียนเลือกหมายเลขหน้าข้อความ ไปตอบคำถามให้ถูกต้อง

1. สถานภาพ

2. บทบาท

3. สิทธิ

4. เสรีภาพ

5. หน้าที่

1. หน้าที่ของบิดาที่มีต่อบุตร .....
2. แพทย์ .....
3. สิทธิเลือกตั้ง .....
4. เสรีภาพในการพูด .....
5. การปฏิบัติตามสิทธิ .....
6. นักเรียน .....
7. บิดามารดา .....
8. นายกรัฐมนตรี .....
9. ทำตามกฎหมาย .....

บัตรกิจกรรมที่ 2 เสริมการคิดแบบโยนิโสมนสิการ

คำชี้แจง ให้นักเรียนยกตัวอย่างการแก้ไขปัญหาคือข้อริยสัง 4 ในชีวิตประจำวัน

สถานการณ์ที่ 1

ทุกข์ (ผล) พิจารณาว่าได้รับบาดเจ็บจากการขี่จักรยานยนต์ล้ม

สมุทัย (เหตุ) .....

นิโรธ (ผล) .....

มรรค (เหตุ) .....

สถานการณ์ที่ 2

ทุกข์ (ผล) น้ำหนักตัวมากจนรู้สึกอึดอัด ถูกเพื่อนล้อ

สมุทัย (เหตุ) .....

นิโรธ (ผล) .....

มรรค (เหตุ) .....

สถานการณ์ที่ 3

ทุกข์ (ผล) สอบตก ทุกข์ใจเพราะการสอบตก

สมุทัย (เหตุ) .....

นิโรธ (ผล) .....

มรรค (เหตุ) .....

ภาคผนวก

บัตรเฉลยแบบทดสอบก่อนเรียน
เรื่อง พลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย

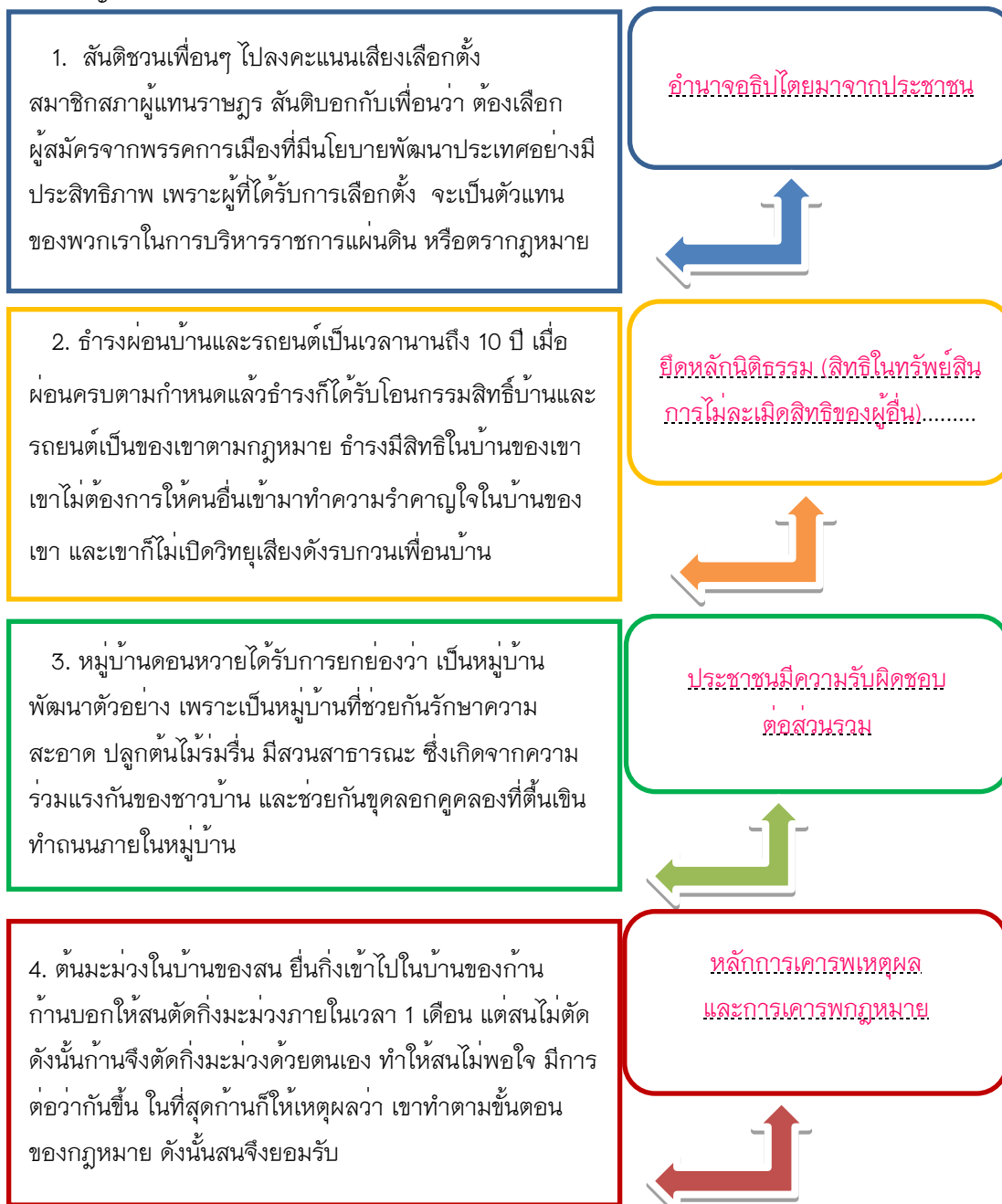
ข้อที่	คำตอบ
1	ข
2	ก
3	ก
4	ง
5	ง
6	ค
7	ก
8	ค
9	ข
10	ค

เฉลยบัตรคำถามที่ 1

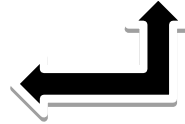
เรื่อง สังคมประชาธิปไตย

คำชี้แจง ให้นักเรียนบรรยายประเด็นสำคัญในกรณีตัวอย่างที่สอดคล้องกับลักษณะสำคัญของสังคมประชาธิปไตย

5. ปัจจุบันนี้สตรีสามารถประกอบอาชีพรับราชการทหาร ปลัดอำเภอ นายอำเภอ ผู้ว่าราชการจังหวัดผู้พิพากษาได้นอกจากนั้นทุกคนยังใช้สิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทน และสมาชิกสภาท้องถิ่นได้เมื่ออายุครบตามที่กฎหมายกำหนด

สังคมที่ยึดหลักความเสมอภาค
มีความเท่าเทียมกันตามกฎหมาย

6. ชาวบ้านโนนสูงต่างก็มีความคิดเห็นแตกต่างกัน ในเรื่องขุดบ่อบาดาลในหมู่บ้าน บางกลุ่มต้องการให้ขุดบริเวณหน้าหมู่บ้าน บางกลุ่มต้องการให้ขุดบริเวณหลังหมู่บ้าน แต่ในที่สุดผู้ใหญ่ก็นัดเจรจากับทุกกลุ่ม และสามารถตกลงกันได้

ยึดหลักเคารพเหตุผล

7. ในการประชุมใหญ่ของคณะกรรมการบริหารหมู่บ้านจอมทอง ประธานในที่ประชุมเสนอความคิดเห็นว่า ชาวบ้านทุกคนควรรวมพลังสร้างวัดประจำหมู่บ้านแห่งใหม่เพื่อเป็นศูนย์รวมจิตใจของชาวบ้าน แต่คณะกรรมการส่วนใหญ่ไม่เห็นด้วยกับข้อเสนอของประธาน ด้วยเหตุผลสำคัญหลายประการ เช่น มีวัดใกล้หมู่บ้านอยู่แล้วถึง 2 วัด และการที่จะสร้างวัดใหม่ต้องมีค่าใช้จ่ายสูง ชาวบ้านก็มีรายได้น้อยอยู่แล้ว คงขาดกำลังทรัพย์ที่จะช่วยเหลือ ในที่สุดประธานก็ยอมตามความคิดเห็นของคณะกรรมการ

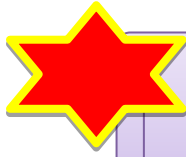
ยึดหลักประนีประนอม

8. ประธานฝ่ายกิจกรรมนักเรียนประชุมคณะกรรมการเรื่องการจัดกิจกรรมในวันเด็ก กรรมการมีความคิดเห็นแตกต่างกัน บางคนเสนอให้จัดกิจกรรมในห้องประชุมของโรงเรียน บางคนเสนอให้จัดกิจกรรมบริเวณลานกีฬาของโรงเรียน บางคนเสนอให้จัดที่หน้าเสาธง

การยอมรับในการตัดสินใจ
ของฝ่ายข้างมาก แต่รับฟังเสียง
ข้างน้อย

เฉลยบัตรคำถามที่ 2

เรื่อง คุณลักษณะพลเมืองดีตามวิถี

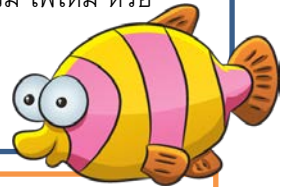
คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านกรณีศึกษาแล้วตอบคำถาม

จิรวุฒน์เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เมื่อครูให้นักเรียนทำกิจกรรมต่างๆ จิรวุฒน์มักได้รับเลือกให้เป็นหัวหน้ากลุ่มอยู่เสมอ เพราะเขาจะรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ไม่ถือมั่นตามความคิดของตนเอง แต่ถ้าเขาเป็นสมาชิกของกลุ่มในบางครั้ง เขาก็จะเชื่อฟังความคิดเห็นของสมาชิกกลุ่มเช่นกัน เพื่อนของสันต์บางคนเป็นคนที่มีความขยัน บางคนเป็นเด็กพิการ ซึ่งทางโรงเรียนจะรับเด็กพิการมาเรียนร่วมกับเด็กทั่วไปด้วย สันต์จะปฏิบัติตนต่อเพื่อนเหล่านั้นเท่าเทียมกับคนอื่น เดือนหน้าสันต์จะมีอายุครบ 15 ปี เขาเตรียมตัวไปทำบัตรประจำตัวประชาชน

บ้านของจิรวุฒน์อยู่ห่างจากโรงเรียนประมาณ 3 กิโลเมตร เขาต้องขี่จักรยานไปโรงเรียน บางวันไปพร้อมกับเพื่อนหลายคน ทุกคนขี่รถจักรยานเรียงเดี่ยวไปตามถนน ไม่ขี่จักรยานเป็นกลุ่ม บริเวณหน้าโรงเรียนจะมีทางข้ามถนนที่พวกนักเรียนเรียกกันว่า ทางม้าลาย สันต์และเพื่อนๆ จะข้ามถนนตรงทางม้าลาย

จิรวุฒน์และเพื่อนๆ ชอบไปช่วยชุมชนใกล้โรงเรียนในการปลูกต้นไม้ให้แก่ชุมชน ทำความสะอาดบริเวณสวนสาธารณะ ช่วยโรงเรียนจัดนิทรรศการ จัดสถานที่ในงานต่างๆ ของโรงเรียน เป็นลูกเสืออาสาจราจร บางครั้งก็นำสิ่งของไปบริจาคแก่ผู้ประสบภัยธรรมชาติ เช่น น้ำท่วม ไฟไหม้ หรือบางครั้งก็นำสิ่งของไปบริจาคแก่คนยากจน เด็กกำพร้า ไปช่วยสอนหนังสือแก่เด็กเล็ก

คุณครูจะชมจิรวุฒน์และเพื่อนๆ ว่า เป็นพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย

คำถาม จิรวุฒน์มีคุณลักษณะหรือมีการกระทำอย่างไรบ้าง ที่แสดงว่า เป็นพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย ยกตัวอย่างประกอบ

1. เคารพในเหตุผล สันต์จะรับฟังความคิดเห็นของเพื่อนอย่างมีเหตุผลไม่ว่าสันต์จะเป็นหัวหน้ากลุ่มหรือสมาชิกของกลุ่ม
2. เคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สันต์ปฏิบัติตนต่อเพื่อนที่พิการหรือเพื่อนที่ยากจนเช่นเดียวกับเพื่อนคนอื่น
3. มีจิตสาธารณะ สันต์จะช่วยเหลือชุมชนทำประโยชน์ เช่น ปลูกต้นไม้ ทำความสะอาดบริเวณสวนสาธารณะ ช่วยโรงเรียนจัดนิทรรศการ จัดสถานที่ในงานต่างๆ ของโรงเรียน เป็นลูกเสือจราจร เป็นต้น
4. เคารพกฎหมาย โดยการปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยการทำบัตรประจำตัวประชาชน เคารพและปฏิบัติตามกฎหมายจราจร

เฉลยบัตรคำถามที่ 3

เรื่อง สถานภาพ บทบาท

คำชี้แจง : ให้นักเรียนวิเคราะห์สถานภาพและบทบาทของบุคคล
ในภาพแล้วเขียนบันทึกให้ถูกต้อง

สถานภาพของบุคคลในภาพ พระสงฆ์
มีบทบาท เผยแผ่หลักธรรมคำสั่งสอนทางพุทธศาสนาให้แก่คนทั่วไปปฏิบัติตนตามพระธรรมวินัยอย่างเคร่งครัดสั่งสอนให้คนประพฤติปฏิบัติตนเป็นคนดีละเว้นการทำชั่ว

สถานภาพของบุคคลในภาพ ทหาร
มีบทบาท เป็นผู้ดูแลรักษาความสงบ ความมั่นคงของชาติ และในยามสงครามทหารจะทำการสู้รบเพื่อป้องกันศัตรูไม่ให้รุกรานประเทศ

สถานภาพของบุคคลในภาพ ตำรวจ
มีบทบาท ดูแลความสงบเรียบร้อยของบ้านเมือง คอยสอดส่องดูแลไม่ให้เกิดการทำผิดกฎหมายและเมื่อพบผู้กระทำความผิดกฎหมายมีหน้าที่จับกุมเพื่อดำเนินคดีตามกระบวนการต่อไป

สถานการณ์ของบุคคลในภาพ **แพทย์**
 มีบทบาท **ดูแลความสงบเรียบร้อยของบ้านเมือง**
คอยสอดส่องดูแลไม่ให้เกิดการทำผิดกฎหมายและ
เมื่อพบผู้กระทำความผิดกฎหมายมีหน้าที่จับกุมเพื่อ
ดำเนินคดีตามกระบวนการต่อไป

สถานการณ์ของบุคคลในภาพ **ครู**
 มีบทบาท **อบรมสั่งสอนให้ศิษย์ประพฤติปฏิบัติตน**
เป็นคนดีของสังคมรวมถึงถ่ายทอดวิชาความรู้
ต่างๆที่เป็นประโยชน์ให้แก่ศิษย์

สถานการณ์ของบุคคลในภาพ
 มีบทบาท **ศึกษาเล่าเรียนค้นคว้าหาความรู้ที่เป็น**
ประโยชน์ต่อตนเองเพื่อจะได้นำไปใช้สำหรับการ
ดำเนินชีวิตในอนาคต ปฏิบัติตามระเบียบของ
โรงเรียนอย่างเคร่งครัด

เฉลยบัตรคำถามที่ 4

เรื่อง สถานภาพ บทบาท สิทธิ และ

คำชี้แจง: ให้นักเรียนบรรยายใต้ภาพที่แสดงถึงการปฏิบัติตามสถานภาพ บทบาท สิทธิ เสรีภาพ และหน้าที่ของพลเมืองดี และผลที่ได้รับ

หน้าที่เข้ารับการศึกษาคบธรรม ผลจะทำให้มีความ
สมบูรณ์ ทั้งทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา
สามารถนำความรู้ไปพัฒนาประเทศชาติ

หน้าที่ในการปฏิบัติตามกฎหมาย
ผลทำให้เกิดความเป็นระเบียบเรียบร้อย
แก่สังคม

รู้จักวางแผนใช้จ่ายเงิน ประหยัด อดออม ผลดีต่อ
เศรษฐกิจของตนเอง ครอบครัว และประเทศชาติ

ประกอบอาชีพสุจริต ผลดีคือ สร้างรายได้แก่
ตนเองเกิดสภาพคล่องทางการเงิน

เมื่ออายุครบ 18 ปีบริบูรณ์ ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง
ทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับประเทศ ส่งผลดี
ต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตย

นับถือศาสนาและปฏิบัติตามพิธีกรรมทาง
ศาสนาที่ตนนับถือ ส่งผลให้มีความสุขในสังคม

บัตรคำถามที่ 5

สถานการณ์ ภาพ บทบาท สิทธิ และหน้าที่

คำชี้แจง : ให้นักเรียนพิจารณาข้อความต่อไปนี้ว่ามีความสัมพันธ์กับหัวข้อใดในกรอบด้านล่าง จากนั้นนำอักษรในแต่ละหัวข้อมาเขียนด้านล่างข้อความให้ถูกต้อง

ถือเป็นการสร้างรายได้ให้กับตนเองและประเทศชาติ ส่งผลให้เกิดสภาพคล่องทางการเงินและมีความเป็นอยู่ที่ดี

.....**ง**.....

เมื่อมีอายุ 18 ปีบริบูรณ์เรามีหน้าที่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งทุกครั้งเพื่อเลือกคนดีเข้าไปเป็นตัวแทนในการบริหารบ้านเมือง

.....**ช**.....

การใช้ทรัพยากรให้เกิดคุณค่ามากที่สุดลดการใช้ทรัพยากรที่หาได้ยากและหาสิ่งอื่นมาทดแทน

.....**ค**.....

การศึกษาเป็นการพัฒนาคนให้มีความสมบูรณ์ทั้งร่างกายจิตใจและสติปัญญาเพื่อนำความรู้ไปใช้ในการดำเนินชีวิต

.....**ข**.....

ประชาชนทุกคนควรมีส่วนร่วมในการสอดส่องดูแลและเฝ้าระวังเพื่อป้องกันมิให้ผู้ที่ไม่หวังดีคิดทำลายประเทศ

.....**ก**.....

- ก. การป้องกันประเทศ
- ข. การสืบสานศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น
- ค. การร่วมมือในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ
- ง. การประกอบอาชีพสุจริต
- จ. การปฏิบัติตามกฎหมาย
- ฉ. การประหยัดและอดออม
- ช. การไปใช้สิทธิเลือกตั้ง
- ซ. การเข้ารับการศึกษาอบรม
- ฅ. การปฏิบัติตนตามค่านิยมที่พึงงาม
- ญ. การนับถือศาสนาและปฏิบัติตามพิธีกรรมทางศาสนาที่ตนนับถือ

เฉลยบัตรคำถามที่ 6

เรื่อง แนวทางการส่งเสริมการปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดี

1. ในฐานะพลเมืองดีเราสามารถเข้าไปมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมร่วมกันในกระบวนการทางประชาธิปไตยได้อย่างไร

เมื่อชุมชนมีปัญหาเช่นปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมสมาชิกในชุมชนร่วมกันเพื่อหาแนวทางต่างๆที่เหมาะสมในการแก้ปัญหาหรือเมื่อจะมีการเลือกตั้งคนในชุมชนก็ร่วมกันออกมารณรงค์หรือประชาสัมพันธ์ให้คนออกไปใช้สิทธิ์ลงคะแนนเลือกคนดีที่มีความรู้ความสามารถไปเป็นผู้แทนของคุณ

2. กิจกรรมทางสังคมที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาสังคมประชาธิปไตยมีอะไรบ้าง

.....การพัฒนาเด็กและเยาวชนให้เจริญเติบโตเป็นพลเมืองดีการร่วมมือ การป้องกัน..... และแก้ไขปัญหาสังคมเช่นปัญหายาเสพติดปัญหาอาชญากรรมเป็นต้นการร่วมมือกันรักษาความสามัคคีและป้องกันความขัดแย้งระหว่างสมาชิกในสังคมการรวมการลงคะแนนคัดคนพิการหรือทุพพลภาพให้ได้รับสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆการร่วมมือกันป้องกันสาธารณภัยต่างๆ

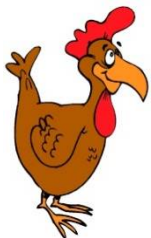

3. เราสามารถช่วยกันดูแลรักษาสาธารณประโยชน์รวมถึงสิ่งแวดล้อมของชุมชนและประเทศชาติได้อย่างไรบ้าง

ช่วยการดูแลรักษาถนนหนทางให้อยู่ในสภาพดี คอยสอดส่องดูแล ไม่ให้ผู้ใดทำลายสาธารณสถานช่วยรักษาสิ่งแวดล้อม ใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างรู้คุณค่าร่วมไปถึงป้องกันไม่ให้เกิดมลพิษซึ่งจะส่งผลกระทบต่อสุขภาพและคุณภาพชีวิตของคนในสังคม

4. หากคนในสังคมไทยไม่รู้จักทำกิจกรรมร่วมกันตามกระบวนการทางประชาธิปไตย

จะส่งผลอย่างไรจะส่งผลให้ประเทศมีการพัฒนาช้าปัญหาต่างๆ

ภายในประเทศก็จะทวีความรุนแรงสังคมไร้ระเบียบคนในสังคมอยู่ร่วมกันด้วยความขัดแย้งอีกครั่งไม่ให้เกิดผลในการแก้ปัญหาส่งผลต่อความสงบเรียบร้อยภายในประเทศ

5. แนวทางการส่งเสริมให้ปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตยสามารถทำได้ อย่างไรจงอธิบาย

การทำกิจกรรมร่วมกันในกระบวนการทางประชาธิปไตยการมีส่วนร่วม และรับผิดชอบในกิจกรรมทางสังคมและการดูแลรักษาสาธารณประโยชน์

เฉลยบัตรกิจกรรมที่ 1

บันทึกการปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีตามสถานภาพ บทบาท สิทธิ และหน้าที่

คำชี้แจง : ให้นักเรียนบันทึกการปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีตามวิธีประชาธิปไตยในระยะเวลา 10 วันโดยเขียนลงในตารางที่กำหนดให้ครบถ้วน

ว/ด/ป	สิ่งที่ปฏิบัติ	เกิดประโยชน์	ผู้สังเกตการณ์
21 พ.ค. 2561	ไปโรงเรียนแต่เช้า แต่งกายถูกระเบียบและ ตั้งใจศึกษาหาความรู้	ทำให้เราเป็นคนมีระเบียบ วินัยและมีความรู้ที่จำเป็น ต่อการดำเนินชีวิต	คุณแม่ ครูที่ปรึกษา
22 พ.ค.2561	เข้าร่วมกิจกรรมการ เลือกตั้งประธานนักเรียน	เป็นการส่งเสริมแนวทาง ตามกระบวนการ ประชาธิปไตย	ครูที่ปรึกษา
23 พ.ค. 2561	แสดงความคิดเห็นใน ห้องเรียนและรับฟัง ความคิดเห็นของผู้อื่น	ทำให้มีการเปิดกว้างทาง ความคิด และมีอย่างมี เหตุผล	เพื่อน
24 พ.ค.2561	เข้าร่วมกิจกรรมทำ ความสะอาดในชุมชน	เป็นการช่วยรักษา สาธารณสุขประโยชน์	ผู้ใหญ่บ้าน

(พิจารณาโดยขึ้นอยู่กับดุลยพินิจครูผู้สอน)

บัตรภาพ

ภาพที่ 1 แม่ค้าขายของ

ภาพที่ 2 การชุมนุมประท้วง

ภาพที่ 3 การปราศรัย

ภาพที่ 4 คนเผาอาคารสถานที่

ภาพที่ 5 การจลาจล

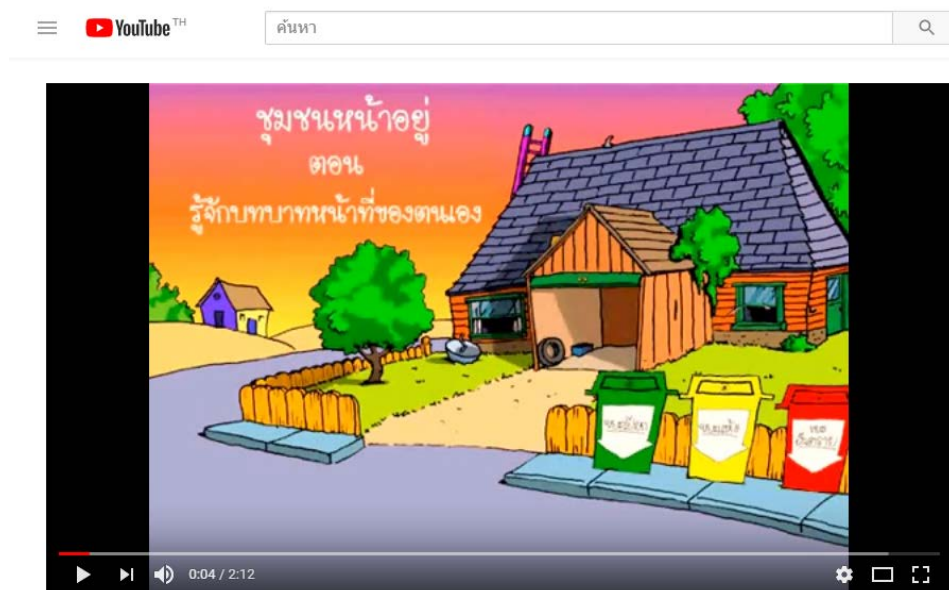
ภาพที่ 6 คนกวาดลานวัด

สื่อการสอนวีดีโอ บน Youtube

<https://www.youtube.com/watch?v=-kjT1Ni4jec>

การ์ตูนพลเมืองดีชุมชนหน้าอยู่ ตอน รู้จักบทบาทหน้าที่ของตนเอง

การ์ตูนพลเมืองดี ตอน รู้จักบทบาทหน้าที่ของตนเอง

You Tube

สื่อการสอนวีดีโอ บน Youtube

<https://www.youtube.com/watch?v=W8VFhqG8Nv0>

นิทาน เรื่อง น้องไขเจียว เด็กดีช่วยพ่อแม่ทำงานบ้าน

นิทาน น้องไขเจียว เด็กดีช่วยพ่อแม่ทำงานบ้าน | นิทานสอนใจ Indysong Kids

บัตรภาพ

ภาพนักเรียนลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง

ภาพนักเรียนทำความสะอาดชุมชน

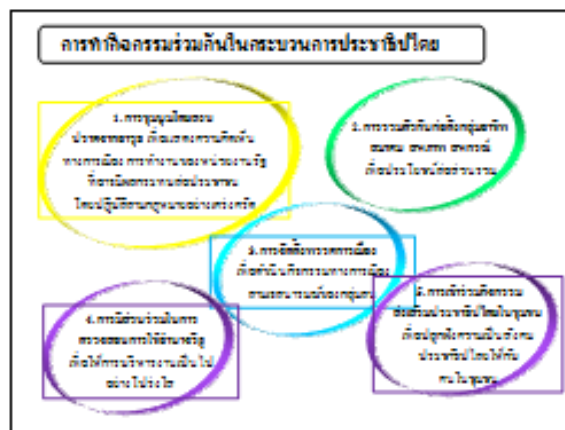

ภาพคนข้ามทางม้าลาย

บัตรคำ

กฤษณเรศกล่าวแสดงความคิดเห็นทางการเมืองบน
เวทีสาธารณะ

ณัฐพงศ์เดินทางไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง

คุณครูปิยะบุตรตั้งใจสอนหนังสือให้กับนักเรียน
ในโรงเรียนแถบชายแดน

ทรงยศได้รับการแต่งตั้งให้เป็นพนักงานข้าราชการ
ในกระทรวงมหาดไทย

พรพิศไปอุดหนุนที่โรงพยาบาลโดยใช้สิทธิ
ประกันสังคมในการจ่ายค่ารักษาพยาบาล

บัตรภาพ

แบบบันทึกการทดสอบย่อยและคะแนนพัฒนาการ

กลุ่มที่.....	ทดสอบครั้งที่ 1			ทดสอบครั้งที่ 2			ทดสอบครั้งที่ 3		
	คะแนน ฐาน	คะแนน ทดสอบ	คะแนน พัฒนา การ	คะแนน ฐาน	คะแนน ทดสอบ	คะแนน พัฒนา การ	คะแนน ฐาน	คะแนน ทดสอบ	คะแนน พัฒนา การ

- หมายเหตุ 1. ฐานคะแนนคิดจากระดับผลการเรียนรายวิชาสังคมศึกษา
 ศาสนา และวัฒนธรรม จากภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2560
2. ฐานคะแนนคิดจากคะแนนเฉลี่ยที่ได้รับจากการทดสอบย่อย

แบบบันทึกคะแนนและพัฒนาการความก้าวหน้า

เรื่อง.....				
ลำดับที่	ชื่อกลุ่ม.....	คะแนนพัฒนาการ และความก้าวหน้า ครั้งที่		
	รายชื่อสมาชิกกลุ่ม	1	2	3
คะแนนรวมของกลุ่ม				
คะแนนเฉลี่ยของกลุ่ม				
เกณฑ์พัฒนาการและความก้าวหน้าของกลุ่ม				

แบบสังเกตพฤติกรรมรายบุคคลของนักเรียนในกระบวนการกลุ่ม

		ชื่อกลุ่ม.....													
		เรื่อง.....													
ที่	พฤติกรรม ชื่อ-สกุล	ความ ร่วมมือ			การ แสดง ความ คิดเห็น			การ ยอมรับ ฟังผู้อื่น			ความ ตั้งใจ			คะแนน รวม	ผลการ ประเมิน
		3	2	1	3	2	1	3	2	1	3	2	1		
		3	2	1	3	2	1	3	2	1	3	2	1	12	

หมายเหตุ ครูอาจมอบหมายให้นักเรียนแต่ละกลุ่มสังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่มของสมาชิกเป็นรายบุคคล

เกณฑ์การให้คะแนน

3 = ปฏิบัติสม่ำเสมอ

2 = ปฏิบัติเป็นบางครั้ง

1 = ไม่เคยปฏิบัติ

เกณฑ์การตัดสิน

9 – 12 คะแนน ได้ผลการประเมินระดับ ดีมาก

5 – 8 คะแนน ได้ผลการประเมินระดับ พอใช้

ต่ำกว่า 5 คะแนน ได้ผลการประเมินระดับ ปรับปรุง

เกณฑ์การประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์

เกณฑ์	ความมีวินัย		
	3	2	1
การปฏิบัติตามข้อตกลงกฎระเบียบ ข้อบังคับในการเรียน	การปฏิบัติตามข้อตกลงกฎระเบียบ ข้อบังคับในการเรียน ไม่ละเมิดสิทธิของผู้อื่น	การปฏิบัติตามข้อตกลงกฎระเบียบ ข้อบังคับในการเรียน	การปฏิบัติตามข้อตกลงกฎระเบียบ ข้อบังคับในการเรียนเมื่อครูกระตุ้น
ตรงต่อเวลาและรับผิดชอบในการทำงาน	ตรงต่อเวลาในการทำงานและรับผิดชอบในการทำงาน	ตรงต่อเวลาในการทำงาน	ตรงต่อเวลาในการทำงานเมื่อครูกระตุ้น

เกณฑ์	ใฝ่เรียนรู้		
	3	2	1
การตั้งใจ เพียรพยายามในการเรียน และการเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้	เขาเรียนตรงเวลาตั้งใจ เอาใจใส่ เพียรพยายามในการเรียน และการเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ทุกครั้ง	เขาเรียนตรงเวลาตั้งใจ เอาใจใส่ เพียรพยายามในการเรียน และการเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้บ่อยครั้ง	เขาเรียนตรงเวลาตั้งใจ เอาใจใส่ เพียรพยายามในการเรียน และการเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้เป็นบางครั้ง
การแสวงหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ต่างๆ บันทึกความรู้ วิเคราะห์ สรุปเป็นองค์ความรู้	ศึกษาหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ต่างๆ มีการบันทึกความรู้ วิเคราะห์ข้อมูลสรุปเป็นองค์ความรู้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้วยวิธีการที่หลากหลายและนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้	ศึกษาหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ต่างๆ มีการบันทึกความรู้ วิเคราะห์ข้อมูลสรุปเป็นองค์ความรู้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้วยวิธีการที่หลากหลาย	ศึกษาหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ต่างๆ มีการบันทึกความรู้

คะแนน เกณฑ์	มุ่งมั่นในการทำงาน		
	3	2	1
การตั้งใจและ รับผิดชอบใน การปฏิบัติหน้าที่	การตั้งใจและ รับผิดชอบในการปฏิบัติ หน้าที่ ที่ได้รับ มอบหมายให้สำเร็จ มีการปรับปรุง พัฒนาการทำงานให้ดี ขึ้นด้วยตนเอง	การตั้งใจและรับผิดชอบใน การปฏิบัติหน้าที่ ที่ได้รับ มอบหมายให้สำเร็จ มีการปรับปรุงพัฒนาการ ทำงานให้ดีขึ้น	การตั้งใจและรับผิดชอบใน การปฏิบัติหน้าที่ ที่ได้รับ มอบหมายให้สำเร็จ
การทำงานด้วย ความเพียร พยายามและ อดทนเพื่อให้งาน สำเร็จตาม เป้าหมาย	ทำงานด้วยความขยัน อดทน ไม่ย่อท้อต่อ ปัญหา พยายามแก้ปัญหา อุปสรรคในการทำงาน ให้สำเร็จตามเป้าหมาย ในเวลาที่กำหนดขึ้นชม ผลงานด้วยความ ภาคภูมิใจ	ทำงานด้วยความขยัน อดทน ไม่ย่อท้อต่อปัญหา พยายามทำงานให้สำเร็จ ตามเป้าหมายขึ้นชม ผลงานด้วยความ ภาคภูมิใจ	ทำงานด้วยความขยันอดทน ไม่ย่อท้อต่อปัญหา พยายาม ทำงานให้สำเร็จตาม เป้าหมาย
เกณฑ์การ ประเมิน คุณลักษณะ อันพึงประสงค์ แต่ละด้าน	5 - 6	3 - 4	0 - 2
	ดีมาก	พอใช้	ควรปรับปรุง

แบบวัดพฤติกรรมการรวมมือ

ชื่อ-สกุล.....ชั้น.....เลขที่.....

คำชี้แจง : ให้นักเรียนพิจารณาข้อความที่กำหนดให้ แล้วเลือกคำตอบที่ตรงกับความคิดเห็นหรือการปฏิบัติซึ่งนักเรียนมากที่สุด เมื่อนักเรียนเลือกได้แล้วโปรดทำเครื่องหมาย ✓ ทางขวามือของข้อความนั้น

เกณฑ์การพิจารณา

มากที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความคิดเห็นของนักเรียนมากที่สุดหรือนักเรียนปฏิบัติตามข้อความนั้นบ่อยมากที่สุด
มาก	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความคิดเห็นของนักเรียนมากหรือนักเรียน
ปานกลาง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความคิดเห็นของนักเรียนปานกลางหรือนักเรียนปฏิบัติตามข้อความนั้นบางครั้ง
น้อย	หมายถึง	ข้อความนั้นไม่ค่อยตรงกับความคิดเห็นของนักเรียนหรือนักเรียนปฏิบัติตามข้อความนั้นนาน ๆ ครั้ง
น้อยที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นไม่ตรงกับความคิดเห็นของนักเรียนหรือนักเรียนไม่เคยปฏิบัติตามข้อความนั้น

ข้อที่	ข้อความ	ระดับความคิดเห็นหรือการปฏิบัติ				
		น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด
1	ด้านพฤติกรรมการรวมมือใน دانشู่นำกลุ่ม นักเรียนมีความกล้าแสดงออก และกล้าที่จะเสนอความคิดเห็นในประเด็นต่างๆ					
2	ทุกครั้งที่มีการนำเสนอ อภิปราย หรือแสดงความคิดเห็น นักเรียนมักเป็นผู้เริ่มต้นเสมอ					
3	นักเรียนกระตุ้นให้สมาชิกภายในกลุ่มแสดงความคิดเห็นและอภิปรายในประเด็นต่างๆ					

ข้อที่	ข้อความ	ระดับความคิดเห็นหรือการปฏิบัติ				
		น้อย ที่สุด	น้อย	ปาน กลาง	มาก	มาก ที่สุด
4	นักเรียนยอมรับฟังความคิดเห็นและคำแนะนำจากสมาชิกภายในกลุ่ม					
5	นักเรียนสามารถจัดการกับปัญหาและแก้ไขปัญหาดังกล่าวที่เกิดขึ้นภายในกลุ่ม					
6	นักเรียนแบ่งหน้าที่การทำงานให้สมาชิกภายในกลุ่มให้เหมาะสมกับความสามารถของสมาชิกแต่ละบุคคลภายในกลุ่ม					
7	นักเรียนกล่าวคำชมเชยกับสมาชิกในกลุ่มที่ทำผลงานดี และกล่าวให้กำลังใจกับสมาชิกในกลุ่มที่ยังทำผลงานไม่ดี					
8	นักเรียนมีความเข้าใจเป้าหมายของการทำงาน					
9	นักเรียนสามารถทำให้กลุ่มและสมาชิกภายในกลุ่มบรรลุเป้าหมายเป็นผลสำเร็จ					
10	นักเรียนจะไม่ตำหนิเพื่อนที่ทำให้กลุ่มได้รับความเสียหาย					
11	พฤติกรรมความร่วมมือในดานสมาชิก นักเรียนให้ความร่วมมือ และปฏิบัติตามลำดับขั้นตอนการทำงานกลุ่ม					
12	นักเรียนตั้งใจฟังครูอธิบายขั้นตอนในการทำงานกลุ่มด้วยความมุ่งมั่นตั้งใจ					
13	นักเรียนจะไม่ส่งเสียงรบกวนเพื่อนขณะทำงาน					
14	นักเรียนเต็มใจทำงานที่กลุ่มมอบหมายให้ ถึงแม้ว่านักเรียนจะไม่เห็นด้วยก็ตาม					
15	นักเรียนจะไม่ส่งเสียงดังรบกวนเพื่อนเมื่อเพื่อนออกไปนำเสนองานหน้าชั้นเรียน					
16	นักเรียนเข้าเรียนตรงตามเวลา					
17	นักเรียนหาความรู้เพิ่มเติมเพื่อทำให้งานที่ได้รับมอบหมายสำเร็จ					

ข้อที่	ข้อความ	ระดับความคิดเห็นหรือการปฏิบัติ				
		น้อย ที่สุด	น้อย	ปาน กลาง	มาก	มาก ที่สุด
18	นักเรียนยินดีร่วมวางแผนการทำงานร่วมกับสมาชิกภายในกลุ่ม					
19	นักเรียนมีความกระตือรือร้นในการทำงาน					
20	นักเรียนจะไม่โกรธหรือตำหนิเพื่อนที่ทำให้คะแนนของกลุ่มได้น้อย หรืองานกลุ่มได้รับความเสียหาย					
21	พฤติกรรมความร่วมมือในด้านกระบวนการทำงานกลุ่ม นักเรียนร่วมกันวางแผนการทำงาน					
22	นักเรียนจะรวมทำงานกลุ่มอย่างเป็นระบบและมีความรอบคอบในการทำงาน					
23	นักเรียนและเพื่อนๆ จะสรุปลักษณะงานก่อนลงมือปฏิบัติ					
24	นักเรียนศึกษาขั้นตอนการทำงานร่วมกันให้เข้าใจก่อนลงมือปฏิบัติ					
25	นักเรียนรวมการวัดและประเมินผลก่อนส่งงาน					
26	นักเรียนมีการกำหนดจุดมุ่งหมายรวมกันในการทำงาน					
27	นักเรียนจะปฏิบัติตามที่กลุ่มมีมติเห็นชอบ					
28	ถ้าเพื่อนในกลุ่มทำงานไม่เสร็จ นักเรียนและเพื่อนๆ ในกลุ่มจะช่วยเหลือจนกว่าจะเสร็จ					
29	นักเรียนช่วยเหลือและร่วมมือกันทำงานอย่างมีความสุข					
30	นักเรียนมีการทำงานเป็นกระบวนการกลุ่ม ไม่ใช่ทำงานเดี่ยว					

แบบวัดการคิดอย่างมีวิจารณญาณ

ชื่อ-สกุล.....เลขที่.....ชั้น

คำชี้แจง

1. แบบวัดนี้ใช้ตรวจสอบความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ประกอบด้วยข้อคำถามทั้ง 5 ตอน แต่ละตอนวัดความสามารถด้านต่าง ๆ ดังต่อไปนี้
  - ตอนที่ 1 การอ้างอิง จำนวน 10 ข้อ
  - ตอนที่ 2 การยอมรับข้อตกลงเบื้องต้น จำนวน 10 ข้อ
  - ตอนที่ 3 การนิรนัย จำนวน 10 ข้อ
  - ตอนที่ 4 การตีความ จำนวน 10 ข้อ
  - ตอนที่ 5 การประเมินข้อโต้แย้ง จำนวน 10 ข้อ
2. แบบวัดแต่ละตอนจะมีโจทย์เป็นสถานการณ์ ให้นักเรียนตอบคำถามโดยดูเกณฑ์ที่กำหนดให้ในแต่ละสถานการณ์ ซึ่งมีความแตกต่างกัน
3. การตอบให้นักเรียนทำเครื่องหมายกากบาท (X) ลงในกระดาษคำตอบที่กำหนดให้เพียงคำตอบเดียว ถ้าต้องการเปลี่ยนคำตอบให้ขีดเส้นทับคำตอบเดิมเสียก่อน
4. เมื่อนักเรียนทำแบบวัดเสร็จเรียบร้อยแล้วให้นักเรียนนำแบบทดสอบพร้อมกระดาษคำตอบส่งคืนกรรมการผู้คุมห้องสอบ
5. แบบวัดนี้เป็นส่วนหนึ่งของการวิจัย ถ้านักเรียนทำด้วยความตั้งใจคะแนนที่ได้จะเป็นตัวบ่งบอกความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ซึ่งจะเป็นผลดีต่อการเรียนรู้ในชีวิตประจำวัน
6. ระยะเวลาในการทำแบบทดสอบ 1 ชั่วโมง

ตัวเลือกใช้ตอบตอนที่ 1 การอ้างอิง

คำแนะนำ

ลักษณะของแบบวัดจะเริ่มด้วยสถานการณ์ที่เกี่ยวกับความรู้ทั่วไป หลังจากสถานการณ์แต่สถานการณ์จะเป็นข้อสรุปที่มีความเป็นไปได้ต่างกัน ๆ กันให้อ่านทำความเข้าใจข้อสรุปนั้นทีละข้อ แล้วตัดสินระดับความเป็นจริงและเท็จของข้อสรุปนั้น ๆ ทำเครื่องหมายกากบาท (X) ลงในช่องตัวอักษรที่ตรงกับคำตอบที่ท่านเลือกลงในกระดาษคำตอบเพียงคำตอบเดียว ตามตัวเลือกต่อไปนี้

ก จริง หมายความว่า เมื่อนักเรียนอ่านข้อความนี้สรุปแล้ว คิดว่าการลงสรุปข้อความในข้อนั้น ๆ เป็นจริงตามข้อมูลนี้ปรากฏในข้อความนี้กำหนดให้

ข น่าจะจริง หมายความว่า เมื่อนักเรียนอ่านข้อความนี้ลงข้อสรุปแล้วคิดว่าการลงสรุปข้อความนั้น ๆ น่าจะเป็นจริงตามข้อมูลนี้ปรากฏในข้อความที่กำหนดให้

ค ข้อมูลยังไม่เพียงพอ หมายความว่า เมื่อนักเรียนอ่านข้อความที่ลงข้อสรุปแล้ว คิดว่าการลงข้อสรุปข้อความนั้น ๆ ข้อมูลยังไม่เพียงพอที่จะตัดสินได้ว่าเป็นจริงหรือเท็จ

ง น่าจะเท็จ หมายความว่า เมื่อนักเรียนอ่านข้อความที่ลงสรุปแล้ว คิดว่าการลงสรุปข้อความนั้น ๆ น่าจะเป็นเท็จตามข้อมูลที่ปรากฏในข้อความที่กำหนดให้

จ เท็จ หมายความว่า เมื่อนักเรียนอ่านข้อความที่ลงสรุปแล้ว คิดว่าการลงสรุปข้อความในข้อนั้น ๆ เป็นเท็จตามข้อมูลที่ปรากฏในข้อความที่กำหนดให้

ตอนที่ 1 การอ้างอิง

สถานการณ์ที่ 1

“พ่อแม่ควรฝึกให้ลูกน้อยเป็นคนช่างสังเกตและจดจำ ทั้งนี้เพื่อส่งเสริมประสบการณ์ความรู้ของเขาให้มากขึ้น ซึ่งจะช่วยกระตุ้นให้เขาเกิดความคิดใหม่ ๆ อย่างสร้างสรรค์ขึ้นมา เมื่อเขาจะใช้ความคิดในการแก้ปัญหาในครั้งต่อไป”

1. พ่อแม่มีส่วนสำคัญในการฝึกความคิดสร้างสรรค์ของลูกน้อย
2. ครูเป็นคนสำคัญอีกคนหนึ่งที่มีส่วนช่วยในการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของเด็ก
3. การแก้ปัญหาต้องอาศัยความคิดและการลงมือกระทำในเรื่องนั้น

สถานการณ์ที่ 2

“สิ่งที่ดีที่สุดที่จะควบคุมอารมณ์ยามที่คุณหงุดหงิด โกรธ หรือโมโห คือความนิ่งเงียบ จงใช้ความเงียบ สยบทุกการเคลื่อนไหว และเชื่อว่ามันใช้ได้ผลเสมอมา”

4. การนิ่งไม่ตอบโต้เป็นการควบคุมอารมณ์ที่ดี
5. การเคลื่อนไหวทำให้คนเป็นคนหงุดหงิด

สถานการณ์ที่ 3

“ชาเขียวมีคาเฟอีนเป็นส่วนผสมสำคัญ เป็นที่โต้แย้งกันว่าการดื่มชาเขียวดีบ้างไม่ดีบ้าง นักวิชาการหลายองค์การลงความเห็นว่าการดื่มชาเขียวในระดับปานกลางไม่ทำให้เกิดโรค”

6. การดื่มชาเขียวมากเกินไปส่งผลเสียต่อร่างกาย
7. การดื่มชาเขียวในปริมาณที่พอเหมาะทำให้ร่างกายกระปรี้กระเปร่า

สถานการณ์ที่ 4

“ทุกวันนี้เด็กทั่วโลกมากกว่า 700 ล้านคน หรือเกือบครึ่งหนึ่งของประชากรเด็กทั่วโลก หายใจเอาอากาศที่ปนเปื้อนควันทนุหรี ซึ่งอาจนำไปสู่การเป็นมะเร็งปอด”

8. ผู้ที่ไม่สูบบุหรี่ก็มีโอกาสเป็นมะเร็งปอดได้

สถานการณ์ที่ 5

“คนทั่วไปอาจคิดว่าเด็กที่เติบโตในชนบทที่มีอากาศบริสุทธิ์ มีที่กว้าง ๆ ให้วิ่งเล่น น่าจะมีสุขภาพร่างกายแข็งแรงกว่าเด็กในเมือง แต่ความจริงแล้วเด็กในชนบทเป็นโรคอ้วนมากกว่าเด็กในเมือง”

9. อากาศบริสุทธิ์ ที่กว้าง ๆ วิ่งเล่นไม่มีผลต่อสุขภาพร่างกาย
10. ประชาชนในชนบทมีความรู้เรื่องโภชนาการน้อยกว่าในเมือง

ตัวเลือกใช้ตอบตอนที่ 2 การยอมรับข้อตกลงเบื้องต้น

คำแนะนำ

ลักษณะของแบบวัดจะเริ่มด้วยสถานการณ์ที่เกี่ยวกับข้อความรู้ทั่วไป และแต่ละสถานการณ์จะตามด้วยข้อตกลงเบื้องต้นต่าง ๆ ให้ท่านตัดสินใจว่า ข้อตกลงเบื้องต้นซึ่งเป็นสิ่งที่ยอมรับแล้วทำให้สถานการณ์ที่กำหนดเกิดขึ้นได้หรือไม่ แล้วทำเครื่องหมายกากบาท (X) ลงในช่องตัวอักษรที่ตรงกับคำตอบที่ท่านเลือกลงในกระดาษคำตอบเพียงคำตอบเดียว ตามตัวเลือกต่อไปนี้

ก หมายความว่า ข้อตกลงเบื้องต้นนั้นเป็นไปตามสถานการณ์ที่กำหนดให้

ข หมายความว่า ข้อตกลงเบื้องต้นนั้นไม่เป็นไปตามสถานการณ์ที่กำหนดให้

ตอนที่ 2 การยอมรับข้อตกลงเบื้องต้น

สถานการณ์ที่ 1

“วิธีง่ายๆ ที่ทำให้สุขภาพจิตของท่านแจ่มใสตลอดวันคือการออกกำลังกายในตอนเช้า เพราะอากาศในตอนเช้า เป็นสิ่งที่ทำให้เกิดความรู้สึกโล่งสบายและพร้อมที่จะทำงาน”

1. ความพร้อมในการทำงานแต่ละวันมีผลมาจากการออกกำลังกายในตอนเช้า
2. การออกกำลังกายในตอนเย็นจะทำให้ร่างกายขาดอากาศที่สดชื่น

สถานการณ์ที่ 2

“ปัจจุบันนี้กีฬาฟุตบอลไม่ใช่กีฬาที่มีเพียงผู้ชายชื่นชอบ สว ๆ นักศึกษา คนทำงานหรือแม้แต่แม่บ้านหลาย ๆ คน ก็ชอบกีฬาฟุตบอล”

3. ผู้ชายชอบดูฟุตบอลมากกว่าเล่นฟุตบอล
4. ฟุตบอลเป็นกีฬาที่ได้รับความนิยมเฉพาะ

สถานการณ์ที่ 3

“ปัจจุบันคนนิยมใช้รถยนต์มากขึ้น รถแต่ละคันต่างปล่อยควันเสียออกสู่อากาศ ทำให้เมืองที่คนใช้จำนวนมาก เป็นเมืองที่น่าอยู่”

5. เมืองที่น่าอยู่ต้องไม่มีมลพิษทางอากาศ
6. รถทุกคันต่างปล่อยควันเสียออกสู่อากาศเท่า ๆ กัน

สถานการณ์ที่ 4

“สาเหตุการเสียชีวิตจากอุบัติเหตุบนท้องถนนปีนี้มีส่วนใหญ่เกิดขึ้นที่ถนนสายหลัก หรือทางหลวงแผ่นดิน โดยเฉพาะอย่างยิ่งเกิดขึ้นกับรถจักรยานยนต์ที่ขับขึ้นมาจากทางหลวงแล้วถูกเกี่ยวชนจากรถใหญ่”

7. คนที่ขับที่รถจักรยานยนต์เสียชีวิตจากอุบัติเหตุมากกว่าคนขับรถยนต์
8. การขับที่รถจักรยานยนต์บนถนนสายหลักมีอันตรายมากกว่าซอยเล็ก ๆ

สถานการณ์ที่ 5

“คาดกันว่าในปี พ.ศ. 2558 ประเทศกำลังพัฒนาจะปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์แซงหน้าประเทศอุตสาหกรรมราว ๆ 2 ใน 3 ของปริมาณก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ที่ปล่อยสู่อากาศทั้งหมด”

9. ปัจจุบันก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ที่มีในอากาศมาจากประเทศอุตสาหกรรมมากกว่าประเทศกำลังพัฒนา
10. ปี พ.ศ. 2558 ทั่วโลกจะมีปริมาณก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์เพิ่มขึ้น

ตัวเลือกใช้ตอบตอนที่ 3 การนิรภัย**คำแนะนำ**

ลักษณะของแบบวัดจะเริ่มด้วยสถานการณ์ที่เป็นข้อความหลัก แต่ละข้อความหลักจะมีข้อสรุปมากกว่า 1 ข้อ ให้นักเรียนพิจารณาตัดสินว่าข้อสรุปแต่ละข้อ สอดคล้องกับข้อความหลักที่กำหนดให้ หรือไม่ โดยกาเครื่องหมายกากบาท (X) ลงในช่องตัวอักษรที่ตรงกับคำตอบที่ท่านเลือกลงในกระดาษคำตอบเพียงคำตอบเดียว ตามตัวเลือกต่อไปนี้

- ก หมายความว่า ข้อสรุปนั้นสอดคล้องกับข้อความหลัก
- ข หมายความว่า ข้อสรุปนั้นไม่สอดคล้องกับข้อความหลัก

ตอนที่ 3 การมีนิรภัย

สถานการณ์ที่ 1

“นักเรียนทุกคนที่ชอบอ่านหนังสือการ์ตูนเป็นคนที่มีความรับผิดชอบ นักเรียนที่มีความรับผิดชอบบางคนชอบวาดการ์ตูน”

1. นักเรียนที่ชอบอ่านหนังสือการ์ตูนบางคนชอบวาดการ์ตูน
2. นักเรียนที่ชอบวาดการ์ตูนบางคนเป็นคนที่มีความรับผิดชอบ
3. นักเรียนส่วนใหญ่ชอบวาดการ์ตูน

สถานการณ์ที่ 2

“การอ่านหนังสือมาก ๆ ทำให้ฉลาด คนที่ฉลาดบางส่วนมักจะเรียนเก่ง เมื่อเรียนเก่งแล้วจะสามารถสอบเข้ามหาวิทยาลัยได้ สุทธิย์สอบเข้ามหาวิทยาลัยไม่ได้”

4. สุทธิย์เรียนไม่เก่งจึงสอบเข้ามหาวิทยาลัยไม่ได้
5. สุทธิย์ไม่ฉลาดจึงสอบเข้ามหาวิทยาลัยไม่ได้

สถานการณ์ที่ 3

“ไม่มีนักเรียนหญิงคนใดทำสอบผ่านวิชาวิทยาศาสตร์เลย ครูจึงให้นักเรียนที่สอบไม่ผ่านเรียนซ่อมเสริมนอกเวลาเรียน”

6. นักเรียนชายทุกคนสอบผ่านวิชาวิทยาศาสตร์
7. นักเรียนที่เรียนซ่อมเสริมคือนักเรียนหญิง
8. ไม่มีนักเรียนชายคนใดที่ต้องเรียนซ่อมเสริมนอกเวลาเรียน

สถานการณ์ที่ 4

“ครูบางคนใจดี ครูที่ใจดีทุกคนรักเด็ก”

9. ครูใจดีบางคนรักเด็ก
10. คนที่รักเด็กทุกคนเป็นครู

ตัวเลือกใช้ตอบตอนที่ 4 การตีความ

คำแนะนำ

ลักษณะของแบบวัดจะเริ่มด้วยสถานการณ์ที่เป็นข้อความหลัก แต่ละข้อความหลัก จะมีข้อสรุปมากกว่า 1 ข้อ ให้นักเรียนพิจารณาตัดสินว่าข้อสรุปแต่ละข้อความ สมเหตุสมผลกับข้อความหลักที่กำหนดให้หรือไม่ โดยทำเครื่องหมายกากบาท (X) ลงใน ช่องตัวอักษรที่ตรงกับคำตอบที่ท่านเลือกลงในกระดาษคำตอบเพียงคำตอบเดียวตาม ตัวเลือกต่อไปนี้

ก หมายความว่า ข้อสรุปนั้นมีความสมเหตุสมผลกับข้อความหลัก

ข หมายความว่า ข้อสรุปนั้นไม่มีความสมเหตุสมผลกับข้อความหลัก

ตอนที่ 4 การตีความ

สถานการณ์ที่ 1

“ปัจจุบันความนิยมเล่นเกมทางอินเทอร์เน็ตได้แพร่กระจายไปทั่วโลก ผู้สร้างเกมทาง อินเทอร์เน็ต จึงสร้างเกมที่สร้างจิตสำนึกให้เด็ก ๆ ให้มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ไปทั่วโลก”

1. ปัจจุบันคนทั่วโลกนิยมเล่นเกมทางอินเทอร์เน็ต
2. การสร้างจิตสำนึกในเด็กเกี่ยวกับการเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่เป็นสิ่งดี

สถานการณ์ที่ 2

“ในสังคมยุคข้อมูลข่าวสาร การรายงานข่าวเหตุการณ์วินาศภัยต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นภัย ธรรมชาติหรือภัยก่อการร้าย ทำให้ผู้ชมได้รับรู้อย่างรวดเร็ว และเสมือนเข้าไปอยู่ใน เหตุการณ์จริง ในผู้ใหญ่ถึงแม้จะมีความรู้สึกใจหายกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น แต่มักจะปรับตัว ได้รวดเร็ว แต่สำหรับเด็กผลกระทบทางด้านจิตใจมักจะมีมากกว่าผู้ใหญ่”

1. เด็กมีความสามารถในการปรับตัวน้อยกว่าผู้ใหญ่
2. ปัจจุบันมีวินาศภัยเกิดมากกว่าในอดีต
3. การรายงานข่าวที่ทันต่อเหตุการณ์มีผลเสียมากกว่าผลดี

สถานการณ์ที่ 3

“วัฒนธรรมการกินของคนไทยเปลี่ยนไปจากเดิม เปลี่ยนจากการที่เคยกินของในท้องถิ่นมา เป็นกินของแบบเดียวกันทั่วประเทศ ไม่ว่าจะอยู่ในหมู่บ้านใด บนดอย บนเกาะ หรือใน กรุงเทพฯ สังเกตได้จากการปรากฏตัวของกิ่งสำเร็จรูป น้ำอัดลม ชาเขียว ขนมขบเคี้ยว ต่าง ๆ ฯลฯ ในทุกหมู่บ้าน”

1. คนไทยมีค่านิยมชอบเลียนแบบ
2. การกินอาหารทั่ว ๆ ไป สะดวกปลอดภัยกว่าการกินอาหารที่บ้าน

สถานการณ์ที่ 4

“ปัจจัยที่จะกำหนดว่าสัตว์ชนิดใดเป็นผู้ล่า ชนิดใดเป็นเหยื่อ คือขนาดของร่างกาย สัตว์ที่มีขนาดใหญ่โต เช่น ช้าง สิงโต เสือดำ และปลาวาฬ มักจะไม่มีผู้ล่าตามธรรมชาติ นอกจากล่าโดยมนุษย์ ถึงมนุษย์จะมีร่างกายเล็กแต่ก็พัฒนาอาวุธร้ายแรงจนกลายเป็นศัตรูของสัตว์เหล่านี้”

8. สัตว์ที่มีขนาดใหญ่ก็เป็นผู้ถูกล่าได้
9. มนุษย์ล่าเฉพาะสัตว์ที่มีขนาดใหญ่
10. มนุษย์ไม่สามารถล่าสัตว์ที่มีขนาดใหญ่ด้วยมือเปล่าได้

ตัวเลือกใช้ตอบตอนที่ 5 การประเมินข้อโต้แย้ง

คำแนะนำ

ลักษณะของแบบวัดจะเริ่มด้วยคำถามเกี่ยวกับข้อความรู้ทั่วไป แต่ละข้อ คำถามจะตามด้วยข้อโต้แย้ง ให้พิจารณาข้อโต้แย้งแต่ละข้อว่าการอ้างเหตุผลที่สำคัญ หรือเกี่ยวข้องโดยตรงกับคำถามหรือไม่ โดยพิจารณาแต่ละข้อแยกจากกัน โดยกาเครื่องหมายกากบาท (X) ลงในช่องตัวอักษรที่ตรงกับคำตอบที่ท่านเลือกลงในกระดาษคำตอบเพียงคำตอบเดียวตามตัวเลือกต่อไปนี้

ก หมายความว่า ข้อโต้แย้งนั้นมีความหนักแน่น มีความสำคัญ และสัมพันธ์กับ

คำถาม

ข หมายความว่า ข้อโต้แย้งนั้นไม่มีความหนักแน่น ไม่มีความสำคัญ และไม่สัมพันธ์

กับคำถาม

ตอนที่ 5 การประเมินข้อโต้แย้ง

ข้อความที่ 1

“แหล่งเรียนรู้เป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อครูและผู้เรียน โดยเฉพาะอินเทอร์เน็ต หนังสือพิมพ์ โทรทัศน์ การศึกษานอกสถานที่ เพราะนอกจากจะทำให้ผู้เรียนได้รับความรู้เพิ่มเติมแล้ว ยังช่วยให้การเรียนการสอนมีสีสันอีกด้วย”

1. จริง เพราะครูจะได้ใช้ศึกษาค้นคว้าแนวทางใหม่ ๆ
2. จริง เพราะทำให้ผู้เรียนทำการบ้านได้เร็วขึ้น
3. จริง เพราะทำให้ผู้เรียนมีโอกาสเรียนรู้มากขึ้น

ข้อความที่ 2

“การขึ้นภาษียาสูบและสุรามีผลดีมากกว่าผลเสีย”

1. จริง เพราะถ้าบุหรี่และสุราแพงคนจะซื้อน้อยลง
2. ไม่จริง เพราะจะทำให้สินค้าอื่นราคาแพงขึ้นตาม

ข้อความที่ 3

“ควรส่งเสริมให้มีการตัดต่อพันธุกรรมพืช เพราะจะมีผลดีต่อเศรษฐกิจ”

1. ควร เพราะจะได้สายพันธุ์พืชตามต้องการ
2. ควร เพราะจะได้สายพันธุ์พืชที่มีความต้านทานโรค
3. ไม่ควร เพราะพืชที่มีตามธรรมชาติอาจสูญพันธุ์

ข้อความที่ 4

“ประเทศไทยควรอนุญาตให้มีการเปิดบ่อนการพนัน และการขายหวยที่ถูกกฎหมาย”

1. ไม่ควร เพราะเป็นการผิดศีลธรรม
2. ไม่ควร เพราะจะทำให้เกิดปัญหาครอบครัว

แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ชื่อ-สกุล.....เลขที่.....ชั้น

คำชี้แจง: ให้นักเรียนตอบคำถามต่อไปนี้ให้ถูกต้อง

1. ลักษณะในข้อใดที่แสดงถึงการเป็นสังคมประชาธิปไตยมากที่สุด
  - ก. มีผู้นำทางการเมืองมาจากการทำรัฐประหาร
  - ข. บุคคลในสังคมยอมรับความแตกต่างทางความคิด
  - ค. รัฐบาลมีอำนาจในการแทรกแซงทุกสถาบันทางสังคม
  - ง. เมื่อเกิดความแตกต่างทางความคิดมักใช้ความรุนแรงแก้ปัญหา

2. แก้วตากับมุกดาได้รับมอบหมายให้ทำรายงานส่งคุณครู ขณะทำรายงาน เกิดความคิดเห็นไม่ตรงกัน นักเรียนคิดว่าแก้วตากับมุกดาควรทำอย่างไรจึงถือได้ว่าเป็นการปฏิบัติตามวิถีประชาธิปไตย
  - ก. แก้วตาและมุกดาเลิกเป็นเพื่อนกัน
  - ข. แก้วตาและมุกดายกเลิกการทำรายงาน
  - ค. แก้วตาและมุกดาทะเลาะกันอย่างรุนแรง
  - ง. แก้วตาและมุกดาควรรับฟังความคิดเห็นของกันและกัน

3. นักเรียนคนใดต่อไปนี้ เมื่อเติบโตขึ้นจะเป็นพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตยมากที่สุด
  - ก. แม้จะมีเรื่องราวใดๆเกิดขึ้น อิงฟ้าก็ไม่รู้สึกทุกข์ร้อน
  - ข. เพื่อนๆทุกคนมักจะรักฟ้าใส เพราะฟ้าใสมีนิสัยชอบเกรงใจผู้อื่น
  - ค. หลังจากปิดกิจการรถม้าฟ้าใส พลอยใสซึ่งเป็นประธานสีได้นำเพื่อนไปเลี้ยงหมูกระทะเพราะตนมีฐานะร่ำรวย
  - ง. การเลือกตั้งประธานนักเรียน ประจำปี 2560 ไบบัวตัดสินใจเลือกไบโบกเป็นประธานนักเรียน เพราะไบโบกมีความรับผิดชอบ

4. การกระทำของบุคคลใดต่อไปนี้ถือเป็นการปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย
  - ก. บัวชมพู ใช้ชีวิตอย่างสันโดษไม่ยุ่งเกี่ยวกับชาวบ้าน
  - ข. ฟ้าใส เลือกลงทะเบียนเพื่อนที่มีฐานะร่ำรวยและทางการเรียนดี
  - ค. น้ำใส ทะเลาะกับเพื่อนบ้านเพราะมีความเห็นทางการเมืองไม่ตรงกัน
  - ง. ปลายฟ้า ร่วมมือกับชาวบ้านในชุมชนทำความสะอาดบริเวณวัดและบริเวณชุมชน

5. เหตุใดเราจึงต้องเป็นพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย

- ก. เพราะจะทำให้เป็นการส่งเสริมคนดีให้ได้รับการและปกครองประเทศ
- ข. เพราะเป็นการปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญอันเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศ
- ค. เพราะจะทำให้ประเทศไทยเป็นที่ยอมรับของนานาชาติจากภาพลักษณ์ที่ดี
- ง. เพราะเป็นการสร้างสังคมที่ทั้งมีความเป็นประชาธิปไตยและอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติสุข

6. แนวทางของบุคคลใดที่ส่งเสริมให้ผู้อื่นปฏิบัติตามเป็นพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย

- ก. พิมพ์ดาว เป็นหูเป็นตาให้กับรัฐและสนับสนุนคนดี
- ข. เม็ดทราย แนะนำคนในสังคมให้ปฏิบัติสิ่งที่ถูกต้อง
- ค. ข้าวฟ่าง ปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีเพื่อเป็นแบบอย่างที่ดี
- ง. รวงข้าว ชักชวนคนดีให้มีส่วนร่วมทำกิจกรรมทางการเมือง

7. หากทุกคนในสังคมปฏิบัติตามกฎหมายอย่างเคร่งครัด ย่อมส่งผลต่อสังคมและประเทศชาติอย่างไร

- ก. ประเทศมีความอุดมสมบูรณ์
- ข. คนในสังคมมีฐานะร่ำรวยมั่งคั่ง
- ค. ไม่มีความขัดแย้งเกิดขึ้นในสังคม
- ง. สังคมเป็นระเบียบและปลอดภัย

8. การกระทำของบุคคลใดเป็นการปฏิบัติตามเป็นพลเมืองดีตามสถานภาพ บทบาท สิทธิ เสรีภาพ และหน้าที่ของพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย

- ก. แต่งโม นอนหลับทับสิทธิ์
- ข. โตโน่ เข้ารับการเกณฑ์ทหาร
- ค. แบงค์ หลบเลี่ยงการเสียภาษี
- ง. ชมพู่ ใช้ไฟฟ้าและน้ำประปาอย่างประหยัด

9. คุณสมบัติของการเป็นผู้นำและสมาชิกที่ดีตามวิถีประชาธิปไตยข้อใดสำคัญที่สุด

- ก. รักในศักดิ์ศรี
- ข. ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง
- ค. เคารพสิทธิของผู้อื่น
- ง. ใช้เสรีภาพของตนเอง

16. พระราชบัญญัติจะมีผลบังคับใช้สมบูรณ์เมื่อใด

- ก. วุฒิสภามีมติเห็นชอบ
- ข. พระมหากษัตริย์ทรงลงพระปรมาภิไธย
- ค. ภายหลังจากประกาศในราชกิจจานุเบกษา
- ง. นายกรัฐมนตรีนำขึ้นทูลเกล้าฯ ถวายพระมหากษัตริย์

17. บุคคลในข้อใดต่อไปนี้เป็นผู้เยาว์

- ก. แมน ลงสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา
- ข. เบิร์ด เข้ารับการตรวจเลือกเกณฑ์ทหาร
- ค. ผน ไปทำบัตรประจำตัวประชาชนใบแรกที่บ้าน
- ง. มาร์ค จบการศึกษาชั้นปริญญาโทจากประเทศอังกฤษ

18. ข้อมูลใดไม่ปรากฏอยู่ในบัตรประชาชน

- ก. ที่อยู่ของผู้ถือบัตร
- ข. อาชีพของผู้ถือบัตร
- ค. ภาพถ่ายของผู้ถือบัตร
- ง. หมายเลขประจำตัว 13 หลัก

19. เมื่อนักเรียนพบเห็นหรือถูกละเมิดสิทธิมนุษยชน นักเรียนควรทำอย่างไร

- ก. เมินเฉย
- ข. เก็บเป็นความลับ
- ค. แจ้งความกับตำรวจเพื่อดำเนินคดี
- ง. ร้องเรียนต่อคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

20. ข้อใดกล่าวถึงการปฏิบัติตนระหว่างนายจ้างกับลูกจ้างไม่ถูกต้อง

- ก. ให้ลูกจ้างมีวันหยุดสัปดาห์ละ 1 วัน
- ข. ให้ลูกจ้างมีวันหยุดตามประเพณีไม่น้อยกว่า 13 วันต่อปี
- ค. ให้ลูกจ้างมีเวลาพักระหว่างการทำงานอย่างน้อย 1 ชั่วโมงต่อวัน
- ง. ให้ลูกจ้างมีสิทธิหยุดพักผ่อนประจำปีได้เมื่อมีอายุงานครบ 6 เดือน

21. ข้อใดต่อไปนี้เป็นกล่าวถูกต้องเกี่ยวกับการหมั้น
- การหมั้นจะสมบูรณ์เมื่อพ่อแม่ฝ่ายหญิงอนุญาต
  - การเลิกสัญญาหมั้นต้องทำเป็นหนังสือ มีพยานลงลายมือชื่อ
  - สินสอด เป็นทรัพย์สินที่ฝ่ายชายมอบให้แก่ผู้ปกครองฝ่ายหญิง
  - ผู้ที่มีอายุครบ 15 ปีบริบูรณ์ สามารถทำการหมั้นได้หากผู้ปกครองยินยอม
22. การทำงานในข้อใดของนายจ้างถือว่าผิดพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541
- จ้างหญิงมีครรภ์เข้าทำงาน
  - จ้างเด็กอายุ 12 ปี ทำงานในโรงงาน
  - ให้ลูกจ้างมีวันหยุดสัปดาห์ละ 2 วัน
  - ให้ลูกจ้างลาคลอดบุตร เป็นเวลา 2 เดือน
23. องค์การหรือหน่วยงานราชการในข้อใดมีลักษณะของการปกครองแบบรวมอำนาจไว้ที่ส่วนกลาง
- เมืองพัทยา
  - จังหวัด อ่างทอง
  - กรุงเทพมหานคร
  - สำนักนายกรัฐมนตรี
24. ปัจจัยใดที่ทำให้เมืองพัทยามีการปกครองท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ
- เป็นแหล่งท่องเที่ยวสำคัญที่รายได้สูง
  - อยู่ในพื้นที่ตะเข็บชายแดนของไทย
  - มีจำนวนประชากรต่อตารางกิโลเมตรต่ำ
  - ตั้งอยู่ในภาคตะวันออกและติดทะเลอ่าวไทย
25. การเข้าไปทำประโยชน์ในป่าสงวนโดยได้รับอนุญาตในกรณีใดที่กฎหมายให้ระยะเวลาไม่เกิน 10 ปี
- แผ้วถางป่า
  - การอยู่อาศัย
  - การทำเหมืองแร่
  - การเก็บของป่า
26. การอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้ประสบผลสำเร็จเป็นหน้าที่ของใคร
- กรมป่าไม้
  - คนไทยทุกคน
  - เจ้าหน้าที่พิทักษ์ป่า
  - กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

27. อดีตนายกรัฐมนตรีท่านใดต่อไปนี้ที่ไม่ได้มีบทบาทอยู่ในคณะราษฎร

- ก. นายปรีดี พนมยงค์   ข. พระยาพหลพลพยุหเสนา
ค. พลเอกสุรยุทธ์ จุลานนท์   ง. จอมพล ป. พิบูลสงคราม

28. ข้อใดแสดงความสัมพันธ์ในเหตุการณ์เปลี่ยนแปลง พ.ศ.2475 ได้ถูกต้อง

- ก. จอมพล ป. พิบูลสงคราม – กบฏยิงเตีร์ก
ข. หลวงประดิษฐมนูธรรม – ผู้นำคณะราษฎรฝ่ายทหาร
ค. 24 มิถุนายน – ประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับแรก
ง. พระยามโนปกรณนิติธาดา – ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีคนแรกของไทย

29. ให้นักเรียนอ่านข้อความเกี่ยวกับเหตุการณ์ 14 ตุลาคม พ.ศ. 2516 ดังต่อไปนี้

- 1) จับกุม 13 กบฏ
2) นายสัญญา ธรรมศักดิ์ ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี
3) จอมพลถนอม กิตติขจร ทำรัฐประหารรัฐบาลของตนเอง
4) การชุมนุมของนิสิต นักศึกษา และประชาชน ขยายตัวอย่างกว้างขวาง
จากข้อความด้านบน ข้อใดเรียงลำดับเหตุการณ์ได้ถูกต้อง
- ก. 1) , 2) , 4) , 3)   ข. 3) , 1) , 4) , 2)
ค. 4) , 2) , 1) , 3)   ง. 2) , 1) , 3) , 4)

30. เหตุการณ์ และการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองในอดีตสะท้อนถึงข้อใดมากที่สุด

- ก. การเติบโตทางเศรษฐกิจ
ข. ความรุนแรงในสังคมไทย
ค. การรับวัฒนธรรมของชาวต่างชาติ
ง. การแสดงออกถึงสิทธิ เสรีภาพของประชาชน

31. พ่อแม่ให้ปกรณได้เรียนจนจบการศึกษานิติศาสตรบัณฑิต ต่อมาเขาได้เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ข้อความดังกล่าวเกี่ยวข้องกับสถาบันใด

- ก. สถาบันครอบครัว สถาบันสื่อสารมวลชน
ข. สถาบันการศึกษา สถาบันการเมืองการปกครอง
ค. สถาบันครอบครัว สถาบันการเมืองการปกครอง
ง. สถาบันครอบครัว สถาบันการศึกษา สถาบันการเมืองการปกครอง

32. การที่บุคคลหรือผู้ที่ทำหน้าที่ในสถาบันทางสังคมปฏิบัติตามบทบาทของตน ย่อมจะส่งผลดีอย่างไร
- ก. สมาชิกในสังคมมีความสามัคคี   ข. สังคมมีความผูกพันกันอย่างแน่นแฟ้น
 ค. ปัญหาอาชญากรรมหมดไปจากสังคม   ง. สังคมมีระเบียบ มีความเจริญก้าวหน้า
33. “แตงโม เป็นเด็กที่เชื่อฟังคำสั่งสอนของพ่อแม่ และตั้งใจเรียนหนังสือ” จากข้อความดังกล่าวแสดงถึงความสอดคล้องเรื่องใด
- ก. หน้าที่-ลัทธิ   ข. บทบาท-หน้าที่
 ค. สถานภาพ-บทบาท   ง. หน้าที่-ความรับผิดชอบ
34. การแก้ปัญหาในสังคมที่ได้ผลจะต้องเริ่มต้นอย่างไรเป็นอันดับแรก
- ก. สร้างความสัมพันธ์ที่ดีในครอบครัว
 ข. ยกย่องผู้กระทำความดีและมอบรางวัล
 ค. ปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมตามแบบเกาหลีใต้
 ง. ภาพลักษณ์ที่ไม่ดีและสนับสนุนการท่องเที่ยว
35. การกระทำของผู้ใดเกี่ยวข้องกับสถาบันนันทนาการโดยตรง
- ก. แตงโม เข้าร่วมกิจกรรมเลือกประธานนักเรียน
 ข. ชมพู่ มักหาเวลาว่างไปทำบุญและปฏิบัติธรรมที่วัด
 ค. ล้ำไย เข้าชมการแสดงละครเวทีที่โรงละครแห่งชาติ
 ง. น้อยหน้าอ่านข่าวเศรษฐกิจในหนังสือพิมพ์ทุกเช้าก่อนทำงาน
36. กลุ่มของสถาบันการเมืองการปกครองในข้อใด มีบทบาทที่สัมพันธ์กัน
- ก. รัฐสภา มีหน้าที่ตัดสินคดี
 ข. ศาล มีหน้าที่ออกกฎหมาย
 ค. คณะรัฐมนตรี มีหน้าที่บริหารราชการแผ่นดิน
 ง. พรรคการเมือง มีหน้าที่พิจารณางบประมาณแผ่นดิน

37. ความสัมพันธ์ของสถาบันทางสังคมทางตรงมีลักษณะสอดคล้องกับข้อใด

- ก. โรงเรียนจัดให้นักเรียนไปเข้าค่ายคุณธรรมที่วัด
- ข. การสำรวจส่วนใหญ่พบว่าคนไทยนิยมรับชมข่าวบันเทิงมากที่สุด
- ค. ประชากรส่วนใหญ่ของประเทศอินเดียนับถือศาสนาพราหมณ์-ฮินดู
- ง. ครอบครัวในเมืองมีลักษณะเป็นครอบครัวเดี่ยวมากกว่าครอบครัวขยาย

38. ข้อใดต่อไปนี้เป็นวัฒนธรรม

- ก. น้ำพุร้อนท่าปาย อ.ปาย จ.แม่ฮ่องสอน
- ข. น้ำตกเอราวัณ อ.ศรีสวัสดิ์ จ.กาญจนบุรี
- ค. หินงอกหินย้อยภายในถ้ำ อ.ไทรโยก จ.กาญจนบุรี
- ง. เครื่องปั้นดินเผาด่านเกวียน อ.โชคชัย จ.นครราชสีมา

39. เหตุผลในข้อใดที่ทำให้ภูมิปัญญาไทยเป็นสมบัติของชาติที่คนไทยทุกคนจะต้องอนุรักษ์ส่งเสริม และเผยแพร่ให้คนในชาติได้เรียนรู้

- ก. เป็นหน้าที่ของประชาชนชาวไทย
- ข. เป็นของที่ตกทอดมาจากบรรพบุรุษ
- ค. เป็นมรดกทรัพย์สินทางปัญญาของชาติ
- ง. เป็นหน้าที่ของทุกคนในสังคมไทยที่ต้องรักษา

40. การกระทำของบุคคลใดจะช่วยส่งเสริมให้เกิดความเข้าใจอันดีต่อกันทางด้านวัฒนธรรมระหว่างประเทศ

- ก. เมษา ยึดถือว่าวัฒนธรรมตนเองดีที่สุด
- ข. มีนา เข้าใจและยอมรับความแตกต่างของวัฒนธรรมชาติอื่นๆ
- ค. ชันวา เปรียบเทียบจุดเด่นและจุดด้อยของวัฒนธรรมชาติอื่นอยู่เสมอ
- ง. กุ้มภา เข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่เป็นวัฒนธรรมของตนเองเท่านั้น

ภาคผนวก ค

ผลการประเมินคุณภาพเครื่องมือ

- คู่มือการเรียนรู้สาระหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD ร่วมกับการคิดแบบโยนิโสมนสิการ
- แบบวัดพฤติกรรมการร่วมมือ
- แบบวัดการคิดอย่างมีวิจารณญาณ
- แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ตาราง 19 ผลการประเมินคู่มือการเรียนรู้ หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิต
ในสังคม โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิคSTAD ร่วมกับการคิดแบบ
โยนิโสมนสิการ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จากผู้เชี่ยวชาญ
จำนวน 5 ท่าน

รายการพิจารณา	ผลการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญคนที่					$\bar{X}$	ความหมาย
	1	2	3	4	5		
ด้านที่ 1 องค์ประกอบของคู่มือการเรียนรู้							
1. การจัดทำรูปเล่มได้ถูกต้อง เหมาะสม และมีความน่าสนใจ	4	4	5	4	4	4.20	เหมาะสมมาก
2. คู่มือการจัดการเรียนรู้มีองค์ประกอบครบถ้วน	5	4	4	5	4	4.40	เหมาะสมมาก
3. มีคำชี้แจงการใช้คู่มืออย่างละเอียดครบถ้วน	5	4	5	5	5	4.80	เหมาะสมมากที่สุด
4. มีการกำหนดหน่วยการเรียนรู้ไว้ชัดเจน เหมาะสมกับเนื้อหาสาระที่เรียน	5	4	4	4	4	4.20	เหมาะสมมาก
5. การใช้เวลาแต่ละหน่วยการเรียนรู้มีความเหมาะสมกับเนื้อหา	5	4	4	5	5	4.60	เหมาะสมมากที่สุด
ด้านที่ 2 องค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้							
6. แผนการจัดการเรียนรู้มีองค์ประกอบของแผนชัดเจน	5	4	4	5	4	4.40	เหมาะสมมาก
7. สาระสำคัญสอดคล้องกับจุดประสงค์ และสาระการเรียนรู้	5	5	4	5	5	4.80	เหมาะสมมากที่สุด

ตาราง 19 (ต่อ)

รายการพิจารณา	ผลการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญคนที่					$\bar{X}$	ความหมาย
	1	2	3	4	5		
8. จุดประสงค์สอดคล้องกับกระบวนการจัดการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล	5	5	4	4	4	4.40	เหมาะสมมาก
9. จุดประสงค์การเรียนรู้มีความชัดเจนครอบคลุมทั้งความรู้ทักษะคุณลักษณะอันพึงประสงค์	5	5	4	5	4	4.60	เหมาะสมมากที่สุด
10. สารการเรียนรู้แต่ละแผนการจัดการเรียนรู้เรียบเรียงจากง่ายไปหายากไว้ชัดเจนเข้าใจง่าย	5	5	5	5	4	4.80	เหมาะสมมากที่สุด
ด้านที่ 3 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้							
11. มีกระบวนการจัดการเรียนรู้ครบขั้นตอนและเหมาะสมกับเวลา	5	4	4	5	4	4.40	เหมาะสมมาก
12. ขั้นตอนการจัดกิจกรรมมีความสอดคล้อง สัมพันธ์กันกับการเรียนแบบร่วมมือเทคนิคSTAD ร่วมกับการคิดแบบโยนิโสมนสิการ	5	4	4	5	4	4.40	เหมาะสมมาก
13. มีการกระตุ้นให้นักเรียนสนใจบทเรียน	5	4	5	5	4	4.60	เหมาะสมมากที่สุด
14. มีการกระตุ้นและส่งเสริมให้นักเรียนเกิดการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และเกิดพฤติกรรมความร่วมมือ	4	4	5	4	4	4.20	เหมาะสมมาก

ตาราง 19 (ต่อ)

รายการพิจารณา	ผลการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญคนที่					$\bar{X}$	ความหมาย
	1	2	3	4	5		
15. กระบวนการจัดการเรียนรู้มุ่งให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้แบบกระบวนการกลุ่ม	5	5	4	5	5	4.80	เหมาะสมมากที่สุด
16. การใช้สื่อเหมาะสมและสอดคล้องกับกระบวนการจัดการเรียนรู้	5	5	4	5	5	4.80	เหมาะสมมากที่สุด
ด้านที่ 4 การวัดและประเมินผล 17. การวัดและประเมินผลสอดคล้องกับผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง และกระบวนการจัดการเรียนรู้	5	4	4	5	4	4.40	เหมาะสมมาก
18. มีวิธีการวัดครอบคลุมทั้งความรู้ ทักษะ กระบวนการ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์	5	5	4	4	4	4.40	เหมาะสมมาก
19. เลือกใช้เครื่องมือประเมินผลได้อย่างเหมาะสม	5	4	4	4	4	4.20	เหมาะสมมาก
20. มีเกณฑ์การประเมินผลที่ชัดเจนนำไปสู่การปฏิบัติได้	5	4	4	4	4	4.20	เหมาะสมมาก
เฉลี่ยรวม						4.48	เหมาะสมมาก

การแปลความหมายค่าเฉลี่ย

ค่าเฉลี่ย 4.51 – 5.00 เหมาะสมมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51 – 4.50 เหมาะสมมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51 – 3.50 เหมาะสมปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51 – 2.50 เหมาะสมน้อย

ค่าเฉลี่ย 0.00 – 1.50 เหมาะสมน้อยที่สุด

ตาราง 20 ค่าดัชนีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (IOC) ของแบบวัดพฤติกรรมความร่วมมือของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนด้วยคู่มือการเรียนรู้ หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิคSTAD ร่วมกับการคิดแบบโยนิโสมนสิการ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน

จุดประสงค์ เชิงพฤติกรรม	ข้อคำถามที่	ผู้เชี่ยวชาญคนที่/ คะแนนการพิจารณา					ค่า IOC	แปลผล
		1	2	3	4	5		
พฤติกรรมความร่วมมือ ในด้านผู้นำกลุ่ม	1	+1	+1	0	+1	+1	0.80	ใช้ได้
	2	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
	3	0	+1	+1	+1	+1	0.80	ใช้ได้
	4	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
	5	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
	6	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
	7	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
	8	0	+1	+1	+1	+1	0.80	ใช้ได้
	9	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
	10	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
	11	0	+1	+1	+1	+1	0.80	ใช้ได้
	12	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้

ตาราง 20 (ต่อ)

จุดประสงค์ เชิงพฤติกรรม	ข้อคำถามที่	ผู้เชี่ยวชาญคนที่/ คะแนนการพิจารณา					ค่า IOC	แปลผล
		1	2	3	4	5		
	13	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
	14	+1	0	+1	+1	+1	0.80	ใช้ได้
	15	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
พฤติกรรมความร่วมมือ ในด้านสมาชิกกลุ่ม	16	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
	17	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
	18	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
	19	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
	20	0	+1	+1	+1	+1	0.80	ใช้ได้
	21	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
	22	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
	23	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
	24	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
	25	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
	26	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
	27	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
	28	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
	29	+1	+1	0	+1	+1	0.80	ใช้ได้
	30	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
พฤติกรรมความร่วมมือ ในด้านกระบวนการ ทำงานกลุ่ม	31	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
	32	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
	33	0	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
	34	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
	35	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
	36	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้

ตาราง 20 (ต่อ)

จุดประสงค์ เชิงพฤติกรรม	ข้อคำถามที่	ผู้เชี่ยวชาญคนที่/ คะแนนการพิจารณา					ค่า IOC	แปลผล
		1	2	3	4	5		
	37	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
	38	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
	39	+1	+1	0	+1	+1	0.80	ใช้ได้
	40	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
	41	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
	42	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
	43	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
	44	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
	45	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
	รวม						43.4	-
	เฉลี่ย						0.96	ใช้ได้

หมายเหตุ

+1 หมายถึง แน่ใจว่าแบบวัดพฤติกรรมความร่วมมือ สอดคล้องตรงตามจุดประสงค์ที่กำหนดให้

0 หมายถึง ไม่แน่ใจ หรือตัดสินใจไม่ได้ว่าแบบวัดพฤติกรรมความร่วมมือ สอดคล้องตรงตามจุดประสงค์ที่กำหนดให้

-1 หมายถึง แน่ใจว่าแบบวัดพฤติกรรมความร่วมมือ ไม่สอดคล้องตรงตามจุดประสงค์ที่กำหนดให้

ตาราง 21 ค่าดัชนีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (IOC) ของแบบวัดการคิดอย่างมีวิจารณญาณ
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนด้วยคู่มือการเรียนรู้ หน้าที่พลเมือง
วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค
STAD ร่วมกับการคิดแบบโยนิโสมนสิการ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
จากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน

การคิดอย่างมี วิจารณญาณ	ข้อคำถามที่	ผู้เชี่ยวชาญคนที่/ คะแนนการพิจารณา					ค่า IOC	แปลผล
		1	2	3	4	5		
การอ้างอิง	1	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
	2	+1	+1	0	0	+1	0.6	ใช้ได้
	3	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
	4	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
	5	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
	6	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
	7	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
	8	0	+1	0	+1	+1	0.6	ใช้ได้
	9	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
	10	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
	11	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
	12	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
การยอมรับข้อตกลง เบื้องต้น	13	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
	14	0	+1	0	+1	+1	0.6	ใช้ได้
	15	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
	16	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
	17	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
	18	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
	19	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
	20	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
	21	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้

ตาราง 21 (ต่อ)

การคิดอย่างมี วิจารณ์ญาณ	ข้อคำถามที่	ผู้เชี่ยวชาญคนที่/ คะแนนการพิจารณา					ค่า IOC	แปลผล
		1	2	3	4	5		
	22	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
	23	+1	+1	0	0	+1	0.6	ใช้ได้
	24	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
การนิรภัย	25	+1	+1	0	+1	+1	0.8	ใช้ได้
	26	+1	+1	0	+1	+1	0.8	ใช้ได้
	27	0	+1	0	+1	+1	0.6	ใช้ได้
	28	0	+1	+1	+1	+1	0.8	ใช้ได้
	29	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
	30	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
	31	+1	0	+1	+1	+1	0.8	ใช้ได้
	32	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
	33	0	+1	0	+1	+1	0.6	ใช้ได้
	34	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
	35	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
	36	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
การตีความ	37	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
	38	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
	39	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
	40	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
	41	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
	42	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
	43	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
	44	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
	45	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้

ตาราง 21 (ต่อ)

การคิดอย่างมี วิจารณ์ญาณ	ข้อคำถามที่	ผู้เชี่ยวชาญคนที่/ คะแนนการพิจารณา					ค่า IOC	แปลผล
		1	2	3	4	5		
	46	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
	47	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
	48	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
การประเมินข้อโต้แย้ง	49	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
	50	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
	51	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
	52	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
	53	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
	54	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
	55	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
	56	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
	57	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
	58	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
	59	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
	60	+1	0	+1	+1	+1	0.8	ใช้ได้
รวม							56.6	-
เฉลี่ย							0.94	ใช้ได้

หมายเหตุ

+1 หมายถึง แน่ใจว่าแบบวัดการคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณ สอดคล้องตรงตาม
จุดประสงค์ที่กำหนดให้

0 หมายถึง ไม่แน่ใจ หรือตัดสินใจไม่ได้ว่าแบบวัดการคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณ
สอดคล้องตรงตามจุดประสงค์ที่กำหนดให้

-1 หมายถึง แน่ใจว่าแบบวัดการคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณ ไม่สอดคล้องตรงตาม
จุดประสงค์ที่กำหนดให้

ตาราง 22 ค่าดัชนีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (IOC) ของแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนด้วยคู่มือการเรียนรู้ หน้าที่พลเมือง
วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค
STAD ร่วมกับการคิดแบบโยนิโสมนสิการ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
จากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน

ข้อคำถามที่	ผู้เชี่ยวชาญคนที่/คะแนนการพิจารณา					ค่า IOC	แปลผล
	1	2	3	4	5		
1	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
2	-1	+1	+1	0	+1	1	ใช้ได้
3	0	+1	+1	+1	+1	0.80	ใช้ได้
4	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
5	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
6	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
7	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
8	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
9	+1	+1	0	+1	+1	0.80	ใช้ได้
10	+1	+1	+1	0	+1	0.80	ใช้ได้
11	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
12	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
13	-1	+1	+1	+1	+1	0.60	ใช้ได้
14	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
15	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
16	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
17	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
18	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
19	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
20	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
21	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้

ตาราง 22 (ต่อ)

ข้อคำถามที่	ผู้เชี่ยวชาญคนที่/คะแนนการพิจารณา					ค่า IOC	แปลผล
	1	2	3	4	5		
22	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
23	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
24	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
25	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
26	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
27	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
28	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
29	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
30	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
31	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
32	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
33	0	+1	+1	0	+1	0.60	ใช้ได้
34	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
35	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
36	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
37	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
38	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
39	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
40	+1	+1	+1	0	+1	0.80	ใช้ได้
41	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
42	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
43	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
44	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
45	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
46	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้

ตาราง 22 (ต่อ)

ข้อคำถามที่	ผู้เชี่ยวชาญคนที/คะแนนการพิจารณา					ค่า IOC	แปลผล
	1	2	3	4	5		
47	0	+1	+1	+1	+1	0.80	ใช้ได้
48	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
49	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
50	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
51	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
52	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
53	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
54	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
55	+1	+1	0	+1	+1	0.80	ใช้ได้
รวม						53	-
เฉลี่ย						0.96	ใช้ได้

หมายเหตุ

+1 หมายถึง แน่ใจว่าแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สอดคล้องตรงตามจุดประสงค์ที่กำหนดให้

0 หมายถึง ไม่แน่ใจ หรือตัดสินใจไม่ได้ว่าแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สอดคล้องตรงตามจุดประสงค์ที่กำหนดให้

-1 หมายถึง แน่ใจว่าแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ไม่สอดคล้องตรงตามจุดประสงค์ที่กำหนดให้

ภาคผนวก ง

การหาคุณภาพเครื่องมือ

การหาค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดพฤติกรรมความร่วมมือ

โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha – coefficient) ของ ครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ 0.92

Scale : ALL VARIABLES

Case Processing Summary

		N	%
Cases	Valid	42	100.0
	Excluded ^a	0	.0
	Total	42	100.0

a. Listwise deletion based on all variables in the procedure.

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	N of Items
.920	45

ตาราง 23 ค่าความเชื่อมั่น (Alpha – coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) ของแบบวัด
พฤติกรรมความร่วมมือ ด้วยสถิติทดสอบ (t – test)

T-test for Equality of Means			
ข้อ	t	df	Sig. (2 – tailed)
1	32.01	39	.000
2	24.49	39	.000
3	27.81	39	.000
4	35.88	39	.000
5	44.33	39	.000
6	27.32	39	.000
7	33.17	39	.000
8	28.19	39	.000
9	32.56	39	.000
10	35.77	39	.000
11	29.16	39	.000
12	34.23	39	.000
13	35.55	39	.000
14	29.32	39	.000
15	27.52	39	.000
16	34.29	39	.000
17	30.44	39	.000
18	26.00	39	.000
19	27.11	39	.000
20	28.19	39	.000
21	30.28	39	.000
22	33.00	39	.000
23	29.47	39	.000
24	33.73	39	.000

ตาราง 23 (ต่อ)

T-test for Equality of Means			
ข้อ	t	df	Sig. (2 – tailed)
25	30.66	39	.000
26	34.00	39	.000
27	35.31	39	.000
28	34.56	39	.000
29	28.87	39	.000
30	28.10	39	.000
31	36.09	39	.000
32	29.16	39	.000
33	22.51	39	.000
34	25.29	39	.000
35	25.06	39	.000
36	30.55	39	.000
37	33.73	39	.000
38	37.08	39	.000
39	34.38	39	.000
40	28.99	39	.000
41	28.42	39	.000
42	30.44	39	.000
43	33.73	39	.000
44	34.79	39	.000
45	28.10	39	.000

จากตาราง 23 แสดงให้เห็นว่า ข้อคำถามที่ 1 – 45 มีระดับนัยสำคัญเท่ากับ .000 แสดงว่าข้อคำถามมีค่าอำนาจจำแนกใช้ได้ โดยใช้สถิติทดสอบค่าที (t – test)

ตาราง 24 ค่าความยาก (P) และค่าอำนาจจำแนก (r) และค่าความเชื่อมั่น (KR_{20})
ของแบบวัดการคิดอย่างมีวิจารณญาณ

ข้อ	ค่าความยาก (p)		ค่าอำนาจจำแนก (r)	
	p	แปลผลค่า p	r	แปลผลค่า r
1	0.54	ดีมาก	0.62	เป็นข้อสอบที่ดีมาก
2	0.58	ดีมาก	0.69	เป็นข้อสอบที่ดีมาก
3	0.50	ดีมาก	0.69	เป็นข้อสอบที่ดีมาก
4	0.31	ใช้ได้	0.31	เป็นข้อสอบที่ดีพอสมควร
5	0.69	ดีมาก	0.46	เป็นข้อสอบที่ดีมาก
6	0.35	ใช้ได้	0.38	เป็นข้อสอบที่ดีพอสมควร
7	0.35	ใช้ได้	0.38	เป็นข้อสอบที่ดีพอสมควร
8	0.27	ใช้ได้	0.61	เป็นข้อสอบที่ดีมาก
9	0.77	ใช้ได้	0.31	เป็นข้อสอบที่ดีพอสมควร
10	0.50	ดีมาก	0.38	เป็นข้อสอบที่ดีพอสมควร
11	0.62	ใช้ได้	0.31	เป็นข้อสอบที่ดีพอสมควร
12	0.31	ใช้ได้	0.46	เป็นข้อสอบที่ดีมาก
13	0.35	ใช้ได้	0.23	เป็นข้อสอบที่พอใช้
14	0.42	ดีมาก	0.69	เป็นข้อสอบที่ดีมาก
15	0.62	ใช้ได้	0.31	เป็นข้อสอบที่ดีพอสมควร
16	0.35	ใช้ได้	0.23	เป็นข้อสอบที่พอใช้
17	0.50	ดีมาก	0.54	เป็นข้อสอบที่ดีมาก
18	0.62	ใช้ได้	0.46	เป็นข้อสอบที่ดีมาก
19	0.54	ดีมาก	0.46	เป็นข้อสอบที่ดีมาก
20	0.27	ใช้ได้	0.23	เป็นข้อสอบที่พอใช้
21	0.42	ดีมาก	0.23	เป็นข้อสอบที่พอใช้
22	0.58	ดีมาก	0.38	เป็นข้อสอบที่ดีพอสมควร
23	0.54	ดีมาก	0.78	เป็นข้อสอบที่ดีมาก
24	0.65	ใช้ได้	0.69	เป็นข้อสอบที่ดีมาก

ตาราง 24 (ต่อ)

ข้อ	ค่าความยาก (p)		ค่าอำนาจจำแนก (r)	
	p	แปลผลค่า p	r	แปลผลค่า r
25	0.42	ดีมาก	0.38	เป็นข้อสอบที่ดีพอสมควร
26	0.38	ใช้ได้	0.31	เป็นข้อสอบที่ดีพอสมควร
27	0.54	ดีมาก	0.31	เป็นข้อสอบที่ดีพอสมควร
28	0.35	ใช้ได้	0.38	เป็นข้อสอบที่ดีพอสมควร
29	0.35	ใช้ได้	0.38	เป็นข้อสอบที่ดีพอสมควร
30	0.50	ดีมาก	0.38	เป็นข้อสอบที่ดีพอสมควร
31	0.54	ดีมาก	0.77	เป็นข้อสอบที่ดีมาก
32	0.35	ใช้ได้	0.23	เป็นข้อสอบที่พอใช้
33	0.73	ใช้ได้	0.54	เป็นข้อสอบที่ดีมาก
34	0.65	ใช้ได้	0.54	เป็นข้อสอบที่ดีมาก
35	0.58	ดีมาก	0.54	เป็นข้อสอบที่ดีมาก
36	0.50	ดีมาก	0.38	เป็นข้อสอบที่ดีพอสมควร
37	0.35	ใช้ได้	0.38	เป็นข้อสอบที่ดีพอสมควร
38	0.62	ใช้ได้	0.62	เป็นข้อสอบที่ดีมาก
39	0.65	ใช้ได้	0.38	เป็นข้อสอบที่ดีพอสมควร
40	0.73	ใช้ได้	0.54	เป็นข้อสอบที่ดีมาก
41	0.62	ใช้ได้	0.38	เป็นข้อสอบที่ดีพอสมควร
42	0.31	ใช้ได้	0.31	เป็นข้อสอบที่ดีพอสมควร
43	0.35	ใช้ได้	0.31	เป็นข้อสอบที่ดีพอสมควร
44	0.42	ดีมาก	0.38	เป็นข้อสอบที่ดีพอสมควร
45	0.62	ใช้ได้	0.38	เป็นข้อสอบที่ดีพอสมควร
46	0.35	ใช้ได้	0.38	เป็นข้อสอบที่ดีพอสมควร
47	0.50	ดีมาก	0.77	เป็นข้อสอบที่ดีมาก
48	0.42	ดีมาก	0.23	เป็นข้อสอบที่พอใช้
49	0.62	ใช้ได้	0.54	เป็นข้อสอบที่ดีมาก

ตาราง 24 (ต่อ)

ข้อ	ค่าความยาก (p)		ค่าอำนาจจำแนก (r)	
	p	แปลผลค่า p	r	แปลผลค่า r
50	0.71	ใช้ได้	0.52	เป็นข้อสอบที่ดีมาก
ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทั้งฉบับ 0.91				

จากตาราง 24 แสดงให้เห็นว่า ข้อคำถามข้อที่ 1 – 50 มีค่า p อยู่ระหว่าง 0.27 – 0.77 และมีค่า r อยู่ระหว่าง 0.23 – 0.78 แสดงว่าข้อคำถามมีค่าความยากง่าย และค่าอำนาจจำแนกใช้ได้ (ค่าอำนาจจำแนกเป็นแบบ Item Total Correlation) มีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.914 คำนวณโดยใช้สูตรของคูเดอว์ ริชาร์ดสัน (KR₂₀)

ตาราง 25 ค่าความยาก (P) และค่าอำนาจจำแนก (r) และค่าความเชื่อมั่น (KR₂₀)
ของแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ข้อที่	ค่าความยาก (p)		ค่าอำนาจจำแนก (r)	
	p	แปลผลค่า p	r	แปลผลค่า r
1	0.77	ใช้ได้	0.46	เป็นข้อสอบที่ดีมาก
2	0.73	ใช้ได้	0.54	เป็นข้อสอบที่ดีมาก
3	0.69	ใช้ได้	0.62	เป็นข้อสอบที่ดีมาก
4	0.38	ใช้ได้	0.46	เป็นข้อสอบที่ดีมาก
5	0.54	ดีมาก	0.46	เป็นข้อสอบที่ดีมาก
6	0.54	ดีมาก	0.46	เป็นข้อสอบที่ดีมาก
7	0.58	ดีมาก	0.54	เป็นข้อสอบที่ดีมาก
8	0.58	ดีมาก	0.38	เป็นข้อสอบที่ดีพอสมควร
9	0.50	ดีมาก	0.69	เป็นข้อสอบที่ดีมาก
10	0.42	ดีมาก	0.38	เป็นข้อสอบที่ดีพอสมควร
11	0.73	ใช้ได้	0.54	เป็นข้อสอบที่ดีมาก
12	0.50	ดีมาก	0.38	เป็นข้อสอบที่ดีพอสมควร
13	0.38	ใช้ได้	0.31	เป็นข้อสอบที่ดีพอสมควร
14	0.32	ใช้ได้	0.31	เป็นข้อสอบที่ดีพอสมควร
15	0.73	ใช้ได้	0.38	เป็นข้อสอบที่ดีพอสมควร
16	0.77	ใช้ได้	0.31	เป็นข้อสอบที่ดีพอสมควร
17	0.73	ใช้ได้	0.54	เป็นข้อสอบที่ดีมาก
18	0.69	ใช้ได้	0.46	เป็นข้อสอบที่ดีมาก
19	0.69	ใช้ได้	0.31	เป็นข้อสอบที่ดีพอสมควร
20	0.77	ใช้ได้	0.31	เป็นข้อสอบที่ดีพอสมควร
21	0.69	ใช้ได้	0.62	เป็นข้อสอบที่ดีมาก
22	0.65	ใช้ได้	0.54	เป็นข้อสอบที่ดีมาก
23	0.65	ใช้ได้	0.38	เป็นข้อสอบที่ดีพอสมควร
24	0.62	ใช้ได้	0.62	เป็นข้อสอบที่ดีมาก

ตาราง 25 (ต่อ)

ข้อที่	ค่าความยาก (p)		ค่าอำนาจจำแนก (r)	
	p	แปลผลค่า p	r	แปลผลค่า r
25	0.77	ใช้ได้	0.46	เป็นข้อสอบที่ดีมาก
26	0.73	ใช้ได้	0.54	เป็นข้อสอบที่ดีมาก
27	0.69	ใช้ได้	0.62	เป็นข้อสอบที่ดีมาก
28	0.38	ใช้ได้	0.46	เป็นข้อสอบที่ดีมาก
29	0.54	ดีมาก	0.46	เป็นข้อสอบที่ดีมาก
30	0.54	ดีมาก	0.46	เป็นข้อสอบที่ดีมาก
31	0.58	ดีมาก	0.54	เป็นข้อสอบที่ดีมาก
32	0.58	ดีมาก	0.38	เป็นข้อสอบที่ดีพอสมควร
33	0.42	ดีมาก	0.46	เป็นข้อสอบที่ดีมาก
34	0.37	ใช้ได้	0.36	เป็นข้อสอบที่ดีพอสมควร
35	0.68	ใช้ได้	0.61	เป็นข้อสอบที่ดีมาก
36	0.64	ใช้ได้	0.69	เป็นข้อสอบที่ดีมาก
37	0.33	ใช้ได้	0.38	เป็นข้อสอบที่ดีพอสมควร
38	0.36	ใช้ได้	0.46	เป็นข้อสอบที่ดีมาก
39	0.45	ดีมาก	0.36	เป็นข้อสอบที่ดีพอสมควร
40	0.42	ดีมาก	0.69	เป็นข้อสอบที่ดีมาก

ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทั้งฉบับ 0.93

จากตาราง 25 แสดงให้เห็นว่า ข้อคำถามข้อที่ 1 - 40 มีค่า p อยู่ระหว่าง 0.32 - 0.77 และมีค่า r อยู่ระหว่าง 0.31 - 0.69 แสดงว่าข้อคำถามมีค่าความยากง่าย และค่าอำนาจจำแนกใช้ได้ (ค่าอำนาจจำแนกเป็นแบบ Item Total Correlation) มีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.925 คำนวณโดยใช้สูตรของคูเคอร์ ริชาร์ดสัน (KR_{20})

ภาคผนวก จ

การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมติฐาน

ตาราง 26 คะแนนผลการทดสอบก่อนเรียน และหลังเรียนพฤติกรรมความร่วมมือ
 ความการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนนักเรียน
 กลุ่มตัวอย่าง

การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD ร่วมกับการคิดแบบโยนิโสมนสิการ						
นักเรียน คนที่	คะแนนพฤติกรรม ความร่วมมือ (150 คะแนน)		คะแนนการคิด อย่างมีวิจารณญาณ (50 คะแนน)		คะแนนผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียน (40 คะแนน)	
	ก่อนเรียน	หลังเรียน	ก่อนเรียน	หลังเรียน	ก่อนเรียน	หลังเรียน
คนที่ 1-13 เป็นนักเรียนที่มีความฉลาดทางอารมณ์สูง จำนวน 13 คน						
1	109	138	18	45	17	35
2	112	121	15	44	14	35
3	119	136	19	45	15	35
4	110	140	15	45	16	34
5	100	143	14	44	13	35
6	114	137	16	43	15	35
7	102	129	15	42	14	35
8	84	148	17	41	13	35
9	87	137	19	42	18	35
10	85	139	16	45	19	34
11	89	141	19	44	17	32
12	76	138	17	40	17	32
13	79	142	14	37	16	32
คนที่ 14-27 เป็นนักเรียนที่มีความฉลาดทางอารมณ์ปานกลาง จำนวน 14 คน						
14	85	119	16	35	13	31
15	77	126	17	34	12	30
16	86	134	11	37	15	30
17	80	135	17	36	14	30
18	83	127	17	33	16	27
19	87	119	18	33	13	28

ตาราง 26 (ต่อ)

การเรียนรู้แบบรวมมือเทคนิค STAD ร่วมกับการคิดแบบโยนิโสมนสิการ						
นักเรียน คนที่	คะแนนพฤติกรรม ความร่วมมือ (150 คะแนน)		คะแนนการคิด อย่างมีวิจารณญาณ (50 คะแนน)		คะแนนผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียน (40 คะแนน)	
	ก่อนเรียน	หลังเรียน	ก่อนเรียน	หลังเรียน	ก่อนเรียน	หลังเรียน
20	67	119	14	33	13	29
21	85	127	15	35	12	30
22	82	118	14	34	15	30
23	85	106	15	33	12	29
24	64	120	12	35	12	27
25	61	124	13	32	11	27
26	98	128	11	29	14	26
27	100	125	18	28	13	26
คนที่ 28-40 เป็นนักเรียนที่มีความฉลาดทางอารมณ์ต่ำ จำนวน 13 คน						
28	97	129	16	28	9	26
29	87	100	13	30	8	26
30	77	98	8	30	8	26
31	65	93	9	32	9	25
32	65	99	9	30	11	25
33	50	95	9	30	8	26
34	62	97	8	28	8	25
35	63	98	7	27	6	23
36	72	99	6	26	9	22
37	73	97	6	25	7	21
38	56	92	5	24	9	22
39	63	90	9	23	6	18
40	55	103	8	26	9	19

ตาราง 27 คะแนนแบบทดสอบก่อนเรียนแต่ละเล่มของคู่มือการเรียนรู้สาระ
หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม โดยใช้การเรียนรู้
แบบร่วมมือเทคนิค STAD ร่วมกับการคิดแบบโยนิโสมนสิการ

คนที่	คู่มือการเรียนรู้					คะแนนรวม (50 คะแนน)
	เล่มที่ 1 (10)	เล่มที่ 2 (10)	เล่มที่ 3 (10)	เล่มที่ 4 (10)	เล่มที่ 5 (10)	
1	5	5	4	5	6	25
2	4	4	5	4	5	22
3	4	4	5	4	6	23
4	5	4	6	4	7	26
5	5	4	6	3	7	25
6	6	5	6	3	7	27
7	5	3	7	2	8	25
8	5	3	8	3	5	24
9	4	4	5	4	6	23
10	6	4	6	3	7	26
11	5	5	4	5	7	26
12	5	5	5	6	7	28
13	4	6	5	6	6	27
14	4	4	4	5	6	23
15	3	4	4	5	5	21
16	4	4	3	6	5	22
17	4	3	4	5	6	22
18	3	3	4	6	7	23
19	3	5	3	4	8	23
20	5	5	3	4	7	24
21	4	4	4	5	7	24
22	3	4	3	3	6	19

ตาราง 27 (ต่อ)

คนที่	คู่มือการเรียนรู					คะแนนรวม (50 คะแนน)
	เล่มที่ 1 (10)	เล่มที่ 2 (10)	เล่มที่ 3 (10)	เล่มที่ 4 (10)	เล่มที่ 5 (10)	
23	4	4	3	2	5	18
24	4	3	4	3	6	20
25	3	4	4	3	7	21
26	3	3	3	4	6	19
27	3	4	4	4	7	22
28	2	3	2	3	4	14
29	2	2	1	2	4	11
30	4	2	1	1	4	12
31	3	3	2	3	5	16
32	3	3	3	4	5	18
33	3	3	3	4	3	16
34	1	3	4	3	4	15
35	1	2	3	2	2	10
36	1	4	2	4	4	15
37	3	3	1	5	2	14
38	4	3	2	2	3	14
39	2	1	1	2	4	10
40	2	2	1	3	2	10
รวม	144	144	148	149	218	803

ตาราง 28 คะแนนแบบทดสอบหลังเรียนแต่ละเล่มของคู่มือการเรียนรู้สาระ หน้าที่พลเมือง
วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค
STAD ร่วมกับการคิดแบบโยนิโสมนสิการ

คนที่	คู่มือการเรียนรู้					คะแนนรวม (50 คะแนน)
	เล่มที่ 1 (10)	เล่มที่ 2 (10)	เล่มที่ 3 (10)	เล่มที่ 4 (10)	เล่มที่ 5 (10)	
1	10	9	9	10	10	48
2	9	8	9	9	10	45
3	10	9	10	8	9	46
4	8	8	9	9	9	43
5	10	8	8	9	9	44
6	9	9	9	9	10	46
7	9	8	9	10	9	45
8	9	9	9	9	10	46
9	8	9	8	9	9	43
10	8	9	9	8	9	43
11	8	8	9	8	8	41
12	9	8	9	10	9	45
13	9	9	9	9	10	46
14	9	9	9	9	8	44
15	8	8	8	9	9	42
16	8	9	9	9	9	44
17	9	7	8	8	9	41
18	9	8	8	9	8	42
19	8	8	9	8	9	42
20	8	8	8	8	9	41
21	8	9	8	8	9	42
22	8	7	9	8	8	40

ตาราง 28 (ต่อ)

คนที่	คู่มือการเรียนรู					คะแนนรวม (50 คะแนน)
	เล่มที่ 1 (10)	เล่มที่ 2 (10)	เล่มที่ 3 (10)	เล่มที่ 4 (10)	เล่มที่ 5 (10)	
23	9	8	8	9	7	41
24	8	9	8	9	8	42
25	8	8	9	8	8	41
26	8	8	8	8	8	40
27	8	8	8	7	7	38
28	9	9	8	9	8	43
29	6	7	8	8	7	36
30	8	8	8	6	8	38
31	7	8	8	7	9	39
32	8	8	7	8	8	39
33	8	7	6	7	8	36
34	7	8	6	7	7	35
35	8	6	7	7	7	35
36	8	8	6	7	7	36
37	7	8	8	6	8	37
38	8	7	8	8	7	38
39	6	8	6	7	7	34
40	8	8	7	8	6	37
รวม	330	325	326	329	334	1644

ตาราง 29 คะแนนแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนแต่ละเล่มของคู่มือการเรียนรู้
 สาระหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม โดยใช้การเรียนรู้
 แบบร่วมมือเทคนิคSTAD ร่วมกับการคิดแบบโยนิโสมนสิการ

คนที่	คะแนน หลังเรียน	คะแนน ก่อนเรียน	คะแนนเพิ่ม	ดัชนี ประสิทธิผล (E.I.)	ร้อยละ ที่เพิ่มขึ้น
	คะแนนเต็มก่อน-หลังเรียน		50		
1	48	25	23	0.9200	92.00
2	45	22	23	0.8214	82.14
3	46	23	23	0.8519	85.19
4	43	26	17	0.7083	70.83
5	44	25	19	0.7600	76.00
6	46	27	19	0.8261	82.61
7	45	25	20	0.8000	80.00
8	46	24	22	0.8462	84.62
9	43	23	20	0.7407	74.07
10	43	26	17	0.7083	70.83
11	41	26	15	0.6250	62.50
12	45	28	17	0.7727	77.27
13	46	27	19	0.8261	82.61
14	44	23	21	0.7778	77.78
15	42	21	21	0.7241	72.41
16	44	22	22	0.7857	78.57
17	41	22	19	0.6786	67.86
18	42	23	19	0.7037	70.37
19	42	23	19	0.7037	70.37
20	41	24	17	0.6538	65.38
21	42	24	18	0.6923	69.23
22	40	19	21	0.6774	67.74

ตาราง 26 (ต่อ)

คนที่	คะแนน หลังเรียน	คะแนน ก่อนเรียน	คะแนนเพิ่ม	ดัชนี ประสิทธิผล (E.I.)	ร้อยละ ที่เพิ่มขึ้น
คะแนนเต็มก่อน-หลังเรียน		50			
23	41	18	23	0.7188	71.88
24	42	20	22	0.7333	73.33
25	41	21	20	0.6897	68.97
26	40	19	21	0.6774	67.74
27	38	22	16	0.5714	57.14
28	43	14	29	0.8056	80.56
29	36	11	25	0.6410	64.10
30	38	12	26	0.6842	68.42
31	39	16	23	0.6765	67.65
32	39	18	21	0.6563	65.63
33	36	16	20	0.5882	58.82
34	35	15	20	0.5714	57.14
35	35	10	25	0.6250	62.50
36	36	15	21	0.6000	60.00
37	37	14	23	0.6389	63.89
38	38	14	24	0.6667	66.67
39	34	10	24	0.6000	60.00
40	37	10	27	0.6750	67.50

การวิเคราะห์ข้อมูล
โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์

1. ผลการตรวจสอบสมมติฐานข้อที่ 2

พฤติกรรมความร่วมมือ ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยคู่มือการเรียนรู้ สาระ
หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือ
เทคนิคเทคนิค STAD ร่วมกับการคิดแบบโยนิโสมนสิการ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

1.1 ทดสอบข้อตกลงเบื้องต้นในการใช้สถิติที่ (t-test)

One-Sample Kolmogorov-Smirnov Test

		precoobe	postcoobe
N		40	40
Normal Parameters ^a	Mean	82.28	120.15
	Std. Deviation	17.477	17.644
Most Extreme Differences	Absolute	.118	.148
	Positive	.118	.148
	Negative	-.062	-.127
Kolmogorov-Smirnov Z		.749	.938
Asymp. Sig. (2-tailed)		.629	.343

a. Test distribution is Normal.

จากข้อมูลข้างต้น พบว่า คะแนนก่อนเรียนและหลังเรียนของตัวแปรพฤติกรรม
ความร่วมมือ มีการกระจายของข้อมูลเป็นแบบโค้งปกติ ซึ่งดูจากค่า Sig. ที่มากกว่า .05
เป็นไปตามข้อตกลงเบื้องต้นของการใช้สถิติ t-test ไม่ฝ่าฝืนข้อตกลงเบื้องต้น

1.2 การทดสอบค่า t (t-test for dependent Samples)

Paired Samples Statistics

	Mean	N	Std. Deviation	Std. Error Mean
Pair 1 postcoobe	120.15	40	17.644	2.790
precoobe	82.28	40	17.477	2.763

Paired Samples Correlations

	N	Correlation	Sig.
Pair 1 precoobe & postcoobe	40	.658	.000

Paired Samples Test

	Paired Differences					t	df	Sig. (2-tailed)
	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean	95% Confidence Interval of the Difference				
				Lower	Upper			
Pair 1 postcoobe - precoobe	37.875	14.527	2.297	33.229	42.521	16.489	39	.000

จากข้อมูลข้างต้น พบว่า ค่า Sig. เท่ากับ .00 แสดงว่า นักเรียนที่เรียนด้วยคู่มือการเรียนรู้สาระ หน้าที่พลเมืองวัฒนธรรม การดำเนินชีวิตในสังคมโดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิคSTAD ร่วมกับการคิดแบบโยนิโสมนสิการ มีคะแนนพฤติกรรมความร่วมมือหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. ผลการตรวจสอบสมมติฐานข้อที่ 3

การคิดอย่างมีวิจารณญาณ ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยคู่มือการเรียนรู้ สาระหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิคเทคนิค STAD ร่วมกับการคิดแบบโยนิโสมนสิการ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

2.1 ทดสอบข้อตกลงเบื้องต้นในการใช้สถิติ (t-test)

One-Sample Kolmogorov-Smirnov Test

		precri	postcri
N		40	40
Normal Parameters ^a	Mean	13.38	34.58
	Std. Deviation	4.124	6.752
Most Extreme Differences	Absolute	.160	.114
	Positive	.131	.101
	Negative	-.160	-.114
Kolmogorov-Smirnov Z		1.013	.723
Asymp. Sig. (2-tailed)		.256	.673

a. Test distribution is Normal.

จากข้อมูลข้างต้น พบว่า คะแนนก่อนเรียนและหลังเรียนของตัวแปร การคิดอย่างมีวิจารณญาณ มีการกระจายของข้อมูลเป็นแบบโค้งปกติ ซึ่งดูจากค่า Sig. ที่มากกว่า .05 เป็นไปตามข้อตกลงเบื้องต้นของการใช้สถิติ t-test ไม่ฝ่าฝืนข้อตกลงเบื้องต้น

2.2 การทดสอบค่า t (t-test for dependent Samples)

Paired Samples Statistics

	Mean	N	Std. Deviation	Std. Error Mean
Pair 1 postcri	34.58	40	6.752	1.068
precric	13.38	40	4.124	.652

Paired Samples Correlations

	N	Correlation	Sig.
Pair 1 postcri & precric	40	.713	.000

Paired Samples Test

	Paired Differences					t	df	Sig. (2-tailed)
	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean	95% Confidence Interval of the Difference				
				Lower	Upper			
Pair 1 postcri - precric	21.200	4.784	.756	19.670	22.730	28.030	39	.000

จากข้อมูลข้างต้น พบว่า ค่า Sig. เท่ากับ .00 แสดงว่า นักเรียนที่เรียนด้วยคู่มือ การเรียนรู้สาระ หน้าที่พลเมืองวัฒนธรรม การดำเนินชีวิตในสังคมโดยใช้การเรียนรู้แบบ ร่วมมือเทคนิคSTAD ร่วมกับการคิดแบบโยนิโสมนสิการ มีคะแนนการคิดอย่างมี วิจาร์ณญาณหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ผลการตรวจสอบสมมติฐานข้อที่ 4

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยคู่มือการเรียนรู้ สาระ
หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือ
เทคนิคเทคนิค STAD ร่วมกับการคิดแบบโยนิโสมนสิการ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

3.1 ทดสอบข้อตกลงเบื้องต้นในการใช้สถิติ (t-test)

One-Sample Kolmogorov-Smirnov Test

		pretest	posttest
N		40	40
Normal Parameters ^a	Mean	12.40	28.70
	Std. Deviation	3.463	4.816
Most Extreme Differences	Absolute	.137	.114
	Positive	.137	.095
	Negative	-.119	-.114
Kolmogorov-Smirnov Z		.866	.724
Asymp. Sig. (2-tailed)		.441	.671

a. Test distribution is Normal.

จากข้อมูลข้างต้น พบว่า คะแนนก่อนเรียนและหลังเรียนของตัวแปร ผลสัมฤทธิ์
ทางการเรียน มีการกระจายของข้อมูลเป็นแบบโค้งปกติ ซึ่งดูจากค่า Sig. ที่มากกว่า .05
เป็นไปตามข้อตกลงเบื้องต้นของการใช้สถิติ t-test ไม่ฝ่าฝืนข้อตกลงเบื้องต้น

3.2 การทดสอบค่า t (t-test for dependent Samples)

Paired Samples Statistics

		Mean	N	Std. Deviation	Std. Error Mean
Pair 1	posttest	28.70	40	4.816	.761
	pretest	12.40	40	3.463	.547

Paired Samples Correlations

		N	Correlation	Sig.
Pair 1	posttest & pretest	40	.807	.000

Paired Samples Test

	Paired Differences					t	df	Sig. (2-tailed)
	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean	95% Confidence Interval of the Difference				
				Lower	Upper			
Pair 1 posttest - pretest	16.300	2.875	.455	15.380	17.220	35.855	39	.000

จากข้อมูลข้างต้น พบว่า ค่า Sig. มากกว่า .00 แสดงว่า นักเรียนที่เรียนด้วยคู่มือการเรียนรู้สาระ หน้าที่พลเมืองวัฒนธรรม การดำเนินชีวิตในสังคมโดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิคSTAD ร่วมกับการคิดแบบโยนิโสมนสิการ มีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. ผลการทดสอบสมมติฐานข้อที่ 5

พฤติกรรมการรวมมือ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หลังได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยคู่มือการเรียนรู้ สาระ หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิคเทคนิค STAD ร่วมกับการคิดแบบโยนิโสมนสิการ ที่มีความฉลาดทางอารมณ์แตกต่างกัน (สูง ปานกลาง และต่ำ) แตกต่างกัน

4.1 ทดสอบข้อตกลงเบื้องต้น

4.1.1 เกี่ยวกับการแจกแจงแบบโค้งปกติของข้อมูลหลายตัวแปร

(Multivariate Normality Distribution)

One-Sample Kolmogorov-Smirnov Test

		precoobe	precri	pretest
N		40	40	40
Normal Parameters ^a	Mean	82.28	13.38	12.40
	Std. Deviation	17.477	4.124	3.463
Most Extreme Differences	Absolute	.118	.160	.137
	Positive	.118	.131	.137
	Negative	-.062	-.160	-.119
Kolmogorov-Smirnov Z		.749	1.013	.866
Asymp. Sig. (2-tailed)		.629	.256	.441

a. Test distribution is Normal.

จากข้อมูลข้างต้น พบว่า ค่า Sig. มีค่ามากกว่า .05 แสดงว่าคะแนนตัวแปรพฤติกรรมการรวมมือก่อนเรียน การคิดอย่างมีวิจารณญาณก่อนเรียน และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียน มีการแจกแจงเป็นโค้งปกติ ซึ่งเป็นไปตามข้อตกลงเบื้องต้นของการใช้สถิติด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA)

4.1.2 ทดสอบข้อตกลงเบื้องต้นเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของตัวแปรตามทั้งสามตัว

KMO and Bartlett's Test

Kaiser–Meyer–Olkin Measure of Sampling Adequacy.		.701
Bartlett's Test of Sphericity	Approx. Chi-Square	55.342
	df	3
	Sig.	.000

จากข้อมูลข้างต้น ค่า KMO เท่ากับ .701 และการทดสอบ Bartlett's Test of Sphericity พบว่า ค่า Sig เท่ากับ .00 แสดงว่าค่า sig. มากกว่า .05 หมายความว่า ตัวแปรตามทุกตัวมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน นั่นคือ เป็นไปตามข้อตกลงเบื้องต้น ของการใช้สถิติ ANOVA ANCOVA และ MANCOVA

4.1.3 ทดสอบข้อตกลงเบื้องต้นของการเท่ากันของเมตริกซ์ความแปรปรวนร่วม

Box's Test of Equality of Covariance Matrices^a

Box's M	14.821
F	1.088
df1	12
df2	6.555E3
Sig.	.365

Tests the null hypothesis that the observed covariance matrices of the dependent variables are equal across groups.

a. Design: Intercept + group

จากข้อมูลข้างต้นพบว่า ค่า Sig เท่ากับ .37 แสดงว่าค่า sig มากกว่า .05 หมายความว่า เมตริกซ์ความแปรปรวนร่วมของทุกกลุ่มเท่ากัน นั่นคือ เป็นไปตามข้อตกลงเบื้องต้นของความเท่ากันในเมตริกซ์ความแปรปรวนร่วม

4.2 วิเคราะห์ One-way ANOVA เพื่อทดสอบความแตกต่างของคะแนนก่อนเรียน ระหว่างนักเรียนที่มีความฉลาดทางอารมณ์ สูง ปานกลาง และต่ำ

Test of Homogeneity of Variances

	Levene Statistic	df1	df2	Sig.
precoobe	1.496	2	37	.237
precri	.354	2	37	.704
pretest	1.407	2	37	.258

ANOVA

		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
precoobe	Between Groups	5598.546	2	2799.273	16.405	.000
	Within Groups	6313.429	37	170.633		
	Total	11911.975	39			
precri	Between Groups	439.661	2	219.830	36.358	.000
	Within Groups	223.714	37	6.046		
	Total	663.375	39			
pretest	Between Groups	376.166	2	188.083	76.110	.000
	Within Groups	91.434	37	2.471		
	Total	467.600	39			

จากตารางพบว่า ค่า Sig. เท่ากับ .00 ทั้งสามตัวแปร แสดงว่าคะแนนก่อนเรียน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 เพื่อเป็นการขจัดตัวแปรแทรกซ้อนที่จะ มีผลต่อการแปลความหมายของผลที่เกิดจากการทดลองใช้คู่มือการเรียนรู้สาระหน้าที่ พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD ร่วมกับการคิดแบบโยนิโสมนสิการ ดังนั้นผู้วิจัยจึงตัดสินใจเลือกใช้สถิติ One-way MANCOVA ในการวิเคราะห์เพื่อทดสอบความแตกต่างของคะแนนหลังเรียนในตัวแปรสาม ตัวต่อไป

4.3 หลังเรียน ทดสอบตัวแปรตามพฤติกรรมความร่วมมือ การคิดอย่างมี วิจารณญาณ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน พร้อมๆ กันโดยใช้สถิติ One-way MANCOVA

Descriptive Statistics

	group	Mean	Std. Deviation	N
postcoobe	1	137.62	6.640	13
	2	123.36	7.365	14
	3	99.23	9.610	13
	Total	120.15	17.644	40
postcri	1	42.85	2.410	13
	2	33.36	2.468	14
	3	27.62	2.725	13
	Total	34.57	6.752	40
posttest	1	34.15	1.281	13
	2	28.57	1.697	14
	3	23.38	2.785	13
	Total	28.70	4.816	40

Multivariate Tests

	Value	F	Hypothesis df	Error df	Sig.
Pillai's trace	1.149	16.215	6.000	72.000	.000
Wilks' lambda	.069	32.850 ^a	6.000	70.000	.000
Hotelling's trace	10.385	58.848	6.000	68.000	.000
Roy's largest root	10.070	1.208E2 ^b	3.000	36.000	.000

Each F tests the multivariate effect of group. These tests are based on the linearly independent pairwise comparisons among the estimated marginal means.

a. Exact statistic

b. The statistic is an upper bound on F that yields a lower bound on the significance level.

จากตาราง ค่า Wilks' lambda มีค่า Sig เท่ากับ .00 แสดงว่า พฤติกรรมความ
ร่วมมือ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียนที่มีความ
ฉลาดทางอารมณ์ สูง ปานกลาง และต่ำ ที่ได้รับการสอนด้วยคู่มือการเรียนรู้สาระ หน้าที่
พลเมือง วัฒนธรรม และดำเนินชีวิตในสังคม โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD
รวมกับการคิดแบบโยนิโสมนสิการ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
ผู้วิจัยต้องการทราบในรายละเอียดอีกต่อไปว่า ถ้าแยกวิเคราะห์ทีละตัวแปรตามจะให้ผล
เหมือนกันหรือแตกต่างกันหรือไม่ ดังนั้นผู้วิจัยจึงแยกวิเคราะห์เปรียบเทียบตัวแปรตาม
ทีละตัวแปรตาม โดยสถิติ One – way ANCOVA

4.4 วิเคราะห์หลังเรียน เพื่อทดสอบตัวแปรตามพฤติกรรมความร่วมมือ ด้วยสถิติ One-way ANCOVA

Descriptive Statistics

Dependent Variable:postcoobe

group	Mean	Std. Deviation	N
hight	137.62	6.640	13
medium	123.36	7.365	14
low	99.23	9.610	13
Total	120.15	17.644	40

Tests of Between-Subjects Effects

Dependent Variable:postcoobe

Source	Type III Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Corrected Model	9866.985 ^a	3	3288.995	52.066	.000
Intercept	11324.155	1	11324.155	179.265	.000
precoobe	68.484	1	68.484	1.084	.305
group	4612.655	2	2306.327	36.510	.000
Error	2274.115	36	63.170		
Total	589582.000	40			
Corrected Total	12141.100	39			

a. R Squared = .813 (Adjusted R Squared = .797)

เมื่อพิจารณาพฤติกรรมความร่วมมือ พบว่า ค่า Sig.= .00 แสดงว่านักเรียนมีพฤติกรรมความร่วมมือ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และผู้วิจัยยังได้ทำการทดสอบภายหลัง (Post Hoc) โดยการวิเคราะห์เปรียบเทียบเป็นรายคู่ ด้วยสถิติ Scheffe'

Post Hoc

Multiple Comparisons

postcoobe

Scheffe

(I) group	(J) group	Mean Difference (I-J)	Std. Error	Sig.	95% Confidence Interval	
					Lower Bound	Upper Bound
hight	medium	14.258*	3.065	.000	6.44	22.07
	low	38.385*	3.121	.000	30.43	46.34
medium	hight	-14.258*	3.065	.000	-22.07	-6.44
	low	24.126*	3.065	.000	16.31	31.94
low	hight	-38.385*	3.121	.000	-46.34	-30.43
	medium	-24.126*	3.065	.000	-31.94	-16.31

*. The mean difference is significant at the 0.05 level.

เมื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยพฤติกรรมความร่วมมือ จำแนกตามระดับความฉลาดทางอารมณ์เป็นรายคู่ พบว่า นักเรียนที่มีระดับความฉลาดทางอารมณ์ต่างกัน (สูง ปานกลาง และต่ำ) มีพฤติกรรมความร่วมมือแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 3 คู่ ที่มีความฉลาดทางอารมณ์แตกต่างกัน ได้แก่ 1) นักเรียนที่มีความฉลาดทางอารมณ์สูงมีพฤติกรรมความร่วมมือได้สูงกว่่านักเรียนที่มีความฉลาดทางอารมณ์ปานกลาง 2) นักเรียนที่มีความฉลาดทางอารมณ์สูงมีพฤติกรรมความร่วมมือได้สูงกว่่านักเรียนที่มีความฉลาดทางอารมณ์ต่ำ และ 3) นักเรียนที่มีความฉลาดทางอารมณ์ปานกลางมีพฤติกรรมความร่วมมือได้สูงกว่่านักเรียนที่มีความฉลาดทางอารมณ์ต่ำ

4.5 วิเคราะห์หลังเรียน เพื่อทดสอบตัวแปรตามการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ด้วยสถิติ One-way ANCOVA

Descriptive Statistics

Dependent Variable:postcri

group	Mean	Std. Deviation	N
hight	42.85	2.410	13
medium	33.36	2.468	14
low	27.62	2.725	13
Total	34.57	6.752	40

Tests of Between-Subjects Effects

Dependent Variable:postcri

Source	Type III Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Corrected Model	1548.484 ^a	3	516.161	81.040	.000
Intercept	1246.803	1	1246.803	195.755	.000
precri	8.693	1	8.693	1.365	.250
group	644.536	2	322.268	50.598	.000
Error	229.291	36	6.369		
Total	49595.000	40			
Corrected Total	1777.775	39			

a. R Squared = .871 (Adjusted R Squared = .860)

เมื่อพิจารณาการคิดอย่างมีวิจารณญาณ พบว่า ค่า Sig.= .00 แสดงว่านักเรียนมีการคิดอย่างมีวิจารณญาณแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และผู้วิจัยยังได้ทำการทดสอบภายหลัง (Post Hoc) โดยการวิเคราะห์เปรียบเทียบเป็นรายคู่ด้วยสถิติ Scheffe'

Post Hoc

Multiple Comparisons

postcri

Scheffe

(I) group	(J) group	Mean Difference (I-J)	Std. Error	Sig.	95% Confidence Interval	
					Lower Bound	Upper Bound
hight	medium	9.489*	.977	.000	7.00	11.98
	low	15.231*	.995	.000	12.69	17.77
medium	hight	-9.489*	.977	.000	-11.98	-7.00
	low	5.742*	.977	.000	3.25	8.23
low	hight	-15.231*	.995	.000	-17.77	-12.69
	medium	-5.742*	.977	.000	-8.23	-3.25

*. The mean difference is significant at the 0.05 level.

เมื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยการคิดอย่างมีวิจารณญาณ จำแนกตามระดับความฉลาดทางอารมณ์เป็นรายคู่ พบว่า นักเรียนที่มีระดับความฉลาดทางอารมณ์ต่างกัน (สูง ปานกลาง และต่ำ) มีการคิดอย่างมีวิจารณญาณแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 3 คู่ ที่มีความฉลาดทางอารมณ์แตกต่างกัน ได้แก่ 1) นักเรียนที่มีความฉลาดทางอารมณ์สูงมีการคิดอย่างมีวิจารณญาณได้สูงกว่านักเรียนที่มีความฉลาดทางอารมณ์ปานกลาง 2) นักเรียนที่มีความฉลาดทางอารมณ์สูงมีการคิดอย่างมีวิจารณญาณได้สูงกว่านักเรียนที่มีความฉลาดทางอารมณ์ต่ำ และ 3) นักเรียนที่มีความฉลาดทางอารมณ์ปานกลางมีการคิดอย่างมีวิจารณญาณได้สูงกว่านักเรียนที่มีความฉลาดทางอารมณ์ต่ำ

4.6 วิเคราะห์หลังเรียน เพื่อทดสอบตัวแปรตามผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ด้วยสถิติ One-way ANCOVA

Descriptive Statistics

Dependent Variable:posttest

group	Mean	Std. Deviation	N
hight	34.15	1.281	13
medium	28.57	1.697	14
low	23.38	2.785	13
Total	28.70	4.816	40

Tests of Between-Subjects Effects

Dependent Variable:posttest

Source	Type III Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Corrected Model	754.449 ^a	3	251.483	60.375	.000
Intercept	462.896	1	462.896	111.131	.000
pretest	.246	1	.246	.059	.809
group	165.452	2	82.726	19.861	.000
Error	149.951	36	4.165		
Total	33852.000	40			
Corrected Total	904.400	39			

a. R Squared = .834 (Adjusted R Squared = .820)

เมื่อพิจารณาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน พบว่า ค่า Sig.= .00 แสดงว่านักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และผู้วิจัยยังได้ทำการทดสอบภายหลัง (Post Hoc) โดยการวิเคราะห์เปรียบเทียบเป็นรายคู่ ด้วยสถิติ Scheffe'

Post Hoc

Multiple Comparisons

posttest

Scheffe

(I) group	(J) group	Mean Difference (I-J)	Std. Error	Sig.	95% Confidence Interval	
					Lower Bound	Upper Bound
hight	medium	5.582*	.776	.000	3.60	7.56
	low	10.769*	.790	.000	8.75	12.78
medium	hight	-5.582*	.776	.000	-7.56	-3.60
	low	5.187*	.776	.000	3.21	7.17
low	hight	-10.769*	.790	.000	-12.78	-8.75
	medium	-5.187*	.776	.000	-7.17	-3.21

*. The mean difference is significant at the 0.05 level.

เมื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จำแนกตามระดับความฉลาดทางอารมณ์เป็นรายคู่ พบว่า นักเรียนที่มีระดับความฉลาดทางอารมณ์ต่างกัน (สูง ปานกลาง และต่ำ) มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 3 คู่ ที่มีความฉลาดทางอารมณ์แตกต่างกัน ได้แก่ 1) นักเรียนที่มีความฉลาดทางอารมณ์สูงมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้สูงกว่านักเรียนที่มีความฉลาดทางอารมณ์ปานกลาง 2) นักเรียนที่มีความฉลาดทางอารมณ์สูงมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้สูงกว่านักเรียนที่มีความฉลาดทางอารมณ์ต่ำ และ 3) นักเรียนที่มีความฉลาดทางอารมณ์ปานกลางมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้สูงกว่านักเรียนที่มีความฉลาดทางอารมณ์ต่ำ

ภาคผนวก จ

ประวัติย่อผู้วิจัย

ประวัติย่อของผู้วิจัย

ชื่อ-สกุล	นางสาวพยอม เชิดชู
วันเดือนปีเกิด	02 กุมภาพันธ์ 2532
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	147 บ้านพักครูโรงเรียนมุกดาหาร ถนนพิทักษ์พนมเขต ตำบลมุกดาหาร อำเภอเมืองมุกดาหาร จังหวัดมุกดาหาร 49000
ตำแหน่งปัจจุบัน	ครู ค.ศ. 1
สถานที่ทำงาน	โรงเรียนมุกดาหาร ถนนพิทักษ์พนมเขต ตำบลมุกดาหาร อำเภอเมืองมุกดาหาร จังหวัดมุกดาหาร 49000
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2545	ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านนางัว จังหวัดนครพนม
พ.ศ. 2548	ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านแพงพิทยาคม จังหวัดนครพนม
พ.ศ. 2551	ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านแพงพิทยาคม จังหวัดนครพนม
พ.ศ. 2556	ครุศาสตรบัณฑิต (ค.บ.) สาขาวิชาสังคมศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
พ.ศ. 2561	ครุศาสตรมหาบัณฑิต (ค.ม.) สาขาวิชาการวิจัยและพัฒนาการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
ประวัติการทำงาน	
พ.ศ. 2556	ครูผู้ช่วย โรงเรียนมุกดาหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 22
พ.ศ. 2558	ครู ค.ศ. 1 โรงเรียนมุกดาหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 22